

Република Србија

Град Крагујевац

Градско веће

Број: 65-3/21-V

Датум: 23. децембар 2021. године

Крагујевац

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ				
СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА				
24 DEC 2021				
Получено:	Опис:	Одјел:	Градско веће:	Врхуше:
	1	65-4		

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА
- за Председника Скупштине града Крагујевца -

У складу са чланом 127. став 1. Пословника Скупштине града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 16/21) достављамо Вам, како бисте уврстили у предложени дневни ред седнице Скупштине града Крагујевца, као допуну

- Предлог одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

Уколико у дневни ред седнице Скупштине града уврстите као допуну, Предлог одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, за представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, Градско веће одредило је мр Миљана Бјелетића, члана Градског већа за културу.

ПРЕДСЕДНИК,
Никола Дашић

Република Србија

Град Крагујевац

Градско веће

Број: 65-3/21-V

Датум: 23. децембар 2021. године

К р а г у ј е в а ц

Градско веће, на основу члана 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07, 83/14- др. закон, 101/16-др. закон и 47/18), члана 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члана 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", бр. 25/15-пречишћен текст и 12/19) и члана 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/21-пречишћен текст), на седници одржаној дана 23. децембра 2021. године, донело је

З А К Л Ј У Ч А К

о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

I Утврђује се Предлог одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године и упућује се Скупштини града Крагујевца на разматрање и доношење.

II За представника предлагача на седници Скупштине града Крагујевца, одређује се **мр Миљан Бјелетић**, члан Градског већа за културу.

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Закључка о утврђивању Предлога одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године (у даљем тексту: Закључак), садржан је у члану 46. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16-др. закон и 47/18), члану 59. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члану 2. став 1. тачка 1. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", бр. 25/15-пречишћен текст и 12/19) и члану 49. став 3. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/21-пречишћен текст), којима је утврђено да је Градско веће предлагач аката које доноси Скупштина града Крагујевца, као и да закључком одлучује о процедуралним питањима и иницира доношење и предлагање одлука и других аката, као и начин решавања појединих питања.

Разлог за доношење овог закључка је процедуралног карактера и основ је за упућивање Предлога одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, Скупштини града Крагујевца, на разматрање и доношење.

ПРЕДСЕДНИК,

Никола Дашић, с.р.

Република Србија
Град Крагујевац
Градска управа за
друштвене делатности
Број: 1075-01/21-XXV
Дана: 21. децембра 2021. године
К р а г у ј е в а ц

ГРАДСКОМ ВЕЋУ
- за председника Градског већа -

Градска управа за друштвене делатности припремила је, у складу са чланом 52. став 1. тачка 1. у вези члана 66. став 7. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07, 83/14 - др.закон, 101/16 – др.закон и 47/18), чланом 68. став 1. тачка 1. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) и чланом 11. став 1. алинеја четврта, Одлуке о организацији Градских управа града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број: 37/21- пречишћен текст) и упућује Градском већу на разматрање и одлучивање:

Нацрт одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

Нацрт одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, припремљен је у складу са одредбама:

1. члана 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије " број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон и 47/18),
2. члана 37. став 3. Закона о планском систему ("Службени гласник Републике Србије" број 30/18),
3. члана 41. став.3 тачка 3. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) као и одредбама Правилника о припреми, достављању и контроли нацрта/предлога аката који се упућују Градском већу ("Службени лист града Крагујевца" број 21/21).

Предлажемо да у Дневни ред седнице уврстите Нацрт одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године и да уколико то учините, за представника предлагача на седници Градског већа одређује се мр Миљан Бјелетић, члан Градског већа за културу.

В.Д. НАЧЕЛНИКА,

Никола Рибарић,с.р.

Скупштина града Крагујевца, на основу члана 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон и 47/18), члана 38. став 3. Закона о планском систему ("Службени гласник Републике Србије" број 30/18) и члана 40. став 1. тачка 19. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) на седници одржаној дана _____, доноси

О д л у к у
о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

Члан 1.

Усваја се План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

Члан 2.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године је саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Одлуку и План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025.године објавити у "Службеном листу града Крагујевца".

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године (у даљем тексту: одлука) садржан је у члану 20. став 1. тачка 1. а у вези члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије" број 129/07, 83/14-др.закон, 101/16 – др.закон и 47/18), члана 38. став 3. Закона о планском систему ("Службени гласник Републике Србије" број 30/18) и члана 41. став. 3 тачка 3. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) којима је прописано да Општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом доноси свој статут, буџет и завршни рачун, просторни и урбанистички план и програм развоја општине, као и стратешке планове и програме локалног економског развоја као и да се одредбе овог закона које се односе на скупштину општине примењују се на градску скупштину.

Чланом 38. став 3. Закона о планском систему ("Службени гласник Републике Србије" број 30/18) прописано је да документ јавних политика јединица локалне самоуправе усваја скупштина јединице локалне самоуправе, осим ако је другачије прописано посебним законом.

Чланом 40. став. 1 тачка 19. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца" број 8/19) прописано је да Скупштина, у складу са законом, доноси план развоја Града, планска документа јавних политика, средњорочне планове и друга планска документа у складу са законом.

Разлог за доношење ове одлуке је садржан у потреби усвајања документа јавне политике којим су дефинисани стратешки циљеви, мере и пројектне активности којима се доприноси планском приступу унапређења система социјалне заштите на локалном нивоу. У складу са Законом о планском систему ("Службени гласник Републике Србије" број 30/18) и Одлуком о јавним расправама ("Службени лист града Крагујевца" број: 7/21 и 34/21), спроведена је Јавна расправа која представља процес предузетих активности при изради планског документа.

Циљ доношења ове одлуке је да се планским документом у области културе идентификују проблеми и створе услови да се развија култура у наредном периоду, кроз дефинисане приоритете, мере и пројектне активности.

Ова одлука конципирана је кроз три члана и то:

Чланом 1. ове одлуке пописано је да се усваја План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

Чланом 2. ове одлуке утврђено је да је План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године саставни део ове одлуке .

Чланом 3. ове одлуке уређено је питање објављивања и ступања на снагу ове Одлуке, односно утврђено је да Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу града Крагујевца" у складу са чланом 196. став 3. и 4. Устава Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", број 98/06).

За реализацију ове одлуке није потребно ангажовање средстава из буџета Града.

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

Број:

У Крагујевцу, _____ 2021. године

ПРЕДСЕДНИК,

Мирослав Петрашиновић

Република Србија
Град Крагујевац
Градско веће
Број: 65-2/21-V
Датум: 23. децембар 2021. године
К р а г у ј е в а ц

Градско веће, на основу члана 59. став 1. тачка 25. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члана 2. став 1. тачка 27. и члана 32. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца" број 25/15-пречишћен текст и 12/19), члана 49. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/21- пречишћен текст) и члана 7. Одлуке о јавним расправама ("Службени лист града Крагујевца, број 7/21 и 34/21), на седници одржаној дана 23. децембра 2021. године, донело је

З А К Љ У Ч А К

**о усвајању Извештаја о спроведеном процесу јавне расправе о
Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године**

I Усваја се Извештај о спроведеном процесу јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, Градске управе за друштвене делатности број 39-01/21-XXV од 20.децембра 2021. године (у даљем тексту: Извештај).

II Овај закључак објавити истовремено са Извештајем, на званичној интернет страници града Крагујевца.

III Овај закључак са Извештајем, доставити Скупштини града Крагујевца уз Предлог одлуке о усвајању Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

О б р а з л о ж е њ е

Правни основ за доношење Закључка о усвајању Извештаја о спроведеном процесу јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године (у даљем тексту: Закључак), садржан је у члану 59. став 1. тачка 25. Статута града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 8/19), члану 2. став 1. тачка 27. и члану 32. Одлуке о Градском већу ("Службени лист града Крагујевца", број 25/15-пречишћен текст и 12/19) и члану 49. Пословника о раду Градског већа ("Службени лист града Крагујевца", број 23/21 – пречишћен текст), којима је прописано да Градско веће врши и друге послове у складу са законом, Статутом, одлукама Скупштине града и другим актима, као и да Градско веће у вршењу послова из своје надлежности доноси: одлуке само када је то законом предвиђено, пословник, правилнике, наредбе, упутства, решења, закључке, препоруке, планове, програме и друга акта у складу са законом, Статутом, Одлуком о Градском већу и Пословником о раду Градског већа. Чланом 7. Одлуке јавним расправама ("Службени лист града Крагујевца број 7/21 и 34/21) прописано је да Градско веће организује и спроводи јавну расправу.

Градска управа за друштвене делатности спровела је јавну расправу о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, у периоду од 10. децембра до 20. децембра 2021. године.

На сајту града Крагујевца постављен је Закључак Градског већа, број 6-4/21-V од 10. децембра 2021. године о спровођењу јавне расправе, Информација о резултатима консултација број XXV-37-017/2021 и Нацрт Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

Предлоге, примедбе и сугестије су грађани могли да пошаљу у писаном облику на адресу Градска управа за друштвене делатности, Секретаријат за друштвене делатности, Одељење за културу и информисање, Цара Лазара број 15, 34000 Крагујевац и у електронском облику, на следећу е-mail адресу: kulturakg1@kg.org.rs.

У току трајања јавне расправе на Нацрт Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, на наведену мејл адресу није стигао ниједан предлог.

Разлог за доношење овог закључка је процедуралног карактера и садржан је у неопходности да се једним формалним актом заврши спроведена јавна расправа. Како је, полазећи од надлежности, Градска управа за друштвене делатности (у име Градског већа), спровела процедуру јавне расправе и сачинила извештај о истој, то је доношењем Закључка окончан поступак јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

Овај закључак је конципиран кроз три поглавља.

Поглављем I Закључка усвојен је Извештај о спроведеном процесу јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, Градске управе за друштвене делатности број 39-01/21-XXV од 20. децембра 2021. године.

Поглављем II и III Закључка одређено је да се, у складу са чланом 18. Одлуке о јавним расправама ("Службени лист града Крагујевца" број 7/21 и 34/21) овај закључак објављује истовремено са Извештајем, на веб презентацији Града.

ПРЕДСЕДНИК,

Никола Дашић,с.р.

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ

ИЗВЕШТАЈ

О

**СПРОВЕДЕНОМ ПРОЦЕСУ ЈАВНЕ РАСПРАВЕ О НАЦРТУ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ
ГРАДА КРАГУЈЕВЦА ЗА ПЕРИОД 2021-2025. ГОДИНЕ**

Крагујевац, децембар 2021. године

Република Србија
Град Крагујевац
Градска управа за друштвене делатности
Број: 39-01/21-XXV
Датум: 20. децембар 2021. године
К р а г у ј е в а ц

Градска управа за друштвене делатности на основу члана 18. Одлуке о јавним расправама ("Службени лист града Крагујевца" број: 7/21 и 34/21) дана 20. децембра 2021. године, израдила је

Извештај о спроведеном процесу јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године

1. Увод

План развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године је најважнији плански документ у области културе у локалној самоуправи јер се на свеобухватан начин приступа планском унапређењу културе у граду Крагујевцу. С обзиром на важност самог документа неопходно је да грађани и грађанке узму учешће и дају своје предлоге и сугестије како би се унапредила култура на нивоу Града.

Са тим циљем спроведен је процес јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

Извештај о спроведеном процесу јавне расправе представља преглед процеса током јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

2. Процес

Коришћени алати за укључивање грађана и трајање процеса

Процес јавне расправе о Нацрту Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године спроведен је у периоду од 10. децембра до 20. децембра 2021. године.

На сајту града Крагујевца у делу који се односи на Јавне расправе постављен је Закључак Градског већа број: 6-4/21-V од 10. децембра 2021. године о спровођењу јавне расправе и Нацрт Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године.

Предлоге, сугестије и коментаре су грађани могли да пошаљу у писаном облику на адресу: Градска управа за друштвене делатности, Секретаријат за друштвене делатности, Одељење за културу и информисање, Цара Лазара број 15, 34000 Крагујевац и у електронском облику на следећу е-mail адресу: kulturakg1@kg.org.rs.

Предлози и сугестије грађана током процеса јавне расправе

Током јавне расправе на Нацрт Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године, није било предлога и сугестија грађана.

Састанци са грађанима - јавна расправа

У самом процесу јавне расправе 17. децембра 2021. године, у сали 105 зграде Управе града одржан је отворени састанак- округли сто, на коме су присуствовали представници Установа културе и Регионалне Агенције за економски развој Шумадије и Поморавља који су се упознали са садржином самог документа.

Јавна расправа одржана је 20. децембра 2021. године у сали 105 зграде Управе града. Трибини су присуствовали чланови Радног тима који је учествовао у изради плана (Члан Градског већа за културу, помоћник градоначелника за сарадњу са младима и Универзитетом, начелник и Градске управе за друштвене делатности, директори и представници установа културе и то: Народне библиотеке „Вук Караџић“, Књажевско-српског театра, Спомен парка „Крагујевачки октобар“, Установе Дом омладине у Крагујевцу, Завода за заштиту споменика културе Крагујевац, Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, Музичког центра у Крагујевцу, Музичке школе „др Милоје Милојевић“ из Крагујевца, као и представници невладиног сектора (удружење Арт квартал и Удружења књижевника Србије – књижевна заједница Крагујевац).

3. Преглед пристиглих предлога

Предлог на Нацрт Плана развоја културе Крагујевца за период 2021-2025. Године дат је у поглављу 2.3 – Подручје деловања културе и уметности, подтачка 2.3.7 – Делатност издаваштва за коју су присутни представници једногласно прихватили допуну у делу издавачке делатности коју осим наведених установа, поседују и Спомен парк „Крагујевачки октобар“, Историјски архив Шумадије Крагујевац и Народни музеј у Крагујевцу. Такође је усаглашен и текст Визије развоја културе града Крагујевца.

Додатне информације

Град Крагујевац ће кроз дефинисан процес јавне расправе настојати да укључивањем што већег броја грађана и грађанки допринесе изради и других планских докумената у области културе који ће бити израђени уз поштовање и у складу са потребама корисника .

Оваква транспарентна форма приликом саме израде Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021-2025. године доприноси квалитетнијем планирању развоја културе у граду Крагујевцу.

ВД Начелника

Никола Рибарић,с.р.

ПРИЛОГ:

Преглед и анализа постојећег стања

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

УВОД

Израда Прегледа и анализе постојећег стања је прва фаза у процесу израде Плана развоја културе града Крагујевца. Процес је започет темељним истраживањем које је обухватило прикупљање података из свих области културне реалности града. То су уједно и основни модули овог документа Преглед и анализа постојећег стања:

- Контекст
- Културна инфраструктура
- Подручја деловања културе и уметности
- Културна сарадња – са другим градовима у Србији и међународна
- Манифестације у области културе
- Културни туризам
- Финансирање културе

Прикупљени подаци осликавају тренутно стање у граду Крагујевцу и служе као инпут за формулисање документа, који представља профил или „личну карту“ културе града. С обзиром да планирање развоја има за циљ мобилизацију ресурса у сврхе постизања циљева, неопходан је увид у њихов обим, разноликост, квалитет и у њихове специфичности. На тај начин се процењују могућности за коришћење ресурса у будућности, односно, њихов ефективни допринос постизању постављених циљева и зато је први корак у процесу планирања израда документа Преглед и анализа постојећег стања. Дефинише стање свих чинилаца културног живота и кроз анализу даје преглед трендова током последњих пет до десет година. Културни Профил локалне заједнице са једне стране служи за предвиђање будућих промена, а са друге омогућава увид у факторе који су довели до тренутног стања. На тај начин даје основу за дефинисање приоритета и циљева Плана развоја културе.

Кроз израду анализе омогућено је:

- Пружање подршке Радној групи у доношењу одлука о правцима интервенције
- Давање прегледа културних показатеља путем којег се омогућава успостављање оквира за израду Плана развоја културе
- Обезбеђивање основних информација које дозвољавају заједници да мери шта се променило имплементацијом Плана развоја културе
- Подршка за израду SWOT анализа.

Преглед и анализа постојећег стања садржи податке добијене интензивном комуникацијом са локалним координаторима, члановима тематских радних група и представницима установа и организација у циљу добијања ажурних података из њихових евиденција. Услед ограничавајућих услова за одржавање састанака, путем он-лине комуникације идентификоване су евентуалне потребе за изменама и допунама извршене.

Подаци су прикупљени током јануара и фебруара 2021. године, а документ финализиран у априлу 2021. године.

У даљем тексту је представљен комплетан документ Преглед и анализа постојећег стања културе у граду Крагујевцу.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Контекст

Модерна култура у Крагујевцу је успостављена од тренутка када је проглашен првом престоницом модерне Србије 1818. године, у време кнеза Милоша Обреновића. Читав низ институција први пут у историји српске државе се оснива у Крагујевцу у том периоду: прве новине – "Новине српске" и штампарија, музичка формација "Књажевско – српска банда" коју оснива Јозеф Шлезингер, први театар "Књажевско – српски театар" под управом Јоакима Вујића, прва гимназија 1833. године, Лицеј – виша школа 1838. године, прва галерија слика, први суд "Суд крагујевачки" 1820. године, а постоје и основане претпоставке да је Народна библиотека основана у Крагујевцу.

Од усвајања прве Стратегије развоја културе у Крагујевцу 2003. године, остварени су велики помаци у области развоја културе. Кроз континуирано увећање финансирања културе у последњих неколико година, култура је заузела значајнију улогу у Граду. На нивоу Града је заокружена организационо-програмска инфраструктура. Дефинисане су сталне манифестације од значаја за град (којих укупно има 25), чиме је Крагујевац потврдио статус регионалног културног центра Шумадије. Промовисан је и прихваћен концепт "Милошевог венца" као јединствене просторне културно-историјске целине. Враћена је под градску надлежност имовина "Шумадијафилма" – Градска дворана „Шумадија“. Од 2003. године, основане су нове установе културе: Дечје позориште (2003.), Музички центар (2010.) и Установа културе "Кораци" (2018.). Формулисана је приступ споменичкој заштити и улепшавању града.

За културну политику једне локалне или регионалне заједнице је од великог значаја степен отворености према укупном националном и међународном простору. Кроз комуникацију са ужим и ширим окружењем препознају се токови, садржаји и вредности културе и посебно уметничког стваралаштва на глобалној равни, облици и начини организовања и финансирања културе, а кроз размену, сарадњу и копродукцијску активност, пореде се сопствени потенцијали и остварења са онима у свету. То има подстицајно значење за ствараоце, а корисно је и за оне који брину о креирању културне политике.

Крагујевац на том плану има предност, јер је град са највећим бројем партнерстава у Србији са иностраним градовима. Код неких од градова партнера постоји заинтересованост за сарадњу у области културе, кроз размену културних програма, од традиционалних (фолклор и изворно стваралаштво) до савремених (књижевно, позоришно, ликовно и музичко стваралаштво). Међународној сарадњи допринос дају и установе културе и међународни фестивали, тако што успостављају нове линије комуникације и препознавања по стваралачком сензибилитету и креативној енергији. Трећи канал међународне културне сарадње постоји преко програма културних центара и амбасада страних земаља у Србији, и то превасходно преко установа културе и организација цивилног друштва као организатора и носилаца датих програма у граду. Захваљујући интензивнијој сарадњи, обогаћена је програмска понуда, представљени су крагујевачки културни потенцијали и ствараоци у иностранству, што је свеукупно допринело и стварању лепше слике Крагујевца на међународном плану.

Истовремено, досадашња сарадња је показала да је на овом плану потребно дугорочније планирање јер је за реализацију бројних програма потребно и неколико година. У следећем периоду неопходно је обратити пажњу на пројекте који се у партнерству са градовима из Европске уније могу реализовати уз подршку претприступних фондова ЕУ. Један од битних елемената културног идентитета сваког града су устаљене манифестације, које имају одјека код домаће публике и у широј јавности.

Сектором културе на нивоу града управља Градска управа за друштвене делатности – Секретаријат за друштвене делатности, Одељење за културу и информисање, са 7 запослених.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

1. Културна инфраструктура

1.1. Установе културе

У надлежности локалне самоуправе у Крагујевцу су **11** установа културе.

Назив институције	Опис делатности	Година оснивања
Народни музеј	Делатност музеја, галерија и збирки	1949. године
Спомен парк „Крагујевачки октобар“	Делатност музеја, галерија и збирки	1953. године
Историјски архив Шумадије	Делатност библиотека и архива	1970. године
Центар за неговање традиције и културе „Абрашевић“	Извођачка уметност	(1905.) 2006. године
Музички центар	Делатност уметничких установа	2009. године
Књажевско-српски театар	Извођачка уметност	1835. године
Дом омладине „Крагујевац“	Извођачка уметност	1997. године
Народна библиотека „Вук Караџић“	Делатност библиотека и архива	1866. године
Установа културе "Кораци"	Рад уметничких установа	2017. године
Позориште за децу Крагујевац	Извођачка уметност	2003. године
Завод за заштиту споменика култура	Заштита и одржавање непокретних културних добара, културно-историјских локација, зграда и сл. туристичких споменика	1966. године

1.1.1. Народни музеј у Крагујевцу - Народни музеј у Крагујевцу је основан 1949. године као обласни музеј који је покривао територије неколико округа односно Област крагујевачку, а са радом је почео 1951. године отварањем сталне поставке у Амицином конаку.

Народни музеј у Крагујевцу је установа културе, припада категорији комплексних музеја завичајног карактера чија је делатност прикупљање, проучавање, стручна и научна обрада, заштита и презентација културних добара коју обавља на територији општина Крагујевац, Баточина, Лапово, Рача и Кнић.

У циљу ефикаснијег и рационалнијег обављања делатности и реализације циљева (специфичних стручних области и начина рада и функционисања) у Музеју су образоване

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

организационе целине и то два сектора у оквиру основне музејске делатности и два издвојена музеја у саставу:

1. Сектор музејских збирки и истраживања, који обухвата:

- Одељење за историју,
- Одељење за историју уметности,
- Одељење за етнологију,
- Одељење за археологију,
- Центар за документацију;

2. Сектор за посетиоце и оперативно-техничке послове, који обухвата:

- Центар за едукацију и комуникацију,
- Водичку службу,
- Техничко-декоратерску службу,
- Центар за конзервацију,
- Библиотеку;

3. Галерија Николе Коке Јанковића;

4. Музеј аутомобила и индустријског наслеђа (за који је потребно обезбедити адекватни простор како би могао да почне да обавља делатност);

Делатност Музеја је:

- делатност музеја, галерија и збирки који обухвата:
  - рад музеја свих врста,
  - заштиту покретних културних добара (превентивна заштита, рестаурација и конзервација);
- издавање књига;
- издавање часописа и периодичних издања;
- остала издавачка делатност;
- трговина на мало књигама у специјализованим продавницама;
- остала трговина на мало новим производима у специјализованим продавницама.

Људски ресурси

Број запослених у Народном музеју у Крагујевцу је 28, распоређених на следећим пословима: кустоса, библиотекара, водича, сарадника за дигиталне процесе, техничара у музејској делатности, аранжера-декоратера.

Спољни сарадници се ангажују по потреби, најчешће као чланови програмских тј. уметничких савета или као рецензенти.

Простор

Народни музеј користи објекте који су у јавној својини (власништво града или Републике) са укупно 10 објеката од којих 3 нису у употреби.

- **Стара скупштина**

Време настанка објекта: 1859. године

Површина објекта: 338 м² (изложбени простор: 203,3 м²)

- **Амицин конак**

Време настанка објекта: 1818. године

Површина објекта: 413 м²

- **Кнез Михаилов конак**

Време настанка објекта: 1860. године

Површина објекта: 661,50 м²

- **Уметничка Галерија Народног музеја**

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Време настанка објекта: 1971. године

Површина објекта: 1006 м²

- **Кућа Светозара Марковића**

Време настанка објекта: 19. век

Површина објекта: 110,25 м²

- **Мали ликовни салон**

Време настанка објекта: 1979. године

Површина објекта: 71,25 м²

- **Галерија Николе Коке Јанковића**

Време настанка објекта: 2018. године

Површина објекта: 439 м²

- **Легат Љубице Филиповић** – није у употреби

Време настанка објекта: Пре Другог светског рата

Површина објекта: 120 м²

- **Петрова воденица у Грошници**

Време настанка објекта: објект стар око 200 година

Површина објекта: 50 м²

- **Спомен кућа у Дуленима**

Време настанка објекта: пре другог светског рата

Површина објекта: 160 м²

- **Двориште музеја**

Површина парцеле: 00ха/78а/27м²

Најзаслужнији за развој и изградњу Крагујевца свакако је кнез Милош Обреновић, који је у периоду после Другог српског устанка започео изградњу значајних објеката за породичне и државне потребе. За релативно кратко време изграђени су: Кнежев конак, Конак кнегиње Љубице, Амицин конак и низ пратећих објеката.

Маркетинг

Народни музеј има свој лого, свако стручно одељење има сопствено визуелно препознатљиво решење. Обраћање/представљање публици обавља се преко друштвених мрежа.

Сарадња са локалним медијима пре свега РТК, Радио Златоусти и др. Сарадња са националном медијском кућом РТС није на задовољавајућем нивоу из разлога недовољне заинтересованости за актуелне културне догађаје у граду.

Сарадња са другим актерима у култури

Развијена је сарадња са свим установама културе у граду, у зависности од потреба, као и образовним институцијама и невладиним сектором у области културе (Историјски архив, Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, Народна библиотека „Вук Караџић“, ЦЗНТК „Абрашевић“, Музички центар, „Корац“ и др.).

Са Удружењем „Крагујевац наш град“ остварена је сарадња на пољу оснивања нове организационе јединице Музеја аутомобила и индустријског наслеђа.

Са Центром САНУ и Универзитета у Крагујевцу, потписан Уговор који омогућава заједничке пројекте и коришћење простора којим газдује Музеј.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година

Сви реализовани пројекти Народног музеја у Крагујевцу у претходном периоду су финансирани од стране Министарства културе и информисања Републике Србије. У протеклих 5 година је било више од 20 пројеката.

Начин финансирања

Музеј је индиректни буџетски корисник и финансира се средствима оснивача и пројектно Министарства културе и информисања.

Приступачност објекта

Већина објекта је приступачно за особе са инвалидитетом, изузев заштићених споменика културе на којима нису дозвољени грађевински радови у том смислу.

У 2020. години	Број запослених	Број изложби	Број других догађаја	Број посетилаца
	28	9	3	2000

1.1.2. Установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ представља препознатљиво име на простору Балкана као јединствена меморијална целина која успешно послује више од пола века, па самим тим и представљање публици на један специфичан начин је олакшано, јер већ по самом имену установе, већина разуме значај Меморијалног комплекса. У току Октобарских свечаности, које чине централни културни догађај за Град Крагујевац, Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ има водећу улогу. Поред примарног догађаја „Велики школски час“ на коме уживо сваке године присуствује више хиљада грађана Крагујевца и који је уживо емитован на Радио телевизији Србије представљање свих догађаја је интезивирано у месецу септембру преко савремених друштвених мрежа, сајтова културе, локалних тв реклама, позивница и др.

У оквиру Спомен-парка основан је, 15. фебруара 1976. године, Музеј "21. октобар" с циљем прикупљања, обрађивања, чувања и презентирања документа о стрељању и жртвама, путем изложби и штампаних публикација. Поред тога, Спомен-парк организује традиционалне манифестације, док се изложбе из домена савременог уметничког стваралаштва организују у Градској галерији "Мостови Балкана" отвореној 7. априла 2005. године.

На самом улазу у меморијални комплекс налази се зграда Музеја "21. октобар", архитектонско решење Ивана Антића и Иванке Распоповић.

Унутар зграде, на њеном доњем нивоу, налази се галерија у којој је стално изложен циклус слика "Крагујевац 1941" југословенског сликара Петра Лубарде. Повремено се, у овом простору, приређују покретне изложбе уметничког и документарног карактера других музеја, антиратних центара, мировних покрета и асоцијација за заштиту људских права из земље и иностранства, док је на горњем нивоу 2003. године постављена нову, сталну поставку „Крагујевачка трагедија 1941“ групе аутора историчара Станише Бркића, Ненада Ђорђевића, мр Милана Кољанина, академског сликара-графичара Ирене Поуновић и академског сликара Игора Степанчића.

Пример доброг показатеља и напретка у пропагандном смислу се може огледати преко фејсбук странице „Спомен-парк Крагујевачки октобар“ која је у константном расту. Захваљујући доступној анализи на страници види се очити пример веће посвећености свим вестима у последњих неколико година. На самом почетку 2016. године оснивања ФБ странице, вести су имале јако малу прегледност што се може видети из датог примера.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Сличан тренд недовољне посећености вестима је био и у првом кварталу 2017. године. Значајнији раст се може видети кроз 2018. и 2019. годину.

На основу свега приказаног стиче се утисак да је посебно у периоду пандемијске кризе, сајт Спомен-парка и ФБ страница водећи пропагандни медиј преко кога се најбрже и најлакше долази до нових посетилаца. Уз редовно ажурирање вести по наведеним методама, Установа једнако наставља да своје сталне посетиоце обавештава и преко велике мејлинг листе и спања позивница свим заинтересованим поштоваоцима културе. План даљег развоја и позитивног пропагирања Установе ће бити на примарном фокусу вести из свакодневног социјалног живота Крагујевчана из прошлости, јер такве вести доносе највише пажње и интересовања. Вести попут „Пеле у Шумарицама“ (94 500 прегледа), „Саопштење Установе...“ (68 000 прегледа), Ковид вести и др.

У 2020. години	Број запослених	Број збирки	Број изложби	Број других догађаја	Број посетилаца
	20	8	5	14	3523

Људски ресурси

Број запослених је 20, распоређених на следећим пословима: директор, заменик директора, шеф музејске службе, музејски саветник, кустос (4), координатор музејске издавачке делатности, сарадник за просторно очување музејског комплекса, водич (4), техничар шумарских послова (2), виши техничар у музејској делатности, оператер технике, технички помоћни радник и домар.

Простор

Површина Музеја "21. октобар" је 603,90 метара квадратних и састоји се из: доњег и горњег нивоа, канцеларијског простора, кино сале, два депоа (историјски и уметнички) и галерије.

Маркетинг

Лого Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ је правоугаоног облика са централном композицијом *Споменика стрељаним ђацима и професорима* који представља један од најпознатијих симболичких значитеља Спомен-парка. У дну се налази и датум 21.10.1941. који говори о датуму стрељања у Шумарицама. Колорит Логоа је сведен на две боје - црвену цинобер и белу боју као што се и налаже у статуту Установе Спомен-парка.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Промотивни материјал чини широк спектар различитих материјала, од улазних двојезичних флајера, постера, статичних и покретних билборда, дигиталних вести, ТВ реклама и друго. Стални промотивни материјал представља свакодневно коришћење на дневном нивоу и њега чине: улазни двојезични флајер који се бесплатно добија уз купљену улазницу, „излагачки“ постер на изложбеном билборду испред Музеја „21. октобар“, као и сајт Спомен-парка који се редовно ажурира. Музеј такође редовно издаје и друге пропагандно - информативне материјале: каталоге изложби које се одржавају у Музеју и Галерији Мостови Балкана, разгледнице, значке, проспекте, сувенире, плакате, нотесе, календаре и слично који се могу купити у продавници Музеја.

Сајт: www.spomenpark.rs

ФБ страница: Спомен – парк Крагујевачки октобар

Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ негује вишедеценијску добру сарадњу како са локалним медијима тако и са медијима са националном фреквенцијом. Сваке године, поред РТК, РТС извештава уживо све важније манифестације које се одигравају у току године. Ове године РТС је пропратио: Велики Школски час, Изложбу о Јасеновцу, Бијенале АртиЈА и др. Радио телевизија Крагујевац на најбољи могући начин извештава о догађајима везаним за Музеј „21.октобар“ и сарадња са њима је на високом нивоу. Поред РТК и РТС, у току године Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ развија сарадњу и са Радио телевизијом Војводине која је ове године пропратила више значајних манифестација. Поред телевизијских медија, сарадња је заступљена и локалним и државним интернет порталима. У току године, поред медија из земље, често се сними и емисија документарног типа из земље из окружења или остатка Европе. Ове године то је урадила Холандска телевизија.

Сарадња са другим актерима у култури

Установа има редовну сарадњу са другим установама културе, посебно из Крагујевца, у области реализовања појединих манифестација или партнерског односа у реализацији. На манифестацији Велики школски час сваке године установа остварује сарадњу са Књажевско-српским театром на пољу људства и ресурса (фондус); за ОКТОХ има подршку Музичког центра Крагујевац; за манифестацију „Арт и ја“ партнери установи су били Народни музеј у Крагујевцу и Студентски културни центар. Установа сарађује са Заводом за заштиту споменика културе Крагујевац у заштити и одржавању меморијалног парка и са многим појединцима из области заштите покретних културних добара.

Начин финансирања

Установа је индиректни буџетски корисник средстава града Крагујевца. Сваке године установа конкурише код релевантних институција за средства по пројектима. Највећи износ добијених средстава сваке године по пројектима одобрава се од стране Министарства културе и информисања.

Приступачност објеката

Као установа културе музејског типа, установа је доступна посетиоцима сваког дана, изузев 1. јануара, Божића и Ускрса. Централни објекат установе, Музеј „21. Октобар“ налази се на ободу града, и до њега је могуће доћи аутом или аутобусом, с' обзиром на чињеницу да се

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

испред Музеја налази велики паркинг. Градска галерија „Мостови Балкана“, која такође припада Установи, налази се у строгом центру града и отворена је за посетиоце сваког дана изузев понедељка.

Културна сарадња са другим градовима у Србији

Град, Установа	Размена културних програма	Друго
Београд, Музеј града Београда	Размена изложби	
Пожаревац, Историјски архив	Размена изложби	
Београд, Факултет ликовних уметности	Гостовање изложби	
Београд, Институт за филозофију и друштвену историју		Организација Међународног дана сећања на холокауст

Међународна културна сарадња

Партнерски градови		Културни центри и амбасаде страних земаља у Србији
Град, Установа	Размена културних програма Копродукција	
Бидгошћ	Сви градови су партнери на манифестацији Међународни салон антиратне карикатуре. Сви градови дарују новчане награде награђеним карикатуристима, и у тим градовима гостују изложбе салона.	
Инголштадт		
Бијелско Бјана		
Сирен		
Карара		
Питешти		
Париз		Културни центар – 2016. Организовање изложбе Међународног салона антиратне карикатуре

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

1. Манифестација "Доста су свету једне Шумарице" реализација 2014 - 2020. године, донатор: Министарство културе и информисања и Град Крагујевац, ниво реализације - међународни, циљ - Активно укључивање деце и омладине у реализацију антиратне мисије Спомен – парка кроз креативан рад. Вредност пројекта на годишњем нивоу: 490.000 динара.
2. Израда елабората за санацију споменика и гробница – елаборат санације Старог војничког гробља и Словачког гробља, 2015. године, донатор: Министарство културе и информисања. Заштита два Меморијала из Првог светског рата на територији Меморијалног простора. Вредност пројекта: 1.000.000 динара.
3. ЗД Виртуелна тура кроз Спомен – парк, 2016. године донатор: Министарство културе и информисања. Могућност огромном броју корисника Интернета да се упозна са Спомен - парком и његовим обележјима. Вредност пројекта: 1.000.000 динара.
4. Музеј 21.октобра - установа културе доступна за све за глуве и наглуве, 2018. године, донатор: Министарство културе и информисања, национални значај. Музеј доступан особама са посебним потребама. Вредност пројекта: 387.000 динара.
5. Пројекат санације зграде Музеја "21. октобар у Крагујевцу", 2016. и 2018. године, донатор: Министарство културе и информисања. Омогућено је стручно сагледавање свих

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

угрожених елемената грађевине и начин њихове санације. Вредност пројекта: 750.000 динара.

6. Адаптација просторије бившег складишта у музејски депо, 2016. године, донатор: Министарство културе и информисања. Добијен најмодернији депо за складиштење вредних уметничких дела из збирке Музеја "21. октобар". Вредност пројекта: 1.539.383 динара.

7. Изложба 18. међународног салона антиратне карикатуре "Крагујевац 2015" у Културном центру Србије у Паризу, 2016. године, донатор: Министарство културе и информисања и Град Крагујевац.

8. Извођење конзерваторских и рестаураторских радова на папирним носачима, који су део најважније збирке Музеја "21. октобар" и њихово адекватно чување, 2017. године, донатор: Министарство културе и информисања. Оригинална документа стрељаних су санирана и спречена да пропадају за дужи временски период. Вредност пројекта: 700.000 динара.

9. Дигитализација фонда Музеја 21. октобар у Крагујевцу, 2018. године, донатор: Министарство културе и информисања. Оригинална документа стрељаних су сачувана и у дигиталној форми. Вредност пројекта: 540.000 динара.

10. Анализа бојеног слоја, куративна и превентивна конзервација пет слика на папирном носиоцу, слике Петра Лубарде из циклуса „Крагујевац 1941“, 2018 - 2020. године, донатор: Министарство културе и информисања. 15 од 27 слика великог уметника, његов легат Спомен-парку, је конзервирано, санирано и урамљено на адекватан начин. Вредност пројекта: 1.646.098 динара.

11. Изложба „Суседи којих више нема: страдање Рома у Крагујевцу октобра 1941. године“, 2018. године, донатор: Министарство културе и информисања. Први пут свеобухватно представљено страдање Рома у октобарској трагедији. Вредност пројекта: 401.494 динара.

12. Санација и рестаурација фасаде и прилазног моста на музеју „21. октобар“, 2018. године, донатори: Министарство културе и информисања и Град Крагујевац. Санирани су неки од најугроженијих елемената ремек - дела наше модерне архитектуре, зграде Музеја "21. октобар". Вредност пројекта: 6.000.000 динара.

13. Музеј 21.октобра - установа културе доступна за све - за кориснике инвалидских колиџа, 2019. године, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 422.000 динара.

14. Организација 45. музичке манифестације „Октобру хододарје“ ОКТОХ, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 1.000.000 динара.

15. Израда пројектно-техничке документације изведеног стања и термо-техничких инсталација Спомен-музеја „21. октобар“, 2019. године, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 770.000 динара.

16. Израда пројекта за конзерваторско-рестаураторске радове на споменицима „Кристални цвет“ и „Камени лав“ у меморијалном парку „Крагујевачки октобар“, 2019, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 400.000 динара.

17. Монографија „Војничко гробље у крагујевачким Шумарицама“, 2019. Године, донатор: Министарство културе и информисања. Први пут свеобухватно представљена историја једног од највећих и најстаријих гробља у Србији. Вредност пројекта: 500.000 динара.

18. Измена 15 најугроженијих кровних купола на згради Музеја "21. октобар", 2019. године, донатор: ГИЗ и Влада Савезне Републике Немачке. Санирани део најугроженијег елемента зграде Музеја „21. октобар“ и спречено даље прокишњавање и продор влаге у унутрашњост. Установи дониране куполе, не средства за реализацију.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

19. Анализа бојеног слоја, куративна и превентивна конзервација пет слика на папирном носиоцу, слике Петра Лубарде из циклуса „Крагујевац 1941“.
20. Фотомонографија Спомен-парка „Крагујевачки октобар“. Вредност пројекта: 500.000 динара.
21. Мобилна платформа Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ осавремењивање презентације културног наслеђа путем примене мобилних платформи, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 800.000 динара.
22. Манифестација „Велики школски час“, 2020. године, донатор: Министарство културе и информисања. Вредност пројекта: 500.000 динара.
23. Анализа бојеног слоја, куративна и превентивна конзервација пет слика на папирном носиоцу, слике Петра Лубарде из циклуса „Крагујевац 1941“.

1.1.3. Историјски архив Шумадије Крагујевац је установа културе која прикупља, чува, врши заштиту и сређивање архивске грађе настале на подручју Шумадијског округа и омогућава њено коришћење у научне и друге сврхе, као и њено публиковање.

Грађа Историјског архива Шумадије обухвата период од 1809. до 2013. године, док главнина датира из међуратног периода и времена после Другог светског рата. Највећи део документације је на српском, а мањи на руском, турском, немачком и француском језику. У депоима Архива, у девет група, разврстано је укупно 520 фондова и збирки (око 1800 дужних метара архивске грађе). Архивском грађом од изузетног значаја проглашено је 8 фондова, 2 збирке и 1 документ, а архивском грађом од великог значаја – 43 фонда и 3 збирке. Стручна библиотека Архива садржи више од 6000 наслова, углавном историјског садржаја.

Данас је Историјски архив Шумадије у Крагујевцу установа културе од регионалног значаја, чији фондови и збирке представљају драгоцен извор за проучавање нововековне српске историје.

Службе Историјског архива Шумадије Крагујевац:

- Служба заштите архивске грађе ван архива обавља делатност превентивне заштите јавне архивске грађе код стваралаца, чије се седиште налази на подручју Шумадијског региона односно Града Крагујевца и општина: Аранђеловац, Топола, Лапово, Баточина, Кнић и Рача.
- Служба депоа обавља пријем архивске грађе и њен смештај, стара се о њеној физичкој заштити, по потреби иницира спровођење техничких мера заштите, издаје архивску грађу за потребе корисника и архива, издаје копије докумената и податке из докумената за потребе државних органа и физичких лица, води сумарне евиденције о фондовима и збиркама смештеним у депоу, топографски обележава просторије депоа и полице, утврђује план смештаја фондова и збирки и друго.
- Служба сређивања и обраде архивске грађе. Сређивање архивске грађе представља један од најважнијих и најсложенијих стручних послова у архиву чији је циљ да се успостави првобитни поредак архивске грађе, а ако то није могуће да се на основу функција и надлежности (делатности) утврди нова структура грађе фонда која ће најбоље одговарати њеном коришћењу у научне и друге сврхе.
- Техничка служба врши превентивну заштиту, конзервацију, рестаурацију и микрофилмовање архивске грађе. Примена ових мера предузима се у циљу продужавања века трајања оштећених докумената и представља један од највиших облика заштите у архивској делатности.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Културно-просветна делатност. Објављивањем Водича кроз архивску грађу (1978.), Историјски архив Шумадије покренуо је своје издаваштво.

Људски ресурси

Број запослених: 10 радника на неодређено и 6 на одређено време.

Запослени су распоређени на следећим пословима: радници су запослени на пословима у оквиру организационих јединица. Служба за заштиту архивске грађе ван архива (1 запослени - архивски саветник), Служба заштите архивске грађе у депоима архива (3 запослена - архивист, архивски помоћник прве врсте и архивски помоћник), Служба за сређивање и обраду архивске грађе (6 запослених – 4 архивиста, 2 архивска помоћника прве врсте), Служба за научно-истраживачки рад, културну и просветну, издавачку и информативну делатност (2 запослена – 1 архивски саветник, 1 организатор културних активности), 1 запослени као администратор који координира сарадњу са Службом општинских послова и 1 запослени као домар – мајстор одржавања и директор.

Простор

1. У сопственом власништву зграда у улици Крагујевачког октобра 13, од 958 квадратних метара;
2. Архиву је додељен простор Града Крагујевца у бившој управној згради Ратка Митровића. Посебна/специфична намена простора: канцеларијски простор и простор за смештај архивске грађе.

Маркетинг

Историјски архив Шумадије Крагујевац поседује свој лого, као и свој сајт. Не рекламира се у медијима, има отворену страницу на ФБ, као и Инстаграм профил и Твитер. Одржава континуирану сарадњу са локалним медијима као и електронским средствима обавештавања. Одржава сарадњу са другим институцијама културе у Граду.

Преглед реализованих активности и програма у периоду 2017 – 2020. године

2020.				
Назив програма	Кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Промоција часописа <i>Шумадијски анали</i>	Представљен 10. број часописа, годишњака, који ИАШ Крагујевац објављује	Старија популација заинтересована за историјску тематику	4	7
2019.				
Промоција Зборника радова са научног скупа <i>Крагујевац – прва престоница модерне Србије 1818-1841.</i> године	Часопис је тематски посвећен обележавању јубилеја 2018. године – 200 година од проглашења Крагујевца за прву престоницу модерне Србије.	Старија популација, заинтересована за историјску тематику.	7	16
Промоција књиге <i>Престони Крагујевац</i> (група аутора) у скупштинској сали Општине Крагујевац	Аутори овог издања које је добило награду <i>Задужбину Ђурђа, Данице и Јованке Јеленић</i> коју додељује Архив Србије су др	Различите старосне групе – млади и старији	5	57

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	Радомир Ј. Поповић, др Александра Вулетић			
Промоција књиге <i>Дневник јендог архивисте</i> , аутора Борише Радовановића, архивског саветника у пензији.	Тематски обрађен период бомбардовања НАТО пакта 1999. године када је оштећена и зграда ИАШК.	Старија популација	4	26
Изложба <i>Наша историја, наша сећања</i> у сарадњи са Амбасадом Републике Француске	Услед недостатка изложбеног простора, Изложба је промовисана у Народном музеју Крагујевца. Посвећена је Првом светском рату и сарадњи српских и француских војника.	Млађа и старија популација	6	69
Изложба <i>Живот и дело Катарине Богдановић</i>	Средства за израду Изложбе одобрило Министарство културе и информисања. Изложба посвећена првој жени филозофу у Србији, педагогу и књижевници.	Млађа и старија популација	3	20
2018.				
Научни скуп <i>Крагујевац – прва престоница модерне Србије</i>	Одржан у згради Старе скупштине у Крагујевцу. Радове излагали и приложили 21 научни радник из Београда, Крагујевца, Новог Сада, Ниша, Цетиња, Темишвара.	Старија популација	23	64
Изложба <i>Знаменити људи престолог Крагујевца</i>	Поводом јубилеја Града, одрађена изложба о знаменитим Крагујевчанима и представљена за Дан града у Порти Старе цркве, а затим у Народној библиотеци Крагујевац.	Популација свих узраста	3	230
Научни скуп <i>Јован Ристић, државник и дипломата – Берлински конгрес (140 година од међународног признања Србије и независности Србије)</i>	Скуп је одржан у згради Старе скупштине. Присутно 12 излагача из свих крајева РС и из Републике Црне Горе.	Старија популација	14	32
Промоција 9. броја часописа <i>Шумадијски анали</i> у просторијама ИАШ Крагујевац				
Гостовање Изложбе <i>Јован Стејић, први Србин доктор медицине у обновљеној Србији у Галерији САНУ</i>	По први пут је у галерији САНУ организовано гостовање Изложбе из Крагујевца.			

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2017.				
Изложба <i>Јован Стејић, први Србин доктор медицине у обновљеној Србији</i> , одрађена у сарадњи са Савезом Срба у Румунији и Заводом за заштиту споменика културе у Крагујевцу	Изложба посвећена првом доктору медицинских наука у обновљеној Србији отворена је премијерно у Темишвару – родном граду Јована Стејића. Потом је, током 2017 и 2018. године гостовала по градовима у Србији у којима је боравио и радио Јован Стејић.			

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Изложба: Убиство краља Александра Карађорђевића у Марсеју 1934. године

Донатор: Министарство културе и информисања и Град Крагујевац

Ниво реализације: национални

Циљ пројекта: Промовисање архивске грађе у циљу осветљавања значајног догађаја из српске историје; грађа ИАШ Крагујевац и Архива Југославије

Постигнути резултати: Промовисање Архива и успостављање сарадње са институцијама културе других градова, значајна посећеност Изложбе

Партнери: Министарство културе и информисања и НБ „Вук Караџић“

Године реализације: 2015.

Вредност пројекта: 50.000 динара

Изложба Крагујевац у Првом светском рату

Донатор: Министарство културе и информисања

Ниво реализације: национални

Циљ пројекта: Обележавање значајног јубилеја – 100 Великог рат

Постигнути резултати: Изразито интересовање јавности за ову Изложбу и велика посећеност исте

Партнери: Министарство културе и информисања и НБ Крагујевац

Година реализације: 2015.

Вредност пројекта: 350.000 динара

Изложба: Ево мене, ето вас – два века од Другог српског устанка

Донатор: Министарство културе и информисања, град Крагујевац, ИАШ Крагујевац

Ниво реализације: национални

Постигнути резултати: Промовисање значајног догађаја, интересовање јавности, велико, гостовање изложбе у много градова Републике Србије

Партнери: Министарство културе и информисања, Народна библиотека „Вук Караџић“, ЦЗНТК „Абрашевић“

Година реализације: 2015.

Вредност пројекта: 450.000 динара

Изложба: Јован Стејић, први Србин доктор медицине у обновљеној Србији

Донатор: Министарство културе и информисања, ИАШ Крагујевац

Ниво реализације: међународни

Постигнути резултати: Изузетна посвећеност пажње јавности овој Изложби која је отворена у Румунији, а гостовала по свим већим градовима РС, између осталог, и у Галерији САНУ.

Партнери: Министарство културе и информисања, Савез Срба у Румунији, Завод за заштиту споменика културе у Крагујевцу

Година реализације: 2017.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Вредност пројекта: 550.000 динара

Начин финансирања: Средства локалне самоуправе, средства одобрена учешћем на конкурсима Министарства културе и информисања, донација привредних субјеката и организација.

Приступачност објекта: Постоји добра приступачност објекту, али, на жалост, не постоји приступ за особе са инвалидитетом.

1.1.4. Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац основан је 2006. године, од стране града Крагујевца и правни је и уметнички следбеник, КУД-а „Абрашевић“, основаног далеке 1905. године.

По свом концепту рада, ово је једини Центар ове врсте у земљи и представља установу културе од националног интереса.

Своју мисију „Абрашевић“ остварује кроз следеће делатности и ансамбле:

- „Ансамбл народних песама и игара“,
- „Омладински фолклорни ансамбл“,
- „Дечији фолклорни ансамбл“,
- „Школа народних игара“,
- „Велики народни оркестар“,
- „Позориште младих“ (драмска сцена, реч театар, театар поезије)
- Књижевни клуб „Абрашевић“,
- певачка група „Архаика“,
- певачи солисти,
- издаваштво
- и продукција Центра.

Центар данас има око 500 чланова, разврстаних у више секција, које раде са великим успехом.

Основна делатност Центра је извођачка уметност. Овде се негује традиционална култура и уметност како Срба тако и осталих народа који живе у Србији.

Основни циљ је чување и неговање традиционалне културе и представљање богатства културне баштине кроз бројне програме које Центар припрема и изводи на сценама широм Србије и ван ње.

Људски ресурси

У Центру за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац на дан 1. децембар 2020. године, запослено је укупно 14 извршилаца.

Од укупног броја запослених, на неодређено време је запослено 10 извршилаца, а 4 извршиоца је запослено на одређено време. Запослени су распоређени на следећим пословима: директор, уметнички директор, технички секретар, сарадник за унапређивање делатности установе културе, руководилац организационе целине (оперативни послови), организатор културних активности, економ, репетитор, миксер светла/тона/видео (2), уредник програма, координатор за друштвено одговорне послове, музичар, организатор културних активности.

Спољни сарадници:

- Уметнички руководилац Ансамбла народних песама и игара центра „Абрашевић“ Крагујевац - етнолог-етномузиколог-кореограф – солиста Националног ансамбла Коло;

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

- Уметнички руководилац Омладинског ансамбла и асистент Ансамбла народних песама и игара центра – педагог;
- Игач солиста - члан професионалног ансамбла „Венац“;
- Уметнички руководилац Школе народних игара;
- Уметнички руководилац Дечијег ансамбла;
- Корепетитор (2).

Простор

Зграда површине 1000 м², две сале за пробе у дворишту 120 м² и двориште 100 м².

Власништво: град Крагујевац 1/1

Маркетинг

ЦЕНТАР ЗА НЕГОВАЊЕ
ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ
АБРАШЕВИЋ, КРАГУЈЕВАЦ

Установа Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац има лого, као препознатљиво визуелно решење промотивног материјала.

Поседује сајт на адреси: abrasevickg.rs.

Fb странице: [cntk Abrasevic Kragujevac](#), [Czntk Abrasevic Kragujevac Srbija](#).

Instagram профил: [czntk_abrasevic_kragujevac](#).

Програме емитује РТК Крагујевац и канал РТС Коло.

Сарадња са другим актерима у култури

Сарађује са другим установама културе: Књажевско-српски театар, Спомен парк 21. октобар, Историјски архив Шумадије, Народна библиотека „Вук Караџић“.

Програми Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац у периоду од 2017. до 2020. године

Табеларни приказ реализованих програма Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац у периоду од 2017. до 2020. године

Укупно посетилаца:		42330
Програми Центра / Секције	Број програма	
• Школа народних игара	10	
• Дечији фолклорни ансамбл	16	
• Омладински фолклорни ансамбл	26	
• Извођачки ансамбл	92	
• Ансамбл ветерана	4	
• Велики народни оркестар	86	
• Певачи солисти	62	
• Певачка група „Архаика“	45	
• Позориште младих	85	
• Књижевни клуб	48	
• Предавач	4	
• Гудачки квартет	6	
Укупно програма	484	
Програми у иностранству	10	
Програми у Крагујевцу	152	
Програми у Србији	60	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Награде и признања које је добио центар:

- Признање „Видовдански вез“ – за допринос очувању српске традиције – Краљевска Академија Наука, 2020;
- Прво место на Фестивалу „Шири коло около“ – Парафин 2020 – Дечји ансамбл;
- Награда за најбољу изведбу – Тодорица 2019 (Св. Никола) Северна Македонија;
- Златна плакета САС (прво место) 2019 – Републичка смотре фолклорних ансамбала;
- Најбољи вокални солиста (Катарина Богдановић) – Републичка смотре фолклорних ансамбала 2019;
- Прва Награда - Небојша Ковач – Раскршћа 2019 Лапово;
- Похвала – Зорана Станојевић и Љубиша Шљивић – Раскршћа 2019 Лапово;
- Признање ГТО Крагујевац – 2018;
- Прво место – Илија Степановић – „Раскршћа“ Лапово, 2018;
- Прво место – Љубиша Шљивић – Маратон КК „М. Петровић“ Баточина, 2018;
- Прва награда Србољубов санопис – Илија Степановић – конкурс удружења књижевника „Србољуб Митић“ Старо Село, 2018;
- Треће место – Жижка Марковић – Конкурс „Глас Поезије“ Италија, 2018;
- Награда за сценски израз - Фестивал „Штап и канал“ Велико Градиште представа „Тачка“, 2018;
- Прва награда за поезију, аутори до 30 година (Диплома Мирко Бодић) – Светосавски књижевни маратон – Парафин – Бобан Куч, 2017;
- Награде са XIII фестивала фолклора „Јасеничко прело“ – Смедеревска Паланка, 2017:
- II награда у категорији певачи солисти – Катарина Богдановић,
- Победник вечери у категорији играчких ансамбала,
- Награда за најбољу реконструкцију ношње,
- Награда за најбољи оркестар,
- Награда за најбољи играчки ансамбл,
- Награда најбољем играчу солисти - Ненад Радовановић,
- Свеукупни победник;
- Специјална награда за успешан наступ и приказан уметнички ниво – „Мали златни опанак“ – Ваљево;
- Награде са II међународног фестивала фолклора „Џивџан ФЕСТ“ 2017 – Врњачка Бања:
- Специјална награда за најбољи костим,
- Специјална награда за најбољу кореографију,
- Свеукупни победник;
- Награда за најбољу мушку улогу – XII међународни фестивал аматерског позоришта Лакташи 2017 – Република Српска – Илија Степановић - Позориште младих;
- Диплома „Драгомир Бодић“ – Прво место у категорији песника до 30 година – Бобан Куч - Књижевни клуб;
- Диплома „Марко Стаменковић“ - Марија Браловић – Пожега – „Звукови Бејрута“ - Књижевни клуб;
- Диплома Коста Абрашевић - Александра Павловић – Алексинац – „Осмомартовска фуснота“ - Књижевни клуб, 2017;

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Ђурђевдански венац – Љиљана Милосављевић – С. Паланка – „Тајна над тајнама“ - Књижевни клуб;
- Ђурђевдански венчић – Живадинка Жижа Марковић - „Сага о Салфи“ - Књижевни клуб, 2017.

Награде и признања које додељује центар:

- Златни Грб – Живојин Миљковић Пашко;
- Ђурђевдански песнички сусрети: Ангажована поезија;
- Диплома Коста Абрашевић – Милош Марјановић – Београд - „Не осећам слободу“;
- Похвала - Олга Драгаш - Крагујевац - „Ђурђевданска песма“;
- Похвала - Јелена Петровић-Кнић - „Србима“;
- Аутори до 30 година:
- Диплома „Марко Стаменковић“ - Невена Милосављевић – Звечан - „Агапе“;
- Похвала – Марија Мијатовић – Крагујевац - „Мирише мокра земља“;
- Похвала – Никола Јовић – Суботица - „Руине“;

Слободна тема:

- Диплома Ђурђевдански венац - Милица Тасић – Врање - „Данашња“;
- Похвала - Љубиша Красић – Прокупље - „Муж“;
- Похвала - Драган Пајовић - Ивањица – „Стопе“;

Поезија за децу:

- Диплома Добрица Ерић - Анита Пешић – Ниш - „Вредим и ја“;
- Похвала – Марко Пајић - Врњачка Бања - „Шта ћеш бити кад порастеш“;
- Похвала - Невена Ивановић - Краљево - „Разломци“;
- Похвала – Вера Марковић – Аранђеловац - „Цртеж“;

Крагујевачки аутори:

- Диплома Ђурђевдански венчић – Никола Милојевић - „Сонет без наслова“;
- Похвала - Александар Јањушевић - „Кућа је једина слободна територија“;
- Похвала - Милан Обреновић - „У рађама живота“;
- Похвала – Нада Петровић - „Тишина“.

Жири је донео одлуку и о додели специјалних признања за следеће ауторе:

- Јован Бундало – „Гробље великана“ – вишеспојна, вишезначна песма ван сваке конкуренције посвећена Добрици Ерићу;
- Јована Глицић – „Планета дише у истом ритму“ – најмлађи аутор;
- Весна Михајловић - „Село моје у Србији“ – ода селу у духу традиционалне српске „наиве“;
- Литерарна секција ОШ „Никола Тесла“ Београд – група „озбиљних“ основаца – аутори од којих се очекују велика остварења у будућности;
- Златни Грб – Рајко Димитријевић;
- Шумадијски Вез – Јелена Петровић;
- Диплома „Миле Киген“ - Илија Степановић;
- Захвалнице – Богдан и Јанко Лукић, Јелисавета Обрадовић-Петровић, Тијана Шкрбовић, Милош Милановић;

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Златни Грб – Мирко Демић, књижевник;
- Плакета „Соња Перишић“ – Јелена Томашевић;
- Диплома „Мија Кнез“ - Милан Милосављевић Бамбино;
- Шумадијски Вез – Ненад Вучићевић.

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Издава се пројекат фестивал „Богатство различитости“ који је реализован 2017. и 2019. године у сарадњи са Министарством културе и информисања Републике Србије.

Средства Министарства за 2017. и 2019. годину износила су 500.000 динара.

Пројекат подразумева организовање фестивала чији ће учесници бити ансамбли који негују традиционалну културну баштину националних мањина у Србији. Српско културно-уметничко наслеђе репрезентоваће домаћин фестивала ЦЗНТК Абрашевић, који ће током два дана угостити оркестре и играчке групе представнике мађарске, словачке, украјинске, русинске, буњевачке, бугарске, горанске, албанске и ромске националне мањине.

- Културно-уметничка друштва, установе и удружења која негују традиционалну националну културу;
- Кореографи, етнографи, истраживачи и други стручњаци у области очувања културне баштине;
- Доносиоци одлука у области културе на локалном и националном нивоу;
- Грађани, медији, НВО у области заштите људских права, демократије и толеранције.

Током 2020. године, у Центру „Абрашевић“ отворен је тонски студио, највећи у Србији ван Београда. Опремљена је мала позоришна сцена и направљен студио за снимање телевизијских емисија. Набављена је сцена за вањску употребу површине 8x8 метара са комплетном расветом за концертна извођења.

Међународна културна сарадња

Партнерски градови		Културни центри и амбасаде страних земаља у Србији
Град, установа	Размена културних програма	Програм, манифестације, итд
Питешти Румунија Школа традиционалних уметности	Заједнички концерти у Румунији и Србији током протеклих година.	Сарадња са амбасадом Палестине. Више заједничких концерата у Србији. Два гостовања Абрашевића у Израелу 2010. године.
Штохолм, Савез Срба Шведске	Заједнички концерти у Шведској и Србији	
Баден, КУД Коло	Заједнички концерти у Немачкој и Србији	
Беч КУД Бора Станковић	Заједнички концерти у Аустрији и Србији	

1.1.5. Музички центар Крагујевац је основан 2010. године са циљем успостављања институционалне организације музичког живота града као делатности од општег културног интереса. Представља повратак традицији извођаштва у Крагујевцу где је 1831. године Књажевско-српска банда кнеза Милоша Обреновића, а под вођством Јосифа Шлезингера, означила почетак модерне музичке и грађанске културе у Србији. Тиме су створени услови да градски музички уметници (ствараоци и извођачи, солисти и ансамбли) и градске музичке манифестације (концерти и фестивали) постижу виша уметничка достигнућа и

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

потпуније задовољавају културне потребе грађана Крагујевца на подручју уметничке музике.

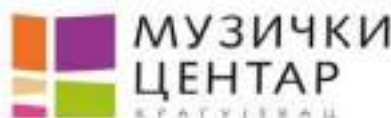
Центар промовише пре свега уметничку музику, али су такође и други жанрови попут симфо - рока, цеза, етно музике заступљени на репертоару ансамбала који наступају у организацији Музичког центра. Програм је намењен љубитељима и познаваоцима музике као и професионалним музичарима.

У оквиру Уметничког сектора Музичког центра делују посебни организациони делови односно ансамбли:

- Крагујевачки симфонијски оркестар,
- Градски камерни хор Лицеум,
- Градски камерни оркестар Шлезингер,
- Крагујевачки академски оркестар акордеониста,
- Градски дечји хор Мали Лицеум,
- Градски омладински хор.

Запослени – 9 запослених на одређено време.

Маркетинг / лого

Музички центар има свој лого, налоге на Facebook-у и Instagram-у, који се редовно ажурирају. Сваког петка концерти Музичког центра се емитују на Радио-телевизији Крагујевац.

Проблеми у раду

Највеће проблеме у раду представља недостатак сопственог простора, концертне дворане и запослених радника на неодређено.

За првих десет година свог постојања, Музички центар је реализовао преко 50 премијерних програма својих ансамбала. Поред активности ансамбала, у оквиру Концертне сезоне организован је велики број концерата еминентних уметника домаће и светске музичке сцене.

Централни програм обележавања Дана Града је такође поверен Музичком центру, који сваке године успева да оригиналним оркестарским аранжманима уз врсне солисте, привуче велики број посетилаца.

Музички центар је од 2011. године преузео организацију Међународног фестивала камерних хорова и вокалних ансамбала који се одржава бијенално од 1995. године и припада сталним манифестацијама у култури од значаја за Крагујевац.

Међународна културна сарадња

Партнерски градови			Културни центри и амбасаде страних земаља у Србији
Град, установа	Размена културних програма	Копродукција	Програм, манифестације, итд
Београд	Гостовање Италијанских уметника у Крагујевцу од 2017-2019. године	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Италијански културни центар
Београд	Гостовање руских уметника и ансамбала	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Руски дом

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	од 2016-2020. године		
Београд	Гостовање пољских уметника	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Пољска амбасада
Београд	Гостовање оркестра Al Nour Wal Amal слепих уметница	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Египатска амбасада
Београд	Размена хорова	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Мађарска амбасада
Београд	Учешће хора на 12. међународном фестивалу	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Израелска амбасада
Тиват, Црна Гора	Гостовање крагујевачких оркестара (ГКО Шлезингер и КАОА) и гостовање Црногорских уметника у Крагујевцу	Узајамна сарадња на реализацији концерата	Центар за културу Тиват

Сарадња са другим градовима у Србији

Град, Установа	Партнерски градови у Србији	
	Размена културних програма	Друго
Пожаревац, Центар за културу	Гостовање Симфонијског оркестра Пожаревац у Крагујевцу 2017. године, Гостовање КАОА у Пожаревцу 2020. године	
Краљево, КЦ Рибница	Размена хорских диригената 2018. године, ГКХ Лицеум	
Врњачка Бања	Крагујевачки симфонијски оркестар 2018. године	
Рашка, Чачак, Нови Пазар		Потписани меморандуми о сарадњи, реализација након стабилизације епидемиолошке ситуације
Ниш, Факултет уметности	Размена симфонијских оркестара	
Културни центар Смедерево	КАОА и Крагујевачки симфонијски оркестар 2018. и 2020. године.	

1.1.6. Књажевско-српски театар основан је 1835. године. Поникло у време борбе за националну независност и у периоду када су постављени темељи културном животу у Србији, позориште у Крагујевцу делило је судбину свог народа, одржавајући континуитет преко разних дружина и позоришних формација. Обновљено после Другог светског рата, постало је најотворенија културна институција града чије се деловање осећало у ужој и широј средини.

На сцени овог позоришта однегована је читава плејада врских уметника који су оставили дубоког трага у историји позоришне уметности земље. Театар у Крагујевцу који је носио име оснивача првог српског театра Јоакима Вујића, израстао је по свом репертоарском изразу и сценском третману у модерно савремено позориште.

Хатишерифом од 1830. и 1833. године Србија добија аутономију и право да подиже културно-просветне и здравствене установе. Крагујевац је у то време престоница обновљене Србије у коме је Кнез Милош Обреновић подигао свој двор са управним и административним апаратом, у њему се утемељује и Књажевско-српски театар (1835.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

године). То је условило долазак учених Срба из Војводине који ће у Крагујевцу започети пионирски рад на културно-просветном пољу.

У Крагујевцу се прве позоришне представе помињу 1825. године. На позив Кнеза Милоша у јесен 1834. године у Крагујевац долази Јоаким Вујић као личност великог позоришног искуства и познавалац обимног позоришног репертоара. Постављен је за директора театра са задатком да организује рад позоришта.

Крагујевачко позориште од 1965. године носи назив позориште "Јоаким Вујић", а од 1970. Театар, у погледу репертоара и сценској реализацији дела остварује врхунска достигнућа.

На Дан Театра, сваког 15. фебруара, најеминентнијим српским писцима, глумцима, редитељима, сценографима, композиторима, најстарије српско позориште уручује Статуету „Јоаким Вујић“ (додељује се за изузетан допринос развоју позоришне уметности у Србији) и Прстен са ликом Јоакима Вујића (додељује се за изузетан допринос развоју Театра и афирмацији његовог угледа у земљи и иностранству). Аутор Статуете „Јоаким Вујић“ је Никола Кока Јанковић, академски вајар и члан САНУ, Српске академије наука и уметности.

Из театра су 1965. године иницирани Сусрети професионалних позоришта Србије Јоаким Вујић, који су сваке године у мају одржавани у другом од десетак градова. Од 2004. до 2011. године театар је био домаћин Јоакимфеста, а од октобра 2006. године Међународног позоришног фестивала Јоакимфест.

Као институција од посебног значаја за српску културу и уметност, Театар настоји да развије и друге делатности осим приказивања представа. Од 2005. године покренуо је издавачку делатност са сталним часописом Јоаким, основана је Галерија Јоаким, издао монографије добитника Статуете Јоаким Вујић, 2009. године објавио прву књигу из едиције Премијера, започео истраживање и објављивање крагујевачког драмског наслеђа.

14. фебруара 2007. године на предлог Управног одбора Театра Јоаким Вујић Скупштина Града Крагујевца донела одлуку којом се најстаријем српском театру враћа првобитни назив, Књажевско-српски театар.

Људски ресурси

У театру је запослено 45 радника у сталном радном односу и 10 радника на одређено време и то на следећим пословима:

Прваци драме (2), Глумац 1 (11), Глумац 2 (7), Глумац 3 (3), Реквизитер (2), Декоратер (3), мајстор тона (2), мајстор светла (2), Гардеробер (2), Продуцент аудио-видео издања (2), инсписијент драме (2), организатор културних активности (3), контролор обезбеђења гледалишта и сцене (2), Координатор-организатор опреме, драматург, главни монтер сценске механике, уредник програма, костимограф, композитор, сценограф, маскер, продуцент у уметности и медијима, мајстор за израду декорске опреме представа, координатор организације програма, мајстор за израду костимске опреме представа.

Простор

Књажевско-српски театар се налази поред Гимназије. Зграда је малих димензија, има приземље и спрат, бочно су два пилона са пирамидалним кровним куполама. Корисна површина театра је 2055 м², (грађевинска површина 2903 м²), власништво Књажевско-српски театар – Град Крагујевац.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Маркетинг

Књажевско-српски театар има препознатљив лого дуже од једне деценије, а чији је аутор професор Слободан Штетић. Све програмске активности театра прати и одговарајући промо материјал, програми, плакати, банери, каталози, монографије и сл.

Театар свој репертоар као и важне вести о свом раду оглашава преко социјалних мрежа, путем флајера, мејлова, радио и тв реклама, али првенствено преко своје WEB странице: (www.joakimvujić.com).

Театар има сарадњу са више од 50 медија, телевизија, радио станица, новина и портала.

ТЕЛЕВИЗИЈЕ: РТС, Радио телевизија Крагујевац, Нова С, Куир ТВ, ТВ Прва и Пинк.

РАДИО СТАНИЦЕ: Радио Крагујевац, Радио Београд, Београд 202, Радио Браво, Радио Златоусти, Радио 34, Радио Стари град, Центар радио и Play радио.

НОВИНЕ И ПОРТАЛИ: Политика, Вечерње новости, Инфо КГ, Крагујевац инфо, Пресек, Хоћу у позориште, Нова С, Н1, РТС, Seecult, Блиц, Данас, Ритам града, Крагујевачке новине, Први први на скали, КГ Магазин, Krugujevac online, Баточина инфо, Глас Шумадије, Time.rs, Топ вести.

Сарадња са другим актерима у култури

Театар има континуирану сарадњу са свим позориштима који чине Заједницу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“, посебно са Крагујевачким позориштем са којим је у протеклих неколико година остварио и две копродукције.

Културна сарадња са другим градовима у Србији

Град, Установа	Копродукција / Друго
Краљево, Крагујевачко позориште	Копродукција представе <i>ПИЦАМА ЗА ШЕСТОРО</i> , Марк Камолетија у режији Ненада Гвозденовића Датум премијере: 24. 04. 2015. Копродукција представе <i>БОИНГ, БОИНГ</i> , Марк Камолетија у режији Ненада Гвозденовића Датум премијере: 18.01.2018.
Лазаревац, Прво приградско позориште ПУЛС ТЕАТАР	Копродукција представе <i>ВРАПЧИЋ</i> , Наташе Илић у режији Милоша Јагодића Датум премијере: 28.01.2017.
Београд - Установе културе „Вук“, Кикинда - Народно позориште из Кикинде, Ужице - Народно позориште из Ужица, Лазаревац - Пулс театар, Обрениовац- Центар за културу Обреновца	Копродукција представе <i>ТРЕЗНИЛИШТЕ</i> рађене по текстовима Николаја Кољаде у режији Стевана Бодрожке. Датум премијере: 12.06.2017.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Међународна културна сарадња

Партнерски градови		Културни центри и амбасаде страних земаља у Србији
Град, установа	Размена културних програма	Програм, манифестације, итд
Будимпешта, Српско позориште	Гостовање Театра у Будимпешти са представама: СЕОБЕ - 2013. године КИР ЈАЊА - 2017. године Гостовање Српског позоришта из Будимпеште у Књажевско-српском театру са представом АВАЛА ЕКСПРЕС - 2019. године	Дани српске културе у Будимпешти Гостовања
Копар, Гледалишче Копер	Гостовање Театра у Копру (Словенија) са представом: МОЈЕ БИВШЕ, МОЈИ БИВШИ – 2019. године	26. приморски летњи фестивал

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Назив пројекта: Гостовање у Русији (Јошкар Ола) са представом „Уствари театар“ и у БиХ (Сарајево и Зеница) са представом „Башта слезове боје“
Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије
Ниво реализације: међународни
Циљ пројекта: Гостовање у Русији (Јошкар Ола) са представом „Уствари театар“ и у БиХ (Сарајево и Зеница) са представом „Башта слезове боје“
Постигнути резултати: Изведене представе Уствари театар за публику у Русији, и представе Башта слезове боје за публику у Зеници и Сарајеву
Године реализације: 2016.
Вредност пројекта: 500.000 динара

Назив пројекта: 14. Међународни фестивал Мост пријатељства, Јошкар Ола, Русија - Ансамбл представе Бајка о мртој царевој кћери
Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије
Ниво реализације: међународни
Циљ пројекта: Представљање продукције Књажевско-српског театра у Русији
Постигнути резултати: Представа Бајка о мртој царевој кћери изведена у пуној сали градског позоришта у Јошкар Оли. Глумица Сања Матејић је добила глумачку награду за улогу Риме.
Године реализације: 2017.
Вредност пројекта: 200.000 година

Назив пројекта: ЈоакимИнтерФест 2017
Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије
Ниво реализације: међународни
Циљ пројекта: Позоришној публици из Шумадијског и околних округа омогућити да виде најквалитетније представе из земље и иностранства које су премијерно изведене у протеклој позоришној сезони и на тај начин допринети децентрализацији културе
Постигнути резултати: У такмичарском програму изведено 7 представа из шест земаља. Изведена је и једна представа у част награђених. У пратећем програму реализована је по једна; радионица, промоција часописа, промоција књиге и јавно читање драме.
Године реализације: 2017.
Вредност пројекта: 2.000.000 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: Кир Јања у Пољској и Мађарској

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: међународни

Циљ пројекта: Извођење представе *Кир Јања* за српску и мађарску позоришну публику у Будимпешти у Плесном театру и извођење представе на Међународном фестивалу комедије ФАНФЕСТ у Бјалско Бјала (Пољска)

Постигнути резултати: Изведена представа *Кир Јања* за српску и мађарску публику у Плесном театру у Будимпешти (Мађарска) и на Међународном фестивалу комедије ФАНФЕСТ у Бјалско Бјала (Пољска)

Године реализације: 2017.

Вредност пројекта: 500.000 динара

Назив пројекта: Дигитализација у најстаријем позоришту у Србији

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: национални

Циљ пројекта: је усмерен на формирање електронске архиве Књажевско-српског театра, као и на обуку запослених за ову важну активност.

Постигнути резултати: Овим пројектом најстарије позориште у Србији Књажевско-српски театар прикључило се процесу дигитализације. Имплементацијом пројекта *Дигитализација у најстаријем позоришту у Србији* едуковани су и оснажени запослени у театру за обраду, архивирање и чување позоришне документације у електронској форми. Снимци 62 представе настале у периоду од 1965-2005. године (који се чувају на филму) су дигитализовани.

Године реализације: 2018.

Вредност пројекта: 519.000 динара

Назив пројекта: JoakimInterFest 2018

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: међународни

Циљ пројекта: Позоришној публици из Шумадијског и околних округа омогућити да виде најквалитетније представе из земље и иностранства које су премијерно изведене у протеклој позоришној сезони и на тај начин допринети децентрализацији културе.

Постигнути резултати: У такмичарском програму изведено 6 представа из пет земаља.

Године реализације: 2018.

Вредност пројекта: 700.000 динара

Назив пројекта: 26. Приморски летњи фестивал, Копар 2019 - гостовање представе *Моје бивше, моји бивши*

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: међународни

Циљ пројекта: Након више деценија организовати извођење једне представе Књажевско-српског театра у Словенији.

Постигнути резултати: Изведена представа *Моје бивше, моји бивши* на сцени Гледалишча Копер - Словенија

Године реализације: 2019.

Вредност пројекта: 80.000 динара

Назив пројекта: JoakimInterFest 2019

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: међународни

Циљ пројекта: Позоришној публици из Шумадијског и околних округа омогућити да виде најквалитетније представе из земље и иностранства које су премијерно изведене у протеклој позоришној сезони и на тај начин допринети децентрализацији културе.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Постигнути резултати: У такмичарском програму изведено 6 представа из пет земаља.
Године реализације: 2019.
Вредност пројекта: 300.000 динара

Назив пројекта: Joakimfest 2020

Донатор: Министарство културе и информисања Републике Србије

Ниво реализације: међународни

Циљ пројекта: Позоришној публици из Шумадијског и околних округа омогућити да виде најквалитетније представе из земље и иностранства које су премијерно изведене у протеклој позоришној сезони и на тај начин допринети децентрализацији културе.

Постигнути резултати: и поред огромних напора Књажевско-српског театра као организатора Фестивала да у потпуности реализује планирани програм, у отежаним околностима услед глобалне пандемије Covid 19, то није било могуће. Три инострана позоришта, два из Румуније и једно из Северне Македоније, услед позитивних PCR тестова чланова њихових ансамбала била су приморана да откажу своје учешће на овогодишњем фестивалу. Тако да су у такмичарском програму Фестивала изведене 4 представе.

Године реализације: 2020.

Вредност пројекта: 300.000 динара

Начин финансирања

Театар се финансира из буџета града Крагујевца, од сопствених прихода Театра и средствима Министарства културе и информисања по одобреним пројектима.

Приступачност објекта

У циљу омогућавања приступа лицима са сметњама у развоју, односно лицима са отежаним кретањем, Театар је уклонио архитектонске баријере уградивши приступну рампу према улазним вратима позоришта.

1.1.7. Дом омладине - Дом омладине Крагујевац је једна од најстаријих установа културе у Крагујевцу, основан 1984. године под називом „Омладински дом“. Једна од главних функција му је била организовање градских манифестација (Дан младости, Први мај), као и архивирање акција тадашњег омладинског активизма (омладинске радне акције).

Мисија Дома омладине је развој и популаризација урбане културе младих као аутора и за младе као публике у региону Шумадије. По свом програмском садржају, Дом омладине је поливалентни културни центар који је од свог оснивања био усмерен ка музичко-сценској, ликовно-примењеној и књижевној уметности, да би се у новије време окренули и према филмским и мултимедијалним гранама уметности.

Едукативне активности, као секундарни задатак установе се највише реализују кроз позоришне радионице за децу и младе, али и кроз активну Музичку радионицу, Филмску радионицу и Ликовни студио.

У саставу Дома омладине раде школе гитаре, бас гитаре, бубњева и соло певања, школа глуме за основце, драмски студио за средњошколце и филмска радионица, као и школа цртања за децу и ликовни студио за старије ученике.

У периоду од 2016. до 2020. године кроз едукативне програме Дома омладине одржано је укупно 43 едукативних програма (12 *masterclass*-а Школе рок музике, 8 гостујуће радионице – филмска и стрип за децу, 21 редовна годишња радионица Дома омладине – Дечија позоришна радионица, Драмски студио, Филмска радионица, Школа рок музике, Ликовни студио, Сликарска радионица).

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

У оквиру Музичке радионице Дома омладине, у назначеном периоду је едуковано око 310 младих полазника из основа свирања рок гитаре, баса и бубњева, који су равноправно учествовали у појединим званичним музичким програмима Дома омладине, као и у својим индивидуалним наступима (јавни часови и концерти) пред публиком, како у Крагујевцу, тако и на гостовањима (Београд).

Активности Дома омладине су подељене на програмску продукцију (музички концерти и фестивали, изложбени програм, пројекције филмова, дебате), едукативне радионице за младе (глума, филм, рок музика, сликање, стрип и карикатура) и партнерске програме у сарадњи са цивилним сектором, регионалним и међународним институцијама и организацијама културе.

Од програмске продукције треба издвојити: Арсенал фест, традиционални Ђурђевдански концерт поводом Дана града Крагујевца, регио-промоције, као и специјалну продукцију. Од едукативних радионица за младе су најпознатије две дугогодишње Драмски студио и Дечија позоришна радионица (радионице и позоришне представе), као и Музичка радионица (школа рок музике „Октава“, радионице, концерти), Ликовни студио и Сликарска радионица.

У оквиру свог дебатно-промотивног програма, Дома омладине је у периоду од 2016. до 2020. године организовао укупно 16 програма од којих се издвајају:

- Промоција „Арсенал феста“ на 39. Међународном Сајму туризма у Београду (музички и видео програми);
- Галерија Дома, књижевно вече, представљање књиге рок поезије „У част титана“, Емир Соколовић (Зеница, БиХ);
- Галерија Дома „Светски дан музике“, предавање новинара Петра Пеце Поповића о историји рок фестивала, 50 посетилаца;
- Међународна стрип конференција „Крагујевац, године осме и девете“, 500 посетилаца.

Остали програми који су присутни у Дому омладине, попут визуелних, књижевних и дебатних, раде се као гостујући и партнерски кроз међусекторску сарадњу са представницима приватног и цивилног сектора Крагујевца и Србије, као и са индивидуалним уметницима.

Такође, Дом омладине пружа услуге заинтересованим субјектима града Крагујевца у вези логистичке подршке из области музичке продукције.

Програме Дома омладине у просеку годишње директно прати око 15.000 посетилаца, док појединачне посете варирају од неколико хиљада посетилаца на стратешким манифестацијама, преко догађаја са посетом до неколико стотина посетилаца (специјални и клубски музички програми, као и визуелно/сценски програми), до најзаступљеније скале посећености до 200 посетилаца (за све остале програме). Најпосећенији су музички програми (80% од укупне посете), потом филмски и сценски (15%), па остали програми (око 5%).

Анализом је утврђено да највише посетилаца буде из циљне групе младих (од 15 до 30 година старости, средњошколске и студентске популације – око 80%), док је такође битан део посетилаца (пре свега великих манифестација, као и специфичних филмских, визуелних и музичких програма) који долази из редова старије популације (средња класа, од 30 до 50 година старости – око 15%), док је преостали део (5%) посетилаца везан за тзв. стручну јавност (представници медија, уметници, представници културних институција, представници цивилног сектора...).

Оно што је везано за територијалну припадност циљне групе, односи се на ново увећање (до 5%) броја посетилаца програма Дома омладине, који долазе из градова ван Крагујевца.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

У највећем делу се односи на студенте Универзитета у Крагујевцу који долазе из других градова (углавном централне, западне и југоисточне Србије), али је евидентиран и велики прилив посетилаца из региона централне Србије (због ексклузивних музичких догађаја).

Запослени

У Установи Дом омладине Крагујевац је запослено 20 радника у сталном радном односу и 6 радника на одређено време и то на следећим пословима: директор, помоћник директора, технички секретар, портир (2), техничар галериста, продуцент у уметности и медијима (2), истраживач докумената и архиве, миксер тона, мајстор одржавања, реализатор промотивних активности (2), продавац, организатор ликовног програма, оператер технике, благајник, координатор за друштвено-одговорне послове, организатор филмског програма, руководиоца службе заједничких послова, службеник за послове заштите безбедности и здравља на раду, организатор ликовног програма, продуцент у уметности и медијима, организатор музичког програма (2), сарадник за унапређивање делатности установа културе.

Пословни простор Дома омладине Крагујевац се састоји из:

- Пословне зграде површине 391,90м² у чијем саставу су: Галерија Дома омладине – кафић, 4 канцеларије, башта Дома омладине, магацински простор, Мала сцена, музички студио – подрумска просторија, школа гитаре „ОКТАВА“, музички атеље – хорић Дома омладине;
- Градске дворане „Шумадија“ (пословне просторије зграде Градског дома блок „Б“) површина 2.958м², са 8 канцеларија, двораном кој је у реконструкцији, и холем градске дворане „Шумадија“.

Маркетинг / лого

Дом омладине Крагујевац има свој лого и публици се обраћа преко социјалних мрежа, плаката, реклама на радију, као и флајерима.

Дом омладине Крагујевац има своју **Facebook** страницу, официјални **youtube** канал и **instagram** профил.

Сарадња са медијима

О активностима Дома омладине, грађани се информишу преко свих локалних/регионалних медија града Крагујевца (Телевизије: ТВ Крагујевац, ТВ К9; Радија: Радио 9, Радио БИС, Радио Браво, Радио 34, Радио Крагујевац, Радио Златоусти; Новина: недељник „Крагујевачке“ и веб портала: www.sumadijapress.com, www.rtk.co.rs, www.rtamgrada.rs, www.infokg.rs – укупно 14 медија) и далеко увећаним листама регионалних (Телевизија: ТВ „Студио Б“ Београд, ТВ Војводина, ТВ „Шумадија“ Аранђеловац; Радија: Студентски ФМК радио Београд, Радио „Шумадија“ Аранђеловац, Радио Чачак, Радио Пожаревац; Новине: „Таковске новине“ Горњи Милановац и веб портала: www.bgd.in.rs Београд, www.elefmagazin.com Ниш, www.RockUlice.com Нови Сад, – укупно 11 медија) и националних медија (Телевизија: РТС, МТВ Србија, ТВ Б92; Радија: Радио Б92, Радио 202; Новина: дневни листови „Блиц“, „Press“, „Данас“, „Политика“, „Вечерње новости“, Агенција: Тањуг, Бета, Фонет и веб портала: www.B92.net, www.naslovi.net, www.vestionline.com, www.vesti.rs, www.seeculm.org, www.e/novine.com, www.balkanrock.com, www.clubbing.rs, nocturnemagazine.net, www.popboks.com, www.trablmejker.com – укупно 24 медија).

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Начин финансирања

Програми се финансирају комбинацијом сопствених прихода и наменских средстава града Крагујевца, у партнерству са организацијама цивилног и профитног сектора. Поједини сопствени и партнерски програми су бесплатни, док су други догађаји самофинансирани продајом улазница (али по адекватној цени, приступачној за већи број грађана).

Дом омладине уз имплементацију својих планираних активности и програма, редовно пружа техничко-логистичку подршку градским културно-спортским манифестацијама, а такође и излазио у сусрет и иницијативама из цивилног сектора.

У смислу међусекторске сарадње, између осталих, партнери Дома омладине су: представници сектора образовања и културе (ФИЛУМ, Музичка школа, Књажевско-српски театар), цивилни сектор (Удружење љубитеља девете уметности „Свет стрипа“), профитни сектор (Агенција „Long Play“ Београд).

Међународна културна сарадња

Партнерски градови		Културни центри и амбасаде страних земаља у Србији
Град, установа	Размена културних програма	Програм, манифестације, итд
Амбасада Израела	Дани Израела у Крагујевцу	Амбасада Израела
Инголштат Немачка	Гостовање Драмског студија Дома омладине у оквиру размене културних програма градова побратима	

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Назив пројекта: **БАШТеАтар** - фестивал професионалних позоришних трупа и независних продукција

Донатор: Министарство културе и информисања

Циљ пројекта - афирмација младих професионалних глумаца

Постигнути резултати: - (5 представа, 1000 посетилаца) у 2018. години,
(9 представа, 500 посетилаца) у 2019. години,
(6 представа, 100 посетилаца) у 2020. години.

Вредност пројекта: 1.150.000 динара предвиђених трошкова

1.1.8. Народна библиотека „Вук Караџић“ Библиотекарство има дубоке корене у Крагујевцу, а Народна библиотека је једна од најстаријих институција културе у граду. Крагујевац је у првој половини XIX века (1818–1841) био седиште важних државних, судских и војних установа српске државности и парламентаризма, али и колевка многих образовних и културних институција. Правни оквир за институционални развој настао је тек одредбама хатишерифа из 1830. године. Оснивају се институције од националног значаја: Суд народни српски, Совјет, Конзисторија, затим први оркестар *Књажевско-српска банда* под управом капел-мајстора Јосифа Шлезингера (1831), библиотека *Књажевско-српске канцеларије* (1832) и прва српска гимназија јужно од Саве и Дунава (1833) и у њој гимназијска библиотека. Државна штампарија, *Књажевско-српска књигопечатња* или *Типографија* под управом Адолфа Бермана из Београда је 1833. пресељена у Крагујевац и одмах након пуштања у рад, издају се *Новине српске* под уредништвом Димитрија Давидовића (1834), а *Књажевско-српски театар* под управом Јоакима Вујића оснива се 1835. године. Такође, прва државна апотека формирана је у октобру 1836. године као *Књажевско-придворна*.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Лицеум – прва високошколска установа у Србији основана је 1838. године. Димитрије Давидовић је од обавезних примерака новина и књига, по узорима „библиотека европејских“ формирао при Типографији државну библиотеку која је 1838. пренета у Министарство просвете. Зато историчар др Дејан Ристић сматра да је прва библиотека формирана у Крагујевцу, а на њеним темељима је основана и Народна библиотека Србије. Крагујевачко читалиште основано је 1846. године, одмах после Београдског. Читалишта су углавном ницала као резултат приватне иницијативе, била су место окупљања појединаца који су показивали наклоност према књизи и писаној речи и због начина и организације рада сматрамо их зачетницима библиотекарства у Србији.

По препоруци Државног савета и на основу Решења које је потписао кнез Михаило Обреновић 14. јуна 1866. године гимназијски фонд књига је институционализован као Јавна библиотека па се тај датум и година сматрају за дан оснивања Библиотеке.

Преименована је 1920. године у Народна библиотека.

Данашњи назив Народна библиотека „Вук Караџић“ добила је 1953. године.

У периоду од оснивања до данас, библиотечки фонд је више пута измештан, због чега је трпео бројне губитке и оштећења. Од свог постојања до данас, Библиотека никада није имала своју наменски пројектовану зграду. Управо рад под туђим кровом умногоме ограничава развој најстарије институције културе у Крагујевцу.

Данас је Народна библиотека „Вук Караџић“ у Крагујевцу савремена јавна матична библиотека, која обавља библиотечко информациону делатност у складу са важећим законским и подзаконским прописима. У циљу праћења стања и развоја библиотечке делатности, Библиотека је носилац матичности за све јавне, специјалне и школске библиотеке на подручју општина Аранђеловац, Баточина, Кнић, Лапово, Топола, Рача и Крагујевац. Библиотека припада Виртуелној библиотеци Србије, користећи у раду међународну COBISS online кооперативну библиографску базу. Сви сегменти рада – библиографска обрада, позајмица, статистика, раде се преко COBISS платформе.

Библиотека као институција и појединци као истакнути библиотекарски, за постигнуте резултате и стручност у раду добитници су бројних признања: награде „Миодраг Панић Суреп“ (НБ „Вук Караџић“, 1972, 1996; Мирослав Чомић, 1972; Милица Грубач, 1982; Нинослава Милановић, 1998); Вукове награде (НБ „Вук Караџић“, 1965), „Ђура Даничић“ (Мирко Демић, 2013), „Најбољи библиотекар Србије“ (Гордана Вучковић, 2020) и др.

Људски ресурси

У Народној библиотеци „Вук Караџић“ укупно је 36 запослено од којих је 31 на недређено, 5 на одређено и спољни сарадници. Запослени распоређени на следећим пословима: Позајмна служба (Служба за рад са одраслим корисницима, Служба за рад са децом и омладином и 11 градских и сеоских огранака), Служба специјалних фондова, Служба матичних функција, Служба стране књиге, Служба општих послова, Служба за обраду и рад са референсном збирком.

Простор

Народна библиотека „Вук Караџић“ своју делатност обавља на неколико локација:

- Градски дом (четири нивоа) 1.275 м² – власништво
- Градски дом (шести спрат) 286 м² – уступљен простор уз накнаду
- Дечја библиотека (Задужбина Јована Ђ. Мирковића) 720 м² – у власништву
- Колонија 160 м² – уступљен простор без накнаде
- Аеродром 100 м² – уступљен простор уз накнаду
- Пивара 86 м² – уступљен простор уз накнаду
- Бресница 20 м² – уступљен простор без накнаде
- Станово 56 м² – уступљен простор без накнаде

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

- Groшница 70 м2 – уступљен простор без накнаде
- Драгобраћа 20 м2 – уступљен простор без накнаде
- Чумић 20 м2 – уступљен простор без накнаде
- Страгари 80 м2 – уступљен простор без накнаде
- Галерија у Кући Ђуре Јакшића 157,63 м2 – уступљен простор без накнаде
- Посебна/специфична намена простора је Галерија у Кући Ђуре Јакшића

Маркетинг

Народна библиотека „Вук Караџић“ има препознатљив визуелни идентитет који се састоји од логоса и препознатљивих боја. Лого се користи при изради плаката, флајера и другог рекламног и промотивног материјала, али и видео записа који су у продукцији НБ „Вук Караџић“. Такође, Библиотека има и банер са наведеним изгледом, који се користи приликом свих програма.

Свако дешавање у Библиотеци или било каква друга информација од важности за установу или рад са корисницима шаље се медијима (радио и ТВ станицама, порталима) путем мејла, али и објављује на званичној ФБ страници <https://www.facebook.com/bibliotekakragujevac>) и сајту www.nbkg.rs.

Такође, припремна фаза реализације програма подразумева и израду плаката, слање информација за објаву на сајту КУЛТУРА КГ, прављење догађаја на Фејсбук страници, ажурирање на Сајту, као и слање засебног мејла, који подразумева детаљан опис дешавања, сваком кориснику који се уписао на мејлинг листу Библиотеке. За неке од програма израђују се и флајери и позивнице, што зависи од значаја програма како за библиотеку тако и за град. Важно је напоменути и да Библиотека користи свој јутјуб канал на који поставља програме, као и емисије у сопственој продукцији (КњиЖарење, Ослушкивање) у циљу промовисања књиге и читања.

Библиотека има добру сарадњу како са локалним (Радио телевизија Крагујевац, Радио Златоусти и др. радио станице) тако и са регионалним (РТС, Радио Београд 2, РТВ Војводина) и електронским медијима (ИКрагујевац, ИнфоКГ, Ритам града), што се огледа кроз различита гостовања у дневним емисија (Мозаик), прилоге (Хроника, Моја Србија, Дневник), као и обавештавања грађана о програмима. Портал Први на скали редовно објављује и податке о најтраженијим насловима, као и препоруке за читање које се достављају на месечном нивоу. Овакви начини оглашавања показали су се dobrим како код читалаца тако и код публике која прати програме Библиотеке, што се одражава на посећеност и заинтересованост грађана.

Сарадња са другим актерима у култури и образовању

Библиотека је установа отворена за сарадњу са другим установама културе и образовања, бројним удружењима и свима онима који могу да допринесу бољитку културне сцене града. То се најбоље види кроз сарадњу са Позориштем за децу, које активно учествује у Дечијем дану манифестације Дани Крагујевачке културе, те Библиотека узвраћа са неколико радионица. Такође, чланови ансамбла Књажевско-српског театра и ЦЗНТК Абрашевић често учествују у програмима од важности за Библиотеку. Треба споменути и изузетно добру сарадњу са Установом културе „Кораци“ на пољу издаваштва и промоција, која се огледа у активном учешћу чланова колектива у жирирању пројеката за Издаваштво 2019. и 2020. године, али и у лекторисању, промовисању и уређивању часописа „Дече искре“. Период лоше епидемиолошке ситуације изнедрио је још један заједнички подухват - КњиЖарење. У питању је циклус емисија у продукцији Библиотеке (режија, монтажа,

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

реализација) у којима се представљају издања поменуте установе, а која се постављају на Јутјуб канал. С обзиром на то да се тежи популаризацији књиге и читања међу млађом популацијом ради се на интензивирању сарадње са основним и средњим школама. Од 2019. године у сарадњи са УК „Корац“ започете су посете школама, где се одржавају радионице „Читам, дакле постојим“ у циљу промовисања „Дечјих искри“ и Дечје библиотеке. Изузетну сарадњу Библиотека има и са Средњом стручном школом, у којој су држане трибине „Турбо-фолк у некултури“, али и били домаћини годишњих изложби и радионица ђака ове школе. Ту је и сарадња са Канцеларијом за младе и омладином ЈАЗАС-а, која сваке године организује у просторијама библиотеке тзв. Живу библиотеку, тј. програм намењен превенцији болести зависности и укидању различитих предрасуда. Што се тиче сарадње са удружењима, треба споменути Удружење писаца Крагујевца, Књижевна заједница Крагујевца, Удружење Срба из Хрватске „Никола Тесла“, Удружење грађана Крајине „Зора“, Удружење пријатеља и сународника Русије „Мир“, Школа мира, Удружење српско-израелског пријатељства „Ахав“, Удружење „Егал“. Сви наведени субјекти остварују сарадњу са Установом кроз различите радионице, програме и пројекте. Посебно треба истаћи сарадњу са Центром за спорт и рехабилитацију особа са инвалидитетом „Искра“, што за резултат има отварање огранка Библиотеке у овом Центру.

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година

Назив пројекта: „Можда ће се једном видети колико сам волео своју земљу и свој народ“ - Зарија Д. Вукићевић: професор, библиотекар, књижевник, преводилац и дипломата, Бордана Вучковић, Јасмина Марковић и Мирко Демић; Изложба, каталог и две штампане књиге из оставштине);

Донатор: Министарство културе и информисање и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и локални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности са богатом биографијом и оставштином недовољно познатог суграђанина;

Постигнути резултати: Пројекта потпун реализован; веома запажен у локалним и националним медијима; изложба још траје и преноси се у наредну годину;

Партнери: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца; Удружење Крагујевачна у Београду

Година реализације: децембар, 2020.

Вредност пројекта: 1.350.000 динара

Назив пројекта: Људи који су мењали Србију: професор Јован Ђ. Мирковић: музички педагог, библиотекар, космополита филантроп и задужбинар; Гордана Вучковић, Јасмина Марковић и Немања Бркић; Изложба, каталог и монографија

Донатор: Министарство културе и информисање и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и локални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности са богатом биографијом и оставштином недовољно познатог суграђанина;

Партнери: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца; Удружење Крагујевачна у Београду

Година реализације: 2019.

Вредност пројекта: 800.000 динара

Назив пројекта: Књажевско-српска печатња у Крагујевцу (1833-1835), Гордана Вучковић и Татјана Јанковић

Донатор: Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и локални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности са коренима штампарства у Србији;

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Постигнути резултати: Пројекта потпун реализован; веома запажен у локалним и националним медијима; изложба је гостовала у неколико градова;

Партнери: Скупштина града Крагујевца; Удружење Крагујевачна у Београду

Година реализације: 2018.

Вредност пројекта: 250.000 динара

Назив пројекта: Болница Стобарт, Крагујевац 1915, Татјана Јанковић

Донатор: Министарство културе и информисање и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и локални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности са војном болницом у Крагујевцу и страном хуманитарном мисијом Стобарт

Постигнути резултати: Пројекат потпун реализован; веома запажен у локалним и националним медијима; изложба је гостовала у више градова и у два града у Републици Српској и још гостује;

Партнери: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца;

Година реализације: 2018.

Вредност пројекта: 1.021.000 динара

Назив пројекта: Стоглав – хемијска заштита, фототипско издање рукописне књиге из фонда Библиотеке из 1743. године и студија мр Душице Грбић

Донатор: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности о значају рукописне књиге која је написана у манастиру Беочин

Постигнути резултати: Пројекат потпун реализован; веома запажен у локалним и националним медијима;

Партнери: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца;

Година реализације: 2017.

Вредност пројекта: 520.000 динара

Назив пројекта: Легати и библиотечке целине – Библионет 2016. – стручна конференција Заједнице матичних библиотека Србије ; публикација Легати и библиотечке целине

Донатор: Министарство културе и информисања и Заједница матичних библиотека Србије и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и међународни;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности о значају легата и библиотечких целина

Постигнути резултати: Пројекат потпун реализован; веома запажен у националним медијима и библиотекама широм Србије и неколико региона;

Партнери: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца;

Година реализације: 2016.

Вредност пројекта: 1.500.000 динара

Назив пројекта: Станислав Краков; авангарда, маргина, наслеђе (зборник радова; приређивач Мирко Демић) и серија предавања о романескним, приповедачким, путописним и филмским приносима овог маргинализованог аутора, рођеног Крагујевчанина

Донатор: Министарство културе и информисања и Скупштина града Крагујевца;

Ниво Национални и локални;

Циљ: Упознавање стручне и шире јавности о значају уметничке појаве Станислава Кракова

Постигнути резултати: Пројекат потпун реализован; веома запажен у локалним и националним медијима;

Партнери: Скупштина града Крагујевца;

Година реализације: 2015.

Вредност пројекта: 200.000 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Начин финансирања

Највећи део средстава за функционисање Библиотеке обезбеђују оснивач – град Крагујевац. Остали извори прихода су они који долазе од наплате чланарине, од средстава која се добијају од пројеката Министарства културе и других министарстава Републике Србије, донација и поклона суграђана, издавача Народне библиотеке Србије, Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић" и библиотека из Србије и региона.

Пристапачност објекта

Објекти су приступачни за особе са инвалидитетом. У Галерију у Кући Ђуре Јакшића уграђен је специјални лифт, а за Одељење за одрасле пуштен је у рад лифт у Згради Градског дома.

НАБАВКА КЊИЖЕВНЕ ГРАЂЕ	8077	10024	8226	8431	7413	5768
куповина	2790	4064	2018	3330	2916	2207
поклон	5342	5960	6208	5101	4497	3561

Табела приказа Средстава добијених за откуп и број откупљених књига, 2015-2020. године

Година	Буџет	Бр. књига	Потрошени износ
2015	1,328,846,00	2257	1,328,804,29
2016	1,162,740,37	2084	1,161,160,65
2017	1,024,284,60	1462	1,024,13,37
2018	1,045,471,00	1923	1,043,959,59
2019	1,162,740,37	2084	1,161,160,65
2020	997,934,81	1471	996,426,41

Табела приказа броја корисника библиотечног материјала 2015-2020. године

ПРЕГЛЕД	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ЧЛАНОВИ	17 002	14496	12260	12302	13556	11426
ПОСЕТА	129849	10384	84300	85233	94388	82033

Табела сумарног приказа података за установу Народне библиотеке „Вук Караџић“ Крагујевац

Назив	2020* год.
Број запослених	31 неодређено, 7 одређено
Број програма	394
Број посетилаца програма	21675
Набавка књига	8994
Набавка остале грађе (аудио, видео, електронска, друштвене игре, ноте, графика,...)	1571 библиотечких јединица
Број чланова	11426

* 2020 подаци су закључно са септембарским извештајима (деветомесечни извештај)

Остали програми Народне библиотеке „Вук Караџић“:

Ликовне изложбе		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Ови програми подразумевају изложбе ликовних радова, али и фотографија и радова ученика Средње стручне школе и полазника Школе цртања Срђана Стаменковића	Изложбе су намењене широкој узрасној групи. Виртуелна изложба је	42415

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Српета. Изложбе се организују у: Галерија Библиотеке, Огранку у Старој Колонији, Дечијој библиотеци, Огранак на Аеродрому и Америчком кутку У 2020. изложбе су одржане и у Кући Ђуре Јакшића а због епидемиолошке ситуације реализована је и једна виртуелна изложба „Читање у доба корона“.	била више испраћена од стране млађе популације.	
Укупно изложби		192

Радионице		
Кратак опис	Циљна група	Број учесника
У просторијама Дечје библиотеке, Америчког кутка, огранцима Аеродром, Грошница и одељењу Стране књиге одржане су радионице, и то: у оквиру школе цртања, поводом обележавања важних датума и оне које се тичу учења страних језика.	Радионице су биле намењене деци основношколског узраста.	26438
Укупно радионица		2610

Одељанске посете		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Како би се промовисао значај књиге и читања наша Библиотека има сарадњу са школама, које организовано доводе ђаке у просторије Галерије, Дечијег одељења и огранке: Аеродром, Стара колонија, Грошница, Пивара, Драгобраћа, Страгарима, Станово и Чумић.	Одељанске посете подразумевају децу основношколског узраста и средњошколског узраста.	15034
Укупно посета		652

Конверзација		
Кратак опис	Циљна група	Број учесника
У Америчком кутку организују се часови конверзације на енглеском језику, које имају за циљ да допринесу ширењу знања у овом домену.	Часовима конверзације присуствовали су полазници различитих старосних доби.	2951
Укупно одржано конверзација		166
Пројекције филмова		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
У Америчком кутку се реализују пројекције играних, документарних и цртаних филмова.	Ове пројекције намењене су деци и младима.	3091
Укупно пројекција		224

Концерти		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Концерти се одржавају на Галерији Библиотеке	Узраст од средњошколаца до старијих особа.	113
Укупно концерата		3

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Остало		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Програми који се сврставају у ову категорију по својој комплексности и хетерогености не могу се сврстати само у једну групу. Одржавају се на Галерији библиотеке, Одељењу Стране књиге и у Америчком кутку. 2020. године је отворен Руски кутак, уз пригодан програм, док је у Галерији Куће Ђуре Јакшића одржан Ђурин етно дан.	Ови програми били су намењени различитим старосним групама.	19162
Укупно програма		1143

1.1.9. Установа културе „Кораци“ - Установа културе „Кораци“ је основана Одлуком Скупштине града Крагујевца 07.04.2017. године, као правни следбеник Привредног друштва Издавачка кућа „Кораци“ д.о.о. Крагујевац. Један од основних разлога оснивања је оживљавање и подршка издаваштву и то како у самом граду, тако и у ширем региону. Као правни следбеник Издавачке куће „Кораци“ д.о.о. Крагујевац, наставља се традиција Издавачког Друштвеног предузећа „Нова светлост“, Новинско издавачког и графичког предузећа „Светлост“ и осталих издавача у историјској вертикали града све до „Књажеско-сербске књигопечатње“, прве штампарије у модерној српској држави.

Основна делатност Установе је издаваштво и то пре свега белетристике, монографских публикација, часописа и осталих штампаних издања, као и израда визуелних идентификација штампаних публикација (од идеје до графичке припреме за штампу) за све установе којима је оснивач град Крагујевац. Поред књига и часописа, ту су каталози, брошуре и сва штампана галантерија. Такође, једна од основних идеја и циљева оснивања Установе културе „Кораци“ је да се поред издаваштва, Установа бави пословима координације, пружања специјализованих (дизајнерских, правних и финансијских) услуга, медијског представљања, комуникације и односа са јавношћу и то пре свега за градске установе културе.

Људски ресурси

Број запослених: 20 (13 неодређено, 7 одређено), распоређени на следећим пословима:

- директор;
- управно-правни и административно-технички послови – 6 запослених (помоћник директора, правно-кадровски аналитичар, правни сарадник, референт за јавне набавке, технички секретар, референт за заштиту, безбедност и здравље на раду);
- финансијско-рачуноводствени послови – 6 запослених (финансијско-рачуноводствени аналитичар, дипломирани економиста за финансијско-рачуноводствене послове, самостални финансијско-рачуноводствени сарадник, референт за финансијско-рачуноводствене послове);
- послови маркетинга и међународне сарадње – 5 запослених (службеник за односе са јавношћу и маркетинг, координатор послова за међународну сарадњу);
- послови издаваштва – 2 запослена (графички уредник, графички дизајнер).

Спољни сарадници:

- 3 сарадника за часопис "Дечје искре" (уредник, заменик уредника, ликовни уредник);
- 3 члана Комисије и уредничког колегијума пројеката из области издаваштва изабраних по јавном конкурс ради финансирања, односно суфинансирања.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Установа је подељена на две службе:

- Службу заједничких послова установа културе (у којој се обављају правни, рачуноводствени и административни послови за све установе културе чији је оснивач Град Крагујевац) и
- Службу издавачке делатности.

Простор

Седиште Установе културе „Кораци“ налази се у Улици др Јована Ристића број 7. Међутим, овај простор је апсолутно неуслован за обављање било каквих активности, будући да је запуштен и руиниран, тако да га Установа никад није ни користила.

Установа од јула 2019. године користи просторије којима располаже Дом омладине, у Улици Саве Ковачевића број 5 (Градска дворана „Шумадија“). Ради се о пет канцеларија, укупне површине 137 м², које Установа користи без накнаде, на основу Одлуке Управног одбора Дома омладине.

Простор који Установа користи некада је био намењен за потребе ДП „Шумадија филм“ и то као канцеларије директора, секретара и административних и рачуноводствених радника, али и за припремање уметника који су наступали у ГД „Шумадија“.

Маркетинг

Установа има лого као препознатљиво визуелно решење промотивног материјала.

Установа се труди да што више буде присутна у медијима. До сада, Установа је представљала своја издања на Радију Београд, Радио-телевизији Крагујевац, у штампаним медијима („Политика“, „Крагујевачке новине“) путем платформе YouTube и друштвених мрежа (Facebook).

Обраћање/представљање публици путем реклама у штампаним медијима, затим преко социјалних мрежа, плаката, реклама на радију, СМС порука, као и флајерима

Сарадња са другим актерима у култури

Установа има развијену сарадњу са свим установама културе чији је оснивач Град Крагујевац, а нарочито са Народном библиотеком „Вук Караџић“. Након оснивања Установе, управо је Библиотека „отворила врата“ за помоћ у раду, тиме што је ставила на располагање кадровске капацитете, као и свој простор, до тренутка док Установа није отпочела рад у пуном обиму. Поред Библиотеке, иста сарадња остварена је и са Домом омладине.

Због природе посла у УК „Кораци“ (постојање Службе заједничких послова установа културе, која обавља административне, правне и рачуноводствене послове за све друге установе културе чији је оснивач Град), све установе културе су упућене на њу. Међутим, сарадња на културном плану тренутно је најразвијенија са Народном библиотеком „Вук Караџић“ (заједничке промоције издања), али постоје идеје за развој сарадње и са другим установама културе.

Треба напоменути да сарадња постоји и са Филолошко-уметничким факултетом Универзитета у Крагујевцу, која се односи на графичко и ликовно обликовање наших издања.

Установа културе „Кораци“ није имала реализоване пројекте у класичном смислу, али расписује Јавни конкурс за избор пројеката из области издаваштва (досад спроведена два: 2019. и 2020. године, а у припреми је конкурс за 2021. годину).

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Поред наведеног, Установа је обновила издавање часописа Дечје искре, који реализује од 2018. године. планирано је издавање девет бројева годишње, што јесте реализовано у 2019, али не и у 2020. години, због пандемије.

Важно је напоменути да је Град Крагујевац и пре 2019. године подржавао издавачку делатност и то обезбеђивањем одговарајућих средстава за ову намену у финансијским плановима установа, али и путем пројеката. Од 2019. године, поред средстава која се у финансијским плановима предвиђају за реализовање издавачких делатности сваке од установа, Град обезбеђује и средства за реализовање издавања монографских публикација које су изабране на Јавном конкурс који расписује Установа културе „Корац”.

Начин финансирања је из буџета Града.

Постоји и могућност финансирања из сопствених средстава, будући да је захваљујући откупу Министарства културе и информисања у 2020. години Установа приходовала 420.000 динара. Такође, отворен је простор и за пројектно финансирање.

Приступачност објеката

Просторије у којима Установа тренутно послује се налазе на доброј локацији, у строгом центру града. Међутим, не постоји прилаз за особе са инвалидитетом, као ни било какав вид помоћи за слабо покретне особе.

1.1.10. Позориште за децу Крагујевац - историја луткарства у Крагујевцу почиње 11. октобра 1994. године, када је одржан 1. Међународни луткарски фестивал малих форми. Квалитет фестивала је из године у годину растао, а самим тим се све више јављала заинтересованост и потреба деце за јединственим местом где би се стваралаштво за децу у Крагујевцу неговало.

Неопходност постојања професионалног Позоришта за децу препознаје и Скупштина града Крагујевца и коначно 27. јуна 2003. године доноси Одлуку о оснивању "Позоришта за децу Крагујевац". Од 01. јануара 2004. године Позориште има статус правног лица и уједно представља најмлађе Позориште те врсте у Србији.

Мисија „Позоришта за децу Крагујевац” је да промишљеним одабиром представа за циљну групу којој се Позориште обраћа, деца продубљују своја знања, упознају себе и свет око себе. У установу, у којој ради стручан и креативан кадар, деца долазе задовољна и одлазе обогаћена новим искуствима и доживљајима. Осим што се са великом бригом и пажњом брине око репертоара, позоришна мисија је садржана такође и у томе што се рад уклапа у савремене друштвене токове.

Поред основне делатности, припреме и извођења представа из сопственог репертоара, "Позориште за децу Крагујевац" је сачувало традицију организовања Међународног луткарског фестивала „Златна искра” на коме из године у годину учешће узима све више водећих светских позоришта. Осим Међународног луткарског фестивала "Златна искра", Позориште организује „Фестивалчић”, смотру драмско-луткарског стваралаштва предшколских установа и „Искрицу”, фестивал драмско-луткарских радионица основних школа Крагујевца.

Иако је Позориште за децу препознатљиво по луткарским и драмским представама за децу, 5. новембра 2009. године добија и вечерњу сцену „Сцена 303”.

„Позориште за децу Крагујевац” заступа исте оне вредности које су наведене у Културној политици УНЕСКОа, а којима се захтева поштовање права деце и младих на учешће у културним активностима. Позориште подржава став Конвенције УНЕСКО-а, донете 2005. године, који се тиче Културне разноликости, а који износи захтев да се деци и младима

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

омогући право на културни идентитет и право на друштвену видљивост. Позориште заступа развијање позоришта за децу и младе, како у теорији тако и пракси.

Људски ресурси

„Позориште за децу“ је установа са малим бројем запослених (12 на неодређено време и 8 на одређено). Сви запослени образовно задовољавају критеријуме радног места. Позориште, осим управе, има две службе:

- Уметничку службу
- Службу сценских и оперативних послова

До сезоне 2020/21. Позориште је реализовало 43 премијере, углавном луткарских представа, а остало су драмске представе за децу предшколског и школског узраста.

Позориште на свом репертоару има технички захтевне представе, али се та захтевност односи и на број ангажованих глумаца у представи, којих је у позоришту недовољно.

Позориште је стекло велики углед у области луткарског позоришног стваралаштва, што се директно одразило и на све већи број заинтересованих професионалних позоришта за учешће на фестивалу „Златна искра“, као једној, од активности које спроводи позориште. У протеклим годинама учешће на фестивалу су узимала приватна и државна професионална позоришта из Мађарске, Русије, Украјине, Кине, Бугарске, Немачке, Пољске, Чешке, свих држава бивше Југославије и др.

Са позориштима из Љубљане, Ријеке и Шангаја Позориште за децу негује уску и константну сарадњу на пољу савременог луткарског стваралаштва (производ тога је и представа „Три кинеске приче“, коју је Шангајско луткарско позориште поклонило крагујевачком позоришту, а такође и представе „Тихи дечак“ и „Кроки и пријатељи“ које су настале из сарадње са управом Љубљанског лутковног гледалишта, Позориште за децу Крагујевац са уметницима из Ријеке негује дугогодишњу сарадњу у размени програма, искустава, нових аутора, контаката и др).

У претходне четири године позориште се представљало на следећим фестивалима:

- Интернационални луткарски фестивал „Златна Магнолија“, Шангај, Кина (2016, 2018).
- Међународни фестивал „КукАрт“, Санкт Петербург, Русија (2017)
- Ревија луткарских казалишта, Ријека, Хрватска (2017, 2019)
- Међународни фестивал за децу Бургас, Бугарска (2016)
- Међународни фестивал за дјецу Подгорица, Црна Гора (2016, 2018)
- Међународни дјечији фестивал Бања Лука, Република Српска, БиХ (2016, 2017, 2019)
- Међународни дјечији фестивал ФЕДУ, Сарајево, БиХ (2018, 2019)
- Међународни фестивал „Лутке“, Кијев, Украјина (2018, 2019)
- Међународни фестивал „Корзак“, Варшава, Пољска (2018)
- Међународни фестивал ПИФ, Загреб, Хрватска (2020)
- Међународни фестивал „Лутковни пристан“, Марибор, Словенија (2020)

Са свих фестивала Позориште се увек враћало са наградама, у претходне четири године освојено је преко тридесет награда. Осим званичног учешћа на фестивалима, Позориште за децу Крагујевац је гостовало у позориштима са којима негује сарадњу као што су: Вировитица, Мостар (казалиште и позориште), Осјек, Зеница и др.

У 2019. години Позориште за децу Крагујевац је освојило све главне награде на домаћим фестивалима као што су Мали Јоаким, Сусрети професионалних позоришта Србије и др.

Значајни Међународни луткарски фестивали:

- „Ревија луткарских казалишта“ Ријека

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- „Бабкарска бистрица“ Словачка
- „Интернационални луткарски фестивал“ Измир, Турска
- „Међународни луткарски фестивал ПИФ“ Загреб, Хрватска
- „Титримунди“, сеговиа, Шпанија
- Дјечији луткарски фестивал, Бања Лука
- „Међународни луткарски фестивал“ Суботица
- „Puppet festival“ Истамбул, Турска
- „Slimeborg“, Данска
- „International festival for puppet“, Osthafen, Немачка
- „Festival marionnete Charleville“, Француска
- „Puppet festival Copenhagen“, фестивал луткарских представа за одрасле
- „LA puppet festival“, Америка
- „Montreal festival castellers“, Канада
- Кукарт – Санкт Петербург, Русија
- Пупет – Кијев, Украјина
- Интенационални Аситеж Фестивал, Токио, Јапан
- Златна Магнолија, Шангај, НР Кина
- Корцзак, Варшава, Пољ

Простор:

„Позориште за децу“ Крагујевац је од самог почетка рада смештено у згради Дома Синдиката, што значи да зграда није наменски прављена. Са тим у вези у Позоришту постоји доста проблема што се тиче саме инфраструктуре.

Рецензије посетилаца су највише оцене за квалитет представа, а врло ниске када је простор у питању. Углавном се жале на мали нагиб седишта у гледалишту који утиче на слабу видљивост, затим седишта која су уска и мала, комплетан простор који је стар, неусловне тоалете.

На основу резултата које позориште годинама постиже, било би пожељно да се планира посебан објект који би позориште користило за своју делатност. Овај постојећи објект који је у власништву Града, могао би да се користи за програме установа које уопште немају зграду, или друге програме који се реализују уз подршку Града.

Маркетинг

Позориште има свој лого, има напоре на Facebook-у и Instagram-у, који се редовно ажурирају, али такође треба отворити напоре на Flickr-у, Twitter-у, Pinterest-у и др.

Позориште има канал на YouTube-у. Трејлере и инсерте из представа на том је каналу је могуће наћи, али у малом броју (представе од последње три године). Позориште нема апликацију за паметне телефоне и таблете, који су нужни за иновацију Позоришта и његове публике.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

1.1.11. Завод за заштиту споменика културе Крагујевац - Завод за заштиту споменика културе Крагујевац налази се у Ул. Крагујевачког октобра бр. 184 у Крагујевцу. Основан је одлуком Скупштине среза Крагујевац 25. новембра 1966. године. У почетку рада Завод је територијално покривао подручје тадашњег Среза Крагујевац.

По укидању срезова делатност Завода привремено је проширена на општине Велика Плана, Жабари, Петровац, Жагубица, М. Црниће, Кучево, Љиг, Мионица, Уб, Ваљево, Осечина, Крупањ, Љубовија, Мали Зворник, Лозница, Шабац, Владимирци, Богатић и Коцељева. Оснивањем завода за заштиту споменика културе Ваљево, 1986. године, територије општина Подриња и Колубаре прелази у надлежност тог завода. Коначно, оснивањем Завода за заштиту споменика културе у Смедереву 1995. Године, општине Велика Плана, Жабари, Петровац, Жагубица, М. Црниће и Кучево прелазе у надлежност овог завода.

Завод у Крагујевцу данас обавља делатност на територији градова Крагујевац и Јагодина и једанаест општина Шумадијског (Аранђеловац, Баточина, Топола, Рача, Кнић, Лапово) и Поморавског (Деспотовац, Свилајнац, Ћуприја, Параћин, Рековац) региона. На овој територији регистровано је 168 непокретних културних добара и то:

- 149 споменика културе (Крагујевац 43, Аранђеловац 12, Баточина 2, Топола 16, Кнић 11, Рача 5, Јагодина 20, Свилајнац 11, Деспотовац 5, Ћуприја 4, Параћин 15, Рековац 5),
- 9 археолошких налазишта (Крагујевац 2, Аранђеловац 1, Баточина 2, Јагодина 1, Деспотовац 1, Ћуприја 1, Параћин 1),
- 6 просторно културно-историјских целина (Крагујевац 3, Аранђеловац 1, Топола 1, Јагодина 1) и
- 4 знаменита места (Крагујевац 1, Аранђеловац 1, Деспотовац 1, Ћуприја 1).

Основна делатност Завода је спровођење система заштите споменика културе, просторних културно-историјских целина, археолошких налазишта и знаменитих места, као и свих осталих добара, која су у овој институцији евидентирана, уписана као добра која уживају предходну заштиту и имају одлике на основу којих заслужују да буду заштићени од стране државе.

Послови које врши Завод су:

- истраживање и евидентирање културних добара,
- проучавање и заштита добара, предлагање проглашења споменика за културно добро, вођење посебних регистара и документације о одређеном културном добру,
- пружање помоћи и сарадње имаоцу културног добра,
- истраживање и презентовање културних добара
- израђивање студија, програма и пројеката за извођење радова на конзервацији, рестаурацији и заштити урбаних и руралних амбијената и целина,
- израђивање студија и пројеката делова просторних планова, који се односе на стање и валоризацију културних добара,
- вршење непосредног стручног надзора над извођењем конзерваторско-рестаураторских радова на споменицима културе,
- издавање услова за предузимање мера техничке заштите за културна добра, као и добра која уживају предходну заштиту,
- објављивање резултата истраживачких радова
- вршење разних других стручних послова у области заштите културних добара.

Рад у Заводу за заштиту споменика културе у Крагујевцу организован је у оквиру три организационе јединице и то:

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

- служба за заштиту, студије и документацију,
- служба за рад на техничкој заштити,
- служба општих послова.

Људски ресурси

У Заводу за заштиту споменика културе има 16 запослених (и стручних сарадника) на стручним пословима заштите непокретног културног наслеђа

Простор

Површина објекта у којем је смештен Завод је 320 m², чији је власник Република Србија, а корисник Град Крагујевац

Простор је намењен административним пословима (канцеларијски простор)

Маркетинг

Лого Завода постоји као јединствено визуелно решење које је већ дуго времена у функцији и јасно је препознатљиво, а налази се на сваком штампаном материјалу као и на материјалу који се дистрибуира електронским путем.

Завод има сопствени сајт, као и facebook страницу и youtube канал.

Сарадња са медијима са локалном и националном фреквенциом је изузетна на целој територији коју покрива Завод из Крагујевца

Програм који Завод за заштиту споменика културе организује у периоду од 2017. до 2020. године:

Назив програма	Кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
VIII, XIX, XX, XI Ноћ Истраживача	Промоција науке	млади	600	29 000 У 2020. одржано on-line

Најважнији пројекти који су реализовани у периоду 2017. – 2020. година:

Донатор: Министарство културе и информисања

Назив пројекта: Пројекат радова на санацији увала, опшивки, унутрашњих и спољашњих олучних цеви и хоризонталних олука на згради музеја Стара ливница у Војно-техничком заводу у Крагујевцу

Вредност пројекта: 2.500.000,00 динара

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на комплексу Собрашице у селу Лужниче код Крагујевца

Вредност пројекта: 3.000.000,00 динара

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на цркви Св Петра и Павла у даросави код Аранђеловца

Вредност пројекта: 3.470.000,00 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на кући Петра Туцаковића у Честину код Кнића

Вредност пројекта: 3.000.000,00 динара);

Назив пројекта: Публиковање прве и друге књиге из едиције Наслеђе: М. Томић "Цркве народног градитељства" и Ј. Муњић "Воденице Шумадије"

Вредност пројекта: 1.200.000,00 динара

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских (хитних интервенција) на бедему манастира Раваница код Ћуприје

Вредност пројекта 3.500.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат истраживања споменика крајпуташа на територији Шумадије
Вредност пројекта 700.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат археолошких истраживања на античком локалитету *Horreum Margi* код Ћуприје

Вредност пројекта 3.000.000,00 динара;

Назив пројекта: Публиковање прве и друге књиге из едиције Наслеђе: М. Томић "Цркве народног градитељства" и Ј. Муњић "Воденице Шумадије"

Вредност пројекта 1.200.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат израде пројектно техничке документација за конак Милутина Георгијевића у Горовичу, општина Топола

Вредност пројекта 500.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на Петровој воденици у Грошници

Вредност пројекта 4.200.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат археолошких истраживања античког града *Horreum Margi*
Вредност пројекта 1.000.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат реконструкције Бубањ чесме у Крагујевцу

Вредност пројекта 3.800.000,00 динара

Назив пројекта: Пројекат реконструкције конака Милутина Георгијевића у Горовичу, општина Топола

Вредност пројекта 10.000.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат израде недостајуће документација за Соколану
Вредност пројекта 600.000,00 динара;

Донатор: Министарства рада и социјалне политике;

Министарства рада и социјалне политике је издвојило средства за радове на рестаурацији и конзервацији споменика везаних за ослободилачке ратове. Радови су завршени на следећим споменицима:

Назив пројекта: Конзерваторско-рестаураторски радови на Хумкама бр. 1, бр. 15 и бр. 16 у Спомен парку Крагујевачки октобар у Крагујевцу

Вредност пројекта 4.500.000,00 динара;

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова у Марићевића јарузи у Орашцу код Аранђеловца

Вредност пројекта 4.700.000,00 динара

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на споменику војводи Радомиру Путнику

Вредност пројекта: 500.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на Старом војничком гробљу у Шумарицама

Вредност пројекта: 2.500.000,00 динара

Назив пројекта: Конзерваторско-рестаураторски радови на споменику "Камени спавац" у Спомен парку Крагујевачки октобар у Крагујевцу

Вредност пројекта: 4.500.000,00 динара

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је од сопствених средстава извршило санацију следећих споменика:

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на Споменику стрељаним професорима и ђацима (V/3) у Спомен парку Крагујевачки октобар у Крагујевцу

Вредност радова 490.000,00

Назив пројекта: Пројекат конзерваторско-рестаураторских радова на Споменику бола и пркаоса (Нада Наумовић) у Спомен парку Крагујевачки октобар у Крагујевцу Вредност радова 80.000,00 динара

Назив пројекта: Истраживање на краку аутопута Е80 Ниш-Димитровграде, и то на следећем локалитету: Археолошка ископавања на локалитету Бегов Мост II у селу Станичење, општина Пирот (у склопу радова од националног интереса на трасама аутопута Е-80 и Е-75)

Вредност пројекта 3.500.000,00 динара.

У склопу радова на археолошким локалитетима дуж Коридоре 10, из штампе је изашла и први том публикације са резултатима истраживања:

Археолошка истраживања дуж трасе аутопута Е75 и Е80 (2015-2016)

Назив пројекта: Ноћ истраживача.

Донатора: Европска комисија преко Европског пројекта Horizon2020 у склопу Фондације Марија Кири за промоцију науке.

У склопу активности на међународним пројектима, Завод за заштиту споменика културе Крагујевац у сарадњи са Институтом за биолошка истраживања Синиша Станковић из Београда, Центром за промоцију науке и Природно-математичким факултетом из Ниша.

Назив пројекта: пројекат истраживања неолитских локалитета Шумадије.

Партнер: Универзитет у Пистбургу (Пенсилванија, САД)

Резултат: извршена истраживања и проспекције археолошког локалитета Гривац и археолошких налазишта Тодорчево-стрна жита и Дивостин.

У току 2017. године представници Завода за заштиту споменика културе Крагујевац су одржали предавање и мултимедијалну презентацију са темом "Индустријализација Балкана" у организацију UNESCO-а у Бакуу, Азербејџан.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је учествовао у прослави обележавања 200 година Крагујевца као престонице следећим пројектима који су финансирани из буџета града:

Назив пројекта: Публиковање треће књиге из едиције Наслеђе: А. Стефановић *"Милошев венац"*

Вредност пројекта 200.000,00 динара;

Назив пројекта: Пројекат постављања инфо табли на местима где су се налазили објекти престоног Крагујевца

Вредност радова 400.000,00 динара

У склопу заштитних радова на археолошким локалитетима у Шумадији и Поморављу, обављена су два истраживања:

Назив пројекта: Археолошка истраживања на средњовековном утврђењу Петрус код Параћина Параћин, финансирано од стране компаније CRH Serbia

Вредност пројекта 1.600.000 динара

Назив пројекта: Археолошка истраживања на Венчацу код Аранђеловца, финансирано од стране компаније Бекамент

Вредност радова 3.200.000 динара

У склопу радова од националног интереса на траси магистралног гасовода Граница са Бугарском-Граница са Мађарском (Гасовод Турски ток):

Назив пројекта: Археолошка ископавања на локалитету Кључ у селу Бошњане, општина Параћин

Вредност пројекта 6.500.000,00 динара

Назив пројекта: Археолошка ископавања на локалитету Краљево поље у Добричеву, општина Ћуприја

Вредност пројекта 12.500.000,00 динара

Заштитна археолошка истраживања обављена су и на следећим локалитетима:

Назив пројекта: Археолошка истраживања на локалитету Петрус код Параћина Вредност пројекта 1.500.000,00 динара;

Назив пројекта: Археолошка истраживања на локалитету Венчац код Аранђеловца Вредност пројекта 1.500.000,00 динара;

Начин финансирања

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је основан одлуком Скупштине Среза Крагујевац бр. 02-11795/2-66 од 25. новембра 1966. године. Убрзо затим срезови су укинати, али су права и дужности оснивача Завода пренета на републичке органе чланом 8. став 2. Закона о спровођењу Уставног закона о укидању срезова у СР Србији и Уставног закона о остваривању права и дужности општина и града Београда (Сл. Гласник СРС бр. 52/66).

Актом Владе Републике Србије и Министарства културе бр. 401-00-42/02-01 од 17. октобра 2002. године, Завод прелази на финансирање из буџета града Крагујевца. Средства за финансирање појединих установа културе које имају регионални карактер пренета су на општине и градове Законом о обиму средстава и учешћу општина и градова у порезу на зараде и порезу на промет 2003. године (Сл. Гласник РС бр. 87/02). На тај начин повећан је

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

обим средстава са којима ће општине располагати у 2003. години за 160,1 милион динара. Стога, обавезе града Крагујевца према Заводу, у погледу финансирања зарада и материјалних трошкова, почињу да теку од 01. децембра 2002. године.

На тај начин, од 01.01.2003. године, Завод почиње да се финансира из градског буџета, осим код програмске делатности која се може финансирати из републичког, градског или општинског буџета.

Права и обавезе оснивача Завода, преузела је Скупштина града Крагујевца Одлуком о преузимању вршења оснивачких права над заводом за заштиту споменика културе Крагујевац бр. 022-12/09-1 од 27.04.2009. године.

Пристапачност објеката

Објекат је пристапачан за све врсте посета

Сарадња са другим актерима у култури.

Сарадња са другим актерима у култури се одвија како на простору Града Крагујевца, тако и са осталим актерима који се баве заштитом културног наслеђа пре свега у региону, али и на националном нивоу. Такође, покренути су бројни међународни пројекти.

Међународна културна сарадња

Партнерски градови	
Град, установа	Копродукција
Универзитет у Питсбургу; Универзитет у Кардифу; Археолошки институт Београд	Археолошка истраживања неолитских налазишта на простору Шумадије; - Пројекат представља наставак вишегодишњих радова започетих 2016. године на истраживању и презентацији неолитског наслеђа; - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац, Археолошки институт у Београду и Универзитет у Питсбургу - Број учесника: 10 учесника; - Пројекат је започет 2016. године
the Research Executive Agency (REA) ('the Agency'), under the powers delegated by the European Commission ('the Commission') / Research Executive Agency, Excellent Science, Marie Skłodowska - Curie COFUND, Researchers' Night and Individual Fellowships: Global, Fredrik OLSSON HECTOR,	Пројекат „Ноћ истраживача“ - „Ноћ истраживача“ представља међународни пројекат промоције науке и наслеђа који се већ дуже од деценије одржава у преко 300 градова Европе - Завод за заштиту споменика културе Крагујевац; Центар за промоцију науке Београд; Природно математички факултет у Нишу; Институт за Биолошка истраживања „Синиша Станковић“ у Београду; и сарадници: Институт за физику ПМФ Крагујевац, Институт за хемију ПМФ Крагујевац, Институт за биологију ПМФ Крагујевац, Институт за информатику и математику ПМФ Крагујевац, Позориште за децу Крагујевац, Канцеларија за младе Крагујевац. - Број учесника: 150 Пројекат је започет 2016. године
Дани чешке културе у Крагујевцу 2017.	У сарадњи са крагујевачким, српским и чешким установама културе и науке, реализоване документарне и ликовне изложбе, предавања, научне конференције, концерти класичне музике, фолклорне представе и филмске пројекције.
Истраживање археолошких локалитета са Универзитетом у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Културна сарадња са другим градовима у Србији

Партнерски градови у Србији	
Град, установа	Друго
Београд - Центар за промоцију науке; Београд - Институт за Биолошка истраживања „Синиша Станковић“ Ниш - Природно математички факултет у Нишу;	Појекат „Ноћ истраживача“ - „Ноћ истраживача“ представља међународни пројекат промоције науке и наслеђа који се већ дуже од деценије одржава у преко 300 градова Европе - Завод за заштиту споменика културе Крагујевац; Центар за промоцију науке Београд; Природно математички факултет у Нишу; Институт за Биолошка истраживања „Синиша Станковић“ у Београду; и сарадници: Институт за физику ПМФ Крагујевац, Институт за хемију ПМФ Крагујевац, Институт за биологију ПМФ Крагујевац, Институт за информатику и математику ПМФ Крагујевац, Позориште за децу Крагујевац, Канцеларија за младе Крагујевац... - Број учесника: 150 - Пројекат је започет 2016. године
Београд , Археолошки институт	Археолошка истраживања неолитских налазишта на простору Шумадије; - Пројекат представља наставак вишегодишњих радова започетих 2016. године на истраживању и презентацији неолитског наслеђа; - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац, Археолошки институт у Београду и Универзитет у Питсбургу - Број учесника: 10 учесника; - Пројекат је започет 2016. године
Београд , Археолошки институт	Рекогносцирања јужних обронака планине Рудник; - Реализацијом пројекта ће се добити детаљни одаци о заступљености археолошких локалитета простору Рудника у циљу сагледавања дистрибуције археолошког материјала и формирање базе за даља истраживања и заштиту археолошког наслеђа - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац, Археолошки институт у Београду - Број учесника: 9 учесника - Пројекат је започет 2021. године
Ђуприја , Музеј <i>Horreum Margi</i> – Равно	Археолошка истраживања, заштита и презентација археолошког налазишта <i>Horreum Margi</i> ; - Наставак истраживања античког града у циљу адекватне заштите и презентације налазишта - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац и Музеј <i>Horreum Margi</i> – Равно - Број учесника: 26 учесника - Пројекат је започет 2018. године
Кнић Културни центар	Пројекат ревитализације и пренамене Дома културе у Борчу; - Пројекат за циљ има презентацију и промоцију културног и природног наслеђа Борча кроз научно-истраживачки рад и промоцију - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац и Културни центар општине Кнић - Број учесника: 7 - Пројекат је започет 2020. године
Општина Рача	Археолошка истраживања и презентација локалитета Вишевац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	<ul style="list-style-type: none"> - Наставак истраживања археолошког локалитета Вишевац у циљу адекватне заштите и презентације - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац и Општина Рача - Број учесника: 24 учесника - Пројекат је започет 2019. године
Београд - Републички завод за заштиту споменика културе, Београд - Филозофски факултет, Аранђеловац - Народни музеј у Аранђеловцу,	Презентација археолошког локалитета Дворине <ul style="list-style-type: none"> - Израда пројекта заштите и презентације локалитета Дворине – Мађарско гробље у Аранђеловцу; - Учесници на пројекту су: Завод за заштиту споменика културе Крагујевац; Републички завод за заштиту споменика културе, Филозофски факултет Београд; Народни музеј у Аранђеловцу - Број учесника: 12 учесника - Пројекат је започет 2020. године

ИНСТИТУЦИЈЕ СА НАЦИОНАЛНОГ НИВОА

Филолошко-уметнички факултет – ФИЛУМ

Поред установа културе, представља драгоцен ресурс за културни развој града је у оквиру Универзитета у Крагујевцу.

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (ФИЛУМ) симболично баштини традицију Лицеума Књажевства Србског, прве високошколске установе модерне Србије, основане 1838. године у Крагујевцу настојањем кнеза Милоша Обреновића. Већ 1839/1840. године, уводе се у наставу први пут у Србији, између осталих предмета, и немачки и француски језик, вокална и инструментална музика и цртање.

Након пресељења Лицеума у Београд (1841.) настаје дуг период без универзитетског живота у Крагујевцу. Оснивањем Универзитета у Крагујевцу (1976.) стичу се услови за поновно заснивање хуманистичких и уметничких студија у Крагујевцу. Напором руководства Универзитета, града Крагујевца и Министарства просвете у академској 1996/1997. години у Крагујевцу се оснива Наставно одељење Филолошког факултета Универзитета у Београду, у оквиру кога се организује настава на студијским програмима Српски језик и књижевност и Енглески језик и књижевност. Академске 1998/1999. године покренути су студијски програми Француски језик и књижевност и Немачки језик и књижевност, а академске 1999/2000. године и студијски програм Шпански језик и хиспанске књижевности. Поновно заснивање уметничких студија у Крагујевцу може се везати за оснивање Наставног одељења Универзитета уметности у Београду академске 1998/1999. године. У овој години су покренути студијски програми Музичка педагогија, Хармоника и Гудачки инструменти, а 1999/2000. године и студијски програм Графички дизајн.

Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу (ФИЛУМ) основан је 23. априла 2002. године, као у том моменту најбољи вид трансформације тадашњих наставних одељења Филолошког факултета у Београду и Универзитета уметности у Београду. Самом чину оснивања претходила је вишемесечна напорна борба да се спасу од претећег затварања ове прве високе школе хуманистичко-уметничког усмерења у Крагујевцу, и то само неколико година пошто су оне Универзитету у Крагујевцу, граду и целом региону донеле нови квалитет и перспективе развоја.

У првим годинама након оснивања ФИЛУМ се развијао уводећи нове студијске програме на Одсеку за музичку уметност и Одсеку за примењену уметност. Академске 2004/2005. године заснивају се студијски програми Флаута и Соло певање, 2005/2006. студијски програм Музика у медијима, по својој структури јединствен у Србији, 2006/2007. године

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

студијски програми Зидно сликарство и Унутрашња архитектура, а 2007/2008. године и студијски програм Клавир.

Наставни развој ФИЛУМ-а током самосталног постојања не би био могућ без континуираног напора на подизању квалитета научноистраживачког и уметничког рада, као и рада на успостављању и ширењу међународне сарадње са европским факултетима и универзитетима.

Одмах након оснивања ФИЛУМ-а, 2003. године, на иницијативу др Малише Станојевића, првог шефа Одсека за филологију, покренут је часопис за књижевност, језик, уметност и културу – Наслеђе (као водећи часопис националног значаја (M51). Посебну вредност часописа представља објављивање тематских свезака које приређују наставници и сарадници ФИЛУМ-а. Од 2008. године ФИЛУМ је суиздавач међународног часописа (катеорија M24) Српски језик, а у годинама које долазе наставници ФИЛУМ-а преузимају уређивање и часописа Липар чији је издавач Универзитет у Крагујевцу и часописа Лицеум чији је издавач Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Крагујевцу.

Прави преокрет и унапређење научноистраживачког рада на Филолошко-уметничку факултету може се везати за оснивање научних пројеката.

Први научни пројекат основних истраживања стратешки и финансијски подржан од Министарства просвете и науке Републике Србије био је пројекат 148024: Српски језик и друштвена кретања (2006-2010). Пројекат је имао четрнаест истраживача од чега седам са ФИЛУМ-а. Овај пројекат је био један од научно најплоднијих пројеката у земљи, и, посебно, омогућио да се на факултету развију научни скупови, афирмише наставни кадар и унапреди рад научног подмлатка.

У периоду 2009.–2010. заснован је и антрополошки оријентисан пројекат 159016: Теорија Милутина Миланковића и антропологија глобалног загревања: историјски узроци и друштвене последице.

У пројектном циклусу 2011–2017. на ФИЛУМ-у се реализују два нова пројекта: 178018 – Друштвене кризе и савремена српска књижевност и култура: национални, регионални, европски, глобални оквир, који има шеснаест истраживача од којих дванаест са ФИЛУМ-а, и, најбројнији у земљи из области језика и књижевности, пројекат 178014 – Динамика структура савременог српског језика, са тридесет и пет истраживача (осамнаест са ФИЛУМ-а).

Укупном развоју научноистраживачког рада на факултету посебно је допринело заснивање и континуирано вишегодишње организовање научног скупа Српски језик, књижевност, уметност. Формиран, пре свега, као научни скуп националног карактера, прерастао је у међународни научни скуп. Данас се он састоји од три дела: лингвистичког, књижевноантрополошког и уметничког. Скуп се организује у оквирима научних пројеката који се изводе на ФИЛУМ-у и финансијски га подржавају Министарство просвете и науке Републике Србије и Скупштина града Крагујевца. Скуп има међународни програмско-организациони одбор, и сваке године у просеку окупља око сто и педесет учесника, од којих сваке године трећина буде из иностранства (БИХ, Хрватска, Црна Гора, Македонија, Словенија, Бугарска, Чешка, Велика Британија, Немачка, Француска, Италија, Пољска, Аустрија, Русија, Украјина, Румунија).

Први научни скуп младих филолога Србије Савремена проучавања језика и књижевности, чији су оснивачи Колегијум за докторске студије и асистенти Катедре за српски језик, одржан је 14. фебруара 2009. године, а Филолошко-уметнички факултет и Универзитет у Крагујевцу понели су част да су организатори првог оваквог научног скупа у земљи и региону. До сада је одржано девет научних скупова, на којима је учествовало више стотина младих научника, а рецензирани реферати објављени су у двотомним зборницима радова. У систему реформисаног модела академског образовања, конференција младих филолога

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

у Крагујевцу показала се као догађај од прворазредног значаја за факултет, Универзитет, али и целокупну академску јавност.

У оквиру популаризације науке и афирмације научних потенцијала ФИЛУМ-а, пажња је посвећена и организовању специфичних, тематски оријентисаних научних скупова и округлих столова, попут: (Пост)модерна, апокалипса, и књижевност, Егзил(анти): књижевност, култура, друштво, Српска језичка дијаспора: одржавање језика и идентитета говорника, Хиспанистика у српској култури и науци, Студије хиспанистике – традиција, изазови, иновације, *Dire, écrire, agir en français*. Посебно истицање заслужују научни округли столови посвећени оснивачима и утемељивачима ФИЛУМ-а: Малиша: људско-пријатељски округли сто, Научни округли сто Душан Иванић и Научни округли сто Радоје Симић.

Кад је музичка уметност у питању, незаобилазни на културној мапи окружења су бројни концерти и наступи студентског оркестра, хора (мешовитог и камерног), камерних ансамбала и солиста – посебно оних посвећених делима домаћих композитора. Оркестар ФИЛУМ-а, такође, не само да припрема будуће чланове Градског камерног оркестра Шлезингер, већ учествује са њим у заједничким концертним пројектима.

Наставници и сарадници Одсека за музику несебично поклањају своја најбоља извођења крагујевачкој публици на концертима у организацији факултета, у оквиру музичке сезоне града или референтних музичких фестивала (Међународни фестивал камерних хора и ОКТОХ) у просторима који су већ афирмисани као концертни (сала Прве крагујевачке гимназије, галерија Народног музеја) и, сада већ афирмисаном новом концерном простору – Универзитетској галерији.

Релевантно учествовање факултета у савременом музичком животу огледа се и у концертним активностима у свим најзначајнијим концертним и оперским просторима и у оквиру најзначајнијих уметничких манифестација у Србији, али и у великом броју истих изван њених граница. Поједини наставници су низ година придружени или стални чланови ансамбала камерне музике са изузетном интернационалном репутацијом (проф. Борислав Чичовачки, доцент мр Владимир Благојевић) или редовни гостујући музичари у реномираним оркестрима као што су Mahler Chamber Orchestra, Минхенска филхармонија, Минхенски камерни оркестар (проф. мр Горан Костић и други). У заједничком раду са композиторима на стварању нових дела или у премијерном извођењу дела (не само српских савремених композитора), најактивнији су наставници, сарадници и студенти Катедре за хармонику и флату и Катедре за камерну музику.

Студенти свих студијских програма на Одсеку за музичку уметност редовно учествују на скоро свим домаћим и међународним такмичењима у земљи и ближем окружењу, и, по правилу, освајају највише награде.

Од свог оснивања, Одсек за примењену и ликовну уметност ФИЛУМ-а значајно је обогатио излагачки програм Крагујевца и Србије. Почевши од „највеће изложбе у граду“, завршне изложбе студената у просторијама факултета која се одржава на крају сваке академске године, преко представљања наставника и сарадника факултета кроз индивидуалне или групне изложбе, Одсек за примењену и ликовну уметност перманентно учествује у највећим крвацијама визуелних уметности у Крагујевцу, Србији и региону. Скоро све изложбе, како националног, тако и међународног карактера у Србији, имају у свом излагачком саставу или жирију неког од наставника или сарадника са Одсека за примењену и ликовну уметност ФИЛУМ-а.

Одмах након оснивања, ФИЛУМ је предузео кораке на успостављању међународне академске сарадње са факултетима и универзитетима из бивше Југославије и Европе. Тако је већ 2004. године успостављена сарадња са Музичком академијом из Бидгошћа (Пољска), да би у наредним годинама међународна сарадња била успостављена и са факултетима у Загребу (Хрватска), Љубљани (Словенија), Бањалуци, Источно Сарајеву (БиХ), Пловдиву, Софији (Бугарска), Темишвару (Румунија), Лавову (Украјина), Триру, Јени, Лудвигсбургу,

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Берлину (Немачка), Барију, Риму (Италија), Гранади, Хаену (Шпанија), Монпељеу (Француска), Кракову, Вроцлаву, Катовицама (Пољска). Међународна сарадња се интензивно одвија кроз сарадњу са страним амбасада и културним центрима у Србији.

Посебан импулс у развоју међународне сарадње ФИЛУМ-а дало је укључивање српске академске заједнице у програм Европске уније Еразмус+. У оквиру овог програма ФИЛУМ је развио велики број интеринституционалних уговора о сарадњи, који студентима и наставницима омогућавају краће и дуже боравке на партнерским факултетима земаља Европске уније.

Музичка школа „Др Милоје Милојевић“ Крагујевац - Корени музичке уметности у Крагујевцу зачети су још 1831. године, када у Крагујевац, прву престоницу Србије, долази Јосиф Шлезингер на позив Милоша Обреновића. Поред композиција које је компоновао за позоришне комаде Јоакима Вујића, успео је да врло брзо окупи и заинтересује младе за музику. Само три године након његовог доласка оснива се Прво певачко друштво у Србији сачињено од чланова Народног суда.

Музичка школа у Крагујевцу основана је 19. августа 1948. године решењем Министарства просвете Србије. Почела је рад са само неколико инструмената, три стручна учитеља. На првом пријемном испиту појавило се 405 кандидата од којих је положило 200 кандидата. Великим ентузијазмом, пропратне тешкоће биле су савладане, па ће Крагујевац 27. јула 1950. године поред основне, добити и Средњу музичку школу. Пресељењем у зграду старе Општине школа добија боље просторне услове за рад, а њихови професори и ученици са војним музичарима, отварају прво послератно концертно доба у граду.

Деценија афирмације и великог успона Музичке школе настаје у периоду од 1962 – 1973. године. У том периоду, школа је 7 пута узастопно освајала прва места на Републичким такмичењима и Фестивалима музичких школа и проглашавана најбољом у Србији. Музичка школа добила је своју сталну кућу, која је изграђена 1971. године средствима општине.

Педагошки успон настаје и са утемељивањем школе хармонике што ће изузетно допринети да се по звуку тог инструмента, достигнућима професора и њихових талентованих ученика, школа прочује по земљи и свету. Већ дуги низ година нема јој равне на том инструменту, а ученици одсека хармонике, донели су школи преко 1000 награда и признања међу којима и прва освојена места на најпрестижнијим европским и светским такмичењима.

Одсеци:

- хармоника,
- дувачки
- клавијирски
- гудачки,
- соло певање,
- гитара,
- харфа и тамбура
- традиционално народно певање,
- теотетски одсек,
- одсек за црквену музику,
- одсек за дизајн звука

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Установа Студентски културни центар Крагујевац основан је 1984. године. Под окриљем је Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије као Установа ученичког и студентског стандарда. Настао на основама Омладинског културно-уметничког друштва при Универзитету 1977. године.

СКЦ је од самог почетка усмерен на сарадњу и подршку студентима и младим ствараоцима, као и на креирање услова у којима им је омогућено да изразе и реализују своје креативне идеје и замисли, и свој рад учине видљивим и препознатљивим за шири аудиторијум.

Мисија Студентског културног центра Крагујевац је унапређење делатности обogaћивањем програма, едукацијом, радом на задовољењу културних, образовних, уметничких потреба младих и подстицање пре свега студената, али и свих осталих суграђана на активно учествовање у креативном изражавању и стваралаштву.

Кроз своје програме и активности – књижевне, ликовне, филмске, музичке и позоришне – публици представља савремене тенденције свих видова уметничког стваралаштва, а кроз своје књижевно и музичко издаваштво, СКЦ подстиче и подржава креативне младе ствараоце из Крагујевца и региона и помаже њихову промоцију и афирмацију.

Своју едукативну функцију остварује и кроз бројне радионице и предавања. Паралелно, неговањем традиционалне културе кроз рад фолклорног ансамбла доприноси очувању нематеријалне културне баштине. Две галерије које се налазе у оквиру Студентског културног центра, Контакт галерија и Галерија СКЦ, намењене су како излагању дела већ признатих и познатих аутора савремене уметничке визуелне сцене, тако и пружању подршке млађим генерацијама аутора у њиховом позиционирању на уметничкој сцени, пре свега кроз представљање радова студената завршних година и дипломаца факултета и академија уметности.

Избором радова од стране уметничког савета галерија, ликовни програм СКЦ-а на један конзистентан начин упознаје публику са разноврсним феноменима, кретањима и продукцијом савремене ликовне сцене.

Музички програм Студентског културног центра карактерише стилска и жанровска разноврсност концерата које организује и отвореност за најактуелније правце савремене музичке сцене. Поред концерата цеза, музике света, поп, рок, експерименталне и електронске музике, организују се и концерти озбиљне музике, првенствено у сарадњи са студентима музичких академија и факултета. Музичке издавачке активности СКЦ-а постоје од 2011. године и одраз су подршке талентованим младим музичарима да своје прво издање представе стручној и широј јавности. СКЦ је својим музичким активностима, 2017. године, додао и неговање хорског певања кроз рад мешовитог хора – Крагујевачког певачког друштва.

Књижевним програмом и издавачком делатношћу СКЦ остварује сарадњу са познатим именима савремене књижевне сцене, али и отвара простор за представљање књижевних остварења још увек неафирмисаних аутора. Организују се књижевне вечери и говорне трибине са циљем представљања актуелних књижевних дела, књижевних и научних часописа. У оквиру издавачке делатности Установе, поред бројних издања, издваја се најнаграђиванија едиција Првенац, започета 2002. године као прилика за талентоване младе ауторе из читавог региона да објаве своје прве књижевне радове.

Позоришна продукција и рад Академског позоришта и Драмске секције Студентског културног центра Крагујевац представљају оквире унутар којих млади заљубљеници у позоришну уметност и креативци могу да искажу своју стваралачку енергију и пронађу и уобличи свој уметнички израз. Поред аматерског бављења позоришном уметношћу, СКЦ организује и гостовања професионалних позоришта, драмске радионице и остварује сарадњу са низом других аматерских позоришта, а све са циљем развоја и едукације

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

позоришне публике. Развоју позоришног аматеризма од 2015. године доприноси и фестивал такмичарског карактера – Кулиса, који окупља академска и аматерска позоришта из земље и региона.

Такође, кроз вишедеценијско постојање и рад Академског фолклорног ансамбла „Светозар Марковић“, Народног оркестра и Певачке групе „Студенац“, СКЦ доприноси очувању културног наслеђа и неговању традиционалних форми игара и песама.

СКЦ својом делатношћу доприноси културном диверзитету, културном животу града, активно сарађујући са релевантним овдашњим и међународним институцијама културе, уметничким и образовним институцијама.

Популаризацијом културних активности, интелектуалних и креативних потенцијала и иновација Студентски културни центар настоји да буде препознат као модерна, динамична установа, отворена за нове идеје и нове тенденције у уметности и култури нашег времена.

Људски ресурси

У Студентском културном центру Крагујевац запослено је 22 и то:

Уредник програма (5) – музички програм, ликовни и филмски програм, књижевни и трибински програм и издавачка делатност, културно образовни програм, аматерске делатности; Организатор програма (1); Реализатор програма (2); Дизајнер (1); Техничка служба (5); Рачуноводствена служба (3); Служба општих и правних послова (4); Директор установе (1); Спољни сарадници су Уметнички руководиоци секција.

Простор

Студентски културни центар Крагујевац је корисник простора од 424 m² који је у власништву Републике и састоји се из програмског простора са канцеларијама. Омогућен је прилаз простору установе за особе са инвалидитетом. Прилаз и простор летње сцене СКЦ-а, која је једна од најактивнијих отворених културних сцена у граду, није прилагођен корисницима и неопходна је реконструкција пута и платоа на ком се реализују сви програми установе током летњих месеци.

Маркетинг

Студентски културни центар Крагујевац има свој лого, као препознатљиво визуелно решење промотивног материјала

SKC

Обраћање/представљање публици је путем:

www.skckg.com

<https://www.facebook.com/skckg>

<https://www.youtube.com/channel/UCyXih5szquYHuYoTt5v9lrw>

https://www.instagram.com/skc_kragujevac/

и свих расположивих промотивних средстава традиционалног и дигиталног маркетинга

Сарадња са медијима: РТК, BRAINZ TV, Prva TV, РТС, Радио Крагујевац, Радио Београд 202, Радио Београд трећи програм, Радио Браво, Радио Златоусти, портали који се баве културом.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

**Реализовани програми Студентског културног центра Крагујевац у периоду од 2017.
до 2020. године**

ПРОГРАМИ АМАТЕРСКИХ ДЕЛАТНОСТИ	Одржано
Наступи АФА Светозар Марковић и ПГ Студенац Од укупно одржаног 10 програма је било Онлајн	130
Позоришне представе и Драмска секција СКЦ-а Од укупно одржаног 21 програма је било Онлајн	94
Наступи хора Крагујевачко певачко друштво Од укупно одржаног 1 програма је било Онлајн	20
ПРОМОЦИЈЕ, КЊИЖЕВНИ, ГОВОРНИ ПРОГРАМИ	217
Од укупно одржаног 10 програма је било Онлајн	
МУЗИЧКИ ПРОГРАМИ	234
Од укупно одржаног 44 програма је било Онлајн	
ИЗЛОЖБЕ	56
ФИЛМСКЕ ПРОЈЕКЦИЈЕ	141
ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ	28
Од укупно одржаног 2 програма је било Онлајн	

Укупно:

Број програма и учешћа на програмима – 849

Онлајн програми – 88

Број посетилаца – 115870

Техничка реализација и сарадње – 71

Фестивали и манифестације у иностранству – 8

ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

- Драган Пешић - Фотографије, Мирослав Карић, Ђорђе Одановић и Иван Арсенијевић, 2019.
- Књига цртежа Једноминутни танго, Горан Димић, 2018.

Едиција Првенац

- Ненад Ипњатовић - Укопници (драма и поезија), 2020.
- Мирко Кекић - Буги-вуги предерађа (поезија), 2020.
- Никола Лучић - Модрине (поезија), 2020.
- Песник, апаш и профет (Сан у екстази Раке Драинца) – драма, Марија Пејин, 2019.
- Изгледате ми срећни – приче, Марко Јуришић, 2019.
- Црна – поезија, Ана Радуповић, 2019.
- Алгоритам за мерење капацитета јавног простора, Стефан Симић, 2018.
- Деца су негде другде, Јелена Палигорић Синкевић, 2018.
- Песме страха и патетике, Миломир Гавриловић, 2018.
- Слађана Бранислава Бушић – У уху дух(а)у, песме, 2017.
- Марта Радовановић – Деоба Бога, песме, 2017.
- Милена Кулић – Деоба бога, 2017.

Едиција Нови корен

- Александра Павловић – Лица, кратке приче

Едиција Ново Стабло

- Ибер Гутјерес – Аутопортрет, 2020.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Образовни програм

- CLIL: амбијент и пројекат у настави српског/енглеског језика и књижевности – др Владимир Перић и ма Ана Штрбац

МУЗИЧКО ИЗДАВАШТВО

Пројекат *Конкурс за први CD*

- Норвешка шума – Небо, 2020.
- Огањ – Три пут ти чујна, 2020.
- Бас и стега - Негде далеко, 2019.
- Thrill Seeking Polymers – Dusk of monorhythm, 2019.
- COUCOU ABEL – албум *Coucou Abel*, 2018.
- YOKONO – албум *Bigz Live Studio Sessions*, 2018.
- Оркестар хармоника Крагујевац – албум *Пад Берлина*, 2017.
- Октава – албум *Прима*, 2017.
-

Самостално издаваштво СКЦ-а:

- Душан Јевтовић – албум *Live at home*, 2017.
- Павле Попов – *Daydreaming Rhodes*, 2020.
- Маниви – *Mirror*, 2020.

НАГРАДЕ:

Ђурђевдански венац, ЦЗНТК Абрашевић, Крагујевац, 2020.

- Награда за најбољу ангажовану песму – Олга Драгаш

На сусретима који су одржани под називом *Раскршћа* у Лапову које организује тамошња библиотека *Слово*, чланови Књижевне радионице СКЦ-а освојили су две награде:

- Награду за песму - Горан Кумрић
- Похвалу - Оливера Марковић

На Рајићевим песничким сусретима у Алексинцу, 2019. године, чланови Књижевне радионице СКЦ-а освојили су две награде:

- Прву награду у категоријама за најбољег младог песника, односно најбољу песму на савремене теме - Жељко Јовановић и Горан Кумрић

На манифестацији Ђурђевдански венац коју организује ЦЗНТК Абрашевић, 2019.

- Награду публике - Ивана Ђокић
- Похвалу жирија - Олга Драгаш

На Међународном конкурс за франкофони хаику у Белгији *Concours Haikus*, у организацији Удружења професора француског језика Фландрије чланови Књижевне радионице СКЦ-а освојили су 2 награде:

- Друга награда – Ања Лазић и Мартина Јовановић

На Рајићевим песничким сусретима у Алексинцу, 2018. године, чланови Књижевне радионице СКЦ-а освојили су две награде:

- Награда за песничку оригиналност – Жељко Јовановић, за најперспективнију младу ауторку – Ива Херц

На манифестацији Ђурђевдански венац, 2018.

- Награда Ђурђевдански венчић за најбољег крагујевачког аутора - Ива Херц, похвалу жирија- Жељко Јовановић

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- *Златно слово*, награда за најбољу књигу кратких прича часописа *Акт* из Ваљева – Ненад Глишић за књигу *Езолиде*;
- Ђурђевдански венац поводом Дана Крагујевца
- Диплома *Марко Стаменковић* за најбољег младог песника – Марија Брадовић
- Дипломе на основу гласова публике – Оливера Марковић и Мирјана Андрић Рајићеви дани, Алексинац
- Награда *Песник-весник* за најбољег младог песника – Богдан Цветковић Раскршћа, Лапово
- Прва награда за песму – Оливера Марковић
- Прву награда за кратку причу – Милан Петровић

Награде Академског позоришта Студентског културног центра Крагујевац

На Међународном студентском позоришном фестивалу УРБАН ФЕСТ, Ниш

- Награда Наиса за најбољу главну мушку улогу – Илија Ивановић за улогу господина Тота
- Награда Наиса за најбољу епизодну женску улогу – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот

На Интернационалном театарском фестивалу ИНТЕФ, Мишар, Шабац

- Награда Ана Милановић, за најбољу епизодну женску улогу, према одлуци Стручног жирија – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот
- Награда за најбољу епизодну женску улогу, према одлуци Жирија учесника – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот

На XV глумачим свечаностима Миливојев штап и шешир, Пожаревац

- Награда за глумца вечери, реплика штапа Миливоја Живановића – Илија Ивановић за улогу Едуарда Сама
- Награда за сликовито приказан лик – Алекса Свибаров за улогу фирера

На Фестивалу академских позоришта Србије (ФАПС), у Новом Саду, Академско позориште Студентског културног центра Крагујевац извело је представу Пешчаник и освојило укупно 6 награда:

- II Награда за најбољу представу у целини
- II Награда за најбољу режију – Костадин Стојадинов
- I Награда за најбољу мушку улогу – Илија Ивановић
- Награда за најбољу женску епизодну улогу – Јулија Вучковић
- Награда за најбољу сценографију – Костадин Стојадинов
- Награда *Веља Маџут* за несебичан допринос аматерском позоришном стваралаштву – Академско позориште СКЦ-а

XIII Аматерске глумачке свечаности Миливојев штап и шешир, Пожаревац

- Награда за глумца вечери, Миливојев штап – Стефан Павловић
- Награда за сликовито креирање лика – Петар Петровић

Награде Академског фолклорног ансамбла Светозар Марковић и Певачке групе Студенац

Друга награда на Међународном фестивалу фолклора Вечери поред Требишњице – Други извођачки ансамбл

На Међународном фестивалу фолклора Џивџан фест, АФА Светозар Марковић освојио је: Специјалну награду за извођење најближе изворном Фестивал фолклора Златни опанак, Ваљево

- Трећа награда за најбољу женску певачку групу – Женска певачка група *Студенац*
- Друга награда за најбољег солисту – Лазар Лаловић

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Награда за издаваштво

Награда *Матићев шал* за књигу из Едиције *Првенац У уху дух(а)у*, Слађана Бранислава Бушић

Награде Академског позоришта Студентског културног центра Крагујевац

Први хуманитарни позоришни фестивал Даске хуманости, JCI Niš

- Друга награда за најбољу представу
- Награда за најбољу режију – Костадин Стојадинов
- Награда за најбољу споредну женску улогу – Јулија Вучковић
- Награда за најбољи костим – Костадин Стојадинов

Глумачке свечаности Миливојев штап и шешир, КЦ Пожаревац

- Награда за најбољег глумца вечери – Илија Ивановић,
- Награда за најбоље креиран лик – Алекса Свибаров

Фестивал академских позоришта Србије, АКУД Универзитета у Новом Саду Соња Маринковић

- Прва награда за најбољу режију – Костадин Стојадинов
- Трећа награда за најбољу женску улогу – Анастасија Ђорђевић
- Трећа награда за најбољу мушку улогу – Илија Ивановић

На Међународном студентском позоришном фестивалу УРБАН ФЕСТ, Ниш

- Награда Наиса за најбољу главну мушку улогу – Илија Ивановић за улогу господина Тота
- Награда Наиса за најбољу епизодну женску улогу – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот

На Интернационалном театарском фестивалу ИНТЕФ, Мишар, Шабац

- Награда Ана Милановић, за најбољу епизодну женску улогу, према одлуци Стручног жирија – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот
- Награда за најбољу епизодну женску улогу, према одлуци Жирија учесника – Јулија Вучковић за улогу Алике Тот

На XV глумачким свечаностима Миливојев штап и шешир, Пожаревац

- Награда за глумца вечери, реплика штапа Миливоја Живановића – Илија Ивановић за улогу Едуарда Сама
- Награда за сликовито приказан лик – Алекса Свибаров за улогу фирера

На Фестивалу академских позоришта Србије (ФАПС), у Новом Саду, Академско позориште Студентског културног центра Крагујевац извело је представу Пешчаник и освојило укупно 6 награда:

- II Награда за најбољу представу у целини
- II Награда за најбољу режију – Костадин Стојадинов
- I Награда за најбољу мушку улогу – Илија Ивановић
- Награда за најбољу женску епизодну улогу – Јулија Вучковић
- Награда за најбољу сценографију – Костадин Стојадинов
- Награда *Веља Маџут* за несебичан допринос аматерском позоришном стваралаштву – Академско позориште СКЦ-а

XIII Аматерске глумачке свечаности Миливојев штап и шешир, Пожаревац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Награда за глумца вечери, Мипивојев штап – Стефан Павловић
- Награда за сликовито креирање лика – Петар Петровић

Позоришна ревија креативног осмишљавања света Пркос, Књажевац

- Награда за глумицу вечери – Јана Мијаиловић,
- Награда за оригиналну музику – ансамбл представе
- Специјална награда за сценски говор – ансамбл представе

XIII Међународни студентски позоришни фестивал УРБАН ФЕСТ, Ниш

- *Наиса*, награда за најбољу женску епизодну улогу – Јана Мијаиловић
- Специјална награда за иновативан приступ калсичном делу и модерном сценском изразу – ансамбл представе.

Награде Академског фолклорног ансамбла Светозар Марковић и Певачке групе Студенац

Друга награда на Међународном фестивалу фолклора Вечери поред Требишњице – Други извођачки ансамбл

На Међународном фестивалу фолклора Цивџан фест, АФА Светозар Марковић освојио је: Специјалну награду за извођење најближе изворном

Фестивал фолклора Златни опанак, Ваљево

- Трећа награда за најбољу женску певачку групу – Женска певачка група *Студенац*
- Друга награда за најбољег солисту – Лазар Лаловић

Сарадња са другим актерима у култури

Сарадња са сродним установама културе, културним центрима, културно образовним институцијама, Универзитетом, ФИЛУМОМ, студентским организацијама, галеријама, библиотекама, амбасадама и страним културним центрима, јавним и невладиним сектором, самосталним уметницима и појединцима

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

1.2. Културна добра

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Стара црква-Крагујевац	Уз саму, десну обалу реке Лепенице, као део старог Милошевог двора.	Изграђена 1818. год. као задужбина Милоша Обреновића.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 Р 1410 од 26.09.58. ЗЗНП СК Б
Кнез Михаилов конак – Крагујевац	Смештен на левој обали реке, као део некадашњег Милошевог двора.	Зграда је подигнута половином деветнаестог века, са одликама грађанске архитектуре тога доба.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р.447 од 28.10.47 ЗЗНП СК БГ
Стара ливница са великим димњаком и ковачницом – Крагујевац	У простору фабрике оружја и аутомобила, на платоу	Индустријска архитектура из 1882. године.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р 309/53 од 29.04.53 ЗЗНПСК БГ
Зграда звана „Амицин конак“ – Крагујевац	Смештен на левој обали реке, као део некадашњег Милошевог двора.	Саграђен 1818. године, рађен у балканско-оријенталном стилу.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р 446/47 од 28.10.47 ЗЗНПСК БГ
Зграда Туцаковића у ул. Кнеза Михаила бр.11 –Крагујевац	Смештена је непосредно уз улицу данас Кнеза Михаила.	Настала у првој половини деветнаестог века и у њој је живео војвода Петар Туцаковић.	Утврђено културно добро- споменик културе Р 107/1 од 26.04.71 ЗЗСК КГ
Кућа Светозара Марковића	Кућа се налази у ул. Светозара Марковића бр.23 - Крагујевац	Подигнута у првој половини деветнаестог века, као кућа проте Милоја Барјактаревића, а утврђена за културно добро.	Изузетан значај „Сл. гласник“ Бр. 14/79 Р 69/48 од 17.01.48. ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.5 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Зграда је подигнута у првој четвртини 19. Века.	Утврђено културно добро- споменик културе Р 66/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.19 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси	Подигнута је у првој половини XIX века. Сврстава се у ред највреднијих грађевина подигнутих у време кнеза Милоша.	Утврђено културно добро- споменик културе Р 67/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.17 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Грађевина припада типу симетричних зграда за становање из прве половине деветнаестог века	Утврђено културно добро- споменик културе Р 68/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Гимназија – Крагујевац	Смештена је на Ђачком тргу	Подигнута је у другој половини XIX века, од 1885.	Утврђено културно добро- споменик културе

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
		до 1887. године. Једна од најстаријих школских зграда у Србији.	„Сл. гласник“ бр. 14/79 - велики значај Р 209/1 од 19.05.70. ЗЗСК КГ
Зграда у ул. Главна бр.121 – Крагујевац	Смешена је у центру града	У овој згради је била смештена Крагујевачка друштвена штампарија, од 1873–1875, где је Светозар Марковић штампао „Јавност“ и „Ослобођење“.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 956/49 од 11.06.49 ЗЗНПСК БГ
Зграда окружног суда и начелства-Крагујевац	Смештена на тргу у центру града	Подигнута у периоду од 1902/04, у духу еклектичког академизма.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ бр. 14/79 - изузетан значај Р 125/1 од 5.05.69. ЗЗСК
Зграда у ул. Светозара Марковића бр.9 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Типична грађевина српске чаршије са почетка деветнаестог века.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 106/1 од 5.03.71 ЗЗСК КГ
Стара школа у Крагујевцу – задужбина Милована Гушића	Смештена у улици Милована Гушића број 12	Подигнута као задужбина Милована Гушића, трговца, 1893. године у стилу грађанске архитектуре.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 21.04.97 О 633–1167/97–14 Од 9.04.97 Влада РС
Бетонски пешачки мост преко Лепенице	Повезује две обале, које спајају Стару цркву и део око Народног музеја	Подигнут је 1927. године, на месту старог дрвеног моста, који је повезивао двор кнеза Милоша. На средини моста је уклесана година градње.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–002 Влада РС Од 18.06.97
„Бубањ чесма“ у Крагујевцу	Смештена је у непосредној близини Бубањ језера	Чесма је служила за напајање водом још у турско доба. Данашњи изглед је добила 1922. године.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–002 Влада РС Од 18.06.97
Лучни мост бр.1 преко Лепенице у Крагујевцу	Напази се испред управне зграде „Застава“	Изграђен је 1923. године по нацрту инж. Васе Новичића. Лучног је облика.	Утврђено културно добро -споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–014 Влада РС Од 18.06.97
Лучни мост	Смештен у центру	Изграђен је 1923. године по	Утврђено културно добро-

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
бр.2 преко Лепенице у Крагујевцу	града, на тргу Народног фронта и спаја две обале	нацрту инж. Васе Новичића. Лучног је облика.	споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–015 Влада РС Од 18.06.97
Кућа у ул. Крагујевачког октобра бр.116 – Крагујевац	Налази се у центру града, у непосредној близини Саборне цркве.	Потиче са почетка XX века. Угаона је зграда са подрумом и приземљем.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–026 Влада РС Од 18.06.97
Водоторањ-Крагујевац	Налази се поред надвожњака који спаја центар града са насељем Бресница.	Редак је пример индустријске архитектуре са краја деветнаестог века.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–22 Влада РС Од 08.08.97
Зграда у ул. Светозара Марковића бр.69 – Крагујевац	Налази се на поменутој адреси и у њој је смештен Медицински факултет.	Саграђена после Првог светског рата као интернат.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–23 Влада РС Од 08.08.97
Управна зграда болнице – Крагујевац	Поред главног улаза у болнички круг	Подигнута је између два рата, са фасадом без украса.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–11 Влада РС Од 08.08.97
Зграда железничке станице – Крагујевац	Налази се на железничкој станици	Саграђена је 1886. године, када је овај крак пруге отворе.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–9 Влада РС Од 08.08.97
Споменик палим Шумадинцима – Крагујевац	У близини Лучног моста број 1 и пијаце	Дело је вајара Антуна Аугустинчића из 1932. године.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 27.07.01 О 633–6872/2001 Влада РС Од 17.07.2001.
Кућа легат сликарке Љубице	У улици Танаска Рајића у близини Великог парка	Зграда подигнута између два рата као простор за становање.	„Сл. гласник“ Бр. 17.07.01 О 633–6872/2001–2

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Филиповић - Крагујевац			Влада РС Од 27.07.2001.
Ватрогасни дом – Крагујевац	У самом центру града у оквиру „Старог градског језгра“	Саграђена је 1933. године, као задужбина породице Радојковић.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 27.07.01 О 633–6872/2001–3 Влада РС Од 17.07.2001.
Зграда Дечије библиотеке – Крагујевац	У улици Милована Глишића	Зграда је подигнута 1935/36. године, као породична кућа и легат професора музике Јована Ђ. Мирковића.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 17.07.01 О 633–6872/2001–4 Влада РС Од 27.07.2001.
Црква Успења Богородице – Крагујевац	У самом центру града, на месту некадашњег гробља	Подигнута по пројекту Андреје Андрејевића у периоду од 1869/84. године.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 108/16 од 6.12.2005.
Манастир Драча – Драча, Крагујевац –	Налази се у истоименом селу	Црква је добила данашњи изглед у XVIII веку, захваљујући Станиши Млатишуми.	„Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај Р 700/55 од 11.06.1955. ЗЗНПСК БГ
Манастир Благовештење Рудничко – Страгари, Крагујевац	Смештен недалеко од Страгара, на обронцима Рудника и густе шуме	Саграђен крајем XIV века, у доба кнеза Лазара.	„Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај ЗЗНПСК БГ Р 1191/49 од 9.07.1949
Манастир Вољавча – Страгари	Смештен недалеко од Страгара, на обронцима Рудника и густе шуме	Почетком XV века је подигао властелин Михајло Кончиновић.	„Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај ЗЗНПСК БГ Р 453/49 од 18.03.1949
Рушевине зване „Црквине“ – Петковица, Страгари	Налази се на 4 километара од Страгара	Данашња црква је потпуно реконструисана	„Сл. гласник“ Бр. 21/83-велики значај Р 962/3 од 18.12.49 ЗЗНПСК БГ
Црква Светог Николе – Рамаћа, Крагујевац	У селу Рамаћа на десетак километара од Страгара	Датира са краја XIV века.	„Сл. Гласник“ Бр. 14/79-велики значај Р 699/55 од 11.06.55 ЗЗНПСК БГ
Собрашице – Лужнице, Крагујевац	У центру села Лужнице, у црквеној порти	Реч је о родопским трпезама постављеним у порти	„Сл. гласник“ Бр. 14/79-изузетан значај Р 54/1 од 20.03.1968.
Кућа В. и М. Павловића – Дулене,	У селу Дулене	У овим зградама браће Павловић, 1941. године су били смештени штабови	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. Гл. НРС бр. 54/4

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Крагујевац		левачког и крагујевачког одреда	
Воденица у Грошници – Крагујевац	Налази се на потезу Грошница	Саграђена је крајем XVIII века.,	Утврђено културно добро-споменик културе Р 97/1 од 10.01.72 33СК КГ
Средњовековн и утврђени град Сребреница – Страгари	На узвишењу изнад реке Сребрнице недалеко од Страгара.	Подаци потичу са краја XIV века.	„Сл. гласник“ бр.21/83 - велики значај Р 95/1 од 19.03.69 33СК КГ
Кућа Танаска Рајића у Страгарима – Крагујевац	У месту Страгари	Кућа у којој је рођен Танаско Рајић.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. лист региона Шумадије и Поморавља“ 8 од 18.07.91. О 02–633–3/91
Етно двориште у Драчи – Крагујевац	У селу Драча	Потиче са почетка XX века.	Утврђено културно добро-споменик културе Опш. Сл. Гл. 13/92 од 8. 9.92
Црква Светог Илије у Доњим Грбицама – Крагујевац	Налази се у поменутом селу	Подигнут је 1890. године, на темељима старе цркве.	Утврђено културно добро-споменик културе О 633–4693/99 25.01.2000. Вл. РС Сл. ГЛ. РС Од 17.02.2000.
Спомен чесма у селу Дивостин – Крагујевац	У порти манастира Дивостин	Подигнута је 1.6.1901. у славу преминулом краљу Милану.	Утврђено културно добро-споменик културе О 633–6872/2001–8 Од 17.07.2001. Влада РС Сл. ГЛ. РС од 27.07.2001.
Црква Св. Петра и Павла у Грошници – Крагујевац	Налази се у самом центру села	Саграђена је 1857. године.	Утврђено културно добро-споменик културе О 633–16771/2002 Од 13.12.2002. год.

Просторно културно – историјске целине			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Старо градско језгро – Крагујевац	Градско језгро Крагујевца	У деветнаестом веку су саграђени први објекти, па кроз цео двадесети.	„Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај; Р 28 од 14.7.1977.
Знаменито место Спомен парк „Крагујевачки октобар“ Шумарице	На ободу града Крагујевца	У част стрељаним ђацима 21.10.1941. године.	„Сл. гласник“ бр.18/79 - изузетан значај; Од 27.12.1979.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

ПКИЦ Комплекса „Соколана“ у Старој радничкој колонији у Крагујевцу	Налази се у истоименом градском насељу	Јединствена целина архитектонско - урбанистичког обликовања индустријског пејсажа у овом делу Европе (1924–1930.)	„Службени гласник РС“, бр. 102/2013 05 број 633–9867/2013 Од 22. новембра 2013. године
ПКИЦ Комплекс Војно-техничког завода у Крагујевцу	Налази се на широком простору који се граничи са Старим градским језгром и Милошевим венцом, пружајући се до старог јагодинског друма	Комплекс наменских и административних зграда из 19. и 20. века.	„Службени гласник РС“, бр. 36/2014. 05 број 633–2365/2014 Од 25. марта 2014. године
Зграда „Уреда“ у Крагујевцу	У централној градској зони	Саграђена је 1931. године и представља веома значајно архитектонско дело градитељских токова	„Службени гласник РС“, бр. 84/2014. Од 08.08.2014

Знаменита места

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Спомен парк „Крагујевачки октобар“ Шумарице	На ободу града Крагујевца	У част стрељаним грађанима Крагујевца у октобру 1941.	„Сл. гласник“ бр.18/79 - изузетан значај; Од 27.12.1979.

Археолошка налазишта

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Праисторијско насеље у Дивостину	У селу Дивостин	Праисторијско насеље откривено пуким случајем	Р 227/1–68 од 18. 3.69.
Тодорчево	На ободу града Крагујевца	Вишеслојни потез из старијег неолита (Старчевачка култура), старијег гвозденог доба и римске цивилизације.	„Сл. гласник“ Бр 51/1119 од 13.11.97

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2. Подручја деловања културе и уметности

2.1. Позоришна и плесна делатност

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Број чланова	Година оснивања
Књажевско-српски театар	установа	Извођачка уметност		1835. године
Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац	Установа културе	Извођачка уметност	500	2006.
Академско позориште СКЦ Крагујевац	Установа културе ученичког и студентског стандарда, Министарства просвете, науке и технолошког развоја	Културно-уметнички и образовни програми	35	1984.
Позориште за децу Крагујевац	установа	Извођачка уметност		2003. године
Дом омладине „Крагујевац“	Извођачка уметност	1997. године		
Балетска школа „Лујо Давичо“	установа	Основно балетско образовање и васпитање	45 ученика	1993.
Школа балета „Аплауз“	Удружење грађана	Промоција и развој класичног балета	200	2013. године
УГ „Крагујевачки отворени театар“ (Драмски студио „Петар пан“)	Удружење грађана	Развој драмске уметности код деце и младих		2015. године
Дечији културни развојни центар „Супермама“	Удружење грађана	Позоришна и плесна делатност, ликовна делатност и културно-уметнички аматеризам	5	2015. године

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Књажевско-српски театар

Преглед реализованог програма Књажевско-српског театра Крагујевац (од 2017-2020)

2020.			
Назив програма и кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Премијера камерна представе <i>Блутва и кромпир</i> , Золтан Егреши Режија: Марко Мисирача	+11	Ансамбл КСТ-а	80
Премијера представе <i>Бриши од своје жене</i> , Реј Куни Режија: Ферид Карајица	+15	Ансамбл КСТ-а	263
12 различитих репризних представа: * <i>Женидба и удадба</i> * <i>Отац</i> * <i>Ко нема у вугла, гугла</i> * <i>Негри</i> * <i>Част мерић</i> * <i>Блутва и кромпир</i> * <i>Пицама за шесторо</i> * <i>Башта слезове боје</i> * <i>Бриши од своје жене</i> * <i>Врапчић</i> * <i>Дневник једног лудака</i> * <i>Моје бивше, моји бивши</i>	+15		
15. Међународни позоришни фестивал <i>Јоакимфест</i> . Фестивал је трајао од 8 -13. октобра, а у такмичарском програму учествовале су 4 представа из Бугарске (1) и Србије (3).	+15		400
<i>Јоакимови дани 2020</i> - ревија позоришних представа у част домаћег писца Због тренутне ситуације и забране јавног окупљања, Јоакимови дани су реализовани путем емитовања представа на Радио-телевизији Крагујевац. *„Сумњиво лице“ (Народно позориште Сомбор), *„Радничка хроника“ (Народно позориште Републике Српске), *„Не играј на Енглеze“ (Београдско драмско позориште), *„Професионалац“ (Краљевачко позориште), *„Деветстопетнаеста“ (НП Ниш , Крушевачко позориште и ЦЗК „Вук Караџић“ Лозница) и *„Женидба и удадба“ (Књажевско-српски театар).	+15	Ансамбли наведених позоришта	
Укупан број посетилаца за 2020. годину (број који се односи искључиво на представе Књажевско-српског театра).	око 4500		

2019.			
Назив програма и кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Премијера представе <i>Негри или љубов ко сочеловеком својим</i> по тексту Јоакима Вујића, у режији Анђелке Николић	+15	Ансамбл КСТ-а	263
Премијера представе <i>Женидба и удадба</i> , Јован Стерија	+15	Ансамбл	263

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Поповић Режија: Јана Маричић		КСТ-а	
Премијера представе Воћни дан , Велимир Стојановић Режија: Драган Јаковљевић	+15	Ансамбл КСТ-а	263
Премијера представе Отац , Аугуст Стриндберг Режија: Марко Мисирача	+15	Ансамбл КСТ-а	263
Репризни програм од 20 различитих репризних представа са укупно 115 репризних извођења: *Женидба и удадба *Отац *Воћни дан *Негри *Двеста *Четири брата *Дневник једног лудака *Башта слезове боје *Опет плаче, ал сад од среће *Јелисаветини љубавни јади због молера *Сан летиње ноћи - извођења *Моје бивше, моји бивши *Yahoo *Бајка о мртвој царевој кћери *Боинг, боинг *Пицама за шесторо *Госпођа министарка *Част мерид *Вралчић *Ко нема у вугла, гугла			
14. ЈоакимИнтерФест Фестивал је трајао од 8-13. октобра, а у такмичарском програму учествовало је 6 представа из Словеније, Бугарске, Хрватске, Румуније и Србије(2).	+15		1500
Јоакимови дани 2019 - ревија позоришних представа у част домаћег писца Седам представа КСТ-а и четири гостујућих представа	+15	Ансамбл КСТ-а и 4 ансамбла гостујућих представа	1700
Укупан број посетилаца за 2019. годину (број који се односи искључиво на представе Књажевско-српског театра)		преко 15000	

2018.			
Назив програма и кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Премијера представе Боинг боинг , Марк Камопети Представа је рађена у копродукцији са Краљевачким позориштем Режија: Ненад Гвозденовић	+18	Копродукција КСТ-а и Краљевачког позоришта	263
Премијера представе Двеста по тексту Петра Михајловића и у режији Јовице Павића	+15	Ансамбл КСТ-а	263
Премијера представе Ко нема у вугла, гугла , Петра Цицварић Режија: Слађана Килибарда	+10	Ансамбл КСТ-а	263
Репризни програм од 21 различите репризне представе са укупно 135 репризних извођења: *Двеста *Четири брата	+15	Ансамбл КСТ-а	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

*Ујка Вања *Кир Јања *Дневник једног лудака *Башта слезове боје *Опет плаче, ал сад од среће *Јелисаветини љубавни јади због молера *Преваранти у сукоби *Сан летње ноћи - извођења *Моје бивше, моји бивши *Yahoo *Бајка о мртој царевој кћери *Боинг, боинг *До голе коже *Пицама за шесторо *Госпођа министарка *Цаст мерид *Врапчић *Ко нема у вугла, гугла *Гусари			
13. ЈоакимИнтерФест - у такмичарском програму учествовало је 6 представа из Словеније, САД, Русије, Хрватске, БиХ и Србије.	+15		1600
Јоакимови дани 2018. - ревија позоришних представа у част домаћег писца	+15		660
Галерија Јоаким Изложба Љубомир Убавкић Пендула – Свака лудост беше ми играчка			200
Укупан број посетилаца за 2018. годину (број који се односи искључиво на представе Књажевско-српског театра)	преко 17000		

2017.			
Назив програма и кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Премијера представе Врапчић , Наташа Илић Праизведба, копродукција са Првим Приградским позориштем ПУЛС ТЕАТАР из Лазареваца Режија: Милош Јагодић	+15	Ансамбли КСТ-а И Пулс театра	263
Премијера представе Ујка Вања , А. П. Чехов Режија: Јован Грујић	+ 15	Ансамбл КСТ-а	263
Премијера камерне представе Трезњишће Копродукција са установама из пет градова; Београд- Установа културе „Вук“, Кикинда- Народно позориште из Кикинде, Ужице - Народно позориште из Ужице, Лазаревац - Пулс театар, Обрениовац- Центар за културу Обреновца.	+15	21	120
Премијера камерне представе Четири брата , Радован Тишма Режија: Драган Јаковљевић	+18	Ансамбл КСТ-а	120
Премијера представе Цаст мерид Аутор и редитељ представе су млади крагујевачки уметници Дуња Петровић и Војин Васовић	+15	Ансамбл КСТ-а	263
17 различитих репризних представа са укупно 83 репризна извођења: *Четири брата *Цаст мерид *Кир Јања *Дневник једног лудака	+15	Ансамбл КСТ-а	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

*Башта слезове боје *Опет плаче, ал сад од среће *Јелисаветини љубавни јади због молера *Преваранти у сукњи *Сан летње ноћи *Врапчић *Трезнилиште *Моје бивше, моји бивши *Yahoo *Бајка о мртој царевој кћери *До голе коже *Пицама за шесторо *Госпођа министарка			
Галерија Јоаким: - Изложба сценографија и слика Миливоја Штуловића -Изложба „Мирко Бабић- то сам ја“. Изложба је организована поводом одласка у пензију Миливоја Штуловића - Свечаност и изложба у част Мирка Бабића, поводом 45 година уметничког рада			150 200
12. Међународни позоришни фестивал ЈоакимИнтерФест Фестивал је трајао од 7-15. октобра, а у такмичарском програму учествовало је 7 представа из Бугарске, Хрватске, Румуније, Пољске, Русије и Србије (2). Јоакимови дани 2017- ревија позоришних представа у част домаћег писца Током Јоакимових дана изведено је 5 представа			1300 675
Укупан број посетилаца за 2017. годину (број који се односи искључиво на представе Књажевско-српског театра)	преко 14000		

**Позориште младих
Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац**

Године 2007. обновљен је рад позоришне сцене у „Абрашевићу“, некадашњег „Адут“ театра, под именом „Позориште младих“, настављајући дугу и успешну традицију драмске делатности у Абрашевићу. До 2020. године изведено је преко педесет успешних премијера (драмске представе, представе за децу и сценски прикази). У оквиру „Позоришта младих“ активне су: драмска сцена, театар поезије, реч театар и театар монодраме. Представе са ове сцене извођене су како на домаћим, тако и на међународним фестивалима, и понеле су значајне награде и признања за уметнички рад на пољу драмске делатности. Данас, Позориште младих Центра, окупља преко педесеторо младих и талентованих студената, средњошколаца и основаца. Евидентна је и успешном реализацијом програма, када је реч о делатности: „Реч театра“, „Театра поезије“ и „Театра монодраме“. Представе се припремају у простору Центра. Актери представа пролазе кроз својеврсни програм Школе глуме, у оквиру Драмског студија (старији узрасти) и Креативне позоришне радионице (млађи узрасти), где усвајају основна знања која је потребно да има свако ко жели да се бави драмском уметношћу.

Представе се играју на Малој сцени „Малиша Протић“ уз гостовања на сценама широм земље као и на домаћим и међународним фестивалима. Глумци учествују и у програмима Центра који се реализују у оквиру осталих делатности.

Број запослених 16

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Преглед драмско-сценског програма у периоду од 2016. до 2020. године:

Драмско - сценски програм	
Број представа:	14
Број посетилаца:	10000
Број извођења:	94

Дом омладине

На годишњем нивоу програм се састоји из позоришних представа; дебатно-промотивног програма (са дебатама на теме из области популарне културе – рок музика), припреми пријемних испита и организовање специјалних летњих радионица.

Преглед драмско-сценског програма у периоду од 2016. до 2020. године

Драмско - сценски програм у 2016. години	
Број представа:	4 (2 представе Драмског студија и 2 представе Дечије позоришне радионице)
Број извођења:	28

Премијере представа:

„Књига о џунгли“, Радјард Киплинг (Дечија позоришна радионица) и
„Гребање или како се убила моја бака“, Тања Шљивар (Драмски студио)

Учешће на фестивалима:

„Глумијада“, Београд, представа „Књига о џунгли“
„А.Н.Ф.И. Театар“, Краљево, представа „Гребање или како се убила моја бака“
„Урбан Фест“, Ниш, представа „Гребање или како се убила моја бака“ (награда за најбољу женску улогу)
„ФАПОР“, Лесковац, представа „Гребање или како се убила моја бака“ (награда за најбољу женску улогу)
„ОПС“, Обреновац, представа „Гребање или како се убила моја бака“ (награда за најбољу женску улогу и друго место за представу у целини).

Припрема пријемних испита – (једна чланица драмског студија уписала је студије глуме).

Организоване специјалне летње радионице које су водили инструкторка Јелена Ракочевић и глумац Никола Ракочевић.

Започет рад на новим представама:

- „Алиса у земљи чуда“, Луис Керол
- „Дон Жуан се враћа из рата“, Еден фон Хорват

Драмско - сценски програм у 2017. години	
Број представа:	3 (2 представе Драмског студија и 1 представа Дечије позоришне радионице)
Број извођења:	24

Премијере представа:

- „Алиса у земљи чуда“, Луис Керол (Дечија позоришна радионица) и
- „Дон Жуан се враћа из рата“, Еден фон Хорват (Драмски студио)

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Награде на фестивалима:

- „Мајске игре“, Бечеј, представа „Гребање или како се убила моја бака“ (најбоља представа у целини, најбоља режија Ђорђе Ђоковић, најбоља главна женска улога-Сара Симовић, награда за најбољу колективну глумачку игру)

Драмско - сценски програм у 2018. години	
Број представа:	7 (5 представе Драмског студија и 1 представа Дечије позоришне радионице)
Број извођења:	45

У 2018. години покренут је „Фестивал професионалних позоришних трупа и независних продукција-БАШТеАтар“, који се одржавао од 01.08. до 05.08.2018. године на сцени Књажевско-српског театра и у Првој крагујевачкој гимназији. Укупно је изведено 5 представа, којима је присуствовало 1050 посетилаца:

Зором (кад је сасвим тихо), самостална продукција, Ријека, Хрватска,
Смрт фашизму! О рибарима и слободи, Рефлектор театар, Београд,
Елске игрице: Зидане Скадра, Уметничка група „Хол.Ла!“, Београд,
Праћка, Public P, Бачка Паланка,
Бетон мехала, Трупа „Јој, ево их ови“, Нови Пазар.

Премијере представа:

- „Ружно паче“, Игор Бојовић (Дечија позоришна радионица) и
- „Сгеерс“, Лутз Хубнер (Драмски студио)

Награде на фестивалима:

- „Мајске игре“, Бечеј, представа „Сгеерс“
(специјална награда за друштвено-ангажовану представу)

„Академфест“, КУД Крсманац, Београд, представа „Сгеерс“
(награда за најбољу представу, најбоља женска улога Милица Вранеш, Милица Јововић и Јелена Анђелковић)

Започет рад на двама новим представама, чије се премијере очекују јуна 2019. године.

Основана Професионална сцена Дома омладине - Савремено позориште и започет рад на представи „Нација“.

Драмско - сценски програм у 2019. години	
Број представа:	9 (5 представа „БАШТеАтар“, 1 представа Драмског студија и представа Дечије позоришне радионице и 2 представе Савременог позоришта)
Број извођења:	41

У 2019. години одржан је 2. „Фестивал професионалних позоришних трупа и независних продукција-БАШТеАтар“, који се одржавао од 01.08. до 05.08.2019. године на сцени Књажевско-српског театра и у Првој крагујевачкој гимназији. Укупно је изведено 5 представа, којима је присуствовало 500 посетилаца:

- „Лаура, молим те“, Продукција „Лаура 2000, Београд
- „Шума мог дрвета“, Продукција Северно од Импакта, Северна Македонија
- „Not the right leg“, Продукција Циркусфера и Три гроша
- „Овде је лепо, сечем дрво, једем пасуљ“, Продукција ФДУ и ФИСТ, Београд

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- „Епске игрице-женидба Душанова“ Продукција Хоп-ла, Београд

Током 2019. године, извођене су 4 представе из редовног репертоара и то 1 представа Дечије позоришне радионице (Немушти језик) и 1 представа Драмског студија (Моћни ренцери не плачу) и 2: „Нација“ и „Човече ти си млад“, Савременог позоришта.

Премијере представа:

- „Немушти језик,
- „Моћни ренцери не плачу“
- „Нација“
- „Човече ти си млад“

Драмско - сценски програм у 2020. години	
Број представа:	10 (6 представа „БАШТеАтар“, 1 представа Драмског студија и представа Дечије позоришне радионице и 3 представе Савременог позоришта)
Број извођења:	41

Дом омладине је у 2020. години свој програм прилагодио епидемиолошкој ситуацији, па је знатно смањен број реализованих програма у односу на планове.

У 2020. години одржан је 2. „Фестивал професионалних позоришних трупа и независних продукција-БАШТеАтар“, који се одржао од 21.10. до 28.10.2020. године на сцени Књажевско-српског театра и у Галерији Дома омладине. Укупно је изведено 5 такмичарских представа и премијера представе Савременог позоришта Крагујевац.

Позориште за децу Крагујевац

До сезоне 2020/21, Позориште је реализовало 43 премијере, углавном луткарских представа, а остало су драмске представе за децу предшколског и школског узраста.

Најзначајније активности за период од 2016. до 2020. године на годишњем нивоу:

- Продукција нових представа (на годишњем нивоу у просеку око 3 премијере);
- Обнова старих представа (на годишњем нивоу у просеку око 27 обнова);
- Број одиграних представа, редовни репертоар + организоване посете (на годишњем нивоу у просеку око 120 представа);
- Међународни луткарски фестивал „Златна искра“ (у просеку 16 представа)
- Гостовања (на годишњем нивоу у просеку око 12 гостовања, од чега у земљи 8 и иностранству 4);
- Конференције (на годишњем нивоу око 6);
- Едукативне радионице (на годишњем нивоу око 20)

Што се продукција тиче, најзначајнија је представа „Тихи дечак“ у режији Тина Грабнара, са побројаним бројним успесима у земљи и иностранству.

Такође, најпопуларнија представа на репертоару Позоришта за децу Крагујевац у последњих неколико година, је „Голи краљ“, у режији Бисерке Колевске.

Премијере у периоду од 2016. до 2020. године:

- „Басне из сенке“, режија Бисерка Колевска (2016)
- „Кроки и пријатељи“, режија Силван Омерзу (2016)
- „Принцезин рођендан“, режија Тодор Валов (2016)
- „Петар Пан“, режија Милош Миловановић (2017)
- „Јан Бибијан“ режија Бисерка Колевска (2017)

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- „Шарено дрво“, режија Анђелка Николић (2017)
- „Вања“, режија Емилија Мрдаковић (2018)
- „Трнова Ружица“, режија Милош Миловановић (2018)
- „Јежић Жожо“, режија Емилија Мрдаковић (2018)
- „Тихи дечак“, режија Тин Грабнар (2019)
- „Желим да будем нормалан“, режија Милош Миловановић (2019)
- „Голи краљ“, режија Бисерка Колевска (2019)
- „Царев заточник“, режија Милош Јагодић (2020)
- „Бамби“, режија Јакуб Максимов (2020)

Репризна играња:

- Игор Бојовић „Лепотица и звер“, режија Југ Радивојевић.
- Ханс Кристијан Андерсен „Храбри оловни војник“, режија Тодор Валов.
- Мирослав Настасијевић „Хилперик“, режија Драган Јаковљевић.
- Шарл Перо „Пепељуга“, режија Живомир Јоковић.
- Тодор Николетић „Пут по свету на тротинету“, режија Милић Јовановић.
- Ева Пержинова „Ах, тај змај“, режија Тодор Валов.
- Раде Павелкић „Црвенкапа и збуњени вук“, режија Милић Јовановић.
- Езоп „Цврчак и мрави“, режија Милош Миловановић
- „Краљевић Марко“, режија Веселка Кунчева
- „На белу недељу“, режија Веселин Бојдев
- „Лабудово језеро“, режија Тодор Валов

**Удружење грађана Дечији културно развојни центар „Супермама“ / ДКРЦ
„Супермама“**

Удружење је основано 2015. године ради остваривања следећих циљева: развој програма из области културе, образовања и васпитања и информисања који ће бити подршка креативном и психосоцијалном развоју деце и младих, са посебним акцентом на припаднике маргинализованих група.

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Пројекат: „Модни атеље по узору на српску престоницу деветнаестог века – едукативна радионица примењене уметности“ (2018)

Донатор: Град Крагујевац

Пројекат је реализован на локалном нивоу.

Циљ пројекта: „Модни атеље“ је радионица примењене уметности и за циљ је имала да полазнике оспособи у креирању и изради савременог, носивог костима инспирисаног ношњом са почетка деветнаестог века, прецизније из доба Милошеве Србије. Процес је подразумевао: тражење инспирације, скицирање модела, дизајн, одабир материјала, кројење, шивење, вез и стилизацију.

Модни атеље је имао за циљ унапређење савременог уметничког стваралаштва полазника који су били укључени у целокупан процес стварања визуелне уметности.

Партнери: Осим града Крагујевца као донатора, није било других партнера на овом пројекту.

Вредност пројекта: 250 000 динара

Пројекат: „Модни атеље - костим савременог балета, едукативна радионица примењене уметности“

Донатор: Град Крагујевац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Пројекат је реализован на локалном нивоу.

Циљ пројекта: Након реализованог пројекта полазнице су биле оспособљене за израду костима и савладале су солидан ниво ликовне и опште културе, балета и позоришта, као и костимографије уопште, што је и био један од циљева пројекта.

Циљ пројекта је био утицај на развој културног стваралаштва у граду и укључење што већег броја полазника као директних учесника.

Донатор: Град Крагујевац

Партнер: УГ Балетска школа „Аплауз“

Вредност пројекта: 332 500 динара

Пројекат: „Да се ја питам“ позоришна представа „БардТеатар“

Донатор: Град Крагујевац

Пројекат је реализован на локалном нивоу.

Циљ пројекта: Програм „БардТеатра“ је имао за циљ да укључи ђаке средњих школа и омладину у ширем смислу, без обзира на њихов глумачки израз и таленат, као и подстицање омладинског драмског стваралаштва и њихово ангажовање у припреми и извођењу представе кроз све њене фазе. То имплицира и развој слободног креативног мишљења, подстицање маште и ослобађање свих креативних потенцијала.

Подршка пројекту добијена је од следећих институција и организација: Књажевско-српског театра, Канцеларије за младе, Градске туристичке организације, Удружења „Форма културе“, Удружења „Уммус“, Универзитет у Крагујевцу (Економски факултет и Правни факултет, Филолошко – уметнички факултет, Факултет медицинских наука, Природно-математички факултет, Факултет инжењерских наука и Центар за развој каријере и саветовање студената), Бизнис иновациони центар Крагујевац, Саветовалиште за брак и породицу, Удружење тумача знаковног језика Србије – „Једро“, „Iz glave radio talk show“, Портал „Pressek“ – Gerila Media Outlet d.o.o., „Tide up“ и „Raika“

Вредност пројекта: 651 500,00

**Удружење грађана „Крагујевачки отворени театар“
(Драмски студио „Петар пан“)**

Удружење грађана „Крагујевачки отворени театар“ основано је 2015. године са циљем да афирмише развој драмске уметности код деце и младих, а и школског, наставног кадра са акцентом на увођење драмских активности у вртиће и школе.

Председник удружења је Петар Лукић, дипломирани глумац и мастер на одсеку за Примењено позориште АУ у Новом Саду, стално запослен у Позоришту за децу Крагујевац.

У оквиру Крагујевачког отвореног театра функционише и драмски студио „Петар Пан“ који има више полазника различитих узраста. Радионице се обављају у просторијама драмског студија „Петар Пан“ у улици Краља Петра I 31.

У претходних шест година, колико Удружење постоји, удружење није аплицирало на конкурсе за Пројекте суфинансирања и финансирања пројеката у култури града Крагујевца, већ су премијере представа и остале активности финансирали искључиво од сопствених средстава (чланарине и донације).

Удружење је реализовало преко 25 представа које су имале извођења на матичној сцени и у Позоришту за децу Крагујевац, али и на фестивалима дечјег и омладинског стваралаштва где су и освојене неке од награда.

Чланови студија су учествовали и у професионалним представама КСТ-а, ПЗДКГ-а, обележавању Великог школског часа...

У протекле две године Крагујевачки отворени театар је био партнер Позоришту за децу у реализацији фестивала „Златна искра“.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Само Удружење је учествовало као техничка и организациона подршка у формирању програма „Сеоски културни центар Марковац“ који је реализован лета 2020. године. У протекле три године у сарадњи са удружењем ЦЕООР организоване радионице за васпитаче и учитеље, у склопу припрема за фестивал еколошких представа. Успешну сарадњу остварена је са удружењем „Хол. Ла!“ из Београда и „Опера Нова“ из Крагујевца. У 2020. години је остварена сарадња са Заводом за заштиту споменика у оквиру пројекта „Ноћ истраживача 2020.“

Удружење „КОТ“ поред својих редовних активности у будућности планира и да се бави развојем „Камишибај театра“, древног јапанског, приповедачког позоришта.

Удружење грађана „Крагујевачки отворени театар“

Удружење је основано је 2015. године са циљем да афирмише развој драмске уметности код деце и младих, а и школског, наставног кадра са акцентом на увођење драмских активности у вртиће и школе.

Председник удружења је Петар Лукић, дипломирани глумац и мастер на одсеку за Примењено позориште АУ у Новом Саду, стално запослен у Позоришту за децу Крагујевац. У оквиру КОТ-а функционише и драмски студио „Петар Пан“ који има више полазника различитих узраста.

У претходних шест година, колико Удружење није аплицирало на конкурсе за Пројекте суфинансирања и финансирања пројеката у култури града Крагујевца, већ су се премијере представа и остале активности финансирале искључиво из сопствених средстава (чланарине и донације).

Удружење је реализовало преко 25 представа које су имале извођења на матичној сцени и у Позоришту за децу Крагујевац, али и на фестивалима дечјег и омладинског стваралаштва где су и освојене неке од награда. Чланови студија су учествовали и у професионалним представама КСТ-а, ПЗДКГ-а, обележавању Великог школског часа. У протекле две године удружење је било партнер Позоришта за децу у реализацији фестивала „Златна искра“. Само Удружење је учествовало као техничка и организациона подршка у формирању програма „Сеоски културни центар Марковац“ који је реализован лета 2020. године. У протекле три године у сарадњи са удружењем ЦЕООР организоване су радионице за васпитаче и учитеље, у склопу припрема за фестивал еколошких представа. Успешна сарадња остварена је са удружењем „Хол. Ла!“ из Београда и „Опера Нова“ из Крагујевца. У 2020. години је остварена сарадња са Заводом за заштиту споменика у оквиру пројекта „Ноћ истраживача 2020.“

Удружење „КОТ“ поред својих редовних активности у будућности планира и да се бави развојем „Камишибај театра“, древног јапанског, приповедачког позоришта.

Академско позориште СКЦ Крагујевац

Позоришна продукција и рад Академског позоришта и Драмске секције Студентског културног центра Крагујевац представљају оквире унутар којих млади заљубљеници у позоришну уметност и креативци могу да искажу своју стваралачку енергију и пронађу и уобличе свој уметнички израз. Поред аматерског бављења позоришном уметношћу, СКЦ организује и гостовања професионалних позоришта, драмске радионице и остварује сарадњу са низом других аматерских позоришта, а све са циљем развоја едукације позоришне публике.

Активности Академског позоришта СКЦ:

- Продукција нових представа;
- Редовна играња, гостовања и учешћана на фестивалима (Миливојев штап и шешир – Пожаревац, Урбан Фест – Ниш, ФАПС – Нови Сад, Шабац ИНТЕФ, Фестивал

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

- аматерских позоришта Књажевац, Хуманитарни позоришни фестивал ЈЦИ – Ниш, Кестенбург – Бања Лука и други);
- Фестивал аматерских позоришта КУЛИСА
- Гостујуће представе;
- Рад Драмске секције и Отворене пробе;
- Едукативне радионице са гостујућим предавачима и онлајн радионице
- Емитовање представа из архиве Академског позоришта на каналу СКЦ-а
- Учесће чланова позоришта у међународном пројекту Crossborder 19 у Инголштату и Мурској Соботи

Развоју позоришног аматеризма од 2015. године доприноси и фестивал такмичарског карактера - Кулиса, који окупља академска и аматерска позоришта из земље и региона. Чланови академског позоришта добитници су бројних награда на значајним фестивалима широм Србије и региона, а учесници су и у међународним пројектима и копродукцијама позоришта које окупљају младе и студенте.

Најважнији пројекат који је реализован у претходних 5 година:

Фестивал такмичарског карактера – Кулиса, који окупља академска и аматерска позоришта из земље и региона.

Организатор: СКЦ Крагујевац

Донатор: једним делом подржан од Града Крагујевца

Ниво реализације је Регионални

Циљ пројекта - примарни циљ фестивала је приближавање позоришне уметности студентима, средњошколцима, али и широј крагујевачкој публици, и то кроз представљање најновијих и најквалитетнијих остварења аматерских позоришта из земље и региона, али и повезивање актера аматерске позоришне сцене са циљем афирмације и промоције позоришне уметности.

Партнери – Град Крагујевац

Вредност пројекта: 680.000,00

Балетска школа „Лујо Давичо“

Издвојено одељење београдске Основне балетске школе „Лујо Давичо“ у Крагујевцу, почело је са континуираним радом 1975. године и данас броји око 40 ученика.

Дугогодишњи успешан рад и интересовање деце за похађање часова балета, разлози су због којих град Крагујевац дуги низ година подржава школу.

Раде према стандардном годишњем програму прописаном за балетске школе. Балетска школа „Лујо Давичо“, основана је у Београду 2. октобра 1947. године, као прва државна балетска школа у тадашњој Југославији, са циљем да се направи установа за школовање играча и обнору балетског ансамбла Београдског позоришта.

Школа балета Аплауз

Балетска школа „АПЛАУЗ“ ради са децом од 3 до 11 година. Деца су подељена у групе по узрастима и свака од њих има прилагођен програм за сваку групу. Школа броји око 150 балерина и балетана. У школи са децом раде дипломирани балетски играчи и професори музике. Стручни тим Аплауза чине учитељице, корепетитор, професор солфеђа и клавира.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.2. Музичка делатност

Музичка сцена важан је део крагујевачке културе и један од културних фактора идентитета Града. У музичкој делатности града издвајају се следеће институције, организације, друштва:

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Број чланова	Година оснивања
Музички центар	Установа	Дел. уметничких установа	9	2009. године
Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“	Установа	Извођачка уметност	500	2006. године
Дом омладине „Крагујевац“	Установа	Извођачка уметност		1997. године
ОКТАВА СР Милосављевић Милан Школа модерне музике	Приватни предузетник	Извођачка уметност	70	2005. година
Друштво са ограниченом одговорношћу „АД Либитум“	Друштво са ограниченом одговорношћу	Извођачка уметност	2	2006. година
Удружење грађана „Convivim musicum“	Удружење грађана	Организација културних активности	16	2015. година
Музичка омладина Крагујевац	Удружење грађана	остваривање циљева у области културе и уметности	10	2012. година
Удружење грађана „Опера нова Крагујевац“	Удружење грађана	Култура, уметности, образовање	27	2018. година
Удружење „Крагујевачки оркестар“	Удружење грађана	Развој културно – уметничке музичке сцене	100	2010. година
Удружење Оркестар хармоника	Удружење грађана	Извођачка уметност	20	2018. година
Удружење естрадних уметника и извођача Шумадије „Крагујевац-концерт“	Удружење грађана	Организовање естрадно музичких уметника и извођача	400	1989. година
Студентски културни центар Крагујевац	Установа културе ученичког и студентског стандарда, Министарства просвете, науке и технолошког развоја	Културно-уметнички и образовни програми	70	1984.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Најзначајнији ауторски рок бендови

Назив	Број чланова	Година оснивања
Ларска	6	2015. година.
Епилог	5	2011. година.
Даршајнс	5	2003. година.
Лудак у развоју	4	1998. година.
Попечитељи	3	1994. година.
Човек без слуха	4	1994. година.
Освајачи	6	1990. године.
КБО	3	1982. године.

Музички центар Крагујевац

Промовише пре свега уметничку музику, али су такође и други жанрови попут симфо - рока, џеза, етно музике заступљени на репертоару ансамбала који наступају у организацији Музичког центра. Програм је намењен љубитељима и познаваоцима музике као и професионалним музичарима.

Преглед реализованог музичког програма у оквиру Музичког центра Крагујевац (од 2015-2020)

Концертне сезоне 2019. и 2020. године			
Број програма	Циљне групе	Број учесника	Број посетилаца
51	Сви	705	75535 + он лајн публика

Најзначајнији музички програми у оквиру Концертних сезона од 2015. до 2020. године Музичког центра Крагујевац:

- Новогодишњи концерти
- Божићни Гала концерт
- Концерт Абрашевића и хора Мали лицеум
- Хорски Театар Востани сербије
- У оквиру програма за Дан града
- Краљевски гудачи Св. Ђорђа
- Солистички концерти следећих уметника: Милош Јањић гитара, фрулаша Милинка Ивановића, Зорице Белоице, Марије Туршијан, Антонине Тее Сале, Младен Милошевић хармоника, Далиде Грмуша клавир, Ренцо Руђери, Јури Шишкин хармоника, Лукаш Крупински пијаниста, пијанисте Тамаш Ердија, флаутисткиње Анђеле Братић, акордеонисте Ренца Руђерија, флаутисткиње Стане Крстајић, пијанисте Дмитра Чонија, пијанисте Марјана Собуле, пијанисте Лешека Мождера, пијанисткиње Наде Кулунције, пијанисте Александра Синчука, Данице Спасојевић (сопран), чембалисткиње Смиљке Исаковић, виолинисте Стефана Миленковића, пијанисте Дмитрија Шишкина, флаутисте Јаноша Балинта, виолинисте Роберта Лакатоша, гитаристе Александра Стојића, пијанисткиње Мине Мијовић, пијанисте

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Стефана Ивковића, пијанисте Кемала Гекића, Саша Несторовић Цаја - „Фламенко“ – гитара, Александар Маџар клавир, Јован Колунџија виолина, гитаристе Маестро Богион Гитаристикум

- Концерт Ксеније Миленковић и Наталије Петровић
- Концерт вече руских романти
- Концерт поводом дана руске културе
- Концерт Крагујевачког академског оркестра акордеоиниста
- Концерт ансамбла Solisti di sud
- Концерт Вече Италијанске опере
- Концерт групе Партизант
- Крагујевачки академски оркестар акордеоиниста
- Концерт Египатског оркестра Al Nour Wal Amal
- Крагујевачки академски оркестар акордеоиниста и Влатко Стефановски
- Вече ауторске музике Далибор Ђукић
- Алмир Месковић Даниел Лазар дуо
- Камерни концерт поводом дана писмености
- Мушкалица бенд
- Опера Фигарова женидба
- Ансамбл песме и плеса ВДВ Русија
- 11., 12. и 13. међународни фестивали камерних хорова и вокалних ансамбала
- Концерт пијанисте и акоредонисте Дуо Нејц
- Концерт Нишког симфонијског оркестра,
- Концерт Словачког дувачког оркестра,
- Концерт децјег хора Културног центра Београд,
- Концерт пијанисткиње Мине Мијовић и гитаристе Александра Стојића,
- Концерт оркестра Камерна банда
- Концерт у форми хорског театра "Новогодишња бајка",
- Концерт Градског камерног оркестра Шлезингер, солиста Сања Луковац
- Концерт Пожаревачки симфонијски оркестар Гвардија
- Концерт Крагујевачког симфонијског оркестра поводом дана града „Симфонија Смака“
- Концерт Симфонијског оркестра РТС-а Филмска Чаролија
- Трио Сенсартика
- Дуо Акордиано
- Поетски концерт „Лишће, ветар и ја, Петар Божовић
- Концерт квинтета Београдске филхармоније „Пећа и Вук“
- концерт Хор Сингидунум
- Балети барока
- Клавирски трио *Moјих 40 година са музиком и пријатељима* – Зорица Ћетковић
- Ладислав Мезеи виолончело и Михал Будински виолина,
- Концерт Трио *ФИН* – Наталија Мијовић клавир, Филип Орловић саксофон и Иван Суботин виолина
- Одјаци Мокрањчевих дана 2016. Академски хор *Ангел Манолов* Софија-Бугарска.
- Концерт гудачког квартета *Wonder strings*
- Одјаци београдског Шопен- феста.
- *Осам годишњих доба* концерт Гудача Светог Ђорђа.
- *Шекспирови сонети и музика његовог доба*, концерт градског камерног хора *Лицеум*
- *Јесења елегија* - Концерт сопрана Милице Стојадиновић и пијанисткиње Маје Грујић
- Драган Ђорђевић виолончело и Владимир Милошевић клавир.
- Камерни оркестар Факултета уметности у Нишу и Ансамбл дувача Факултета уметности у Нишу

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Концерт градског камерног оркестра *Шлезингер*
- Концерт Оркестра *Метаморфозис* и виолисте Саше Мирковића.
- Заједнички концерт *ггх Лицеум* и *гко Шлезингер* поводом прославе 25. година од оснивања *Лицеума*.

Реализовани наступи и гостовања Градског дечијег хора Мали Лицеум ван оквира Концертне сезоне 2017. године и 2018. године:

- Отварање Креативног дечијег парка, Велики парк
- Дан града, Ђурђевдан
- Дан словенске писмености
- Годишњи концерт издвојеног одељења балетске школе "Лујо Давичо" у Крагујевцу,
- Концерт поводом Светског дана музике
- Први рођендан обданишта „Другарство“.
- Дечији сајам "Новогодишњи базар - Зимска чаролија"
- Концерт популарне и евергрин музике "Лавиринт у ноћи"
- Дочек Православне Нове године
- Музичко-сценски програм "Духовна разгледница"; за кориснике Црвеног крста (Концерт малог Лицеума у сарадњи са ЦЗНТК Абрашевић).
- Концерт одабраних песама за Дан деце оболеле од рака (у организацији НУРДОР-а)
- Снимање песме за дечији фудбалски клуб "Арена",
- Учешће у емисији "Жикина Шареница",
- Свечана академија поводом Дана општине Баточина,
- Учешће на Интернационалном фестивалу камерне музике *Convivium Musicum*,
- Учешће на академији поводом Откривања споменика Теодору Живковићу у Бадњевцу,
- Учешће у представи "Шетали су Милошевом престоницом" Књажевско-србског театра

Реализовани наступи и гостовања Градског камерног хора Лицеум ван оквира Концертних сезона 2017. и 2015. године:

- Наступ хора Лицеум на новогодишњем концерту
- Наступи хора Лицеум на 28 Међународном фестивалу камерних хорова Мишколц (Мађарска)
- Дана Града Крагујевца
- Отварање 12. Међународног фестивала камерних хорова и вокалних ансамбала
- Концерт у оквиру Бденија
- Наступ хора Лицеум на Светосавској Академији.
- Наступи хора Лицеум на Међународном хорском фестивалу Брашов (Румунија)

Реализовани наступи и гостовања оркестара и хора Музичког центра

- Концерт Градског камерног оркестра Шлезингер, солиста Даница Крстић,
- Концерт Крагујевачког академског оркестра акордеониста,
- Пула 43. Фестивал хармонике, Крагујевачки академски оркестар акордеониста,
- Дан града, Градски симфонијски оркестар,
- Концерт Градског симфонијског оркестра, солиста Дамјан Сарамандић,
- Летња променада Тиват, Концерт камерног оркестра Шлезингер,
- Дан Врњачке бање Концерт Симфонијски оркестар,
- Концерт Лицеума у оквиру Бденија,
- Задужбина Илије Копарца, Концерт Крагујевачки академски оркестар акордеониста,
- Хол Друге Крагујевачке гимназије: Концерт крагујевачког симфонијског оркестра,
- Хол Друге крагујевачке гимназије: Концерт Лицеума,
- Концерт Лицеума у Краљеву (позориште).

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Дом омладине

У свом музичком делу програма Дом омладине на годишњем нивоу реализује:

- индивидуалне музичке програме,
- фестивалске/специјалне музичке догађаје и
- јавне часове и „jam session“ са извођачима/ауторима (из Крагујевца, Србије, региона ex-YU и иностранства);

Музички програм у 2016. години	
Број програма:	Укупно 98 од тога: 67 (индивидуални), 4 (специјални/фестивалски), 27 (јавни часови и jam session)
Број извођача:	147

Избор најбољих индивидуалних програма:

- Концерт, Галерија Дома, Casket (death metal, Немачка), Nadimac (thrash/crossover, Београд) и Zbedem (metal/punk, Чачак), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ДЕЦА ИЗ ВОДЕ (ЕКВ Tribute band, Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ВАМПИРИ (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, Pokerface (Москва) и Madvro (Смедерево), 200 посетилаца.
- Концерт, Башта Дома, РИТАМ НЕРЕДА (Нови Сад), 250 посетилаца.
- Концерт, Башта Дома, СОПОТ (dub/reggae/drum'n'bass/ethno, Бања Лука) – "Дани Републике Српске", 200 посетилаца.
- Концерт, Башта Дома, Marčelo & Napeti Quintet (хип-хоп, Београд), 250 посетилаца.
- Башта Дома, Концерт и дегустација кулинарских специјалитета "БЕЛЕМ ФЕСТ 02.": Forte piano (world music, Крагујевац), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, АРТАН ЛИЛИ (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ЕЛЕКТРИЧНИ ОРГАЗАМ (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ЧБС (Крагујевац), 200 посетилаца.

Избор најбољих фестивалских и специјалних програма:

- Концерти у оквиру програма "Арсенализација", Галерија Дома, крагујевачки самостални извођачи и састави (Lur, Попечитељи, Епилог и Веселе 80-те),
- Концерти у оквиру Програма обележавања Дана Града Крагујевца, Тачки трг (Крагујевачки симфонијски оркестар), Трг "Код Крста" (Неверне бебе) и испред Дома омладине (полазници Школе рок музике "Октава"),
- Концерт, Башта Дома, Alitor (progressive trash metal, Инђија), Mysterious eclipse (death/black metal, Словачка), Abstract (atmospheric/experimental/progressive metal, Словачка), Chaosium (death/trash metal, Јародина),

Музички програм у 2017. години	
Број програма:	Укупно 94 од тога: 66 (индивидуални), 2 (специјални/фестивалски), 26 (јавни часови и jam session)
Број извођача:	109

Избор најбољих индивидуалних програма:

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Концерт, Галерија Дома, ЦА ИЛИ БУ (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, *RHCP – Tribute* (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ПАРАНОИД (Рудо) – "Дани Републике Српске", 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ДЕЦА ИЗ ВОДЕ – Трибуте ЕКВ (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, Кагда, Коца и Небојша (Београд), 200 посетилаца.
- Концерт, Галерија Дома, ВЕСЕЛЕ 80-те (Крагујевац), 200 посетилаца.

Фестивалски и специјални програми:

- Концерти у оквиру програма "Арсенализација", Галерија Дома, *jam session* и састави (Фитнес, Vinyl Sorga, Ларска, КБО, Исказ и Irish Stew),
- Концерти у оквиру Програма обележавања Дана Града Крагујевца, Ђачки трг (Влатко Стефановски Трио).

Музички програм у 2018. години	
Број програма:	Укупно 64 од тога: 35 (индивидуални), 3 (специјални/фестивалски), 26 (јавни часови и <i>jam session</i>)
Број извођача:	87

Избор најбољих програма:

- Концерти у оквиру програма "Арсенализација", Галерија Дома, *jam session* и састави (Репетитор, Звонцекова биљежница, Moon, Dingospodali, Atheist rap, DJ Skalar, Kera and Free spirits, CD Ministar), 1500 посетилаца.
- „Крагујевачки фестивал уличних свирача“ у оквиру Програма обележавања Дана Града Крагујевца, на пет локација у Крагујевцу (испред Дома омладине, Пешачка зона, Ђачки трг, испред Хотела „Зеленгора“ и Велики Парк), извођачи: Вања Марковић (виолина), бенд „Квазартет“, Драгослав Танасковић (хармоника), „Pile jazz trio“, бенд „Шлајз“, Тамара Грашиловић (гитара), Цаја Несторовић (гитара), Гудачки квартет, бенд „Армуши“, Школа гитаре „Октава“, „DJ Shoomadisco“, 1000 посетилаца.
- „Шумадијски блуз и џез фестивал“, Башта Дома омладине, извођачи: „The Cockblockers“ (Крагујевац), „The Highlanders“ (Ужице), „Zona B and Pera Joe“ (Београд), Катарина Кочетова трио (Београд), „Thrill Seeking Polymers“ (Крагујевац), Макс Кочетов квартет (Београд), 700 посетилаца.

Музички програм у 2019. години	
Број програма:	Укупно 64 од тога: 52 (индивидуални), 4 (специјални/фестивалски), 31 (јавни часови и <i>jam session</i>)
Број извођача:	116

Избор најбољих програма:

Концерти у оквиру програма "Арсенализација", Галерија Дома, *jam session* и састави (КВОI, E-play, Пропаганда 117, Болесна штенад,ЗАА, Гужва у шеснестерцу)), 1500 посетилаца. „Крагујевачки фестивал уличних свирача“ у оквиру Програма обележавања Дана Града Крагујевца, на пет локација у Крагујевцу (испред Дома омладине, Пешачка зона, Ђачки трг, испред Хотела „Зеленгора“ и Велики Парк), извођачи:Ива пауновић,Алекса раденковић,

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Јован комненић, Милица Хорват, Никола Цветковић, Аца пејчић, Иван Ћириловић, Бенд Tribe, The doors tribute band, бенд Rumble, Школа гитаре „Октава“, Dj Goranche „DJ Shoomadisco“, 1000 посетилаца.

„Шумадијски блуз и џез фестивал“, Башта Дома омладине, извођачи: „Октава“ (Крагујевац), „Блуз машина“ (Београд), „Point blank“ (Београд), Драган Ђалина квартет (Београд), „Yako trio“ (Грчка), Минг секстет (Београд), 700 посетилаца.

Трибјут фест, башта Дома омладине. Извођачи: „ABBA real tribute“, „Red hot chili peppers real tribute“, „azra-el tribute bend“, „Bend x-tribute ACDC“, „Black metallica-Metallica tribute“ и „Дино Дворникexperience“, 800 посетилаца.

Музички програм у 2020. години	
Број програма:	Укупно 57 од тога: 55 (индивидуални), 2 (специјални/фестивалски)

Дом омладине је у 2020. години свој програм прилагодио епидемиолошкој ситуацији, па је знатно смањен број реализованих програма у односу на планове.

Избор најбољих програма:

Концерти у оквиру програма „Арсенализација“, Галерија Дома, (Allitor i Quasarborn и Centurion, Shoomadisco), 400 посетилаца.

„Шумадијски блуз и џез фестивал“, Велики парк, Дом омладине, 300 посетилаца.

АД ЛИБИТУМ д.о.о.

Организација музичких програма и концерата, музичких фестивала и семинара, музичких такмичења за младе, продукција носача звука и слике, музичких програма за радио и ТВ, промоција младих музичара и сл. Година оснивања 2006.

Најважнији пројекти који су реализовани од 2016. до 2019. године:

Назив пројекта: Учешћа на 13, 14, 15. и 16. међународном такмичењу младих хармоникаша ЗВЕЗДАНЕ СТАЗЕ

Донатор: Град Крагујевац, Министарство културе и информисања

Ниво реализације: Међународни

Циљ пројекта: Да се нашим младим хармоникашима омогући да са малим финансијским издацима стекну искуства које се могу стећи само на великим међународним такмичењима у иностранству

Партнери: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, Музичка школа „Милоје Милојевић“

Укупна вредност пројекта: 2 183 226.58 динара

Назив пројекта: Учешћа на 25, 26, 27. и 28. Интернационалном фестивалу уметника хармонике

Донатор: Град Крагујевац

Ниво реализације: Међународни

Циљ пројекта: Овај пројекат представља наставак већ установљене традиције да Крагујевац током Фестивала постаје СВЕТСКИ ЦЕНТАР хармонике.

Партнери: Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, Музичка школа „Милоје Милојевић“

Укупна вредност пројекта: 4 038 588.40 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

УГ "Опера Нова Крагујевац"

Удружење је основано 2018. године са циљем постављања камерне оперске сцене у Крагујевцу и окупљање локалних уметника ради стварања сталног ансамбла који би уз традиционалан, али и савремен и свеж приступ неговао најпре оперску музику али и мјузикле и комаде са певањем. Броји 27 чланова
Реализовани пројекти у својству носиоца пројекта:

ПРОЈЕКАТ Оперска представа "Imeneo" - G.F.Händel, новембар 2019. године (организован у склопу пројекта "Classical Sounds 2019")

Донатори: Генерални покровитељ пројекта Град Крагујевац, Артиум, ЈДМ, ДОО "Комшија", "Сан Марко", Rotary Klub Крагујевац, Златна књига.

Циљ пројекта је утемељење оперске сцене у Крагујевцу са жељом "стављања" нашег града на мапу културних центара. Важни циљеви су промоција културе и уметности, стварање нове публике као и омогућавање даљег развоја уметника који живе, раде и бораве у нашем граду.

Партнери на пројекту: "Крагујевачки оркестар" и Књажевско-српски театар

Висина добијених финансијских средстава путем конкурса: 1 300 000 динара

ПРОЈЕКАТ "Развој оперске сцене у Крагујевцу" - Орфеј 2020", новембар 2020. године

Донатори: Генерални покровитељ пројекта - Град Крагујевац, Призма Крагујевац, Dak music shop, Rotary Klub Крагујевац

Циљ пројекта креирање новог културног брэнда града Крагујевца кроз развој оперске сцене.

Партнери на пројекту: "Крагујевачки оркестар", Књажевско-српски театар и Музички центар Крагујевац

Висина добијених финансијских средстава путем конкурса: 1 500 000 динара

УГ "Опера Нова Крагујевац" је учествовала у осмишљавању и организацији пројекта "Classical Sounds 2019" у чијем склопу су поред оперске представе "Imeneo" одржана још два велика пројекта чији је носилац било УГ "Крагујевачки оркестар":

септембар 2019. године - J.S. Bach - Brandenburg concerto No 3 - Cantatas BWV 4, BWV 12,
decembar 2019. godine - Scumann - Piano concerto, L. Beethoven - 5. Symphony

Удружење Музичка омладина – Крагујевац

Удружење је основано 2012. године и броји 10 чланова. Удружење је у претходном периоду реализовало велики број појединачних концерата студената музичких академија из земље и региона, као и неколико значајнијих пројеката са великим бројем учесника. Основан је Фестивал Музичке омладине-Крагујевац, који се одржава сваке друге године и који је већ од свог другог издања добио међународни карактер, организована је и изведена прва опера у Крагујевцу и остварена сарадња са значајним институцијама културе како у Граду, тако и ван граница наше земље.

Циљеви наших пројеката су првенствено обогаћивање културног живота Града, кроз презентовање младих уметника крагујевачкој публици, промоцију младих талената, упознавање културних достигнућа младих који су своје образовање почели да стичу у Крагујевцу, а усавршавање наставили на престижним академијама по целом свету, развијање љубави према уметности и уопште према лепом од најранијег детињства.

Најбитнији пројекти реализовани у претходном периоду:

Назив пројекта: Први фестивал Музичке омладине-Крагујевац;

Донатор: Град Крагујевац, Музичка школа „Др Милоје Милојевић“;

Ниво реализације: Национални;

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Циљ пројекта: Обогаћивање културног живота Града кроз представљање младих и успешних ђака крагујевачке школе који су своје усавршавање наставили на престижним академијама у земљи и иностранству, као и стицање нових знања кроз радионице које су организоване;

Партнери: Град Крагујевац, Музичка школа „Др Милоје Милојевић“;

Године реализације: 2017. година;

Вредност пројекта: 770.000,00 динара.

Назив пројекта: Опера „Дидона и Енеј“;

Донатор: Град Крагујевац, Књажевско-српски театар, Музичка школа „Др Милоје Милојевић“;

Ниво реализације: Национални;

Циљ пројекта: Обогаћивање културног живота Града кроз покретање оперске сцене;

Партнери: Град Крагујевац, Књажевско-српски театар; Музичка школа „Др Милоје Милојевић“;

Године реализације: 2018. година;

Вредност пројекта: 1.000.000,00 динара.

Назив пројекта: Други фестивал Музичке омладине-Крагујевац;

Донатор: Град Крагујевац, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, Факултет музичке едукације Универзитета Казимира Великог у Бидгошчу (Пољска), личне донације;

Ниво реализације: Међународни;

Циљ пројекта: Обогаћивање културног живота Града кроз концерте младих уметника које професионално усавршавање одређеним делом везује и за Град Крагујевац, јачање побратимских односа Крагујевца и Бидгошча, као и стицање нових знања кроз радионице;

Партнери: Град Крагујевац, Филолошко-уметнички факултет Универзитета у Крагујевцу, Факултет музичке едукације Универзитета Казимира Великог у Бидгошчу, Прва крагујевачка гимназија, Музичка школа „Др Милоје Милојевић“, Народни музеј у Крагујевцу, Удружење грађана „Convivium Musicum“, Студентска конференција универзитета Србије;

Године реализације: 2019;

Вредност пројекта: 650.000,00 динара.

Назив пројекта: Циклус концерата за најмлађе и оне старије;

Донатор: Град Крагујевац,

Ниво реализације: Национални;

Циљ пројекта: Оживљавање музичке сцене Града и пружање могућности младим уметницима да искажу свој таленат и у времену када је скоро цео свет стао, услед пандемије новог вируса, као и помоћ у прикупљању новчаних средстава за лечење болесне деце из Крагујевца;

Партнери: Град Крагујевац, Филолошко-уметнички факултета Универзитета у Крагујевцу, Прва крагујевачка гимназија, Музичка школа „Др Милоје Милојевић“, Студентски парламент Филолошко-уметничког факултета, Студентски парламент Факултета за машинство и грађевинарство у Краљеву;

Године реализације: 2020;

Вредност пројекта: 450.000,00 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Студентски културни центар Крагујевац

Музички програм Студентског културног центра карактерише стилска и жанровска разноврсност концерата које организује и отвореност за најактуелније правце савремене музичке сцене. Поред концерата џеза, музике света, поп, рок, експерименталне и електронске музике, организују се и концерти класичне музике, првенствено у сарадњи са студентима музичких академија и факултета.

У оквиру редовног програма у периоду од 2016. до 2020. одржано је 302 концерта. Музичке издавачке активности СКЦ-а постоје од 2011. године и одраз су подршке талентованим младим музичарима да свој материјал представе стручној и широј јавности. У оквиру издаваштва издава се пројекат ПРВИ ЦД који по конкурс бира два извођача годишње и поред физичког издања материјала промовише и афирмише њихов рад.

Пројекат Конкурс за први CD

- Норвешка шума – Небо, 2020.
- Огањ – Три пут ти чукна, 2020.
- Бас и стега - Негде далеко, 2019.
- Thrill Seeking Polymers – Dusk of monorhythm, 2019.
- COUCOU ABEL – албум Coucou Abel, 2018.
- YOKONO – албум Bigz Live Studio Sessions, 2018.
- Оркестар хармоника Крагујевац - албум Пад Берлина, 2017.
- Октава – албум Прима, 2017.

Самостално издаваштво СКЦ-а:

- Душан Јевтовић – албум Live at home, 2017.
- Павле Попов – Daydreaming Rhodes, 2020.
- Маниви – Mirror, 2020.

СКЦ је својим музичким активностима 2017. године додао и неговање хорског певања, кроз рад мешовитог хора, Крагујевачког певачког друштва. У протеклом периоду одржано је 20 концерата, тематски конципираних, као и гостујућих наступа и наступа на значајним свечаностима града.

2018. основан је и џез ансамбл Еклектик Оркестра који чине, како студенти музичког одсека Филолошко уметничког факултета, тако и већ афирмисани музичари локалне сцене. Њихов репертоар чине ауторске композиције које у сржи носе традицију Балкана, попут народних мелодија и ритмова, а све то кроз хармонију џеза.

Ослушкујући потребе своје, али и шире публике, СКЦ је 2017. године реализовао први крагујевачки „World music festival – ESTAM“, који данас окупља и представља најзначајније, актуелне представнике овог жанра из читавог света као и домаће музичке великане (*Naked, Oratnitza, Fatima Spar Quintet, Syrinx, Shira U'tfila*, Марко Марковић и Јован Павловић, *Elina Duni Trio, Boris Kovač New Ritual Orchestra, Chemirani Trio, Mandala, Damir Imamović i Sevdah Takht, Barcelona Gipsy Balkan Orchestra...*)

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

ПРВИ ЦД

Циљ пројекта: Промоција и подршка младим ауторима у афирмацији њиховог музичког стваралаштва

Партнери: Град Крагујевац

Вредност пројекта: 450.000,00

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

World music festival – ESTAM

Ниво реализације је међународни

Циљ пројекта:

- да представи, привуче и повеже интернационалне уметнике и све учеснике world music сцене, због презентације, размене искустава и пракси
- да представи актуелности са регионалне и светске world music сцене, да афирмише и популаризује музику и ауторе овог жанра
- едукација и развој публике
- формирање музичког укуса и културних потреба младих
- обогаћивање културне понуде града Крагујевца али и овог дела земље
- промоција Крагујевца, развој културног туризма

Партнери: Град Крагујевац

Вредност пројекта: 3.600.000,00

Street Art Festival

Циљ пројекта: Промоција мултимедијалности у уметности као и субкултура, представљање најзначајнијих графити артиста, музичара, извођача савременог и традиционалног плеса и перформера.

Ниво реализације је међународни

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.3. Музејска делатност

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Број чланова	Година оснивања
Народни музеј	установа културе	Делатност музеја, галерија и збирки		1949. године
Музеј „21. Октобар“ Спомен парк „Крагујевачки октобар“	установа културе	Делатност музеја, галерија и збирки		1953. године

Народни музеј Крагујевац

Изложбе које се организују у Народном музеју у Крагујевцу представљају важан сегмент делатности Музеја који јавности презентује не само музејски материјал, већ и области које су резултати широке међумузејске и међународне сарадње и, посебно, област савремене уметности.

Подаци о броју програма и посетилаца у периоду од 2016. до 2020.

Музејска делатност

Назив установе	Народни музеј
Број запослених	28
Број музејских програма	197
Број посетилаца музејских програма	53137

Ликовна делатност

Назив установе	Модерна галерија (Мали ликовни салон)	Галерија Народног музеја
Број програма	65	71
Број аутора	65	73
Број посетилаца	12542	19093

Активности и програми Народног музеја за период од 2015-2020. године

2020.			
Назив програма	Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Изложба „Фреске Косова и Метохије“	У сарадњи са Галеријом фресака Народног музеја у Београду изложба отворена у оквиру обележавања Дана државности 14. фебруара	Програм за Дан државности	200
„Пејзажи – урбани и рурални, цртежи и акварели“	Изложба у мултифункционалној сали Галерије НКЈ У складу са актуелно епидемиолошком ситуацијом није било званичног отварања, већ је на Радио телевизији	Музејска публика и шира јавност, Програмски везано за	100 (преко медија 1500)

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	Крагујевац приказано стручно вођење,	обележавање дана града.	
„Трајање“	Годишња изложба Удружења ликовних уметника Крагујевца		250
„Друго стање дисања – ритам и природни процеси“	Изложба Милице Антонијевић и Душана Новаковић, графике и фотографије		250
Фигуративно у збиркама Одељења за историју уметности	Изложба Одељења за историју уметности		Преко 500
„Пут стварања модерне српске државности“ и ВР апликација реконструкције Кнежевог конака	Презентација нове сталне мултимедијалне поставке у Старој скупштини и ВР апликације, пројекта које је подржало Министарство културе и информисања	Музејска публика, туристички посетиоци и гости града, млади	Преко 500
In Continuum, Зоран Игњатовић	изложба поводом 30 година Уметничког рада – слике, скулптуре, цртежи, објекти		Преко 300
„Академици у делима Николе Коке Јанковића“	Изложба скулптура Прва годишњица рада Галерије обележена је изложбом 11 портрета, биста, фигурина чланова Српске академије наука и уметности изведених у гипсу, теракоти и бронзи.		Преко 200

„Подаци за 2020 годину не могу бити релевантни због пандемије и околности изазваних Ковидом-19.

Сталне поставке:

Нове сталне поставке које су посетиоци имали прилике да виде у 2020. години су:
Никола Кока Јанковић – Живети уметност, аутор поставке Катарина Бабић у Галерији Николе Коке Јанковића и „Пут стварања модерне српске државности“, аутори Роксанда Алексић и Милош Јуришић у Старој скупштини

Друге поставке:

Сталне поставке у Уметничкој галерији, Старој скупштини и Кући Светозара Марковића.

Други догађаји:

Изложба цртежа „Пејзажи“ Николе Коке Јанковића, као први културни догађај након укидања ванредног стања у мају 2020. године.

Презентација ВР апликације реконструкције Кнежевог конака – 26.09.2020.

Вирутелно отварање изложбе која је доступна и из екстеријера „Академици у делима Николе Коке Јанковића“ 12.12.2020.

У сарадњи са Спомен-парком Крагујевачки октобар – Градском галеријом Мостови Балкана, у три музејска објекта је реализован и програм међународног бијенала радова од папира и на папиру „А ртија“

Пратећи програми: књижевне вечери, изложбе, предавања и радионице, у периоду 2015-2020. године

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Изложбе Одељења за етнологију 2015 – 2020. године

- Бојаџијски занат у Крагујевцу и околини, 2015. – аутор Наташа Николић
- Предмети од метала из збирке покућства, 2016. – аутор Наташа Николић
- Јастуци из Збирке Одељења за етнологију 2016. – аутор Светлана Радојковић
- Деца, сеоска ношња и текстил, из Збирке Одељења за етнологију 2017 – аутор Светлана Радојковић
- Фотографије детињства – 16 прича, 2017. – аутор изложбе и каталога Наташа Николић
- Торбе из Збирке Одељења за етнологију аутор Светлана Радојковић
- Трпезно посуђе – свакодневни живот и обредна пракса, 2018. – аутор Наташа Николић
- Запис – свето дрво Шумадије* 2019. – аутор Наташа Николић

Изложбе одељења за историју 2015. – 2020. Године

- Шумадијска дивизија 1914 – 1918.

Време одржавања: 13.02.2015 – 30.03. 2015.

Аутори изложбе: Драган Драшковић, Милољуб Арсић, Бојана Топаловић, Мирослав Бановић

Изложба Шумадијска дивизија 1914 – 1918. је реализована у оквиру државног програма обележавања 100 година од Великог рата средствима Министарства културе и информисања Републике Србије и заједнички је пројекат Народног музеја Крагујевац, Народног музеја Краљево и Историјског архива Краљево.

- Из ризнице Старе крагујевачке цркве

Време одржавања: 02.10.2018 – 11.01. 2019.

Аутор изложбе: Бојана Топаловић

Изложба из ризнице Старе крагујевачке цркве је реализована у оквиру програма обележавања два века Старе цркве у Крагујевцу (1818-2018) средствима Града Крагујевца и Српске православне Епархије шумадијске.

- Обреновићи и њихово доба

Време одржавања: 14.02.2019 – 07.03. 2019.

Аутори изложбе: Александар Марушић, Бојана Топаловић, Зорица Петровић

Изложба Обреновићи и њихово доба је реализована у оквиру програма обележавања Дана државности Републике Србије и заједнички је пројекат Музеја рудничко-таковског краја, Народног музеја у Крагујевцу и Народног музеја Аранђеловац.

Изложбе Одељења за историју уметности 2015 – 2020. године

- „Реконструкције“ Владимира Ранковића
- Изложба Нових аквизиција Одељења за историју уметности
- Јелена Шалинић Терзић Слике и цртежи – “Дом за незбринуте лутке”
- Збирка графике Одељења за историју уметности
- ZOOM IN - крагујевачки уметници у збиркама Народног музеја Крагујевац – аутор Татјана Милосављевић, музејски саветник
- Нове аквизиције 2016-17. Одељења за историју уметности
- Весна Ристовски – Скулпуре
- Српско сликарство 19. века – Портрети из Збирке Одељења за историју уметности
- Нове аквизиције 2018-19. Одељења за историју уметности
- „Трајање“ Годишња изложба Удружења ликовних уметника Крагујевца
- „Друго стање дисања – ритам и природни процеси”
- Милица Антонијевић и Душан Новаковић, графике и фотографије

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Фигуративно у збиркама Одељења за историју уметности (слике, скулптуре, графике, објекти...)
- In Continuum, Зоран Игњатовић – изложба поводом 30 година Уметничког рада – слике, скулптуре, цртежи, објекти
- Посета – током отварања изложби од 50 до 70 посетилаца, током трајања изложби до 100 посетилаца

Одељење за археологију изложбе – 2015. – 2020. године

- 2015. Јануар, фебруар – „Између неба и земље” – винчанска култура, аутор Бранка Зорбић,
- 2017. „Римски новац Шумадије из Збирке Народног музеја Крагујевца”, аутор Марија Сарић
- 13. јануар 2017. Порекло музичких инструмената код Срба, аутор Игор Ђуровић
- Промоција књиге „Порекло музичких инструмената код Срба” аутора Игора Ђуровића са концертом

Значајне гостујуће изложбе у сарадњи са другим институцијама и музејима 2015-2019. године:

- Јеврејско друштво, изложба „Портрети и сећања”, број посетилаца 700
- Народни музеј Ваљево, изложба „Ваљевска болница од 1914-1918.”, број посетилаца 1000
- Изложба графика Салвадор Дали, број посетилаца 1300
- Природњачки музеј из Београда, изложба „Шумови мора”, број посетилаца 2100
- Музеј науке и технике, Етнографски музеј и Универзитет у Београду - Фармацеутски факултет, изложба „Прича о авану”, број посетилаца 1100
- Природњачки музеј у Београду, изложба „Небески ловци”, број посетилаца 1200
- Народна банка Србије, изложба „Српски новац од 13-21. века”, број посетилаца 700

У музејском простору се одржавају редовни музички концерти класичне музике пре свега у организацији ФИЛУМА, Музичке школе и др.

Одржано је неколико пројекција документарних филмова који су реализовани у сарадњи са стручњацима Музеја,

Неколико промоција и предавања у сарадњи са Центром САНУ и Универзитета у Крагујевцу посвећених академицима Д. Срејовићу, М. Алексићу и сл., документарне изложбе у сарадњи са Аустријским културним форумом и др.

Редовна сарадња са Градском туристичком организацијом на промоцији културног наслеђа Крагујевца и објеката Народног музеја.

Садржаји посебно организовани и намењени деци и младима

Музеј је у претходном периоду кроз рад музејског педагога повећао број радионица намењених деци и младима, као претећег сегмента за гостујуће изложбе Природњачког музеја и др.

Коришћење савремених технологија, посебно у виду ВР апликација, таблет рачунара и сл. позитивно утиче на развој музејске публике у млађој популацији.

Музеј „21. Октобар“

На улазу у меморијални парк 1976. године подигнут је монументални музеј “21. октобар”, посвећен жртвама стрељања у Крагујевцу из 1941. године. До сада је споменицима уметнички обликовано 10 хумки, а међу њима је и “Споменик стрељаним ђацима и професорима”, који је постао симбол крагујевачке трагедије и града Крагујевца.

Од оснивања Спомен-музеј и меморијални парк посетило је преко пет милиона људи. Посете се организују тако што почињу у Спомен-музеју, а завршавају се у Меморијалном

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

простору. У складу са захтевима новог времена 2003. године приступило изради нове поставке. Конципирана је тако да хол доњег нивоа Музеја буде намењен различитим уметничким и документарним изложбама и другим уметничким садржајима. У просторијем, галеријском делу доњег нивоа "Петар Лубарда", стално је изложен циклус - легат од 27 великог слика „Крагујевац 1941“, које је уметник 1969. године поконио Установи.

На горњем нивоу је стална, мултимедијална поставка „Крагујевачка трагедија 1941.“

У оквиру сталне музејске поставке налазе се три скулптуре. Две, изведене у поцинкованом лиму, представљају поларизоване целине. Прва, "Продор ка истоку" (Ото Лого, вајар, 1975.), симболизује моћног орла, односно, фашизам на почетку рата као велику, злосутну птицу, а друга постављена на супротној страни, "Смрт мастодонта" (Ото Лого, вајар, 1975.), је моћна птица на крају рата, претворена у безобличну масу попомљеног метала.

Инсталација "Крагујевачки октобар" (Нандор Глид, вајар, 1975.) је у самом центру горњег дела музејског простора и састоји се од две различите целине. Једна, начињена од оригиналног немачког оружја и шлемова, представља наоружане, деперсонализоване војнике са митралеским цевима упереним ка жртвама.

Свечани портал на горњем нивоу музејске зграде уоквирен је бронзаним фризом "Мајке" (Никола-Кока Јанковић, вајар, 1975.).

Покретна изложба "Крагујевачки октобар" је дигитално штампана на пластичној фолији. Састоји се од 33 панела. Изложба се и веома лако транспортује, Пратећи текст и легенде су двојезични, на српском и енглеском језику.

Број запослених у музеју „21. октобар“ је 20.

Најзначајнији Програми музеја у последњих 5 година:

Назив програма	Кратак опис	Циљна група	Број учесника	Број посетилаца
Обележавања Међународног дана сећања на жртве Холокауста	Традиционално обележава "Дан сећања на жртве Холокауста" у Спомен - парку	Све циљне групе	16	70
Октобру хододарје - ОКТОХ	Традиционална манифестација, одржава се од 1975. Одржано је укупно 33 концерата	Све циљне групе	386	5050
Концерт са ОКТОХ-а за Дан победе над фашизмом	Концерт Симфонијског оркестра „Санкт Петербург“	Све циљне групе		
"Доста су свету једне Шумарице"	Конкурс и изложба награђених и најбољих радова се сваке године реализује од новембра до децембра	Деца и млади	5364	5597
Научна конференција и изложба „Јасеновац право на заборав“	Изложба премијерно приказана у Уједињеним нацијама 2018. Због епидемије ковида 19 одржана на платоу испред Музеја "21. октобар"	Млади и старији	17	50
Велики школски час	Традиционална манифестација, одржава се од 1963. године сваког 21. октобра	Све циљне групе	110	25514
Бдење	Манифестација колажног типа-одржава се сваког 20. октобра	Све циљне групе	469	5320
Ноћ музеја	Јединствени културни спектакл у више од 120 градова широм света, међу којима су музеји на скоро 200 локација у више од 60	Све циљне групе	37	40800

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Документарна изложба „Писање страдања“	градова и места широм Србије Изложба Народне библиотеке Србије у оквиру обележавања Међународног дана сећања на жртве Холокауста у Музеју "21. октобар"	Све циљне групе	2	334
Изложба карикатура "FLOWER POWER" Југослава Влаховића	У оквиру Мајских свечаности града Крагујевца, изложба и промоција књиге реномираног уметника	Све циљне групе	1	6700
Документарна изложба "Раул Валенберг као инспирација"	У оквиру сарадње са Амбасадом Шведске	Све циљне групе	4	170
Емитовање документарног филма Милоша Шкундрића, „Дуго путовање у рат“	Дугометражни документарни филм и разговор са аутором	Све циљне групе	3	68
Међународни салон антиратне карикатуре	од 2015. године, организаца је поверена Спомен-парку „Крагујевачки октобар“ јер читав програм Спомен-парка је посвећен чувању успомене на жртве крагујевачког страдања 1941. године на чему је заснована и мисија Салона	Све циљне групе	874	6300
Изложба „Писма Хилде Дајч“ илустрована у форми стрипа аутора Александра Зографа	У оквиру "Дана израелске културе у Крагујевцу." Изложбу отворила Алона Фишер Кам, амбасадорка Израела у Србији.	Све циљне групе	41	500
Изложба "Огледало историје"	Изложба снимака београдских фоторепортера реализована је у оквиру сарадње Спомен - парка са Музејом града Београда	Све циљне групе	1	3400
Уметничко-историјска изложба "Че у Крагујевцу"	Мултимедијална поставка о посети легендарног револуционара Ернеста Че Геваре Крагујевцу 1959. године Спомен - парку у сарадњи са Музејом ливнице	Све циљне групе	3	3000
Изложба "Суседи којих више нема - страдање Рома октобра 1941. године у Крагујевцу"	Документарна изложба	Све циљне групе	1	4000
Изложба „Октобар 1941“.	у сарадњи са Архивом града Београда, а у оквиру пројекта „Ескалација у Холокауст“ подржаног од стране Образовне, аудиовизуелне и културно извршне агенције (EACEA)	Све циљне групе	4	350

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	Европске комисије кроз програм „Европа за грађане - Активно сећање у Европи“			
Изложба "Punctum saliens" у простору Бањичког логора, Београд током септембра месеца	Тематска изложба са најупечатљивијим порукама посетиоца Музеја "21. октобар"	Све циљне групе	1	1100
Отворена изложба графика "Црвена поема" уметника Лазара Вујаковића	Уприличена је поводом 40 година од отварања Музеја "21. октобар" из музејске уметничке збирке	Све циљне групе	2	2800
Изложба Николе Коке Јанковића	Изложба скулптура и цртежа једног од наших највећих вајара, из уметникове личне колекције	Све циљне групе	2	11 000
Позоришна представа "Између неба и земље" аутора Видосава Стевановића	У оквиру "Ноћи музеја" одржана у музејском простору	Све циљне групе	10	1500
Изложба 27 принтова на платну слика Петра Лубарде, у Легату Петра Лубарде, Београд	Слике верне оригиналима циклуса "Крагујевац 1941", легата великог уметника Спомен - парку "Крагујевачки октобар"	Све циљне групе	2	300
Изложба Божидара Болета Милорадовића	Плакати, акварели и цртежи нашег познатог графичког дизајнера, везани за Спомен – парк "Крагујевачки октобар"	Све циљне групе	1	6000
Изложба академског сликара Зорана Ипњатовића	скулптуре и објекти	Све циљне групе	1	5346
Изложба скулптура вајара, Нандора Глида	Дела су из личне заоставштине уметника, аутора инсталације у централном делу Музеја "21. октобар" и споменика "Сто за једног" у Меморијалном простору. Дела, скулптуре и графике, са изложбе су први пут представљена јавности.	Све циљне групе	4	6000
Промоција монографије о Нандору Глиду ауторке Ирине Суботић	У оквиру отварања изложбе била је промоција монографије за коју је ауторка 2012. године добила престижну награду "Лазар Трифуновић"	Све циљне групе	1	100

Број посетилаца у периоду 2015-2020. године

Година	Број посетилаца Музеја
2015.	23.977
2016.	27.125
2017.	30.247
2018.	35.372
2019.	33.252
2020.	3.523

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.4. Ликовна делатност

У оквиру ликовних делатности подржани су програми и садржаји самосталних изложби, групне изложбе домаћих и страних уметника, програми / пројекти који укључују различите облике мултимедијалног изражавања и повезивање са примењеном уметношћу, уметничким манифестацијама које указују на континуитет уметничког стварања и креативни потенцијал уметности

Назив организације / установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Број чланова	Година оснивања
Дом омладине „Крагујевац“ Градска галерија „Мостови Балкана“	Извођачка уметност У оквиру установе Спомен – парк „Крагујевачки октобар“	1997. године Савремено ликовно стваралаштво	2	2005.
Галерија РИМА	Александар Милојевић ПР Уметничко стваралаштво РИМА Крагујевац	Уметничко стваралаштво		2008. године
АРТ ГАЛЕРИЈА	Дарко Гавриловић ПР Уметничко стваралаштво АРТ ГАЛЕРИЈА	Уметничко стваралаштво	два запослена лица	1994. године
Удружење ликовних уметника Крагујевца „КУЛТ“	Удружење грађана	ликовно стваралаштво	30	2018. године
Студентски културни центар Галерија СКЦ и Контакт галерија СКЦ	Остало образовање	Културно-уметнички и образовни програми		1984. године
Удружење српско румунског пријатељства „Ризница“, Лужнице	Удружење грађана	Сарадња на програмима у области културе, стваралаштва, образовања, науке, спорта између Србије и Румуније.		2007.
CELUS Крагујевац – Центар за ликовно усавршавање				

Дом омладине

На годишњем нивоу реализује следеће ликовно - примењене програме (изложбе, презентације и поставке модерних форми, од фотографије, дизајна и стрипа, до слика у техници угје на платну, претежно локалних и регионалних аутора, као и оних из осталих делова Србије).

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Преглед програма у периоду 2016. – 2020. година

Ликовно – примењени програм у 2016. години	
Број програма:	6
Број аутора	20

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, "НОЋ МУЗЕЈА У ДОМУ", Изложба фотографија "Грађански живот Рома у Крагујевцу почетком друге половине 20. века, Изложба фотографија "Мистичне локација Крагујевца као инспирација прозе Александра Стаменковића", 800 посетилаца.

Галерија Дома, Годишња изложба Ликовног студија Дома омладине, 200 посетилаца.

Галерија Дома, "РОК МУЗЕЈ" (изложба фотографија, књига, часописа и артефаката популарне културе), 500 посетилаца.

Галерија Дома, Изложба "Девојка из града" посвећена Соњи Савић у сарадњи са Галеријом "Надежда Петровић" из Чачка, 500 посетилаца.

Ликовно – примењени програм у 2017. години	
Број програма:	4
Број аутора	17

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, "НОЋ МУЗЕЈА У ДОМУ", Изложба принтова "Неподобни медији Крагујевца" (забрањени студентски стрип, књига новинских текстова коју нико није смео да штампа, први југословенски фанзин који је представљао „извртнуту слику“ – претеча „Њузнета“...), 900 посетилаца.

Галерија Дома, Годишња изложба Ликовног студија Дома омладине, 250 посетилаца.

Ликовно – примењени програм у 2018. години	
Број програма:	6
Број аутора	25

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, Изложба "12 плаката 12 бендова" Горан Димић, 100 посетилаца.

Галерија Дома, Годишња изложба Ликовног студија Дома омладине, 150 посетилаца.

Ликовно – примењени програм у 2019. години	
Број програма:	11
Број аутора	53

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, Изложба "Познати крагујевачки музичари" Горан соргић у Ноћи музеја, 300 посетилаца.

Галерија Дома, Годишња изложба Ликовног студија Дома омладине, 200 посетилаца.

Ликовно – примењени програм у 2020. години	
Број програма:	3
Број посетилаца	750

Галерија Дома, Отварање Изложбе фотографија Зорана Лазаревића Лакија, 300 посетилаца

Галерија Дома, Отварање изложбе фотографије године Фото клуба Крагујевац, 250 посетилаца

Галерија Дома, Отварање аудио-визуелне изложбе фотографија Milli2nd, 200 посетилаца

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Градска галерија „Мостови Балкана“

У оквиру Установе Спомен-парк Крагујевачки октобар, од 7. априла 2005. године у Крагујевцу ради Градска галерија Мостови Балкана, као један сегмент више у широком спектру делатности ове Установе. Ову иницијативу подржали су USAID-а, америчке невладине организације ACDI/VOCA, и Управа града Крагујевца. У оквиру делатности Галерије посебна пажња се поклања изложбеној и издавачкој делатности као специфичном виду научно-истраживачког, информативног и пропагандног рада, који чини значајан, обиман, разноврстан и репрезентативан сегмент рада Музеја 21.октобар.

Програмска концепција Галерије оријентисана је преваходно ка томе да представи савремену ликовну уметност и најактуелније тенденције, како на домаћој, тако и на међународној уметничкој сцени уз поштовање културних разноликости. У овој Галерији од оснивања до данас организовано је преко 180 ликовних изложби: слика, скулптура, радова на папиру, фотографија, икона, мултимедијалне и концептуалне, као и примењене уметности. Издавачка делатност праћена је различитим публикацијама: каталозима, позивницама, плакатима, флајерима.

Установа је била коорганизатор бројних самосталних, камерних, ретроспективних, тематских и групних изложби. Приређен је велики број међународних изложби, међу којима су изложбе: Јулије Новоселове из Русије, Џенифер Гарет и Милоша Милидрага из Канаде, Мартине Куталкове, Ленке Штукхејлове, Јакуба Конвица из Републике Чешке, Ђорђа Петровића из Карловаца из Хрватске, Милије Белића из Француске, Сретена Петра Милатовића, Сретена Никчевића, Мирка Тољића, Марка Мусовића, Сретена Милатовића, Веље Станишића из Црне Горе, Метода Фрлића из Словеније, Мустафе Скопљака из БиХ, Ђуле Хадика из Мађарске, Кајуса Ротаруа из Румуније, Николе Смилкова и Трајчета Блажевског из Македоније, Стефана Костандинова Тодорова из Бугарске, Сари Наканиши из Јапана, Еве Есмае из Естоније, Гордона Пикена из Велике Британије, Роберта Ђанинетија из Италије.

Комплетан годишњи програм галерије доноси се на организовање изложби слика, цртежа и графика, ретезно савременог стваралаштва. Број посетилаца евидентира се на годишњем нивоу.

Изложбе графике следећих уметника:

Ева Есме (Естонија), Јелена Јованчов (Подгорица, Црна Гора), Марија Сибиновић (Београд), Кенџи Наџима (Јапан), Иван Миладиновић (Лесковац), Ранка Лучић (Београд), Марта Божик (Краков, Пољска), Биљана Миљковић (Београд), Лепосава Милошевић (Београд) – „Графичке визије 3“ (Мексико), Илија Костов (Београд), Ана Садовска (Пољска), Томаша Вињарског (Краков, Пољска), Виктор Уго Риос Олмос (Мексико), Јована Миловановић (Крагујевац), три професора Филума (Б.Оташевић, В.Ранковић, М.Антонијевић, графика из збирке ФЛУ Београд, Драгана Бојић (Белгија), Лукаш Бутковски (Пољска), Изложба графика „Иза појавног“, Збирка уметничких дела Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ (под-збирка „Мостови Балкана“).

Изложбе слика следећих уметника:

Анђела Мујчић (Ниш), Оливера Симић (Ужице), Пројекат Urban District (Нови Сад, Крагујевац), Бојан Живић (Ниш), Здравко Вучинић (Београд), Гордон Пикен (Велика Британија), Мила Пралица (Београд), Митја Фицко (Словенија), Георг Реџек (Нови Сад), Коуки Тсуритами (Јапан), Ирена Пашић (Београд), Никола Говедарица (Крагујевац), Душан Тодоровић (Нови Сад), Јордан Ерчевић (Крагујевац), Ђурђа Сивачки (Београд), Петар Ђорђевић (Београд), Изложба слика „Гужва“ Срђана Ђилета Марковића, Весне Кнежевић, Симонида Филипова Китановска (Македонија), Душице Пејић, Милена Павловић Барили (Галерија–Пожеревац-сарадња), Душан Ђокић (Београд), Вељко Вучковић (Горњи

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Милановац), Недељко Гвозденовић (САНУ-сарадња), Дарија Драгојловић (Краљево), Илија Пауновић, (Београд)

Изложбе цртежа следећих уметника:

Бојана Алексијевић (Београд), Невена Костић (Крагујевац), Матија Рајковић (Крушевац), Јелена Китић Ранчић (Ниш), Тамара Ждерић (Београд), Антанасије Пуношевац (Крушевац), Томислав Бунтак (Загреб, Хрватска), Мехмед Слезовић (Нови Пазар), Срђан Шаровић (Нови Сад), Изложба цртежа „Прави потези дужег трајања“ Веселина Рајовића, изложба цртежа и инсталација Радомир Кнежевић, Викторија Здравковић (Краљево),

Изложбе плаката:

Студенти ФИЛУМ-а; Дејан Петровић (Крагујевац) – Изложба позоришних плаката

Изложбе скулптура:

Маша Пауновић (Београд), Милорад Тепавац Тепа (Београд), Ђорђе Аралица (Београд), „Трагови“ Драган Ђорђевић

Изложба фотографија:

Изложба „Ров / Trench“ Ђорђа Одановића; „Словенски круг / The Slavic Circle“ Марко Стаматовић, Иван Арсенијевић (Крагујевац), Миљан Недељковић (Ниш).

Остале изложбе:

Изложба Мексичке уметности

Лепосава Милошевић Сибиновић (Београд) – Групна изложба радова на пергаменту

Групна изложба: др Ивона Шпак-Павловска, др Јустина Жебиеновска, др Ана Висоцка, др Ана Војчицка, др Пјотр Запорович (Торуњ, Пољска) – Изложба „Пентаполис“ (слике, рељефи, дигитална графика)

Међународна изложба мозаика „Via Diagonalis“

Изложба калиграфија „Писмо и орнаменти“ Виолете Марковић

Међународно бијенале АРТџА, радови на папиру и од папира

Изложба „Аквизиција 2017-2018“

Пролећни Салон - Горњи Милановац

Збирка СУЛУЈ а

Годишња изложба цртежа Удружења ликовних уметника Крагујевца ЛУК

Културни центар Горњи Милановац, Награђени радови из збирке Бијенала уметности минијатуре

2. Међународно бијенале уметности радова на папиру и од папира АРТџА

Годишњи програми од 2015. до 2020. године	
Број програма	Број посетилаца
78	41159

Модерна галерија (Мали ликовни салон)

Намењена је за изложбе из текућег уметничког стваралаштва. На површини од око 60 метара квадратних, од отварања 1980. године па до данас, организовано је преко 500 изложби младих и афирмисаних уметника из земље и иностранства. Најпосећенији је изложбени простор Народног музеја са годишњом посетом од више хиљада посетилаца.

План развоја културе града Крагујевца за период 2021 – 2025. године

Галерија Народног музеја

Галерија је највећи изложбени простор Народног музеја намењен тематским музејским изложбама, изложбама савремене уметности и сталној поставци српског сликарства и скулптуре XX века. У Галерији су смештене и управа, фотолабораторија и препараторска радионица.

Изложбени простор Галерије Народног музеја је површине 432 метара квадратних.

СКЦ Крагујевац – Галерија СКЦ и Контакт галерија СКЦ

Две галерије које се налазе у оквиру Студентског културног центра, Контакт галерија и Галерија СКЦ, намењене су излагању дела, како већ признатих и познатих аутора савремене уметничке визуелне сцене, тако и пружању подршке млађим генерацијама аутора у њиховом позиционирању на уметничкој сцени, пре свега кроз представљање радова студента завршних година и дипломаца факултета и академија уметности. Избором радова од стране уметничког савета галерије, ликовни програм СКЦ-а на један конзистентан начин упознаје публику са разноврсним феноменима, кретањима и продукцијом савремене ликовне сцене.

Главни фокус галерије СКЦ је усмерен на истраживање и промоцију савремених визуелних уметничких пракси. Одабрани пројекти аутора на годишњем конкурс дају увид у разноликост уметничких приступа како аутора млађе генерације, тако и уметника који се дуги низ година на један критички начин баве, истраживањем и пропитивањем значајних друштвених, културних, социјалних феномена и проблема наше средине. Изабрани пројекти даће увид у разноликост уметничких пракси како у односу на теме које пропитују, тако и на медије у којима се уметници изражавају. Одабрани пројекти аутора су у јасном дијалогу са профилисаним галеријским концептом који доприноси подстицању разумевања идеја и језика савремене уметности, различитих иновативних и експерименталних приступа које успостављају уметници на нашој савременој визуелној сцени.

Традиционална пракса Галерије СКЦ која настоји да истакне идеје младих уметника, прикаже њихова истраживања у домену уметности биће настављена кроз програм Прва изложба којим се пружа велики допринос њиховом активном укључивању у савремене галеријске токове. Такође, редовни програм галерије СКЦ чине и пројекти Маил Арт – Међународна изложба и Годишња изложба студената ФИЛУМ-а.

Број реализованих програма у протеклом периоду: 87 изложби.

Галерија „Арт“

Најстарија приватна галерија у Крагујевцу, основана 1994. године. Акценат поставке је на савременом српском сликарству, а у последње време честе су и међународне изложбе. Реализовани пројекти у периоду од 2015. до 2020. године:

Пројекат: Организовање IV, V, VI, VII, VIII и XIX Новогодишње изложбе крагујевачких уметника

Донатор и партнер град Крагујевац

Ниво пројекта је локални.

Циљ пројекта представити јавности најновије радове крагујевачких уметника насталих у току године.

Вредност пројекта за сваку годину реализације: 350 000 динара

Пројекат: Учешће на Ликовној колонији БУЉАРИЦА Центар за културу Младеновац и учешће на Ликовној колонији БУЉАРИЦА Културни центар Инђија галерија Куће Војновића
Ниво пројекта је национални.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Циљ пројекта представити и промовисати радове високог квалитета међународних уметника локалној заједници.

Пројекат: Учешће на манифестацији - НОЋ МУЗЕЈА

Ниво пројекта је међународни и јавности представљамо радове настале на ликовној колонији у месту Буљарица (Црна Гора) где углавном уметници са простора Балкана размењују лична искуства.

Вредност пројекта по учешћу: 500 000 динара

Пројекат: Бесплатна летња школа сликања и цртања за децу од 7 до 14 година

Ниво реализације је локални

Циљ пројекта је едукација деце као и квалитетно проведено време у галерији у периоду лета уз бесплатну стручну помоћ академских уметника и бесплатни материјал.

Вредност пројекта за сваку годину реализације: 350 000 динара.

Пројекти: Организација самосталних изложби следећих уметника:

КЕМАЛ РАМУЏИЋ, професор академије уметности у Новом Пазару,

ВИДАН ПАПИЋ, професор ФИЛУМа Крагујевац

ВАСИЛИЈЕ ДОЛОВАЦКИ, професор сликарства лепих уметности универзитета Едуконс (Нови Сад)

СЛАВКО КРУНИЋ

КОЈЧИЧ МИЛИЦА, професор сликарства Ликовне Академије (Нови Сад) и члан удружења уметника Француске

ДЕЈАН УЛАРДЗИЋ уметник члана УЛУСА

ЗОРАН ИГЊАТОВИЋ, академски сликар и педагог из Крагујевца

ЗОРАН КРУЉ, члан УЛУСА

ДУСАН РАЈСИЋ, српски вајар скулптор члан УЛУСА

ДАМЈАН ЂАКОВ

МИЛАН МИЛЕТИЋ

СНЕЖАНА ПЕТРОВИЋ, професор сликарства Ликовне Академије (Нови Сад)

АЦАЈИ ЂЕРЋИ самостална изложба професора сликарства Средње уметничке школе "Богдан Сулут" (Нови Сад)

МИЛОШ САРИЋ, крагујевачки уметник члан УЛУСа

Донатор и партнер на пројектима организовања самосталних изложби је град Крагујевац.

Ниво пројекта је локални са циљем да се градској заједници представе значајна имена ликовне и скулпторске сцене Србије, али и Крагујевца

Укупна вредност пројекта: 1 340 000 динара

Пројекат: Учешће на Међународној изложби "SERBIA MEETS BELGIUM "

Циљ пројекта: Белгијској јавности представити најзначајније савремене Српске уметнике фигуративног израза.

Вредност пројекта 600 000 дин

Пројекат Међународна изложба ПЕТАР ХРАНУЕЛИ И НИКОЛИНА ИВЕЗИЋ, хрватски уметници скулптори

Циљ пројекта је међународна сарадња два уметника из Хрватске и могућност излагања наших аутора у Хрватској

Вредност пројекта 90 000 дин

Пројекат: ОСНИВАЧИ ЛУКА - Групна изложба крагујевачких уметника који су 1968. године основали завичајно удружење ликовних уметника Крагујевца.

Донатор град Крагујевац

Вредност пројекта 80 000 дин

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Удружење српско румунског пријатељства „Ризница“, Лужнице

Удружење од оснивања 2007. године до сада активно ради на сталном унапређењу сарадње, пријатељства и искустава на програмима у области културе, стваралаштва, образовања, науке, спорта и других области, између две суседне и пријатељске земље Србије и Румуније. Једна од таквих активности која траје деценију и по, је традиционална Српско румунска сликарска колонија „Ђурђевдански видици“, која се организује сваке године у присуству сликара Крагујевца и једног града из Румуније. Броји укупно 150 чланова.

Најважнији пројекти:

Назив пројекта: Српско – румунска сликарска колонија ЂУРЂЕВДАНСКИ ВИДИЦИ.

Донатори: Град Крагујевац и Амбасада Румуније

Ниво реализације: Међународни

Циљ пројекта: Повезивање сликара две земље, унапређење пријатељства, размена искустава, израда квалитетних слика, приређивање изложби и сусрети и разговори на посебним сликарским радионицама у обе земље.

Партнери: Град Крагујевац и Амбасада Румуније

Године реализације: Ова Српско румунска сликарска колонија „Ђурђевдански видици“, као манифестација сликарског стваралаштва, у истом обиму одржава се у континуитету 15 година, и циљ је да се и у будуће сваке године организује, што даје снажан подстицај сликарском стваралаштву Крагујевца и градова у Румунији.

Вредност пројекта: 200.000,00 динара, од којих сваке године кроз суфинансирање учествују Град Крагујевац и Амбасада Румуније са по 100.000,00 динара, док Удружење „Ризница“ организује ове сусрете у Дому пријатељства Србије и Румуније у Лужницама, и организује изложбе широм Србије и Румуније, као и сликарске радионице и сусрете.

Галерија „Рима“

По својој основној делатности изложбена галерија и њен рад се базира на представљању врхунских дела модерног и савременог сликарства. У својој збирци поседује радове значајних српских сликара и сликарских праваца прве половине XX века (импресионизам, кубизам, конструктивизам, експресионизам, интимизам...), а важан сегмент деловања везан је и за токове савремене уметничке продукције, односно представљање стваралаштва савремених уметника путем изложби и каталога.

Удружење ликовних уметника Крагујевца КУЛТ

Невладино и непрофитно удружење, основано 2018. године на неодређено време ради остваривања циљева у области ликовног стваралаштва. Циљеви удружења су афирмација ликовног стваралаштва из области примењених уметности и дизајна, неговање ликовне културе, ликовног изражавања и развијање личних склоности чланова удружења. УЛУК КУЛТ има велики број чланова (око 30), како уметника тако и љубитеља уметности као и почасних чланова из региона те велику и разгранату мрежу на територији Србије и шире. Поседује свој простор којим обезбеђује несметано спровођење активности и чланове који имају велико искуство у раду организација цивилног друштва.

Од најзначајнијих пројеката издвајамо:

Изложба слика чланова удружења у Галерији факултета медицинских наука поводом славе факултета - 2018. године

Изложба слика и рукотворина чланова удружења у Владичином двору Епархије темишварске, Темишвар - 2018. године

Прва међународна сликарска колонија „Искра сунца у децембру“ на којој је учествовао 19 сликара а одржана је у просторијама СЦ „Искра“ - 2019. године

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Годишња изложба слика чланова удружења и пријатеља удружења у Галерији Народне библиотеке „Вук Крацић“ под називом „Ликовна Културна тура“ - 2020. године

Друга међународна сликарска колонија „Искра сунца у децембру“ на којој је учествовало 22 уметника а делимично је финансирана средствима Града Крагујевца (150.000,00 динара) - 2020. године

Сви пројекти осим последњег где је делом учествовао и Град су финансирани и реализовани уз помоћ чланова удружења, волонтера као и донатора. Од најзначајнијих донатора издвајамо Vega food store, Дунав осигурање.

У 2020. години Удружење због епидемиолошке ситуације није остварило 80% својих предвиђених активности које су имале међународни карактер.

CELUS Крагујевац – Центар за ликовно усавршавање

CELUS Крагујевац је настао као Пројекат ЦеЛУС и има за циљ да едукује све заинтересоване за ликовну и визуелну уметност, начине њихове примене у савременим визуелним комуникацијама и животу.

Осмишљен као место и простор у коме би се полазници активирали на пољу визуелне и ликовне креативности и тиме обогатили претерано индустријализовани живот у Крагујевцу, али и шире.

Временом су се дефинисале три групе полазника: млађи ЦеЛУС, средњи ЦеЛУС и велики ЦеЛУС. Групе полазника су оформљене старосном методом која није чврсто дефинисана, већ у складу са индивидуалним потребама могућа је комбинација група полазника.

Настава у групи велики ЦеЛУС група се временом профилисала као професионална припремна настава кандидата за пријемне испите на уметничким факултетима и средњим школама. Захваљујући великом броју уписаних кандидата током година, у групу велики ЦеЛУС долазе у зачајном броју и кандидати из градова и места у окружењу Крагујевца (Краљево, Чачак, Горњи Милановац итд). Овој групи се често придружују и старији полазници, аутодидакти, који желе да унапреде своје знање из области ликовних и примењених уметности и даље развијају своју креативност.

Групе млађи ЦеЛУС и средњи ЦеЛУС своје активности базирају на едуковању деце, млађег и средњег узраста. Уз квалитетно дружење и креативну атмосферу деца се усмеравају на праве технике и материјале за ликовно изражавање уз индивидуализовани рад, али и на појмове из историје и теорије уметности који ће им значити у развоју ликовно-креативног напредовања. Поред наведеног полазници уче и о историји уметности у складу са узрастом и интересовањима, посећују музеје и галерије те учествују на домаћим и међународним ликовним конкурсима на којима су до сада постигли запажене резултате.

Пројекат ЦеЛУС су осмислили и воде:

- др Војислав Илић, доцент на предметима Методика наставе ликовне културе
- др ум. Бојан Оташевић, редовни професор на предметима Цртање и сликање са својим сарадницима

Сви сарадници који су до сада били ангажовани у ЦеЛУС-у и данас су врло активни ликовни и примењени уметници и данас сарађују са ЦеЛУС-ом.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.5. Културно-уметнички аматеризам

Удружења културног и уметничког аматеризма резултат су слободног и организованог удружења грађана с циљем остваривања одређених заједничких интереса и програма. Функција таквих удружења у култури је најчешће креативна употреба слободног времена чланова аматерске уметности уз помоћ професионалних лидера у пољу: фолклора, драмске, плесне и уметничке активности, очување културног наслеђа, програма за осетљиве групе, посебни програми удружења пензионера и др.

Преглед Културно-уметничких друштава

Назив КУД-а	Година оснивања	Број чланова
КУД „Лепеница“	2002. године	Преко 50
КУД „Шљивовац“	1988. године	30
КУД „Саилен конац“ Багремар	2005. године	120
КУД „Илићево“	2006. године	50
КУД „Рамаћанка“	2005. године	30
Српски ансамбл „Смиље“	2005. године	100+
КУД „Дукати“	2009. године	200
Академски фолклорни ансамбл „Светозар Марковић“ СКЦ Крагујевац	1945. године Основао 1977. године као ОКУД Светозар Марковић (омладинско културно уметничко друштво)	120
КУД Шумадијски вез	2018. године	80

Академски фолклорни ансамбл „Светозар Марковић“ СКЦ Крагујевац

Кроз вишедеценијско постојање и рад Академског фолклорног ансамбла „Светозар Марковић“, Народног оркестра и Певачке групе „Студенац“, СКЦ доприноси очувању културног наслеђа и неговању традиционалних форми игара и песама. Броји око 120 чланова и састоји се од фолклорног ансамбла првог извођачког, другог извођачког, припремног и дечијег, народног оркестра и мушке и женске певачке групе Студенац. Репертоарски су покривене скоро све етно-кореолошке области Србије, Црне горе, Македоније и друге области где живи српски народ и чува своју традицију. При постављању кореографија, води се рачуна о избору игара, њиховој изворности и оригиналности, динамици, атрактивности, избору музике, избору и оригиналности инструмената, оригиналности ношње, избору и начину изведбе песама. Плод оваког рада је оригиналан и атрактиван програм, интересантан домаћој и страниј публици.

Ансамбл је гостовао у свим значајнијим градовима бивше Југославије, у великом броју европских земаља. Извођачима ансамбла је аплаудирала публика широм Немачке, Пољске, Франсуске, Белгије, Луксембурга, Италије, Румуније, Мађарске, Летоније, Естоније, Турске, Грчке, Канаде, Чешке. Већ дванаест година ансамбл, осим на интернационалним фолклорним фестивалима, представља Србију игром и песмом на међународном филмском фестивалу Кустендорф. СКЦ је и члан мреже међународних фолклорних фестивала и ансамбала - CIOFF, која има свој огранак у Србији и који је под

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

покровитељством УНЕСКО-а. У оквиру активности ансамбла као члана ове мреже, је и летњи концерт фолклора на ком су гостовали неки од престижних интернационалних ансамбала као што су грузијски Фолккарт Дидгори, индонежански универзитетски ансамбл Крида Будаја, порторикански Гибаро де Порторико.

Активности ансамбла:

- Концерти фолклорног ансамбла и Певачке групе Студенац на матичној сцени
- Учешћа ансамбала на манифестацијама у граду
- Гостовања и учешћа на манифестацијама и фестивалима у Србији
- Гостовања на фестивалима у региону и иностранству
- Одржавање отворених проба
- Онлајн курсеви
- Радионице за чланове ансамбла
- Представљање гостујућих ансамбала из Србије и света

Број реализованих програма: 165.

Српски ансамбл "Смиље"

Основан 2005. године, под руководством Славице Михаиловић, најпре као певачка група, а убрзо и као играчки ансамбл. Данас "Смиље" броји више од 100 чланова распоређених у неколико узрасних група и секција.

КУД „Свилен конац” Багрмар

КУД „Свилен конац” је основан 2005. године у Крагујевцу и броји много чланова. Подељено је на 4 ансамбла - почетничка група, дечији ансамбл, омладински ансамбл и први тим. Друштво је гостовало на бројним фестивалима у Србији, као и на бројним међународним фестивалима, међу којима треба издвојити гостовања у Бијелско Бијали (Пољска), Бидгошћу (Пољска) и Тренчину (Словачка), где је КУД „Свилен конац” представљао град Крагујевац и Србију.

Репертоар КУД-а обухвата следеће кореографије:

- Игре из Баната
- Игре из Шумадије
- Игре из Груже
- Игре из Левча
- Сплет игара „Лепеница”
- Игре из околине Ниша
- Игре из околине Лесковца
- Влашке игре
- Игре из Босилеградског Крајишта
- Шопске игре
- Игре из Врања
- Игре из Врањског поља
- Игре из околине Гњилана
- Игре из Македоније
- Шалџива игра

Седиште Друштва се налази у МЗ Багрмар, где се и одржавају пробе понедељком, средом и петком у вечерњим часовима.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.4. Књижевна и библиотечко-информациона делатност

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Број чланова	Година оснивања
Народна библиотека „Вук Караџић“	Делатност библиотека и архива	Делатност библиотека и архива		1866. година
Удружење писаца Крагујевца	Удружење грађана	афирмисање књижевног стваралаштва	70	1953. године
Удружење књижевника Србије Књижевна заједница Крагујевац	Удружење грађана			2017. године
Удружење „Где су књиге нема бриге“	Удружење грађана	рад са децом предшколског и школског узраста	8	2018. године
Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац	Установа културе	9003 Извођачка уметност	500	(1905.) 2006.
Фондација Видосав	Удружење грађана	Култура, образовање, уметност и информисање		2019.
СКЦ Крагујевац		Културно-уметнички и образовни програми		1984.

Народна библиотека „Вук Караџић“

Преглед програма библиотеке у периоду од 2015. до 2020. године

Догађаји посвећени очувању нематеријалне културне баштине		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
У групу ових догађаја спадају они, који се реализују свани у оквиру Дана крагујевачке књиге, а који имају за циљ да промовишу завичано стваралаштво кроз промовисање књига и аутора. Догађаји су организовани у: Галерија Библиотеке, Огранак у Старој Колонији и Дејем одељењу.	Припадници различитих старосних доби.	5154
Укупно програма	88 програма од којих је 6 за децу.	

Књижевни сусрети		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Књижевни сусрети организују се на Галерији библиотеке и у Кући Ђуре Јакшића	Програми су били намењени како млађој, тако и старијој популацији.	262
Укупно сусрета	6	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Пројекције		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Због прописаних мера и немогућности да се програми реализују пред публиком Библиотека је у својој продукцији режирала, монтирала и емитовала циклус емисија под називом „КњиЖарење“, које имају за циљ да прикажу издавачку делатност УК „Кораци“, те кратке видео форме „Ослушкивања“, у којима су аутори који објављују у Часопису за културу и уметност „Кораци“ читали своја дела, као и краткометражни филм посвећен лику и делу Ђуре Јакшића. Све наведено емитовано је на Јутјуб каналу Библиотеке	Наведени програми намењени су широком узрачном добу, од тинејџера до старије популације.	967 прегледа

Семинари		
Кратак опис	Циљна група	Број учесника
У оквиру сарадње са Белорусијом путем зум апликације одржан је семинар „Заједно градимо храм душе: библиотека и духовно просветљење.“	Намењен библиотекарима и културним посленицима различитих старосних доби.	18
Укупно семинара		1

Предавања		
Кратак опис	Циљна група	Број учесника
Предавања су на актуелне књижевне и друге теме из области културе одржана на: Галерији Библиотеке, Дечијој библиотеци, огранку у Старој колонији и у Америчком кутку.	Предавања су намењена различитим старосним групама.	4267
Укупно предавања		179

Трибине		
Кратак опис	Циљна група	Број учесника
Теме трибина су историја, књижевност и положај медија. Одржане су на Галерији Библиотеке, Огранку у Старој колонији и Дечјем одељењу.	Трибине су биле намењене различитим старосним групама у опсегу од тинејџера до старије доби.	1099
Укупно трибина		37

Промоције		
Кратак опис	Циљна група	Број посетилаца
Ови програми подразумевају промовисање књига и аутора. Одржавају се у: Галерији Библиотеке, Дечјем одељењу, Огранцима у Старој Колонији, Страгарима, Грошници и Пивари.	Циљна група програма били су припадници различитих старосних доби.	10282
Укупно промоција		273

Удружење писаца Крагујевца

Удружење писаца Крагујевца (УПК) основано је 1953. године. Данас УПК броји више од 70 чланова, чији је актуелни председник Раденко Бјелановић. Делатности удружења су:

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- Окупљање књижевних стваралаца, њихово представљање и афирмисање (преко писаних и електронских медија, издавачких делатности...) и помоћи у заштити њихових ауторских права

– Подстицање и развој креативности младих и ширење интересовања за књижевност.

– Издавање књижевних публикација и пласирање стваралаштва својих чланова у издањима сродних удружења, установа културе и издавачких кућа.

– Органзовање сусрета и дружења стваралаца и заитресованих грађана, љубитеља књиге. УПК је учествовало и организовало уз подршку бројне књижевне вечери, манифестације и промоције.

Најзначајнији програм удружења:

Међународни ЂУРЂЕВДАНСКИ ПЕСНИЧКИ СУСПРЕТИ у 2016., 2017., 2018., 2019. и 2020. години

Донатор: Скупштина града Крагујевца

Вредност: 650.000,00

Фондација Видосав

Фондација Видосав – основана 2019. године и настављач је Клуба Видосав – Удружења грађана основаног 2009. године у сврху афирмације вредности грађанског и мултикултуралног друштва. КЛУБ ВИДОСАВ је замишљен као културна и образовна институција, чији је оснивач Удружење грађана КЛУБ ВИДОСАВ, КЛУБ од тада организује програме најразличитијег садржаја, са жељом да афирмише вредности грађанског, мултикултуралног и мултетничког друштва, изражене духом стваралаштва, толеранције, истинољубивости и правичности.

Оснивачи удружења грађана „Клуб Видосав“ били су полазнице школе писања Видосава Стевановића 2009. године. Уз финансијску помоћ града Крагујевца 2011. изашла је монографија "Видосав" која је обележила педесет година књижевног рада овог писца.

Најзначајнији програми књижевних вечери реализовани од 2015. до 2020. године:

- Дубравка Стојановић, „СРБИЈА И ДЕМОКРАТИЈА 1903. – 1914.“
- Светислав Басара, „АЛТАС ПСЕУДОМИТОЛОГИЈЕ“
- Водпсав Стевановић „ПАУЧИНА“
- Зоран драгојловић Жорж, „ВИНОРОДНА ШУМАДИЈА“
- Мирјана Ђурђевић и Бранко Млађеновић, „БУКНЕР ПАТКА“
- Педесетогодишњица „РЕФУЗА МРТВАКА“, гости Светислав Басара и Петар Арбутина
- Благоје Граховац: ТРИ ЦУНАМИЈА
- Станислав Краков, ПУТОПИСИ
- Иван Јанковић, Вељко Михајловић: КАТА НЕСИБА И КОМЕНТАРИ
- Радивој Цветићанин: КОНСТАНТИНОВИЋ, ХРОНИКА
- Војкан Станић: СВЕТОМИР НИКОЛАЈЕВИЋ, ЖИВОТ И ДЕЛО
- Момчило Ђорговић, „ТРАГЕДИЈА ЈЕДНОГ НАРОДА“, Момчило Ђорговић, Ненад Крстић, Петар Арбутина
- „СМРТ НА КОСОВУ ПОЉУ“, доктор Иван Чоловић, гости, професор доктор Дубравка Стојановић и професор доктор Љубинка Трговчевић
- „ТАЈНЕ ЛЕПЕНСКОГ ВИРА“, доктор Миленко Богдановић
- „ПОСЛЕДЊИ ЦИКЛУС ЖИВОТНИХ РАДОСТИ“, Боре Чејовића,
- „УПУТСТВА ЗА КОРИШЋЕЊЕ БЕСМИСЛИЦА“, Зорана Петровића
- Лела Вујошевић "ЖЕНСКО ЛИЦЕ ИСТОРИЈЕ КРАГУЈЕВЦА", уз учешће Љубинке Трговчевић и Дубравке Стојановић
- Професор доктор Миодраг Стојковић "ЦРНИЧАНИ", гост Небојша Арсенијевић, ректор Крагујевачког универзитета

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- ВИДОСАВ СТЕВАНОВИЋ "СТРАДИЈА И КОМЕНТАРИ", са Петром Арбутином
- АНДРЕЈ ПОПОВИЋ "БЕЛЕШКА О ПИСЦУ", гост Раде Шербеџија
- Мирко Демић "АТАКА НА ИТАКУ"
- Коља Мићевић "О КОМЕДИЈИ" ДАНТЕА АЛЕГИЈЕРИЈА
- ПРЕДСТАВЉАЊЕ КЊИГЕ "ГЛАСОВИ ИЗ ГЛУВЕ СОБЕ" Благоја Граховца
- ПРЕДСТАВЉАЊЕ МОНОГРАФИЈЕ "ЗИД УСПОМЕНА" Славка Первана
- ПРОМОЦИЈА РОМАНА "КУЋА СЕЋАЊА И ЗАБОРАВА" Филипа Давида
- ПРЕДСТАВЉАЊЕ "СПЛИНА ПАРИЗА" Видосава Стевановића

Најзначајнији остали програми реализовани од 2015. до 2020. године

- Монодрама "ЗЛАТНА ВИЉУШКА", премијера, по тексту Видосава Стевановића у извођењу глумице Марија Васиљевић
- "ФИГАРОВА ЖЕНИДБА" Годишњи испит студената ФИЛУМ-а, катедра за соло певање
- ПОСЕТА ДРУГОГ РАЗРЕДА ПРВЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ ГИМНАЗИЈЕ, професор Марио Бадјук
- СОЛИСТИЧКИ КОНЦЕРТ ИВЕ ДЕСПОТОВИЋА, са Музичким центром из Крагујевца, сала Крагујевачке гимназије
- ИЗЛОЖБА КАРИКАТУРА ПРЕДРАГА КОРАКСА, гости Дејан Мијач и Душан Величковић
- "ВОЈНИЧКА НАСЕЉА У ВОЈВОДИНИ", документарни филм, Душан Нинков и Саша Каришић
- ПРВИ ГОДИШЊИ СКУП ПРИЈАТЕЉА КЛУБА ВИДОСАВ
- У ГОСТИМА КОД ПИСЦА, посета основних школа из Цветојевца и Ботуња Клубу Видосав

СКЦ Крагујевац – књижевни и трибински програм, књижевна радионица СКРЦ

Књижевним програмом и издавачком делатношћу, СКЦ остварује сарадњу са познатим именима савремене књижевне сцене, али и отвара простор за представљање књижевних остварења још увек неафирмисаних аутора. Организују се књижевне вечери и говорне трибине са циљем представљања актуелних књижевних дела, књижевних и научних часописа. У оквиру издавачке делатности Установе, поред бројних издања, издваја се најнаграђиванија едисија Првенац, започета 2002. године као прилика за талентоване младе ауторе из читавог региона и шире да објаве своје прве књижевне радове. Аутори и књиге из ове едисије, као и чланови Књижевне радионице СКЦ-а, вишеструко су награђивани током свих ових година. Књиге младих аутора у оквиру ове едисије, и остала књижевна и музичка издања, успешно се представљају стручној и широј јавности и на Београдском сајму књига.

Најважнији пројекат који је реализован у претходних 5 година:

Назив пројекта: Првенац

Ниво реализације - регионални

Циљ пројекта – афирмација млађих књижевних стваралаца, популаризација књижевности у студентским и другим популацијама

Постигнути резултати – 54 објављене књиге, 3 награде Бранко Радичевић, награда Милутиун Бојић, награда Аладин Лукач и награда Матићев шал. Више од 100 књижевних вечери широм Србије и низ аутора који су значајни за нашу књижевну сцену а који су прву књигу објавили у Едисији Првенац, као што су: Маја Солар, Данило Лучић, Владимир Коларић, Слађана Бушић, Ана Марија Грбић и други.

Партнери – град Крагујевац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Године реализације – 2019.
Вредност пројекта – 200.000,00 динара

Учешћа Књижевне радионице СКРЦ:

- фестивал Dev9t у Београду
- Рајићеви песнички сусрети у Алексинцу
- манифестација Ђурђевдански венац коју организује ЦЗНТК Абрашевић
- фестивал Буцини дани у Александровцу
- уметничка колонија Липовац
- манифестација Рајевском у част и Песници рањеном граду

Удружење „Где су књиге нема бриге“

Делатност удружења спроводи се ради остварења предвиђених циљева, а то су:

- рад са децом предшколског и школског узраста ради подизања свести о неопходности читања
- јачање љубави према књизи
- развијање и јачање способности за самостално писање поезије и прозе
- развијање свести о неговању традиције и породичних вредности
- организовање приредби, фестивала и других манифестација
- награђивање деце предшколског и школског узраста за остварене резултате у спровођењу циљева удружења
- сарадња са истим или сличним удружењима у земљи и иностранству

Удружење је остварило низ запажених акција као што су књижевне радионице са ученицима крагујевачких основних школа, као и са основцима из Баточине, Рековца, Аранђеловца, Тополе, Београда, Ниша и Чачка. Организовно је „Четвртково Вуково читалиште“ Вукове задужбине из Београда, што је било прво гостовање културне институције ван Београда. Изведена позоришна представа за децу „Борба за пролеће“, реализована радио емисија „Велики одмор“ и низ других активности као што су промоције књига и учешћа у хуманитарним акцијама.

Најважнији пројекат удружења је организација фестивала дечијег песничког стваралаштва „Желим да будем дете“. Први фестивал одржан је 2019. године и био је локалног карактера и подржан од стране СГ Крагујевца, кроз пројекат суфинансирања пројекта у области културе. Укупна вредност пројекта износила је 172.000 динара. Други фестивал, који је одржан 2020. године у условима пандемије корона вируса, попримио је међународни карактер, јер је пристигло око 150 радова из 14 градова и 3 државе (Србије, Северне Македоније и Црне Горе). Укупна вредност пројекта износила је приближно 90.000 динара. Партнери у организацији фестивала, између осталих су и НБ „Вук Караџић“ и ЦЗНТК „Абрашевић“.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.7. Издаваштво

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Година оснивања
Народна библиотека „Вук Караџић“	Делатност библиотека и архива	Делатност библиотека и архива	1866. година
Установа културе “Кораци” Дом омладине		Рад уметничких установа Извођачка уметност	2017. године 1997. године
СКЦ Крагујевац	Установа културе ученичког и студентског стандарда. Министарства просвете, науке и технолошког развоја	Културно уметнички и образовни програми	1984

Народна библиотека „Вук Караџић“

И поред тога што је издаваштво секундарна делатност, Народна библиотека „Вук Караџић“ је до сада објавила више од 100 публикација. Издавачку делатност започела је 1972. године, са паузом и повременим издањима у периоду 1990.–2001., да би делатност обновила 2002. године. Издавач је два часописа: „Кораци“: часопис за књижевност, уметност и културу, један од најстаријих у Србији (први број је изашао 1966, а Библиотека га издаје од 2002. године) и „Крагујевачко читалиште: лист НБКГ“ (1995.).

Осим главног уредник часописа „Кораци“ запослени у редакцији су на пословима: прикупљања и одабира прилога, графичко уређивање, уређивање и web администрација сајта <https://koraci.net> и његов), секретара редакције, дистрибуције, лекторисања и коректорисања, послови на слогу и прелому.

У периоду 2015–2020. године објавила је следеће публикације:

– 2015. година: „Два века индустрије Крагујевца“, „Симбол знамен“: е-књига / Михајло Живојиновић, „Станислав Краков: авангарда, маргина, наслеђе“ / приредио Мирко Демић, „Невреме на распућу“ / Живота Марковић, „Самоћа песничког чина“ / Милош Јевтић

– 2016. година: „Легати и библиотеке целине: зборник радова са БИБЛИОНЕТ-а“, „Посст! 1. Долазак Вилењака“ / Бошко Протић, „Искупљење“ / Братислав Милановић, „Златни беоцуг“ / Добрила Влајковић, „Недостајући себи“ / Зоран Петровић, „Мач у песку“ / Александар Сретеновић, „Сањиви свет од месечине“ / Мила Медиговић Стефановић, „Крагујевачки корзо“ / Слободан Лазић, „Данас сам била у нашој кући“ / Татјана Јанковић, „Црква Св. пророка Илије“ / Живојин Дрешевић, „Употреба историје“ / Милош Јевтић, „Мало грађе за историју Груже“ / Ђурђе Ђоровић

– 2017. година: „Стоглав“ / ГенADIJE, цариградски патријарх, „Прилози за библиографију Видосава Стевановића“, „Песме које се цртају“ / Зорица Лојпур Богдановски, „Крагујевачке лепотице“: е-књига / С. Лазић, „Прво лице једине“ / Миодраг Стојиловић, „Библиографија часописа “Кораци”1“ / Јелена Станковић, „Мозгањања“ / Марко Миљковић

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

– **2018. година:** „Небом између бедема“ / Бошко Протић, „Присвајање Венеције“ / Татјана Јанковић, „Моја улица и дневник“: е-књига / Слободан Лазић, „Егзегезе“ / Владимир Перић, „Братислав Милановић“, „Књажеско-србска књигопечатња“ / Гордана Вучковић, Татјана Јанковић, „Библиографија часописа 'Кораци' 2“ / Јелена Станковић, „Болница Стобарт“ / уредник Татјана Јанковић, „Болница Стобарт“: каталог / Татјана Јанковић, „Светковина љубавносног духа“ / Боле Милорадовић

– **2019. година:** „Људи који су мењали Србију: Јован Ђ. Мирковић“ / Гордана Вучковић, „Богдан Мишчевић“: каталог / уредник Мирко Демић, „Људи који су мењали Србију: Јован Ђ. Мирковић“: каталог изложбе / Гордана Вучковић, Јасмина Марковић, Немања Бркић

– **2020. година:** „На двору Карађорђевића“ / Зарија Д. Вукићевић, „Постхумна изложба“ / Братислав Милановић, „Приповетке 1“ / Зарија Д. Вукићевић, „Можда ће се једном видети колико сам волео своју земљу и свој народ: Зарија Д. Вукићевић професор, библиотекар, књижевник, преводилац и дипломата“: каталог / Гордана Вучковић, Јасмина Марковић, Мирко Демић, „Камен. Idea et natura“ / Љиљана Стаменковић

ИЗДАЊА УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ „КОРАЦИ“

Установа културе „Кораци“ издавач је једне серијске и већег броја монографских публикација. Напомињемо да се у тексту могу наћи подаци искључиво о издањима Установе културе „Кораци“ (без издања бившег ДОО „Кораци“).

СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

Установа културе „Кораци“ издавач је часописа „Дечје искре“ од 2017. године. Ради се о обновљеном издању чувеног часописа за деције уметничко стваралаштво, чије је издавање било прекинуто 2002. године.

МОНОГРАФСKE ПУБЛИКАЦИЈЕ

Установа од 2019. године расписује јавни конкурс за финансирање пројеката у области издаваштва.

Табеларни приказ списка издања у 2019. и 2020. години.

Бр.	Назив	Аутор	Опис	Год.
1.	Пацов	Владимир Јагличић	роман	2019.
2.	Повратак	Братислав Милановић	роман	
3.	Зидине	Весна Максимовић	збирка песама	
4.	Песме и поеме	Никола Живановић	збирка песама	
5.	Календар апскалипсе	Никола Теофиловић	збирка песама	
6.	Када камен полети	Дамир Недић	збирка песама	
7.	Духови земље	Илија Степановић	збирка песама	
8.	Брк у брк	Раденко Бјелановић	збирка песама	
9.	Чудом се чуди извор чист	Радован Саковић	збирка прича	
10.	Драме	Владимир Ђорђевић	драме	
11.	Кад Атлас слегне раменима	Владимир Стефановић	збирка афоризама	
12.	Грађење Крагујевца у периоду 1985 – 1990.	Верољуб Трифуновић	монографија	
13.	Сећање једног авијатичара	Вељко Леховић	дневничка проза	
14.	Фигуре у тексту – Градови у фокусу (Антологија новијег песничког стваралаштва)	група аутора	збирка	
15.	Време заблуда	Видосав Марковић	дневничка проза	
16.	Невеште оловке	Раде Кецојевић	збирка песама за децу	
17.	Крадљивци снега	Селимирка Ковачевић	збирка песама за	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

			децу	2020.
18.	Ђурђевданско састајање	Раденко Бјелановић	зборник радова	
19.	Гадан деда растем	Милан Косовац	збирка прича	
20.	Музичка историја Крагујевца	Мила Стефановић	монографија	
21.	Црна (издање са СКЦ)	Ана Радловић	збирка песама	
22.	Изгледате ми срећни (издање са СКЦ)	Марко Јуришевић	збирка песама	
23.	Песник, апаш и профет (издање са СКЦ)	Марија Пејин	драма	
24.	Приче из дома Црног Ђорђа	Слободан Ћировић	роман	
25.	Новинар у суњи	Ивана Ретас	роман	
26.	Наше домаће ствари	Мирко Демић	драме	
27.	Поетички тетраптих	Александар Лаковић	књижевна критика	
28.	Рециклиран живот	Зоран Петровић	збирка песама	
29.	Велике приче малих створења	Никола Петковић	збирка прича за децу	
30.	Жена у црвеном	Емил Живадиновић	роман	
31.	Оставите нешто апокалипси	Жељко Јовановић	збирка афоризама	
32.	Естетика воде	Зоран Драгољевић Жорж	фотомонографија	
33.	Грађење Крагујевца у периоду 1990 – 2005.	Верољуб Трифуновић	монографија	
34.	Херменеутичка огледала	Ивана Танасијевић	есеји	
35.	Азбука и урнебес	Марко Миљковић	збирка прича	
36.	Место у школи	Јасминка Илић	збирка песама за децу	
37.	YUGOвање	Данијела Вулићевић	збирка прича	
38.	Свету око ногу	Рајица Марковић	збирка песама	
39.	Керови	Горан Грбовић	роман	
40.	Европеја	Милош Симић	драма	
41.	1999.	Зоран Петровић Небојша Радосављевић	фотомонографија	
42.	Монографија Владана Суботића (у штампи)	Владан Суботић	монографија	
43.	Ненаручене приче II (у штампи)	Милета Мића Милорадовић	збирка прича	

Дом омладине Крагујевац

Дом омладине Крагујевац је од 2018. године у своје планове и активности уврстио и издавачку делатност, која има за циљ промоцију крагујевачких бендова.

До сада је објављено 3 албума. У процесу реализације је још један албум који ће се појавити почетком 2022. године. ЦД издања:

- Фитнес 2018. године
- Ларска 2019. године
- Деад јокер 2020. године

Студенски културни центар Крагујевац

Град је последњих 5 година подржао пројекат Музичка издања - Први ЦД, који се успешно реализује од 2012. године. Учешће Града последњих година износи процентуално 45% а остатак средстава су предвиђена из буџета Установе СКЦ. Укупан износ финансијских средстава Града Крагујевца у последњих 5 година износи 658.000,00.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Град Крагујевац је у претходним годинама подржавао и Едицију Првенац за коју је у последњих 5 година подржао пројекат у износу од 330.000,00.

СКЦ Крагујевац – издаваштво у областима:

- визуелних уметности - каталози и монографије
- књижевности - Едиција Првенац, Едиција Ново стабло;
- музике – Први ЦД и остало

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.8. Делатност заштите и промоције непокретног културног наслеђа

Рад на истраживању, заштити и промоцији непокретних културних добара има за циљ очување културног наслеђа и рад на подизању свести о његовом значају за културу града. Активности се спроводе кроз истраживачке пројекте, пројекте реконструкције и санације али и изложбе и публикације кроз које заинтересовани учесници могу да се упознају са вредностима непокретних културних добара.

У граду Крагујевцу рад на очувању и заштити културних добара врши Завод за заштиту споменика културе Крагујевац који своју делатност поред града Крагујевца врши на територији града Јагодине и још 11 општина Шумадије и Поморавља.

Током протеклих година Завод је као један од координатора манифестације Ноћ истраживача (Researchers' Night), кроз пројекте *Horizon 2020*. Манифестација се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе.

Поред пројекта *Horizon 2020* Завод је учествовао и у пројектима:

У оквиру сарадње са Универзитетом у Питсбургу реализују се истраживања археолошких локалитета уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.

Реализовани су бројни пројекти у сарадњи са министарствима Републике Србије, као и са приватним сектором који је дао значајан допринос у истраживањима и конзервацији објеката културног наслеђа

У периоду од 2011. до 2020. годину, Завод је на простору Крагујевца реализовао бројен активности представљене у следећој табели:

Назив активности	Број активности	Број посетилаца/учесника на пројекту
Међународни пројекти <i>HORIZON 2020</i> – од 2016 до 2020. године- финансиран од стране Европске комисије <i>CULTEMA 2014.</i> године- финансиран од стране Савета Европе Унапређење капацитета региона Шумадије и Поморавља за примену Европске конвенције о пределу – Министарство пољопривреде и заштите животне средине, 2015. година Истраживање археолошких локалитета у Шумадији - Универзитет у Питсбургу	8	преко 30.000,00 посетилаца и учесника
Пројекти реконструкције и конзервације културних добара	9	
Археолошка истраживања	16	350
Изложбе	10	
Конференције	1	120
Публикације	10	
Гостовања у иностранству	3	
Организовање летње праксе за студенте из Европске уније	1	10

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.9. Филмски и мултимедијални програм

Назив организације/установе	Облик регистрације, организовања	Опис делатности	Година оснивања
Дом омладине „Крагујевац“	Установа културе	Извођачка уметност	1997. године
СКЦ Крагујевац	Установа културе ученичког и студентског стандарда, Министарства просвете, науке и технолошког развоја	Културно уметнички и образовни програми	1984.

Дом омладине

У својим програмима на годишњем нивоу издваја и филмски програм, фестивалски и појединачни, са филмским пројекцијама (аутора из земље, региона и света) уз слободан улаз за посетиоце и одобрена права за приказивање);

Преглед филмског и мултимедијалног програма у периоду од 2016. до 2020. године

Филмски и мултимедијални програм у 2016. години	
Број програма:	17 - 15 (појединачни), 2 (фестивалска)
Број филмских пројекција	43 (аутора из земље, региона и света)

Избор најбољих програма:

Сцена „Славица Слаја Урошевић“, пројекција филма “ЧВОВОВИ” Документарни филм о духу једне сцене, камера, монтажа и режија: Милена Арсић, Тамара Тодоровић, Ђорђе Нешовић, продуцент: Ђорђе Ђоковић, продукција: Драмски студио Дома омладине, трајање: 40 мин, 20 посетилаца.

Сцена “Славица Слаја Урошевић”, пројекција филма Филипа Мисите “Врућина”, сценарио и режија: Филип Мисита, камера: Марко Дашић, Никола Цветковић, Михаило Милосављевић, монтажа: Филип Мисита, Стефан Васић, продукција Драмски студио Дома омладине, трајање: 25 мин, 20 посетилаца.

Галерија Дома, филмови, трибине, изложбе КРАФ 10. Крагујевачки фестивал антиратног и ангажованог филма (организатори: НВО “Millennium” у сарадњи са Драмским студијом Дома омладине), 400 посетилаца.

- IT'S NOT JUST YOU, MURRAY (16 мин.), режија: Мартин Скорцезе
- ПУТ ЗА КУЈУМБУ (играни, 22 мин.) ФДУ Београд, режија: Мирослав Савић
- ЛУМПЕН (играни, 8 мин.) ФДУ Цетиње, режија: Никола Вучинић
- ЧОВЈЕК ЧЕЛИЧНЕ ВОЉЕ (документарни, 16 мин), Академија сценских уметности Сарајево, режија: Амар Спахић
- МАЛЕ РИБЕ (22 мин.) АГРФТ, Љубљана, режија: Маја Крижник
- ЕВА (документарни), режија: Дане Илић, Крагујевац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- СРЕЋКО (играни, 25 мин.) АСУ Сарајево, режија: Матеа Марушић
- НЕБИТНО, НИЈЕ ВАЖНО (играни 20 мин.) ФДУ Београд, режија: Стефан Величковић
- ЈОГИ И КУТИЈА (играни 18 мин.) АГРФТ, Љубљана, режија: Арон Хорватх
- ПРИЗНАЊЕ (играни, 8 мин.) ФДУ Београд, режија: Невена Бакић
- WHAT'S A NICE GIRL LIKE YOU DOING IN A PLACE LIKE THIS (9 мин.), режија: Мартин Скорцезе
- ДА МУ ЈЕБЕМ МАТЕР (8 мин.) ФДУ Цетиње, режија: Иван Чојбашић
- СВЕТСКИ РЕКОРДЕРИ (28 мин.) ФДУ Београд, режија: Никола Здравковић
- КЕМИХ (11 мин.) АСУ Сарајево, режија: Ален Шимић
- ИМПРЕСИЈЕ / ОДТИСИ (15 мин.) АГРФТ, Љубљана, режија: Антон Мартин Емершћ
- ITALIANAMERICAN (15 мин.), режија: Мартин Скорцезе
- ВРТЛОГ (25 мин.) Академија уметности Београд, режија: Емилија Гашић
- АУТОРЕФЛЕКСИЈА (6 мин.) АСУ Сарајево, режија: Ален Апиловић
- ЦРВИ (10 мин.) Академија уметности Нови Сад, режија: Немања Лековић
- ЈЕДНА НОЋ (18 мин.) ФДУ Београд, режија: Страхиња Савић
- STUDANTS (50 мин.) ФДУ, Скопље, режија: Тамара Котевска

Галерија Дома, кратметражни филмови у оквиру I Шумадијског интернационалног филмског фестивала (организатори: Филмски центар Србије у сарадњи са Домом омладине).

- ГРАД (13 мин.), режија Маша Шаровић
- ПОГЛЕДИ ЗАТВОРЕНИХ ОЧИЈУ (документарни 16 мин.), режија Дора Филиповић
- ПАРАЛИЗА (21 мин.), режија Душан Зорић
- ALL STILL ORBIT, режија: Дане Комљен и Џејмс Латимер
- СОБА СМРТИ (16 мин.), режија: Немања Ђеранић
- СВЕТСКИ РЕКОРДЕРИ (28 мин.), режија: Никола Здравковић
- ТРАНЗИЦИЈА (21 мин.), режија: Милица Томовић

Филмски и мултимедијални програм у 2017. години	
Број програма:	14 - 12 (појединачни), 2 (фестивалска)
Број филмских пројекција	32 (аутора из земље, региона и света)

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, II Интернационални фестивал независног филма „КГ ФИЛМ ФЕСТИВАЛ“

- НАПАД ПАНИКЕ (САД), режија: Еилин Омара
- CHARLATAN MAGNIFIQUE (Словенија), режија: Маја Павлин
- СКРИВЕНО СВЕТЛО (Аустралија), режија: Арон Камп
- ИЗВОЂЕЊЕ (Иран), режија: Танин Тораби
- МОЈ БРАТ (Русија), режија: Нина Волова и Кирил Хахатуров
- ДО КРАЈА СВЕТА (Јапан), режија: Кеиши Суенага
- ИЗБОЧИНА НА ПУТУ (Аустралија), режија: Мичел Лаверти
- БЛОКБАСТЕР-ЖИВОТ У ФИЛМУ (Аустралија), режија: Владо Приборски

Галерија Дома, филмови, трибине, изложбе КРАФ 11. Крагујевачки фестивал антиратног и ангажованог филма (организатори: НВО "Millennium" у сарадњи са Драмским студијом Дома омладине), 500 посетилаца.

- ЧИСТОЋА (38 мин.), Академија сценских умјетности Сарајево, режија: Невен Самарџић

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- CARPE DIEM (6 мин.) Академија уметности Нови Сад, режија: Милана Никић
- КИКА (18 мин.) Академија драмских уметности Загреб, режија: Мирна Згребљић
- УПОЗНАЈТЕ ТОМА ЛАХА (документарни, 27 мин), "Форум артистик" Ниш, режија: Дејан Дабић
- УТОPIA (20 мин.) ФДУ Београд, режија: Матија Гушчевић
- MUTATIO (12 мин.) Академија уметности Нови Сад, режија: Немања Лековић
- 13+ (20 мин.) Академија драмских уметности Загреб, режија: Никица Здунић
- КОНГРЕС ЗАБОРАВА (документарни, 103 мин.) НВО "Millennium" Крагујевац, режија: Владимир Пауновић
- СОБА СМРТИ (15 мин.) ФДУ Београд, режија: Немања Ћеранић
- AFTERPARTY (30 мин.) Академија драмских уметности Загреб, режија: Виктор Захтила
- THE CHILDREN WILL COME (19 мин.) "Круг филм" Скопље, режија: Ана Јакимска
- 48 (19 мин.) Dream Factory Production Скопље, режија: Владимир Митревски

Филмски и мултимедијални програм у 2018. години	
Број програма:	5 - (4 фестивалска и 1 редовни „Кинотека уторком“)
Број филмских пројекција	77 (аутора из земље, региона и света)

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, Филмски караван израелског филма у оквиру „Дана Израела у Крагујевцу“, 150 посетилаца:

- Magic Men, режија, Гај Натив и Ерез Тадмор,
- Mr. Gaga, режија, Томер Хејман,
- Footnote, режија, Џосеф Цедар,
- Без мотивације, режија, Талија Лавие,
- The Band's Visit, режија, Еран Колирин,
- Ben Gurion, Epilogue, режија, Јарив Мозер.

Галерија Дома, III Интернационални фестивал независног филма „КГ ФИЛМ ФЕСТИВАЛ“, 200 посетилаца:

- ГРЧКИ МАНИР, кратки филм, Грчка,
- ТАЧКА НИШАНА, кратки филм, Јапан,
- БРАЋА, кратки филм, Србија,
- ПУТ ИЗЛАЗА, дугометражни филм, САД,
- МОСТ, документарни филм, Русија,
- ЈЕДАН, ДВА ПОГОДИ КО ЈЕ КО, дугометражни филм, Италија.

Галерија Дома, III Шумадијски интернационални филмски фестивал, на коме је у Дому омладине приказано 8 домаћих краткометражних филмова, 200 посетилаца:

- ЛИЈАНА, режија Иван Ђуровић,
- РОЗЕ, режија Тамара Тодоровић,
- МОГУ САМ, режија Никола Полић,
- КРАТКИ ЖИВОТИ, режија Јован Димовски,
- КРИЛА И СТВАРИ, режија Јелена Гавриловић и Стефан Ђорђевић,
- ЖИВОТ ТРАЈЕ ТРИ ДАНА, режија Катарина Кољевић,
- ПОЗИВ, режија Милош Љубомировић,
- ЦИМ, МИНА И ЏЕЈ ЏЕЈ, режија Срђан Марковић.

Галерија Дома, филмови, трибине, изложбе КРАФ 12. Крагујевачки фестивал антиратног и ангажованог филма (организатори: НВО "Millennium" у сарадњи са Драмским студијом Дома омладине), 500 посетилаца:

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

- "Исти", режија: Дејан Петровић (Србија),
- „Рингишпил“, режија: Лука Попадић (Србија – Швајцарска),
- „Долина Владара“ режија: Ефим Грабоу (Србија – Израел),
- „Украс света“, режија: Стефан Кресић (Србија),
- „Енkel (Унук)“ режија: Александар Рељић (Србија),
- "Гонзо: живот и рад Др. Хантера С. Томпсона", режија: Алекс Гибни (САД),
- "Панов лавиринт", режија: Гиљерма дел Тора (Шпанија/Мексико),
- "Кад Мики каже да се боји – Тко су јунаци Џонијевих песама", режија: Инес Плетикос (Хрватска),
- "The Doors: When You're Strange", режија: Том Дисило, (Енглеска),
- "Панкот не е мртов", режија: Владимир Блажевски (Македонија),
- „AFTERPARTY“, режија: Виктор Захтила (Хрватска),
- „THE CHILDREN WILL COME“, режија: Ана Јакимска (Македонија),
- „48“, режија: Владимир Митревски (Македонија).

У оквиру редовног програма „Кинотека уторком“, током 2018. године, приказано је преко 50 филмских класика домаће и стране кинематографије, са укупно 500 посетилаца.

Филмски и мултимедијални програм у 2019. години	
Број програма:	5 - (4 фестивалска и 1 редовни-„Кинотека уторком“)
Број филмских пројекција	69 (аутора из земље, региона и света)

Избор најбољих програма:

Галерија Дома, Филмски караван израелског филма у оквиру „Дана Израела у Крагујевцу“, 100 посетилаца:

- Без мотивације
- Saving Neta
- The wonderful kingdom of Papa Alaeu
- Amos Oz,

Галерија Дома, IV Интернационални фестивал независног филма „КГ ФИЛМ ФЕСТИВАЛ“, 300 посетилаца:

Галерија Дома, IV Шумадијски интернационални филмски фестивал, на коме је у Дому омладине приказано 8 домаћих краткотрајних филмова, 100 посетилаца:

Галерија Дома, филмови, трибине, изложбе КРАФ 12. Крагујевачки фестивал антиратног и ангажованог филма (организатори: НВО "Millennium" у сарадњи са Драмским студијом Дома омладине), 150 посетилаца:

У оквиру редовног програма „Кинотека уторком“, током 2018. године, приказано је преко 50 филмских класика домаће и стране кинематографије, са укупно 500 посетилаца.

Филмски и мултимедијални програм у 2020. години	
Број посетилаца:	100
Број филмских пројекција	15

Дом омладине је у 2020. години свој програм прилагодио епидемиолошкој ситуацији, па је знатно смањен број реализованих програма у односу на планове.

СКЦ – Филмски програм

Кроз посебне ауторске погледе филмских аутора играних и документарних филмова и крагујевачка публика је у прилици да погледа нека од најзанимљивијих филмских остварења.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Публика има прилику да погледа аутентична филмска остварења награђивана на најпрестижнијим међународним филмским фестивалима кроз месечне пројекције и партнеску сарадњу са дистрибутерском Five Stars. Дугогодишња успешна сарадња са Француским институтом даје прилику да крагујевачка публика ужива у сјајним циклусима француских филмова у оквиру пројекта Француски филмски караван, којим се приближава француска култура и уметност.

Љубитеље европске кинематографије сваке године очекује и ново издање Фестивала Европског филма које СКЦ реализује са партнерима ЕУ инфо мрежа и Делегацијом Европском уније у Србији.

Ангажована кинематографија, која није део уобичајеног биоскопског репертоара, која отвора простор за промоцију, промишљање и разумевање актуелних друштвених појава и проблема у свету, земљи и региону представљена је кроз ревију филмова на 14. Турнеји Слободне зоне. Студентски културни центар Крагујевац, у сарадњи са Међународним фестивалом документарног филма Белдокс, представља публици нека од најзначајнијих остварења са 13. Фестивала Белдокс на којем су представљени документарни филмови из целог света, награђених на престижним светским филмским фестивалима.

Традиционало, љубитељи анимиране и кратке форме могу да уживају у награђеним филмовима са Европског фестивала анимираног филма Балканима, програму који се реализује у сарадњи са Домом културе Судентски град у Београду.

Укупан број пројекција од 2016 до 2020. 177 са укупно 6.195 посетилаца, у просеку 35 посетилаца по пројекцији

Филмски програм од 2016. до 2020. године	
Број пројекција:	177
Број посетилаца	6195

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2.10. Удружења за потребе културне инклузије ОСИ и националних мањина

Као подједнако важни актери у делатности културе издвајају се удружења која спроводе инклузивне програме културе за и са особама са инвалидитетом. Међу њима, посебно су активна:

1. Удружење глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац

Удружење глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац је основано 1948. године као социјално хуманитарна организација са циљем унапређења положаја глувих и наглувих у областима школовања, запошљавања, социјалне заштите, афирмације спортских, културно уметничких и других активности глувих и наглувих. Удружење је са Савезом глувих Србије основало ЗР Шумадија ДЕС и Школу глувих. Глуви и наглуви људи су допринели изградњи фабрике аутомобила Заводи Црвена заставица и аутопутева у тадашњој Југославији учествујући у Омладинским радним бригадама.

Културно уметничко друштво глувих Јаков Петровић Бједов је основано 1955. године, и постоји као секција читав низ година. Друштво глувих има следеће области: фолклор, пантомиму, рецитала, денс игаре, аматерску фотографију. КУД Јаков Петровић Бједов је у време након оснивања имало пуно приредба заједно са чујућима, као што је био велики фестивал КУД поводом ослобођења Крагујевца 1954. године на коме је учествовало са чујућима, као и на Омладинском фестивалу 1958. године (на коме су освојили 1 место и диплому). Јаков Петровић Бједов 30 година уназад осваја првопласирана места на фестивалима глувих Србије, са Играма из Шумадије, кореографа Миодрага Ивановића Белог из Абрашевића, до 2017. године, а од тада са кореографом Војиславом Петровићем Мицом из Абрашевића. КУД глувих је учествовало и на Балканском фестивалу у Истанбулу, у Скопљу, као и на Опленачкој берби у Тополи, и на дечијем концерту Абрашевића 2019. године и такође и имало наступе у Рачи и Лапову.

Удружење је као једно од најактивнијих, највидљивих и најтранспарентнијих удружења прво почело са преводом бајки на знаковном језику, као и са преводом представа у позоришту за децу, преводом изложби, покренуло превод Великог школског часа, мале школе, итд. Удружење глувих је пионир у реализацији иновативних пројеката едукативног карактера као што су: мале школе знаковног језика, јавни где су обучавани ђаци основних школа за основе комуникације са глумим и наглумим, како би се отклонили проблеми у комуникацији, те је послужило као позитиван пример другим удружењима широм Србије који су организовали мале школе зј. Такође је организовало међу првима перформансе знаковног језика, на коме су превођене песме популарних певача на концертима и слично, како би се скренула пажња на знаковни језик, као и преводом књижевних вечери.

Удружење је на свим посредним и непосредним посетама, састанцима непрестано указивало на непоходност равноправног приступа културним догађајима глувих. Удружење је 8 пута било домаћин организатор Фестивала и смотри КУД глувих Југославије и Србије у театру Јоаким Вујић.

Удружење је лидер у едукацији јавних служби, полиције, здравствених радника, културних и других институција у Шумадијском округу путем којих на прави начин едукује запослене о правилном начину комуникације са глумим и наглумим. Удружење је међу првима, једино у Србији омогућило својим члановима да равноправно учествују у културним и другим активностима: чланови удружења редовно посећују музеје, галерије, културне догађаје, који се преводе са и на знаковни језик, едукативне излете, учествују на изложбама на којима освајају награде.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Удружење има дугогодишњу сарадњу са Позориштем за децу, Народним музејом, као и музејом Крагујевачки октобар, и такође је отворено за сарадњу са свим појединцима и установама. Удружење сарађује са удружењем тумача знаковног језика Једро.

Најважнији пројекти Удружења глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац у претходних пет година, који имају за циљ културну инклузију:

Основни пројекти важни за рад удружења и подршку у самосталном живот глувим и наглувим:

Назив пројекта: Програм рада удружења глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац, 2016"

Донатор: Град Крагујевац

Вредност пројекта: 1.126.000,00 динара

Назив пројекта: Програм рада удружења глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац, 2017"

Донатор: Град Крагујевац

Вредност пројекта: 1.200.000,00 динара

Назив пројекта: "Израда Монографије и филма поводом 70 годишњице Удружења глувих и наглувих Шумадијског округа ,подела помагала за глуве-сигнализирајућих будилника и мала школа знаковног језика" 2018. година

Донатор: Град Крагујевац

Вредност пројекта: 300.000,00 динара

Назив пројекта: „Програм рада удружења глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац за 2018. годину и обележавање јубилеја 70 годишњице постојања и рада удружења"

Донатор: град Крагујевац

Вредност пројекта: 1.300.000,00 динара

Пројекти: „Програм рада удружења глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац, за 2019., 2020. и 2021. годину"

Донатор: Град Крагујевац

Укупна вредност: 4.350.000,00 динара

Циљеви наведених пројеката су: подршка у самосталном животу, отклањање баријера у комуникацији, скретање пажње на проблеме глувих и наглувих, подела помагала, афирмација глувих и наглувих у области спорта, културно уметничког стваралаштва, равноправан приступ туризму, информацијама и комуникацијама, смањење социјалне искључености, равноправан приступ култури, поштовање људских права, едукације јавних служби за приступачност глувим и наглувим, подстицај запошљавања, здравствена заштита.

Остали важни пројекти за културну инклузију:

Назив пројекта „Моја Србија на знаковном језику-2" 2019. година

Донатор: Град Крагујевац

Резултати пројекта: подигнута свест шире јавности о неприлагођености културних, верских и туристичких садржаја и истакнута способност и таленат глувих за промоцију културе, туризма, израдом филма и каталога насталих током реализације пројекта, који су израдили глуви људи.

Буџет :200.000,00 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: „Моја Србија на знаковном језику“ 2018. године (пројекат је награђен 1 местом у категорији борбе против дискриминације на сајму ЈЕДНАКИ од стране Националне организације особа са инвалидитетом и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања).

Резултати: у више места широм Србије подигнута свест шире јавности о неприлагођености културних, верских и туристичких садржаја и истакнута способност и таленат глувих за промоцију културе, туризма, израдом филма и каталога насталих током реализације пројекта, који су израдили глуви људи.

Донатор МРСП Буџет: 457.945,00 дин

Назив пројекта: „Сервис подршке глумим и наглумим родитељима и укључивање у живот заједнице“ 2017. године

Циљеви и резултати: Едукација јавних служби за стварање система подршке глумим и наглумим родитељима и равноправан приступ информацијама

Донатор: МРСП

Буџет: 329.483,50 динара

Назив пројекта: „Афирмација и унапређење положаја глувих и наглувих у Лапову“ 2018. и 2019. године

Циљ: Скренути пажњу на проблеме глувих и наглувих у мањим местима, сензибилисали локалну заједницу да укључи у заједничке активности и глуве и наглуве. 2018. године подељена помагала - сигнализирале будилнике. За пројекат је Удружење награђено плакетом поводом дана Лапова за 2019. годину.

Донатор: Општина Лапово

Укупна вредност: 100.000,00 динара

Назив пројекта „Унапређење положаја глувих и наглувих у Рачи 2019. године“

Циљ: Скренути пажњу на проблеме глувих и наглувих у мањим местима, сензибилисали локалну заједницу да укључи у заједничке активности и глуве и наглуве, што је и општина Рача и прихватила, тако да су након окончања пројекта надлежни из општине Рача наставили реализацију неопходних активности у циљу пружања услуга глумим и наглумим и повећања

Донатор: Општина Рача

Буџет: 100.000,00 динара

Удружење је израдило више документарних филмова: „Бајке на знаковном језику“, „Моја Србија на знаковном језику“, „Наших 60, 65 и 70 година“, „Речник знаковног језика“.

Проблеми у раду су: недовољна финансијска средства за реализацију културних садржаја и афирмацију културе глувих у разним областима, што се може отклонити подршком у виду пројеката којима аплицира удружење, као и равноправним учешћем глувих у културним догађајима.

2. Окружна организација Савеза слепих Србије Крагујевац

Ова социјално-хуманитарна организација која постоји од 1954. године и делује на територији седам општина Шумадијског округа (Баточина, Рача, Топола, Лапово, Кнић, Аранђеловац и Крагујевац). Број регистрованих чланова је преко 400, од деце предшколског узраста па до чланова најстарије доби. Активности организације усмерене су на подстицање самосталнијег и активнијег живота слепих и слабовидних лица у заједници, као и превазилажење свакодневних потешкоћа које са собом носи делимични или потпуни губитак вида. Организација настоји да негује успешну сарадњу са свим локалним организацијама и установама, а од изузетне важности је сарадња са Библиотеком за слепе и слабовиде У Београду.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Реализацијом бројних пројеката, значајно се утицало на побољшање квалитета живота слепих и слабовидних лица. Неки од најзначајнијих пројеката са елементом културне инклузије су:

Назив пројекта: „Једнаке могућности за нас“

Донатор: град Крагујевац

Активности: обука слепих и слабовидних лица за самостално коришћење Брајевог писма, кроз обуке за писање, читање и штампање садржаја на поменутом писму.

Циљ пројекта: допринос побољшању квалитета живота слепих лица који је за резултат дао одређен степен њихове самосталности.

Назив пројекта: „Једнаке могућности за нас“

Вредност пројекта: 212.193.21 динара

Активности реализоване пројектом су: 1) Едукативне радионице–обука слепих лица за коришћење Брајевог писма једном недељно у трајању од 4 сата у трајању од три месеца

Конкретне активности су неопходне да би слепо лице самостално користило Брајеву машину те тако било у стању да писаним путем изражава своје мисли, емоције, жеље, развија списатељски дар и користећи машту креира литерарне садржаје, а све у циљу квалитетнијег живота уопште, као и очувања својих менталних и интелектуалних потенцијала; 2) Едукативне радионице–обука слепих и слабовидних лица за штампање брајевог текста на Брајевом штампачу; 3) У оквиру садржајног плана активности организован је и један књижевни сусрет чланова Удружења, где се промовисало читање поезије на Брајевом писму од стране корисника чиме се значајно допринело на социјалној укључености и елиминацији предрасуда.

Назив пројекта: „Исте речи, слова различита“

Донатор: град Крагујевац

Вредност пројекта: 150 000.00 динара

Циљ пројекта је побољшање квалитета живота слепих лица едукативним и адаптивним активностима предвиђеним пројектом.

Активности пројекта: савладавање вештине писања на Брајевој машини према сопственим жељама и потребама јер омогућава креативно креирање писаних садржаја, развијање списатељског дара, прављење сопствених белешки, подсетника, личног дневника и сл.

Назив пројекта: „Додирнимо Шумарице“

Донатор: Министарство за рад, запошљавањ, борацка и социјална питања

Циљ пројекта: омогућити свим слепим и слабовидним суграђанима као и будућим генерацијама које припадају слепој и слабовидној популацији доступност Спомен парку Шумарице који је објекат од изузетног значаја у Републици Србији. Табла Спомен парка постављена испред Музеја у Шумарицама на којој су Брајевим писмом крисписани сви рељефни споменици који су на мапи и који такође могу прочитати и видети лица на нашем и на енглеском језику.

Вредност пројекта 845.497,62 динара.

Организација ће кроз реализацију бројних програмских активности за 2021. годину подржаних од стране града Крагујевца настојати да унапреди лични и друштвени положај слепих и слабовидних лица, њихових вештина и праткичних знања, радити на отклањању баријера у различитим сферама као и побољшати приступачност у различитим областима. С обзиром на важност културног развоја слепих лица организација је у 2021. години код Министарства културе аплицирала пројектом „Књижевни кутак слепих“ којим ће се допринети доступности културних садржаја кроз опремање књижевног кутка Брајевим књигама као и књигама у аудио формату.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

3. Удружење тумача знаковног језика Србије „Једро“

Делатност удружења је афирмација знаковног језика кроз различите видове социјалног, културног и уметничког стваралаштва, истраживање и примена у пракси, унапређење информисаности глувих лица приказом свих доступних садржаја на знаковном језику.
Број чланова: 18, Година оснивања: 2016.

Најзначајнији пројекти реализовани у последњих 5 година:

Назив Пројекта: "Мала инклузивна радионица знаковног језика"

Донатор: Град Крагујевац

Ниво реализације: локални

Циљ пројекта: Сензибилисање ученика основних школа кроз радионице знаковног језика у процесу инклузивног образовања на недискриминацију, прихватање различитости и споразумевање са глувим вршњацима.

Година реализације: 2016.

Вредност пројекта: 191.100,00 динара

Назив Пројекта: "Знаковни мостови културе"

Донатор: Град Крагујевац

Ниво реализације: локални

Циљ пројекта: прилагођавање позоришних дечјих представа глувој деци приказивањем истих на знаковном језику

Година реализације: 2019.

Вредност пројекта: 200.000,00 динара

Назив Пројекта: "Приступачни културни садржаји за глуве"

Донатор: Град Крагујевац

Ниво реализације: локални

Циљ пројекта: прилагођавање културног садржаја у Граду глувим лицима

Година реализације: 2020.

4. „Удружење за помоћ особама са аутизмом“ Крагујевац

Подручје деловања је Културно уметнички аматеризам. Удружење је основано 2003. године и броји 185 чланова.

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Назив пројекта **Наш свет**- радионица културних активности особа са аутизмом

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Рушење предрасуда и укључивање маргинализованих група у културни живот заједнице.

Вредност пројекта: 190.000,00 динара.

Назив пројекта: **Културне активности за особе са аутизмом за 2017. годину**

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Рушење предрасуда и укључивање маргинализованих група у културни живот заједнице.

Вредност пројекта: 300.000,00 динара.

Назив пројекта: **Наше вредне руке-креатина радионица особа са аутизмом**

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Рушење предрасуда и укључивање маргинализованих група у културни живот заједнице.

Вредност пројекта: 200.000,00 динара.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: **Наш креативни кутак**

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Рушење предрасуда и укључивање маргинализованих група у културни живот заједнице организовањем инклузивних, културних, социјалних, образовних и туристичких садржаја који доприносе подизању квалитета живота особа са аутизмом и њихових породица у свим сегментима уз пуно поштовање њихових права и у складу са њиховим могућностима.

Вредност пројекта: 200.000,00 динара.

Назив пројекта: **Подршка деци и младима са аутизмом кроз креативне, културне, едукативне и инклузивне садржаје.**

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Рушење предрасуда и укључивање маргинализованих група у културни живот заједнице организовањем креативних радионица за особе са аутизмом.

Вредност пројекта: 200.000,00 динара.

5. Ромски информативни центар „РИЦ“

Удружење грађана "РИЦ" регистровано је 1999. године ради остваривања циљева у области смањења сиромаштва и повећању социјалне укључености свих грађана. РИЦ се залаже за коришћење права на образовање, побољшање социјалног, културног и политичког живота. Центар акценат ставља на ангажовању жена и обучавању младих за рад на образовању, култури и ширењу прогресивних идеја демократије.

Кад је у питању тема културе РИЦ сарађује са следећим институцијама: Народном библиотеком Вук Караџић, Америчким кутком, Студенским културним центром, Књажевско-српским театром, Народним музејем Крагујевац, Домом омладине, Музејем "21 октобар", основним школама: 19 октобар; 21 октобар; Драгиша Луковић Шпанац; Права и друга крагујевачка гимназија; Вук Караџић; као и организацијама цивилног сектора које се баве културом – Удружење пословних жена ВИЗИЈА; Фото клуб Крагујевац; Удружење писаца Крагујевац; МИЛЕНИЈУМ; Удружење ЈЕЛАЧА; Коло српских сестара; итд.

Најважнији пројекти који су реализовани у претходних 5 година:

Назив пројекта: **Роми кроз време**

Донатор: КАРЕ

Циљ пројекта: Увођење ромске културе у образовне институције

Постигнути резултати: Сprovedена национална кампања у 20 градова у Србији; одржано 20 семинара са 400 учесника (просветни радници из 20 градова); штампано 500 приручника; спроведено 100 радионица са децом из основних школа, учествовало 2000 основаца...

Вредност пројекта: 9.744.200,00 динара.

Назив пројекта: **Прослава 8 априла – Међународни дан Рома**

Донатор: КАРЕ, Министарство образовања, Град Крагујевац, Канцеларија за људска и мањинска права

Циљ пројекта: Обележавање и одржавање културних манифестација поводом дана Рома

Вредност пројекта: 2.344.456,00 динара

Назив пројекта: **Култура мога града**

Донатор: Град Крагујевац

Циљ пројекта: Промоција ромске културе и традиције у Крагујевцу, Подизање информисаности и одржавање радионица на тему – Култура Рома, у основним школама у Крагујевцу

Вредност пројекта: 351.669,00 динара

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Назив пројекта: **Промоција књиге ДРУГОВИ** (аутор Зоран Ранитовић)
Донатор: Министарство културе и информисања
Циљ пројекта: Упознавање са романом ДРУГОВИ српско-ромског пријатељства
Вредност пројекта: 586.114,00 динара
Поштовани ,

6. Удружење Форум младих са инвалидитетом Крагујевац - Окупљање, ангажовање и подстицање особа са инвалидитетом (2010. година), броји 25 чланова. Област деловања је Културно-уметнички аматеризам

Избор реализованих пројеката:

Назив пројекта: Од инклузивне фото радионице до изложбе – Крагујевац из друге перспективе

Донатор Град Крагујевац

Ниво реализације Локални, Град Крагујевац

Општи циљ пројекта је да се унапреди културна и уметничка инклузија ОСИ; да се путем фотографије истражују, развијају и унапређују они капацитети особа са инвалидитетом који афирмишу њихову креативност, естетске и уметничке потенцијале.

Године реализације: 2020. година

Вредност пројекта: 250.000,00 динара

Назив пројекта: Виртуелни музеј доступан свима - Галерија Народног музеја Крагујевац

Донатор Министарство трговине, туризма и телекомуникација

Ниво реализације Локални, Град Крагујевац

Општи циљ пројекта Виртуелни музеј доступан свима је унапређење информисаности и квалитета културног живота особа са инвалидитетом.

Године реализације: 2015. година

Вредност пројекта: 265.616,00 динара

Назив пројекта: Без баријера до Галерије Народног музеја у Крагујевцу

Донатор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Ниво реализације: Локални, Град Крагујевац

Циљ пројекта: Пројекат „Без баријера до Галерије Народног музеја у Крагујевцу“ директно доприноси осамостаљивању и несметаном кретању особа са телесним инвалидитетом. Постављањем ефикасне приступне рампе за самостално кретање представља кључни фактор у већој социјалној и културној инклузији ове популације.

Године реализације: 2017. године

Вредност пројекта: 451.165,00 динара

Форум младих са инвалидитетом Крагујевац већ четири године спроводи културне и уметничке активности које финансира град Крагујевац под називом Од инклузивне фото радионице до изложбе које поред свог едукативног и практичног дела у фокусу имају и изложбу најуспелијих радова учесника ових радионица. Изложбе се могу увек погледати у јавном простору на три локације где се и налазе препознатљиви изложбени фото панои.

7. Образовно–културна заједница Рома „Романипен“ из Крагујевца је основана 25.12.2005. године као невладина, непрофитна, нестраначка организација, од стране групе младих интелектуалаца и студената ромске националности са жељом да унапреде квалитет живота Рома у Крагујевцу, уз очување сопственог културног идентитета.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

3. КУЛТУРНА САРАДЊА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА – са другим градовима у Србији и међународна сарадња

У периоду 2015 - 2020. године реализовано је укупно 63 међународних програма, од којих је већина односило се на гостовања наших уметника у Европи и свету, а мањи број на програме гостовања страних уметника и истраживача/научника у Крагујевцу.

Преглед сарадње у области културе од 2016. до 2020. године

2016. година	
Бидгошћ (Пољска)	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> Од 07. Марта до 03. априла, Градска галерија БВА (Municipal Gallery BWA) у Бидгошћу Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Спомен-парк Крагујевачки октобар
	39. Међународни фестивал младих музичара <i>Музичке импресије, Квинтет хармоника – Крагујевац</i> (најбољи ученици Музичке школе и студенти ФИЛУМ-а) освојио је Гран при фестивала. Репертоар: дела Зорана Божанића, Алфреда Шнитке, Јохана Пахелбела, Астор Пјачола, Дмитрија Шостаковича, Клауса Баделта и Богдана Прече. Од 30. јуна до 05. јула, Палата младих, Бидгошћ Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Пројекат <i>Пољско-српски колаж</i> , партнери Дом културе бр. 5 из Бидгошћа ОШ 21. октобар и ОШ Милутин и Драгиња Тодоровић. У оквиру програма реализовани заједнички концерт, изложбе и радионице О 18. до 22. маја, Бидгошћ Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> , у оквиру програма Генералне скупштине Међународне асоцијације градова весника мира Мај, Котор Циљна група: грађани Котора и гости Подршка: Град Котор, Спомен-парк Крагујевачки октобар
Котор (Црна Гора)	Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринен гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> 15. јул, Нова зграда Градске управе Инголштата Циљна група: грађани и гости Инголштата Подршка: Град Инголштат, Спомен-парк Крагујевачки октобар
	Драмска секција Прве крагујевачке гимназије, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела је учешће у припреми позоришне представе <i>Louvre</i> јун – јул Циљна група: омладина, грађани Инголштата, Мурске Собоце (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2016</i> програма Еразмус +
	Гостовање крагујевачке уметнице Јована Ранђеловић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
Реплика скулптуре теракота ратника у природној величини поклоњена је	

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Сјиан (Кина)	Град Крагујевцу, као граду пријатељу Сјиана. Напази се у Народном музеју у Крагујевцу. Циљна група: грађани Крагујевца и гости Подршка: Град Сјиан
Смоленск (Русија)	Ученици ТУШ <i>Тоза Драговић</i> који уче руски језик узели су учешће са ученицима из Смоленска у историјско-књижевној радионици на тему <i>Све што је било за памћење, памтим</i> инспирисану Другим светским ратом. Радионица је реализована путем видео линка. Април, Крагујевац/Смоленск Циљна група: средњошколци Подршка: Град Крагујевац, Град Смоленск
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Ноћ истраживача</i> , (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Универзитет у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.
Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је пет предавања, концерт класичне музике, две документарне и једну ликовну изложбу; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Праг, Чешка	Наступи Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, под називима: „У срцу Прага“, „Духовни свет“, „У част Карла IV“ и „Фолклорни маратон“, (Староградски трг); Дефиле - Марјански трг, Гала концерт - Театар Винохрадец, Оркестар и певачи „Хармонија контраста“ и „Црква Светог Салватореа“
Питешти, Румунија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Међународном фестивалу фолклора, песме и плеса „Фестивал лала“
Требиње, Република Српска	Извођачки ансамбл и Велики народни оркестар Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацији Обележавање 60 година КУД „Алати“ Требиње
Лакташи, Република Српска	Учешће Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Интернационалном фестивалу аматерског театра
Битољ, Македонија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Међународном фестивалу фолклора Битољ 2016
Охрид, Македонија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Европском фестивалу фолклора Охрид 2016

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

2017. година	
Бидгошћ (Пољска)	40. Међународни фестивал младих музичара <i>Музичке импресије</i> , студенти ФИЛУМ-а освојили прву награду. Репертоар: дела Душана Радића, Исидоре Жебељан и Франсиса Пуленца. 29. јун - 04. јул, Палата младих, Бидгошћ Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Средњошколски хор <i>Primo</i> учествовао је на Фестивалу камерних хорова и вокалних ансамбала у Крагујевцу Август, Галерија Народног музеја у Крагујевцу Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Пројекат <i>Пољско-српски колаж</i> , партнери Дом културе бр.5 из Бидгошћа и ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> . У оквиру програма реализовани заједничка изложба и радионице 15-19. новембар, Бидгошћ Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
Смоленск (Русија)	На ликовном конкурс <i>Градови као браћа</i> учествовали ученици ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> и ОШ <i>Радоје Домановић</i> Јануар, Смоленск Циљна група: средњошколци Подршка: Град Крагујевац, Град Смоленск
Дрезден (Немачка)	На Конференцији <i>Међународни дијалог у Дрездену 2017</i> на тему урбаних мировних култура, крагујевачка историчарка Кристина Јоргић узела учешће 01 - 03. октобар, Дрезден Циљна група: стручна јавност Подршка: Град Крагујевац
Инголштат (Немачка)	Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринен гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Драмски студио Дома омладине, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узео учешће у припреми позоришне представе <i>Hot Spot</i> јун – јул Циљна група: омладина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2017</i> програма Еразмус +
	Гостовање крагујевачког уметника Филип Мисита у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	<i>Југендкаммерхор Инголштат</i> , <i>Крагујевачко певачко друштво</i> и <i>Крагујевачки оркестар</i> одржали су заједнички предбожићни концерт у цркви Морицирше Децембар, Инголштат Циљна група: грађани и гости Инголштата Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Ноћ истраживача</i> , (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Универзитет у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најсавијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.
Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је шест предавања, међународни фестивал камерне музике (три концерата класичне музике), један музичко-едукативни перформанс и једну документарну изложбу; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Лакташи, Република Српска	Наступ Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на XII Међународном фестивалу аматерског театра „Лакташи 2017“
Гетеборг, Шведска	Наступ Извођачког ансамбла, Великог народног оркестра и солиста Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту са КУД „Стеван Синђелић“
Халмстад, Шведска	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, ПГ „Архаика“ и солиста на Концерту у Удружењу Срба
Баден, Швајцарска	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра и солиста Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту са „Коло Баден“

2018. година	
Бидгошћ (Пољска)	Пројекат <i>Пријатељ без граница</i> наставак је <i>Пољско-српског колажа</i> , партнери Дом културе бр.5 из Бидгошћа, Прва крагујевачка гимназија и КЦ УММУС. У оквиру програма реализовани заједнички концерт, изложба и радионице, а направљена је и мултимедијална презентација Од 30. септембра до 07. октобра, Крагујевац Циљна група: деца и омладина, грађани Крагујевца Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
Амбасада Словачке	Концерт Војног оркестра Оружаних снага Републике Словачке 07. јуна, Друга крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Амбасада Словачке, Град Крагујевац
Бјелско-Бјала (Пољска)	Осмочлани ансамбл ЦЗНТК Абрашевић наступио на 14. Фестивалу градова партнера 07 – 10. јун, Бјелско-Бјала Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Бјелско-Бјала, Град Крагујевац
Санкт Петербург (Русија)	На Међународном ликовном такмичењу за ученике <i>Ја сликам Санкт Петербург</i> учествовали су ученици ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> , ОШ <i>19. октобар</i> , ОШ <i>Живадинка Дивац</i> , ОШ <i>Наталија Нана Недељковић</i> , полазници <i>Малог ЦЕЛУС-а</i> . Рад ученика из Крагујевца је проглашен најбољим из Србије. Јун, Санкт Петербург Циљна група: основци, грађани и гости Санкт Петербурга Подршка: Град Крагујевац, Град Санкт Петербург
Сјиан (Кина)	Уметничка труппа <i>Мали лабуд</i> из Дечје палате Општине Лианху, града Сјиана, наступила у Крагујевцу 12. јул, Књажевско-српски театар

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	<p>Циљна група: основци, средњошколци, грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Крагујевац, Град Сјан</p>
Волгоград (Русија)	<p>На Међународном форуму народне дипломатије <i>Дијалог на Волги: Мир и међусобно разумевање у 21. веку</i>, представљен Спомен парк Крагујевачки октобар у оквиру теме <i>Колективно сећање и културни идентитет</i>, и сарадња градова пријатеља Крагујевца и Инголштата. Град Крагујевац је представљен као члан Међународне асоцијације градова весника мира.Октобар, Волгоград Циљна група: стручна јавност, званични представници власти Подршка: Град Крагујевац, Град Сјан</p>
Инголштат (Немачка)	<p>Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринин гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
	<p>Изложба фотографија <i>Сусрети</i> којом су два фотографа из Инголштата Хуберт Клоцек и Крагујевца Предраг Циле Михајловић исказали сопствени доживљај града пријатеља. За изложбу је израђен каталог, плакат, позивнице. Април, Градска галерија Позоришта у Инголштату Мај, Универзитетска галерија, Крагујевац Циљна група: грађани Инголштата/Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
	<p>Драмска секција Прве крагујевачке гимназије, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела учешће у припреми позоришне представе јун – јул Циљна група: омладина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2018</i> програма Еразмус +</p>
	<p>Изложба 19. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2017</i> 15. јул, Нова зграда Градске управе Инголштата Циљна група: грађани и гости Инголштата Подршка: Град Инголштат, Спомен-парк <i>Крагујевачки октобар</i></p>
	<p>Гостовање крагујевачке уметнице Катарина Недељковић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
	<p><i>Југендкаммерхор Инголштат</i> и <i>Крагујевачко певачко друштво</i> одржали су заједнички концерт под називом <i>Хорски звуци Баварске и Шумадије</i> у Галерији Народног музеја у Крагујевцу 24.мај (22 – 25.мај), Крагујевац Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
Европска унија (Европска комисија)	<p>Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације Ноћ истраживача, (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.</p>
Универзитет у Питсбургу	<p>У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.</p>

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је документарну изложбу, међународни концерт камерне музике и научни скуп; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Бања Лука	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Фестивалу српског фолклора

2019. година	
Бидгошћ (Пољска)	<i>Duo Partyzant</i> из Бидгошћа одржао концерт у Крагујевцу 12. јун, Дому омладине Крагујевца Циљна група: омладина, грађани Крагујевца Подршка: Град Крагујевца, Град Бидгошћ Пројекат <i>Бидгошћ – Крагујевац, путеви пријатељства</i> наставак је <i>Пољско-српског колажа</i> , сарадња Дома културе бр.5, Шесте гимназије, Камерног ансамбла <i>Fresca Voce</i> из Бидгошћа, Прве крагујевачке гимназије. У оквиру програма реализован је заједнички концерт, радионице, едукативни излети Септембар, Бидгошћ Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевца
Ређо Емилија (Италија)	Изложба <i>Тиха места</i> крагујевачког фотографа Ивана Арсенијевића проглашена је једном од три најбоље у пратећем програму <i>Ћиркуито оф</i> на фестивалу <i>Fotografia Europea</i> Мај, Ређо Емилија Циљна група: грађани и гости Ређо Емилије Подршка: Организатори Фестивала, уметник
Амбасада Египта	Египатски оркестар <i>Al Nour Val Amal</i> , чије су чланице слепе и слабовиде особе, одржао концерт у Крагујевцу 12. септембар, Друга крагујевачка гимназија Циљна група: грађани Крагујевца Подршка: Амбасада Египта, Град Крагујевца
Амбасада Француске	Изложба о Великом рату представљена је крагујевачкој публици Јануара, Народни музеј у Крагујевцу Циљна група: средњошколци, грађани Крагујевца Подршка: Амбасада Француске, Град Крагујевца / Историјски архив Шумадије
Амбасада Израела	Манифестација <i>Дани Израела у Крагујевцу</i> обухватила је наступ ученика који су представљали Државу Израел на музичком такмичењу <i>Србија у ритму Европе</i> , промоцију туристичке туре <i>Јеврејско наслеђе Крагујевца</i> , Хавер Србија радионицу за младе, предавање о израелској књижевности и делу Амоса Оза заменице Амбасадора Џени Седов и отварање ревије израелског филма 11. и 12. јун, Крагујевац (Пешачка зона, Народна библиотека Вук Караџић, Дом омладине Крагујевца) Циљна група: деца и омладина, грађани Крагујевца Подршка: Амбасада Израела, Град Крагујевца
Амбасада Мађарске	Мешовити хор из Зирца (Мађарска) учествовао је на Фестивалу камерних хорова и вокалних ансамбала у Крагујевцу Август, Галерија Народног музеја у Крагујевцу Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Амбасада Мађарске, Град Крагујевца / Музички центар Крагујевац

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Санкт Петербург (Русија)	<p>Професорка ликовне културе Славица Ђорђевић и ученица Анђела Ђурђевић из ОШ <i>19.октобар</i> из Маршића, чији је рад претходне године проглашен најбољим из Србије, посетиле су Санкт Петербург поводом фестивала <i>Скарлетна једра</i> Јун, Санкт Петербург Подршка: Град Крагујевац, Град Санкт Петербург</p> <p>Камерни оркестар <i>Симфониета из Санкт Петербурга</i> из државне установе културе <i>Државни академски симфонијски оркестар Санкт Петербурга</i> наступио је на фестивалу <i>ОКТОХ</i> у Крагујевцу Октобар, Прва крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Крагујевац, Спомен парк <i>Крагујевачки октобар</i></p>
Сџиан (Кина)	<p>У оквиру Евро-азијског економског форума одржани су 07. Међународна конференција градова дуж економског пута свиле, <i>Тинк-танк</i> семинар 2019 и Округли сто Међународне групе стручних саветника, чији је члан постао представник Града Крагујевца Ђилан Градског већа за културу Миљан Бјелетић Септембар, Сџиан Циљна група: стручна јавност, званичници Подршка: Град Крагујевац, Град Сџиан</p>
Инголштат (Немачка)	<p><i>Југендкаммерхор Инголштат</i> и <i>Крагујевачко певачко друштво</i> одржали су још један заједнички концерт 25.мај, Инголштат Циљна група: грађани и гости Инголштат Подршка: Град Инголштат, Студентски културни центар Крагујевац</p>
	<p>Драмска секција СКЦ-а, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела учешће у припреми позоришне представе јун – јул Циљна група: омадина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2019</i> програма Еразмус +</p>
	<p>Гостовање крагујевачке графичке дизајнерке Андријана Васиљевић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
	<p><i>Грузијски оркестар</i> из Инголштата наступио је на крагујевачком фестивалу <i>ОКТОХ</i> у Крагујевцу Октобар, Прва крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Инголштат Подршка: Град Инголштат, Студентски културни центар Крагујевац</p> <p>Поводом 20. Међународног салона антиратне карикатуре, повећан је новчани део Награде Града Инголштата са 500 на 750 евра Октобар, Крагујевац Подршка: Град Инголштат</p>
Европска унија (Европска комисија)	<p>Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Ноћ истраживача</i>, (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.</p>
Амбасада Републике Чешке и Јужноморавска регија Републике Чешке	<p>Манифестација <i>Караван чешке музике</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, преко које су се крагујевачки музички посленици из Музичке школе „Др Милоје Милојевић“ и са ФИЛУМ-а представили грађанима Београда, Беле Цркве и Вршца; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност поменутих градова и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Јужноморавска регија Републике Чешке и Национални</p>

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

	савет чешке националне мањине у Републици Србији,
Лион - Француска	Наступ Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацијама: Духовна разгледница и Напред у Отаџбину
Свети Никола (Македонија)	Наступ Првог ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацији Тодорица - Македонија

2020. година	
Бидгошћ (Пољска)	Одложена изложба 20. Салона антиратне карикатуре за следећу годину. Центар за омладину <i>Палата младих</i> , који организује међународне манифестације: Музичке импресије у Бидгошћу и Међународне сусрете музичке омладине, и Музичка школа Др Милоје Милојевић планирају да конкуришу за заједничке пројекте у оквиру програма Еразмус +.
Вуши (Кина)	Ученици из ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> учествовали на 04. Међународном ликовном конкурс за младе у организацији Канцеларије за спољне послове Народне провинције Ђангсу. Октобар, град Вуши Циљна група: ученици основних школа Подршка: Град Крагујевац
Јужноморавска регија (Чешка)	Наступ квинтета кларинетиста на ОКТОХ-у одложен за следећу годину
Трчин (Словачка)	Наступ хора <i>Piarissimo</i> на ОКТОХ-у одложен за следећу годину
Амбасада Израела	Манифестација Дани Израела у Крагујевцу требало је између осталог да обухвати културне садржаје предавање о <i>Савременој израелској културној сцени</i> , изложбу фотографија <i>Графити уметност Јерусалима и Хаифе</i> и пројекцију израелског филма <i>Венчање на папиру</i> . Због епидемије вируса ковида 19 манифестација је одложена.
Амбасада Мађарске	Планирани наступ камерног хора из Терекбалинта у Саборној цркви успења Свете Богородице одложен је за наредну годину.
Санкт Петербург (Русија)	Ученици награђеној на Међународном ликовном конкурс <i>Ја сликам Санкт Петербург</i> и ове године је упућен позив да посете Санкт Петербург и присуствују фестивалу <i>Скарлетна једра</i> , али посета није реализована због епидемије вируса Ковид 19.
Сјан (Кина)	Промо материјал о Граду (текст, видео, фото) достављен Сјану за употребу на сајту и јавним местима.
Инголштат (Немачка)	Два уметника из Инголштата учествовала су на конкурс 02. Међународног бијенала уметности 'АРТИЈА у Крагујевцу. Њихови радови представљени су на изложби Бијенала. Новембар 2020 - јануар 2021. Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац Због епидемије вируса Ковид 19, заједнички програми и пројекти планирани за 2020. године одложени су за наредну 2021. годину: - размена ученика Друге крагујевачке гимназије и Екатеринен гимназије, - Баварска изложба хортикултуре 2020, - изложба 20. Међународног салона антиратне карикатуре у Инголштату, - вишенедељни боравак младог крагујевачког уметника Николе Говедарице.
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Hoř истраживача</i> , (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Амбасада Републике Чешке и Јужноморавска регија Републике Чешке	Манифестација <i>Караван чешке музике</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, преко које су се крагујевачки музички посленици из Музичке школе „Др Милоје Милојевић“ и са ФИЛУМ-а представили грађанима Новог Сада и Чешког Села (у јужном Банату); Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност поменутих места и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Јужноморавска регија Републике Чешке и Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Амбасада Државе Израел	Манифестације <i>Упознај Израел</i> и <i>Обележавање Дана Хануке у Крагујевцу</i> Удружење српско-израелског пријатељства „Ахава“, преко којих су се грађани Крагујевца, превасходно школског узраста, упознали са културом, традицијом, историјом и језиком Израела, односно са једним од највећих јеврејских празника – Празника светлости „Ханука“; Подршка: Амбасада Државе Израел и Град Крагујевац.
Минхен (Немачка)	Наступ Оркестара, првог тима певача Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту у Минхену
Напомена:	Одржана су два концерта иностраних извођача у оквиру ОКТОХ-а 201 Српско - јеврејског друштва Браћа Бару , (Београд), Саборна црква Успења Пресвете Богородице Кипарског симфонијског оркестра (Кипар), Друга крагујевачка гимназија. - Делегација Немачког савеза за бригу о ратним гробовима и Амбасаде СР Немачке посетила је Крагујевац у августу 2016. Године. Чланови делегације били су: Маркус Мекел, председник Немачког Савеза за бригу о ратним гробовима, Проф. др Штефан Тробст, члан Научног савета у Савезу, Томас Шок, руководилац за средњу и југоисточну Европу Александер Јунг, заменик амбасадора СР Немачке, Инго Гнојке, војни аташе, Синке Тос, преводилац

Удружења грађана која су активна у области међународне сарадње:

- Удружење српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“; делатност: међународна сарадња са Чешком Републиком и Јужноморавском регијом у области културе и уметности; број чланова: 45
- Удружење српско-израелског пријатељства „Ахава“; делатност: међународна сарадња са Државом Израела у области културе и уметности; број чланова: 39
- Удружење „Школа мира“ Крагујевац, основано 1988. године; делатност: међународна сарадња у области културе и образовања; број чланова: 42.
- Удружење српско румунског пријатељства Ризница, основано 2007. године; делатност: међународна сарадња у области културе, стваралаштва, образовања, науке и сл.; број чланова: 150.
- Удружење српско-словачког пријатељства „Словенски корени“ основано 2013. године

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ

Крагујевац је профилисао мапу културних манифестација и програма који чине део његовог идентитета.

Календар свих манифестација

Назив манифестације	Место одржавања	Време одржавања	Кратак опис
Дан града	На територији целог града	мај	Мајске свечаности посвећене проглашењу Крагујевца за прву престоницу модерне Србије
ОКТОХ	Спомен парт „Крагујевачки октобар“	Октобар	Концерт камерне музике
Велики школски час	Спомен парт „Крагујевачки октобар“	21. октобар	У знак сећања на страдање ђака и професора Крагујевачке гимназије, на платоу испред споменика V3
Међународни салон антиратне карикатуре	Спомен парт „Крагујевачки октобар“	Октобар	Изложба
Јоакимови дани	Књажевско-српски театар	Мај	Фестивал најбољих позоришних представа по текстовима домаћих аутора
Међународни позоришни фестивал „Јоакимфест“	Књажевско-српски театар	октобар	Међународни позоришни фестивал малих сцена
Златна искра	Позориште за децу	мај	Међународни луткарски фестивал
Међународни фестивал камерних хорова и вокалних ансамбала	Сала Прве крагујевачке гимназије, Галерија народног музеја, Друга крагујевачка гимназија, Стара скупштина, Саборна црква	август	Организатор – Музички центар
Позоришни сусрети гимназија Србије	Књажевско-српски театар	мај	Организатор - Прва крагујевачка гимназија
Интернационални фестивал уметника хармонике	Прва крагујевачка гимназија	новембар	Организатор - ДОО „Ад Либитум“
Међународни џез фестивал	Књажевско-српски театар, Дом омладине	Крај августа	Организатор Удружење Арт кварт
КРАФ	Књажевско српски театар, Дом омладине, Спомен парк	Крај октобра	Организатор НВО „Миленијум“
Арсенал фест	Комплекс „Кнежев арсенал“	Крајем јуна	Вишедневни музички фестивал у организацији УГ „Арсенал фест“
Госпојинске свечаности	Епархијски дом Саборне цркве	Август - септембар	Духовно културна манифестација посвећена празнику Успења Пресвете Богородице
Регионални позоришни фестивал	Студентски културни центар	март	Организатор Студентски културни центар

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

„ЗЛАТНА КУЛИСА“	ПМФ		
„Доста су свету једне Шумарице“ –	Спомен парк „Крагујевачки октобар“	октобар - новембар	Књижевни и ликовни конкурс за ученике основних школа са српског говорног подручја
БДЕЊЕ	Спомен парк „Крагујевачки октобар“	20. октобра	Промовише се сећање на жртве страдале у ратовима широм планете, као и критика рата и деструктивних идеја
Шумадијски Инт. филмски фестивал ШИФФ	Позориште за децу, Дом омладине	друга половина децембра	Организатор - Удружење Арт кварт
Фестивал камерне музике CONVIVIAM MUSICUM	Сала Прве крагујевачке гимназије	септембар	Удружење CONVIVIAM MUSICUM
„Фоторама“	Градске галерије	почетак децембра	Организатор Фото клуб „Алоло“
Фестивал нове народне музике „Драгиша Недовић“	Театар, сајам, хотел Шумарице	новембар	Организатор Удружење естрадних уметника и извођача „Крагујевац концерт“
Артија	Спомен парк „Крагујевачки октобар“	бијенална манифестација	Организатор Спомен парк „Крагујевачки октобар“
„Дани крагујевачке књиге“	Народна библиотека „Вук Караџић“	фебруар	Организатор Народна библиотека „Вук Караџић“
„Шумадијски блуз и џез фестивал“	Дом омладине	прва половина јуна	Организатор Дом омладине
„БАШТЕАТАР“	Дом омладине	септембар	Организатор Дом омладине
Међународни фестивал камерних хорова „Концепти“	Прва крагујевачка гимназија, Друга крагујевачка гимназија, Галерија Народног музеја, Стара Скупштина, Саборна црква	бијенална манифестација половином августа	Организатор Музички центар
Сретење	Стара скупштина	15. фебруар	Дан државности Србије и Дан Књажевско-српског театра
Позоришни сусрети ученика гимназија Србије	Књажевско-српски театар	мај	Организатор Прва крагујевачка гимназија
„Шумарице“ – књижевни и ликовни конкурс за ученике основних и средњих школа са српског говорног подручја	Спомен парк „Крагујевачки октобар“	јануар	Конкурс се расписује 1. септембра. Изложбе, дечије радионице и публикације се организују од новембра до јануара наредне године.
Ђурђевдански песнички сусрети	Центар „Абрашевић“	мај	Ђурђевдански песнички сусрети се од 2016. године одржавају у склопу програма обележавања Дана Града.
„Звездане стазе“ – међународно такмичење младих хармоникаша	Прва крагујевачка гимназија	април	Организатор - ДОО „Ад Либитум“
Октобарске свечаности	На територији целог града	октобар	Одавање поште жртвама злочина у Шумарицама и мировним и антиратним активностима
	Књажевско-српски	Мај - јун	Организатор НВО „Миленијум“

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

РЕФРАКТ	театар, Дом омладине, СКЦ		
Крагујевац заувек – мултимедијални перформанс		мај	
Ноћ музеја	Музеји, галерије, изложбени простори	мај	
„Ђурђевдан је...”, музичка манифестација	Градски тргови	мај	Концети за дан града
Ђурђевдански фолклорни маратон	Градски тргови	мај	Циљ маратона је презентација и очување традиционалне културе Србије
Фестивал беседништва	Центар „Абрашевић“	новембар	Такмичење у беседништву и ораторству
Традиција фест	Центар „Абрашевић“	јун	Промоција, неговање и очување традиционалне музике и песме.
Фестивал „Богатство различитости“	Градски тргови	Септембар - бијенално	Организовање фестивала чији су учесници ансамбли који негују традиционалну културну баштину националних мањина у Србији.
SKC STREET ART FESTIVAL	Летња сцена СКЦ, на различитим локацијама у граду	јул	Мултимедијални међународни фестивал који окупља стрит арт уметнике али и музичаре, перформере, плесне групе у главном програму.
ESTAM World Music Festival	Књажевско-српски театар, друге локације у граду	Август, Децембар	Фестивал окупља и представља најзначајније, актуелне представнике <i>world music</i> жанра из читавог света као и домаће музичке великане.
MAIL ART SKC	Галерија СКЦ		Изложба радова из колекције сталне галерије антиратне дигиталне уметности.

Савет Мреже установа културе је крајем октобра 2019. године расписао Јавни позив за подношење предлога за избор сталних манифестација. Предлози су пристигли од стране установа културе, других заинтересованих субјеката из јавног и цивилног сектора, стручњака у култури, уметника и заинтересованих појединаца. Чланови Савета Мреже су на основу анализе предлога издвојили и предложили 25 традиционалних манифестација које својим статусом у друштву, постигнутим квалитетом, професионалном организацијом, оценама у стручној јавности, одзивом публике, као и самим значајем за позиционирање Крагујевца на културној мапи Србије, могу бити носиоци развоја културе како у Крагујевцу, тако и целом региону који ка њему гравитира. Скупштина града Крагујевца усвојила је ову Одлуку 2019. године

Преглед сталних културних манифестација

Сталне манифестације у области културе од значаја за Град, у смислу одредаба Одлуке о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе од значаја за град Крагујевац („Службени лист града Крагујевца” бр. 33/19 и 36/20) су оне манифестације које својом вишегодишњом традицијом одржавања, квалитетом, стеченим угледом, својим

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

значајем и садржајем афирмишу Град, доприносе остваривању општег интереса у култури и задовољавању потреба грађана у области културе и то су:

„Дан Града Крагујевца“ је манифестација која се сваке године традиционално одржава за Ђурђевдан. Састоји се од великог броја културних програма – концерата на трговима, концерата класичне музике, изложби, дечјег карневала, као и других пратећих пригодних програма са нагласком на историју Крагујевца и његову улогу у стварању модерне српске државе, односно прву престоницу модерне Србије. Организатор манифестације је град Крагујевац.

„Велики школски час“, „Бдење“, „Доста су свету једне Шумарице“, „Октох“ и „Међународни салон антиратне карикатуре“, „Артија“ представљају традиционалне манифестације које су настале из потребе обележавања пијетета према жртвама – родољубима стрељаним 21. октобра 1941. године. Овим манифестацијама се промовише мир, сећање на жртве страдале у ратовима широм планете, као и критика рата и деструктивних идеја. Организатор манифестација је установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ у Крагујевцу.

„Госпојинске свечаности“ представљају манифестацију којом братство Саборног храма Епархије Шумадијске обележава Успење пресвете Богородице. Ова манифестација има јасан културнообразовни карактер, будући да се у њеном склопу сваке године организује велики број важних програма посвећених историји српског народа, очувању његовог идентитета, као и његовој историји и традицији. Организатор манифестације је Епархија шумадијска и братство Саборног храма Успења Пресвете Богородице, у сарадњи са ГТО Крагујевац.

Крагујевачки фестивал антиратног, ангажованог и академског филма „КРАФ“, је манифестација која као фестивал антиратног, ангажованог и академског филма има за циљ да упути поруке мира, укључи ангажоване друштвене теме и децентрализује кинематографију. Организатор манифестације је НВО Millenium из Крагујевца.

„Дани крагујевачке књиге“ је манифестација која има за циљ да кроз вишедневне разноврсне програме прикаже крагујевачку издавачку и стваралачку продукцију, која је библиографски обрађена у Завичајном одељењу библиотеке. Данима крагујевачке књиге циљ је да се укаже на значај завичајне колекције, која треба да садржи све књижне и некњижне материјале, који се У и О Крагујевцу објаве током године. Ова манифестација не обухвата искључиво једну врсту стваралаштва изражену кроз књижну и некњижну грађу, већ и много шири дискурс завичајности – представља завичајне ауторе (појединце и удружења) који различитим интересовањима и хобијима баштине традицију и културу града и околине..

„БАШТеАтар“ је манифестација која као једини фестивал у региону, селекује представе искључиво настале ван институционалних позоришта и окупља уметнике који су одлучни да стварају и без финансијске и оперативне подршке позоришних кућа. Организатор манифестације је установа Дом омладине „Крагујевац“ у Крагујевцу.

„Златна искра“ је манифестација – луткарски фестивал који се традиционално одржава од октобра 1994. године, када је одржан 1. међународни луткарски фестивал малих форми и када су се, по први пут, окупили ствараоци који у луткарској форми изражавају богатство сценског стваралаштва. Од 2001. године, овај фестивал се одржава под данашњим именом. Организатор манифестације је установа „Позориште за децу“ Крагујевац.

„ЈоакимФест“ је манифестација која као фестивал савременог, модерног, друштвено, естетски и поетички референтног позоришта, има евро-регионални концепт и темељи се на избору представа које су у пуном сагласју са модерним извођачким позоришним праксама. Организатор манифестације је установа Књажевско српски театар у Крагујевцу.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

„**Јоакимови дани**“ је манифестација која као фестивал има за циљ повезивање позоришта и уметника и афирмацију домаћег драмског стваралаштва. Традиционално се организује у оквиру Мајских свечаности. Организатор манифестације је установа Књажевско српски театар у Крагујевцу.

„**Позоришни сусрети ученика гимназија Србије**“ је манифестација која траје већ 20 година и представља званично такмичење ученика гимназија Србије, установљено Годишњим календаром Министарства просвете Републике Србије. Ова манифестација окупља ученике гимназија из целе Србије, промовише културу код младих и развој глумачких талената. Организатор манифестације је Прва крагујевачка гимназија.

Међународни фестивал камерних хорова „Концепти“ је манифестација основана 1995. Године. Одржава се бијенално и једини је хорски фестивал који од хорова захтева програмски концепт. Фестивал је и део уметничке асоцијације *Европа за фестивале, фестивали за Европу (ЕФФЕ)*. Организатор манифестације је Музички центар у Крагујевцу.

„**Интернационални фестивал уметника хармонике**“ је манифестација која се одржава скоро три деценије и традиционално окупља најбоље извођаче из целог света. На њему учествују победници највећих светских такмичења, те се на овај начин љубитељима ове музике највећа достигнућа у свету уметности у хармоници чине доступним, што је и један од разлога успешности познате крагујевачке школе хармонике у свету. Организатор манифестације је ДОО „Ад либитум“ из Крагујевца.

Фестивал камерне музике „Convivium Musicum“ је манифестација која кроз креативни програмски концепт, избор камерних састава и диверзитет музичких стилова, представља јединствену манифестацију на овим просторима. Фестивал камерне музике је једна од најмлађих манифестација, која је квалитетом својих програма допринела да Крагујевац буде препознатљив и по овој врсти музичког стваралаштва. Организатор манифестације је Удружење грађана „Convivium Musicum“ из Крагујевца.

„**Интернационални џез фестивал**“ је манифестација међународног карактера која постоји већ 20 година, са одржаних преко 120 концерата, на којима су наступала светски призната имена џез музике, од којих су нека први и једини пут у Србији наступала управо на овом фестивалу. Организатор манифестације је Удружење „Арт кварта“ из Крагујевца.

„**Шумадијски блуз и џез фестивал**“ је манифестација која има за циљ промоцију и развој блуза и џеза у Шумадији и шире. Организатор манифестације је установа Дом омладине „Крагујевац“ у Крагујевцу.

„**Арсенал фест**“ је манифестација која као један од манифестација која као један од највећих домаћих музичких фестивала окупља више хиљада љубитеља рок, поп и алтернативне музике из земље и иностранства. Један је од најпрепознатљивијих крагујевачких и шумадијских брендова, а на њему наступају познати музичари из целог света. Организатор манифестације је Удружење грађана „Арсенал фест“ из Крагујевца.

„**Шумадијски интернационални филмски фестивал (ШИФФ)**“ је манифестација на којој се приказују дебитантска остварења младих аутора, са фокусом на тематику за младе. Организатор манифестације је Удружење „Арт кварт“ из Крагујевца.

„**Фоторама**“ је манифестација која као међународни фестивал уметничке фотографије чији програм обухвата сва подручја уметничке фотографије укључује и међународни фото конкурс за учеснике из целог света. Организатор манифестације је Фото-клуб „Аполо“ из Крагујевца.

Фестивал народне музике „Драгиша Недовић“ је манифестација која има за циљ промоцију народне музике засноване на изворној народној музици и традиционалном музичком наслеђу. Манифестација носи име једног од најзначајнијих крагујевачких

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

музичких стваралаца у овој врсти музике, човека који је аутор огромног броја песама које се данас сматрају народним, што је доказ њиховог квалитета. Организатор манифестације је Удружење грађана "Крагујевац концерт" из Крагујевца.

Утврђена листа манифестација, програма и пројеката у области културе од значаја за град Крагујевац се финансира или суфинансира из буџета града Крагујевца.

Сталним манифестацијама управља Савет сталних манифестација града Крагујевца који образује Градско веће из реда стручних и јавних радника, познавалаца из области културе. Један од чланова Савета обавезно се именује из реда запослених у градској управи надлежној за област буџета и финансија.

5. КУЛТУРНИ ТУРИЗАМ

На плану развоја и промоције културног туризма Градска туристичка организација (ГТО) Крагујевац сарађује са Градском управом и са свим институцијама културе у граду.

Град Крагујевац има богату понуду за туристе који желе да се упознају са културно-историјским садржајима у Србији јер се на ужем простору могу наћи материјални и духовни докази различитих периода и значајних догађаја у историји Србије. Такође, у граду се одржавају и бројне културне манифестације које употпуњују туристичку понуду. Све ово је база за добру сарадњу са институцијама културе и за развој културног туризма.

Промоција културног туризма се одвија на неколико нивоа. Штампани материјали, брошуре и водичи обухватају културно-историјске споменике и институције културе. Може се рећи да они заузимају и централно место у промоцији града, јер се Крагујевац већ дуго година промовише као престоница модерне Србије (комплекс "Милошев венац"), а такође је увек у првом плану и Спомен парк "Крагујевачки октобар". Промотивне активности на сајту и друштвеним мрежама укључују најаве догађаја из области културе. На сајмовима и манифестацијама у земљи и иностранству се промовишу догађаји који су ширег значаја, а са појединим институцијама су организоване и промоције на Београдском сајму туризма и сличним, значајним манифестацијама у земљи и региону.

ГТО Крагујевац је организатор или суорганизатор различитих догађаја, од којих су неки значајни за промоцију културне баштине и традиције града и доприносе стварања имиџа града културе у земљи и региону. Манифестације су:

- Ђурђевдански Дечји карневал, 6 мај, у оквиру обележавања Дана града организујемо Дечји карневал који окупља децу предшколског и школског узраста са територије града, плесне, уметничке, спортске и друге клубове и удружења.
- Фића фест, друга половина јуна, окупља љубитеље возила фића и старих аутомобила са територије Балкана- доприноси развоју индустријског туризма, као врсте културног туризма
- Сабор народног стваралаштва у оквиру Госпојинских свечаности, 28.август, продајна изложба традиционалних производа и сувенира у порти Саборне цркве
- Међународни сајам туризма и сеоског туризма -у оквиру забавног дела су програми културно-уметничких друштава, изложбе и модне ревије локалних произвођача традиционалних производа

Осим сарадње са институцијама културе у граду, ГТО "Крагујевац" сарађује са удружењима на пољу фолклора, драмске, плесне и уметничке активности, чуварима старих заната и

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

произвођачима сувенира. На манифестацијама и догађајима у граду и у земљи које организујемо наступају различита удружења, у зависности од врсте догађаја. Произвођачи домаћих производа и сувенира продају своје производе на различитим манифестацијама и базарима, као и у Туристичком инфо центру.

Музеји су посебно значајни за туристичке посете, па је са тим у вези развијена сарадња са Народним музејем и Спомен парком, у смислу промоције, довођења гостију, осмишљавања и организовања водичких тура које обухватају ове објекте. Такође је у промоцију и организацију тура укључен и музеј "Стара ливница", који нажалост није институција културе, па је радно време неприлагођено потребама туриста, али се за сада у договору са фабриком "Застава оружје" превазилази овај проблем.

Водичке туре, аутобуске или пешачке, од опшних које обухватају цео град, преко тематских, које осмишљавамо и организујемо у сарадњи са институцијама културе намењене су туристима, али и локалном становништву, у циљу едукације и јачања свести о културно-историјском значају града. У том смислу сарађујемо са школама на територији града и региона, Универзитетом и осталим заинтересованим странама. Неке од тематских водичких тура из области културног туризма су: Историјско језгро града, Легат Николе Коке Јанковића, Задужбине и задужбинари, Ђура у Крагујевцу, манастирске туре...

Људски ресурси за развој културног туризма су запослени у институцијама културе, Градској туристичкој организацији "Крагујевац" и водичи на територији града Крагујевца. Лиценцираних водича нема довољно. У бази ТИЦ-а је око 10 водича, међутим и они често нису доступни за организовање тура, јер је већина ангажована на емитивним туристичким турама. У циљу подршке развоју културног туризма потребно је да се организује обука за локалне водиче, тј да се туристички водичи са лиценцом специјализују за презентовање културно-историјске баштине града.

До сада ГТО "Крагујевац" није реализовала веће пројекте из области културног туризма као носилац, нити као партнер. Актуелна је идеја о изградњи визиторског центра града, а који би био реализован у партнерству са институцијама културе.

ГТО "Крагујевац" узела је учешће у пројекту „Српско – руски мост културе“, у сарадњи са Удружењем „Школа мира“ и уз подршку Града Крагујевца. Прва конференција посвећена повезивању установа културе и туристичких организација Москве и Крагујевца одржана је у Крагујевцу од 09. до 12. октобра 2019. године. Том приликом су сагледане могућности интензивније сарадње и културне размене установа и договорене прве заједничке активности које су биле планиране за 2020. годину.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

6. ФИНАНСИРАЊЕ КУЛТУРЕ

Редовним издвајањем за годишње програме и рад установа културе, Крагујевац има утрошак од око 90% од укупног буџета намењеног за културу у граду. Тим средствима финансира се рад 11 установа, у којима је запослено 260 лица, од којих 189 на неодређено. Анализа процентуалне расподеле средстава на програме и остале трошкове говори о томе да материјални трошкови заједно са платама и доприносима запослених чине највећи део буџета за културу (78,71%), који је 2020. године износио **362.658.777,94 динара**. За реализацију програма опредељено је 21,86% буџета за културу (укључујући програме установа и средства за конкурс у култури)

Табеларни приказ Удела буџета за културу у укупном буџету Града, по годинама

Година	Реализација буџета града (извор 01)	Реализација - Установе културе (извор 01)	Реализација - Услуге културе (извор 01)	Укупно - Реализација за културу (извор 01)	% учешће реализације у култури у реализацији буџета града (извор 01)
1	2	3	4	5 (3+4)	6 (5/2)
2010	3,319,020,479	221,784,051	6,893,618	228,677,669	6.89
2011	3,900,117,872	232,692,186	7,853,743	240,545,929	6.17
2012	4,808,612,378	285,889,393	7,948,458	293,837,851	6.11
2013	5,200,797,688	275,530,700	1,224,333	276,755,033	5.32
2014	4,209,159,025	257,600,902	1,400,617	259,001,519	6.15
2015	4,231,846,316	298,738,813	2,993,281	301,732,094	7.13
2016	4,768,039,175	294,774,675	14,301,873	309,076,548	6.48
2017	5,090,757,195	321,383,567	41,275,211	362,658,778	7.12
2018	6,012,885,700	395,868,583	41,082,069	436,950,651	7.27
2019	6,314,522,892	418,017,245	30,349,769	448,367,014	7.10
2020	6.471.658.655	407.226.747,68	19.476.008,78	426.702.756,46	6,59

Говорећи о финансијама, за установе културе значајну потешкоћу представљају, између осталог, процедуралне облигације у вези са јавним набавкама које, како се сви саговорници слажу, не могу бити применљиве у области културе, јер ограничавају и стварају додатне трошкове приликом набавке публикација. Подаци показују да је Музички центар једина установа која је у могућности да већински финансира програмске активности, у односу на зараде запослених и редовне материјалне трошкове.

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Табеларни приказ структуре буџета градских установа културе у Крагујевцу према изворима финансирања (% у односу на укупан буџет установе) у 2020. години

Назив установе	Врста трошка		
	Плате и доприноси	Материјални и трошкови	Програми и пројекти
Спомен-парк „Крагујевачки октобар“	54%	30%	16%
Народни музеј	68 %	27 %	5%
Историјски архив Шумадије	67%	26,00%	7%
Народна библиотека „Вук Караџић“	68,00%	28,00%	4%
Књажевско-српски театар	76%	17%	7%
Музички центар Крагујевац	59,53%	15,63%	24,84%
Дом омладине	63%	21%	15%
Звод за заштиту споменика културе	80%	13%	7%
Установа Кораци	68%	21%	11%
Позориште за децу	70,00%	13,00%	17,00%
Центар за нег.трад. кул. „Абрашевић“	61,49%	23,91%	14,60%

Поред редовног програмског суфинансирања, Град је средства обезбедио и преко јавног конкурса Министарства културе и информисања „Градови у фокусу 2016“. Средства у износу од 18,000,000.00 динара намењена су за израду пројектно–техничке документације за потребе установа културе, потом идејног пројекта адаптације градске дворане „Шумадија“, као и за опремање Позоришта за децу Крагујевац. Међутим, за грађевинске радове реновирања и адаптације дворане, чија је процењена вредност, према речима градског већника за културу, милион евра, очекује се подршка државе.

И установе и удружења су већином ослоњени на финансирање програма из буџетских средстава и врло су ретки покушаји конкурсисања код европских или домаћих фондова који подржавају културу.

Када је реч о градском конкурсном финансирању и суфинансирању програма и пројеката у култури, последњих година је тај сегмент вишеструко унапређен. Крагујевац је један је од градова који највише издваја у ову сврху. Од 2018. године Крагујевац издваја 10,7% од буџета за културу за конкурсе, што у наредним годинама остаје на приближно истом нивоу.

До 2018. године Град је издаваштво финансирао преко Конкурса за финансирање/суфинансирање пројеката у области културе, али од 2019. године финансирање издаваштва врши се преко Установе културе Кораци (такође путем конкурса).

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

**ТАБЕЛАРНИ УПОРЕДНИ ПРЕГЛЕД ПОСЕТА И ДРУГИХ ПОДАТАКА У 2018. И 2019.
ГОДИНИ ПО УСТАНОВАМА**

Назив установе	Тип податка	2018.	2019.
ЦЗНТК „Абрашевић“	програми	76	79
	број посетилаца	13.570	10.990
	пређених километара (гостовања)	4.870	7.750
Историјски архив Шумадије	издата уверења	1.183	1.648
	број истраживачких дана	163	211
	посете истраживача	46	70
	посете ученика	170	200
	укупно посете	216	270
Народна библиотека „Вук Караџић“	програми	778	641
	трајање програма у данима	781	899
	број посетилаца	25.200	28.040
Дом омладине	број посетилаца	9.094	20.103
	приходи (спољни)	2.569.932,90	2.445.472,70
Завод за заштиту споменика културе	број посетилаца (Ноћ истраживача)	9.000 *12.000	9.600 *12.500
УК „Кораци“	издате монографске публикације	1	23
	издате серијске публикације	1	1
	број концерата	26	30
Музички центар	број посетилаца	9.000	11.535
	приходи (спољни)	2.856.603,64	2.841.428,00
Народни музеј	посете седишту Музеја (Галерија, Амицин и Кнез михајлов конак)	5.430	6.857
	посете Старој скупштини	3.774	3.215
	посете Кући С. Марковића	2.200	2.683
	посете Малом ликовном салону	2.738	2.466
	посете Легату Н. К. Јанковића	-	967
	укупно посете	14.142	16.188
Позориште за децу	одиграних представа	93	133
	одиграних представа – Сцена 303	51	26
	посетиоци	16.753	14.254
	посетиоци – Сцена 303	12.300	8.100
	посетиоци – друга дешавања	17.602	14.702
	укупно посетиоци	46.655	37.056
Спомен-парк	појединачне посете	12.816	8.555
	групне посете – школе	20.947	17.763
	остале групне посете	1.609	6.603
	посете Галерији „Мостови Балкана“	9.100	10.200
	укупно посете	44.472	**43.121
	приходи од улазница	24.698,00	**22.106,00
	приходи од вођења	3.647.642,00	**3.117.250,00
	приходи од робе	928.357,50	**508.480,00
	укупни приходи	4.600.697,50	3.647.836,00
	представе	102	95
	продате улазнице	14.379	12.395

**План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године**

Књажевско-српски театар	групне улазнице	2.655	2.708
	гледаоци	17.034	15.103
	остали програми	15 – 20.000	20 – 25.000
	укупан број посетилаца	30-35.000	35 – 40.000
	приходи од представа на сцени	2.560.100,00	2.483.260,00
	гостовања ансамбла театра	1.100.000,00	717.500,00
	приходи по уговорима	165.960,00	387.900,00
	издавање сале Театра	928.000,00	926.914,00
	издавање пословног простора	148.200,00	182.400,00
	укупни приходи	4.902.260,00	4.697.974,00

***План развоја културе
града Крагујевца
за период 2021 – 2025. године***

Децембар 2021. године

Садржај

Уводна реч Градоначелника.....	3
1. Контекст и процес израде	4
1.1. Контекст.....	4
1.2. Методологија израде.....	5
1.3. Фазе процеса развојног планирања	6
2. Преглед и анализа постојећег стања.....	7
2.1. Уводни подаци.....	7
2.2. Културна инфраструктура.....	7
2.3. Подручја деловања културе и уметности.....	8
2.4. Културна добра.....	14
2.5. Културна сарадња.....	20
2.6. Манифестације у области културе	28
2.7. Културни туризам.....	31
3. SWOT анализа	32
4. Визија.....	34
5. Циљеви развоја културе	35
6. Мере за достизање приоритетних циљева по развојним правцима	36
6.1. Посебни циљ 1. Унапредити институционалне капацитете у области културе	36
6.2. Посебни циљ 2. Унапредити систем управљања, регулаторног оквира и финансирања у култури.....	43
6.3. Посебни циљ 3. Трајно заштитити и валоризовати културно наслеђе.....	46
6.4. Посебни циљ 4. Континуирано развијати продукцију у складу са културним потребама и обезбедити равноправно учешће грађана у културном животу	50
6.5. Посебни циљ 5. Унапредити међународну сарадњу и процесе европских интеграција у области културе	58
6.6. Посебни циљ 6. Унапредити промоцију културе Града Крагујевца, с акцентом на дигитализацију	61
7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја.....	63
7.1. Спровођење плана развоја.....	64
7.2. Праћење спровођења плана развоја.....	64
7.3. Вредновање постигнутих учинака плана развоја.....	64
7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја	65
7.5. Ревизија плана развоја.....	65
8. Табеларни приказ циљева, мера и активности	66
9. Табеларни приказ пројеката чија реализација почиње у периоду 2021-2023. године.....	74
10. Анекси	
10.1. Преглед и анализа постојећег стања.....	

Уводна реч Градоначелника

Од 2003. године, када је усвојена прва Стратегија развоја културе у Крагујевцу, остварени су велики помаци у области развоја културе. Кроз континуирано увећање финансирања у последњих неколико година, култура је заузела значајније место у развоју града. Дефинисане су сталне манифестације од значаја за град (којих укупно има 25), чиме је Крагујевац потврдио статус регионалног културног центра Шумадије. Промовисан је и прихваћен концепт "Милошевог венца" као јединствене просторне културно-историјске целине. Формулисан је нови приступ споменичкој заштити и улепшавању града.

Планом развоја културе града Крагујевца 2021-2025. одређени су приоритети на којима треба да се заснива развој културе у наредном периоду: развој кадрова и инфраструктуре, међународна сарадња, развој публике и тржишта, подстицај стваралаштва младих, већа укљученост осетљивих група у културни живот у граду, стварање културних потреба и навика од најмлађег узраста, умрежавање и развој културног туризма, очување објеката од културног и историјског значаја и валоризација културног наслеђа, пренамена објеката који су део богатог културно-историјског наслеђа и развој креативних индустрија.

У ери дигитализације, неопходно је континуирано повећање обима дигитализоване грађе материјалног и нематеријалног наслеђа и савременог стваралаштва, како на нивоу чувања грађе, тако и у циљу презентације.

Када је реч о међународној сарадњи, наша предност садржана је у чињеници да је Крагујевац град са највећим бројем партнерстава у Србији са иностраним градовима. Међународној сарадњи допринос дају и установе културе и међународни фестивали, тако што успостављају нове линије комуникације и препознавања по стваралачком сензибилитету и креативној енергији.

Размишљајући дугорочно, стратешки, о развоју културе у Крагујевцу, напоменуо бих да брендирање града свакако јесте и треба да буде неизоставни део сваке стратегије развоја града, а посебно ове. Креирање културног имиџа оплеменењује нашу свакодневицу, простор у коме живимо, нас као друштво и појединачно, доприноси развоју и привлачењу инвестиција.

У Крагујевцу,
децембру 2021.

Градоначелник града Крагујевца

Никола Дашић

1. Контекст и процес израде

1.1. Контекст

План развоја културе града Крагујевца за период 2021–2025. године (у даљем тексту План развоја културе) је документ који даје смернице за будући одрживи развој културе као циљно оријентисан, дугорочан и свеобухватан процес. План развоја културе је оријентисан на стварање одрживог модела који унапређује квалитет живота грађана, задовољава културне потребе заједнице и позиционира Крагујевац као културни центар региона.

Израда документа званично је отпочела доношењем Одлуке Скупштине града Крагујевца о приступању изради Плана развоја културе града Крагујевца за период 2021. – 2025. године ("Службени лист града Крагујевца" број 32/20) и Решења Градског већа о образовању Радног тима за израду Нацрта плана развоја културе града Крагујевца за период 2021. – 2025. године ("Службени лист града Крагујевца" број 37/20 и 5/21).

Радни тим који је директно учествовао у изради Плана развоја формално је успостављен у следећем саставу:

1. Мр Миљан Бјелетић, члан Градског већа за културу, координатор;
2. Душан Алексић, члан Градског већа за образовање, члан;
3. Зоран Ђоровић, заменик начелника Градске управе за развој, члан;
4. Стефан Јовановић, помоћник Градоначелника за сарадњу са младима и Универзитетом, члан;
5. Никола Рибарић, начелник Градске управе за друштвене делатности и послове са грађанима, члан;
6. Гордана Марковић, заменик начелника Градске управе за друштвене делатности и послове са грађанима, члан;
7. Мр Зоран Комадина, декан ФИЛУМ-а, члан;
8. Мирко Демич, директор Народне библиотеке "Вук Караџић", члан;
9. Милош Јуришић, директор Народног музеја у Крагујевцу, члан;
10. Милош Крстовић, директор Књажевско – српског театра у Крагујевцу, члан;
11. Маријана Станковић, директор установе Спомен парк "Крагујевачки октобар", члан;
12. Небојша Јаковљевић, директор установе Дом омладине Крагујевац, члан;
13. Јелена Стојановић Патрновић, директор установе "Позориште за децу" Крагујевац, члан;
14. Марко Грковић, директор Завода за заштиту споменика културе Крагујевац, члан;
15. Славица Јагличић, директор Историјског архива Шумадије у Крагујевцу, члан;
16. Владимир Ђорђевић, директор Центра за неговање традиционалне културе "Абрашевић", члан;
17. Филип Томић, директор Музичког центра, члан;
18. Златко Милојевић, директор Установе културе "Кораци", члан;
19. Ивана Мараш Јовановић, директор Студентског културног центра у Крагујевцу, члан;
20. Светлана Стоилковић, директор Музичке школе у Крагујевцу, члан;
21. Драган Јаковљевић, позоришни редитељ, члан;
22. Др Владимир Перић, доктор филолошких наука, члан;
23. Никола Говедарица, теоретичар уметности и медија, члан;
24. Мр Дејан Петровић, магистар примењених уметности, графички дизајнер, члан;
25. Марко Лазовић, уметнички директор Центра за неговање традиционалне културе "Абрашевић", члан;
26. Наталија Богдановић, дипл. архитекта, члан и
27. Бојан Павловић, директор Туристичке организације Крагујевац, члан.

План развоја културе града Крагујевца усаглашен је са националним стратешким оквиром и документом *Стратегија развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године*, и са планским документом на локалном нивоу *План развоја Града Крагујевца за период 2021 – 2031. године*. Делом попази и од закључака извештаја Завода за проучавање културног развоја Републике Србије о научно истраживачком пројекту «Модел локалних културних политика као основа за повећање културне партиципације». У сагледавању проблема и приликом дефинисања

циљева и мера коришћени су резултати истраживања културних потреба и навика грађана града Крагујевца (Извештај о реализованом истраживању - Културне потребе и навике грађана града Крагујевца, април 2019. године, УГ Сунце, Крагујевац.)

Документ се такође ослања на начела Европске комисије постављеним у документу "Европска културна агенда", где је препорука решавања уобичајених проблема у култури кроз: а) промоцију културних различитост, б) промоцију интеркултурних дијалога и инклузивност, в) креативне индустрије, д) промоцију вештине и све већи број мобилности, д) обнављање и заштиту културног наслеђа и мобилност колекција, ф) промоцију међународне сарадње и г) развој статистичких база података како би се осигурала мерљивост напретка и утицаја одређеног културног сектора.

Циљеви Плана развоја културе града Крагујевца 2021. – 2025. су усклађени и са одредбама УНЕСКО-ових конвенција: Конвенције о заштити нематеријалног културног наслеђа, Конвенције о заштити светске културне и природне баштине и Конвенције о заштити и промоцији различитости културних израза.

1.2. Методологија израде плана

Процес је започет израдом Прегледа и анализе постојећег стања.¹ Ажурирањем истих категорија података по областима стиче се увид у трендове и индикаторе у кључним областима културне реалности Града. Модули Прегледа и анализе постојећег стања су:

- Културна инфраструктура
- Подручја деловања културе и уметности
- Културна сарадња – са другим градовима у Србији и међународна сарадња
- Сталне манифестације у области културе
- Културни туризам
- Финансирање културе

Преглед и анализа постојећег стања је први корак у процесу и подразумевао је прикупљање и обраду података из примарних и секундарних извора. Сагледавањем и комбинацијом примарног (коришћењем онлајн упитника и учешћем свих установа културе) и секундарног (из званичне статистике) прикупљања података, урађене су следеће анализе: културна инфраструктура, подручја деловања културе и уметности, културна сарадња – са другим градовима у Србији и међународна сарадња, манифестације у области културе, културни туризам и финансирање културе.

Анализа постојећег стања завршена је израдом SWOT анализа за следеће области: културно наслеђе, савремено стваралаштво, креативне индустрије и општи SWOT. Бодовањем су издвојене доминантне слабости, ради дефинисања мера у следећим фазама планирања. Овај део процеса је обављен путем е-мејла, употребом дефинисаних формулара и инструкција, због рада у ограниченим условима кретања и окупљања услед пандемије Ковид 19.

Наредни кораци - дефинисање визије, циљева и мера радна група је спровела и у консултацијама са фокус групама које су окупиле представнике образовања, младих и организација цивилног друштва.

Визија развоја културе града Крагујевца представља ставове целокупне заједнице, како стручне, тако и публике и свих становника, о томе где види културни живот и имиџ града у будућности. Дефинише се тако да обухвата временску перспективу даље од самог документа - најмање 20 година. Како је визија дефинисана приликом израде преходног стратешког документа, приликом израде овог Плана развоја културе сагледана је претходна визија и зановљена тако што је

¹ Комплетан документ Преглед и анализа постојећег стања је дат као Анекс 1 Плана развоја културе града Крагујевца.

усаглашена са актуелним тенденцијама. Дефинисањем визије развоја културе града Крагујевца, створена је основа за идентификацију општег циља и посебних циљева.

Посебни циљеви су пројекције жељеног стања које доприносе остварењу визије, а постижу се спровођењем мера. Посебни циљеви су утврђени тако да буду специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени, а на нивоу сваког циља дефинисани су индикатори, тј. показатељи исхода.

Направљена је веза са Циљевима одрживог развоја Агенде 2030 Уједињених нација², на којој почивају и циљеви Стратегије Европа 2030, па тако и стратешка опредељења Републике Србије у процесу реформи. Ураћена је локализација циљева и индикатора циљева одрживог развоја, тј. на који начин циљеви и мере Плана развоја културе Града Крагујевца доприносе реализацији општих циљева одрживог развоја.

Дефинисање оквира за праћење, евалуацију и извештавање са структуром одговорности је био завршни корак у изради документа у коме су дефинисане активности и одређивање одговорности за спровођење, праћења спровођења, извештавање и оцену спровођења Плана развоја културе града Крагујевца.

Последњу фазу представља фаза усвајања Плана развоја културе након јавог увида и завршних консултација. Документ усваја Скупштина града.

1.3. Фазе процеса развојног планирања

Процес развојног планирања је сачињен од следећих фаза:

- Преглед и оцена постојећег стања
- SWOT анализе
- Приоритетне слабости и снаге
- Визија развоја културе
- Општи циљ, посебни циљеви и мере
- Препоруке за реализацију Плана развоја културе града Крагујевца..

² <https://www.rs.unep.org/content/serbia/sr/home/sustainable-development-goals.html>

2. Преглед и анализа постојећег стања културе града Крагујевца

2.1. Уводни подаци

Модерна култура у Крагујевцу је успостављена од тренутка када је проглашен првом престоницом модерне Србије 1818. године, у време кнеза Милоша Обреновића. Читав низ институција први пут у историји српске државе се оснива у Крагујевцу у том периоду: прве новине – “Новине српске” и штампарија, музичка формација “Књажевско – српска банда” коју оснива Јозеф Шлезингер, први театар “Књажевско – српски театар” под управом Јоакима Вујића, прва гимназија 1833. године, Лицеј – виша школа 1838. године, прва галерија слика, први суд “Суд крагујевачки” 1820. године, а постоје и основане претпоставке да је Народна библиотека основана у Крагујевцу.

Од 2003. године, када је усвојена прва Стратегија развоја културе у Крагујевцу, остварени су велики помаци у области развоја културе. Кроз континуирано увећање финансирања културе у последњих неколико година, култура је заузела значајнији улогу у граду. На нивоу града је заокружена организационо-програмска инфраструктура. Дефинисане су сталне манифестације од значаја за град (којих укупно има 25), чиме је Крагујевац потврдио статус регионалног културног центра Шумадије. Промовисан је и прихваћен концепт “Милошевог венца” као јединствене просторне културно-историјске целине. Враћена је под градску надлежност имовина “Шумадијафилма” – Градска дворана “Шумадија”. Основане су нове установе културе: Позориште за децу (2003.), Музички центар (2010.) и Установа културе “Кораци” (2018). Формулисан је приступ споменичкој заштити и улепшавању града.

Крагујевац је град са највећим бројем партнерстава у Србији са иностраним градовима. Код неких од градова партнера постоји заинтересованост за сарадњу у области културе, кроз размену културних програма, од традиционалних (фолклор и изворно стваралаштво) до савремених (књижевно, позоришно, ликовно и музичко стваралаштво). Међународној сарадњи допринос дају установе културе и међународни фестивали, тако што успостављају нове линије комуникације и препознавања по стваралачком сензитивитету и креативној енергији. Трећи канал међународне културне сарадње постоји преко програма културних центара и амбасада страних земаља у Србији што је био важан сегмент развоја културне сцене у претходном периоду, и то, преваходно преко установа културе и организација цивилног друштва као организатора и носилаца датих програма у граду. Досадашња искуства у овој области довела су до солидних резултата. Захваљујући интензивнијој сарадњи, обogaћена је програмска понуда, представљени су крагујевачки културни потенцијали и ствараоци у иностранству, што је свеукупно допринело и стварању лепше слике града Крагујевца на међународном плану.

Сектором културе на нивоу градске власти управља Градска управа за друштвене делатности – Секретаријат за друштвене делатности, Одељење за културу и информисање.

2.2. Културна инфраструктура

Град Крагујевац управља најважнијим институцијама, које уз помоћ грађана, уметника и других заинтересованих страна, омогућавају разноликост садржаја и спровођење културних активности на завидном нивоу квалитета. У надлежности локалне самоуправе у Крагујевцу су 11 установа културе: Народни музеј, Спомен парк “Крагујевачки октобар”, Историјски архив Шумадије, Центар за неговање традиције и културе “Абрашевић”, Музички центар, Књажевско-српски театар, Дом омладине “Крагујевац”, Народна библиотека “Вук Караџић”, Установа културе “Кораци”, Позориште за децу, Крагујевац и Завод за заштиту споменика културе, Крагујевац.

Једнако важно, градској културној понуди доприносе приватне организације и државне институције у области културе и уметности. Посебно истичемо следеће: Филолошко-уметнички факултет (ФИЛУМ), Музичка школа “др Милоје Милојевић”, Студентски културни центар, приватне галерије, школе глуме, балета, музике, клубови књижевника и писаца, културно-уметничка друштва, са којима је Град остварио продуктивну сарадњу у претходном периоду.

У претходном периоду формирани су нови ансамбли, као и изграђени нови објекти за потребе културе. У оквиру Музичког центра основани су нови ансамбли: Градски дечији хор Мали лицеум, Симфонијски оркестар Града Крагујевца и Академски оркестар акордеониста. Основана је Књижевна заједница Крагујевца (део Удружења књижевника Србије), Легат Николе Коке Јанковића (нова организациона целина Народног музеја у Крагујевцу), нова галерија Мостови Балкана, Кућа Ђуре Јакшића (организациона целина Народне библиотеке Вук Караџић), Савремено позориште (Дом омладине), Руски кутак (народна библиотека). Активирају се клубови љубитеља уметности који имају важну улогу (УММУС, Артиум и др.) у реафирмисању културних вредности у животу града.

2.3. Подручја деловања културе и уметности

2.3.1. Позоришна и плесна делатност

Позоришна активност укључује припрему и организацију и јавно извођење представа, музичко-сценских, луткарских и других сценских дела, а изводе га позоришта, школе глуме, балета, плеса и музике као самостална правна лица. Подстиче се секторска сарадња између различитих културних активности, нпр. извођачке и аудиовизуелне уметности, музика и друге, с циљем да се стварајући нова, интердисциплинарна подручја уметности.

Тренутно у граду Крагујевцу постоје 4 установе које се баве позоришном делатношћу, које су јавне градске установе: Књажевско-српски театар и Позориште за децу Крагујевац, „Позориште младих“ Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац и Дом омладине. У периоду од 2017. до 2020. године, ова Позоришта је посетило око **228 000 посетилаца**.

Назив установе	Књажевско-српски театар	Позориште за децу Крагујевац	„Позориште младих Абрашевић“	Дом омладине
Број запослених	45	30	16	26
Број програма позоришне и плесне делатности	182	204	196	148
Број посетилаца позоришне и плесне делатности	50500	170000	31.140	5733

Културној понуди града Крагујевца, када је у питању позоришна и плесна делатност, доприносе приватне организације, школе и плесни студији, али и државне институције, међу којима су најактивније:

- Удружење грађана „Крагујевачки отворени театар“ (Драмски студио “Петар пан”)
- Удружење грађана Дечији културно развојни центар „Супермама“ / ДКРЦ „Супермама“
- Удружење грађана „Крагујевачки отворени театар“
- Академско позориште СКЦ Крагујевац
- Издвојено одељење београдске Основне балетске школе „Лујо Давичо“ у Крагујевцу
- Школа балета АПЛАУЗ
- Приватне плесне школе (Фиеста, Dolls Крагујевац, La Luna, итд.)

2.3.2. Музичка делатност

Музичка сцена важан је део крагујевачке културе и један од културних фактора идентитета Града. У музичкој делатности града посебно се истиче рад 3 установе: Музички центар, Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ и Дом омладине „Крагујевац“.

Мисија наведених установа је пре свега промоција уметничке музике, али су такође заступљени и други жанрови попут симфо - рока, џеза и етно музике. Програми су намењени љубитељима и познаваоцима музике као и професионалним музичарима.

На годишњем нивоу реализују се:

- индивидуални музички програми,
- фестивалски/ специјални музички догађаји и концерти
- јавни часови и „jam session“ са извођачима/ ауторима из Крагујевца, Србије, региона ex-YU и иностранства

У периоду од 2016. до 2020. године, ове програме посетило је **140.510 посетилаца**

Назив установе	Музички центар	Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“	Дом омладине
Број запослених	9	16	26
Број музичких програма	137	203	372
Број посетилаца музичких програма	21.900	38.790	79820

Музичкој понуди града Крагујевца доприносе и издвајају се институције, организације и друштва попут:

- Основна и средња музичка школа Др Милоје Милојевић
- АД Либитум доо
- Удружење грађана "Опера Нова Крагујевац"
- Удружење Музичка омладина – Крагујевац
- Студентски културни центар Крагујевац
- ОКТАВА - Школа модерне музике
- Удружење грађана "Convivim musicum"
- Удружење "Крагујевачки оркестар"
- Удружење АртКварт
- Удружење естрадних уметника и извођача Шумадије "Крагујевац- концерт"

Делатност свих актера у музичкој уметности и животу града, огледа се у организацији музичких програма и концерата, музичких фестивала и семинара, музичких такмичења за младе, продукцији носача звука и слике, музичких програма за радио и ТВ, промоцију младих талената, окупљању локалних уметника ради стварања сталних ансамбала. Њихове музичке програме карактерише стилска и жанровска разноврсност. Поред концерата џеза, музике света, поп, рок, експерименталне и електронске музике, организују се и концерти класичне музике, првенствено у сарадњи са познатим извођачима, али и са студентима музичких академија и факултета.

2.3.3. Музејска делатност

Изложбе које се организују у Народном музеју у Крагујевцу представљају важан сегмент делатности Музеја који јавности презентује не само музејски материјал, већ и области које су резултати широке међумузејске и међународне сарадње и, посебно, област савремене уметности.

На улазу у меморијални парк налази се монументални музеј „21. Октобар“, посвећен жртвама стрељања у Крагујевцу из 1941. године. До сада је споменицима уметнички обликовано 10 хумки, а међу њима је и "Споменик стрељаним ђацима и професорима", који је постао симбол крагујевачке трагедије и града Крагујевца.

У периоду од 2016. до 2020. године, музејске програме посетило је **164.997 посетилаца**

Назив установе	Народни музеј	Музеј „21. Октобар“ Спомен парк „Крагујевачки октобар“
Број запослених	28	20
Број музејских програма	197	61
Број посетилаца музејских програма	53.137	111.860

2.3.4. Ликовна делатност

У оквиру ликовних делатности у понуди су програми и садржаји самосталних изложби, групне изложбе домаћих и страних уметника, програми/ пројекти који укључују различите облике мултимедијалног изражавања и повезивање са примењеном уметношћу, уметничким манифестацијама које указују на континуитет уметничког стварања и креативни потенцијал уметности.

Од градских установа културе у ликовној делатности активне су: Дом омладине, Градска галерија Мостови Балкана, Модерна галерија (Мали ликовни салон), Галерија Библиотеке у Градском дому, Галерија у огранку Стара радничка колонија, Галерија у Кући Ђуре Јакшића и Галерија Народног музеја које на годишњем нивоу реализују изложбе из текућег уметничког стваралаштва, тематске музејске изложбе, изложбе савремене уметности, сталне поставке српског сликарства и скулптура XX века, као и ликовно - примењене програме (изложбе, презентације и поставке модерних форми, од фотографије, дизајна и стрипа, до слика у техници уље на платну) претежно локалних и регионалних аутора, као и оних из осталих делова Србије.

У периоду од 2016. до 2020. године, програме ликовне делатности посетило је **70.320** посетилаца. Најпосећенији је изложбени простор Народног музеја са годишњом посетом од више хиљада посетилаца.

Назив установе	Дом омладине	Градска галерија Мостови Балкана	Модерна галерија (Мали ликовни салон)	Галерија Народног музеја
Број програма	30	53	65	71
Број аутора	118	58	65	73
Број посетилаца	8650	30.035	12542	19093

У културној понуди града Крагујевца, када је у питању ликовна делатност, учествују приватне галерије и државне институције:

- СКЦ Крагујевац – Галерија СКЦ и Контакт галерија СКЦ
- Галерија „Арт“
- Удружење српско румунског пријатељства „Ризница“, Лужнице
- Галерија „Рима“
- Удружење ликовних уметника Крагујевца КУЛТ
- „Целус“ Крагујевац

2.3.5. Културно-уметнички аматеризам

Удружења културног и уметничког аматеризма резултат су слободног и организованог удруживања грађана с циљем остваривања одређених заједничких интереса и програма.

Функција таквих удружења у култури је најчешће креативна употреба слободног времена чланова аматерске уметности уз помоћ професионалних лидера на пољу фолклора, драмске, плесне и уметничке активности, очувања културног наслеђа, програма за осетљиве групе, посебних програма удружења пензионера и др.

Као најактивнија културно уметничка друштва издвајају се:

- КУД „Лепеница“,
- КУД „Шљивовац“,
- КУД „Свилен конач“ Багремар,
- КУД „Илићево“,
- КУД „Рамаћанка“,
- Универзитетски КУД „Светозар Марковић“, Академски фолклорни ансамбл „Светозар Марковић“ СКЦ Крагујевац,
- Српски ансамбл „Смиље“
- КУД „Дукати“
- КУД глувих „Јаков Петровић Бједов“ Крагујевац

2.3.6. Књижевна и библиотечко- информациона делатност

Од градских установа културе у књижевној делатности издвајају се: Народна библиотека „Вук Караџић“ и Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Крагујевац.

Народна библиотека „Вук Караџић“ је једна од најстаријих институција културе у граду. Данас је то савремена јавна матична библиотека, која обавља библиотечку делатност у складу са важећим законским и подзаконским прописима. У циљу праћења стања и развоја библиотечке делатности, библиотека је носилац матичности за све јавне, специјалне и школске библиотеке на подручју општина Аранђеловац, Баточина, Кнић, Лапово, Топола, Рача и града Крагујевца.

Преглед програма Народна библиотека „Вук Караџић“ у периоду од 2015. до 2020. године		
Назив програма	Укупно програма	Број посетилаца
Догађаји посвећени очувању нематеријалне културне баштине	88	5154
Књижевни сусрети	6	262
Пројекције		967
Семинари	1	18
Предавања	179	4267
Трибине	37	1099
Промоције	273	10282

Књижевни клуб „Абрашевић“ - наставља традицију књижевног стваралаштва коју су у „Абрашевићу“ неговали сада легендарни крагујевачки аутори. Центар за неговање традиционалне културе је у 2007. години обновио рад књижевног клуба. Клуб има задатак да окупља како познате и афирмисане ауторе, тако и младе неафирмисане писце који нису јавно наступали нити објављивали. Чланови Књижевног клуба добијају награде на државним и иностранним конкурсима, и тиме испуњају нове странице у историји српске књижевности.

У периоду од 2017. до 2020. године Књижевни клуб је организовао 48 књижевна програма на којима је учествовало 2150 посетилаца.

У културној понуди града Крагујевца, када је у питању књижевна делатност, учествују удружења и државне институције:

- Удружење писаца Крагујевца
- Удружење књижевника Србије Књижевна заједница Крагујевац
- Фондација Видосав
- СКЦ Крагујевац – књижевни и трибински програм, књижевна радионица СКРЦ
- Удружење „Где су књиге нема бриге“

2.3.7. Делатност издаваштва

Од градских установа значајних за издавачку делатност у култури су: Народна библиотека „Вук Караџић“ и Установа културе „Кораци“.

И поред тога што је издаваштво секундарна делатност, Народна библиотека „Вук Караџић“ је до сада објавила више од 100 публикација. Издавач је два часописа: „Кораци“ - часопис за књижевност, уметност и културу, један од најстаријих у Србији (први број је изашао 1966. године, а Библиотека га издаје од 2002. године) и „Крагујевачко читалиште - лист НБКГ“ (1995.).

Установа културе „Кораци“ издавач је часописа „Дечје искре“ од 2017. године. Ради се о обновљеном издању чувеног часописа за дечије уметничко стваралаштво, чије је издавање било прекинуто 2002. године. Установа од 2019. године расписује и Јавни конкурс за финансирање пројеката у области издаваштва. Од тада је подржано штампање око 60 нових наслова крагујевачких аутора. На тај начин, обновљена је издавачка делатност некадашње Издавачке куће Кораци.

Трба напоменути да Установа културе Дом омладине подржава штампање првог ЦД-а од 2018. године, за неафирмисане крагујевачке рок бендове.

Од установа са националног нивоа, у издавачкој делатности издаваја се Студенски културни центар Крагујевац. Издаваштво СКЦ Крагујевац је у областима:

- визуелних уметности – каталози и монографије, од 2014. године
- књижевности – Едиција Ново стабло и Едиција Првенац, од 2002. године, 48 издања
- музике – Први ЦД – од 2011. године, 20 издања.

2.3.8. Делатност заштите и промоције непокретног културног наслеђа

Рад на истраживању, заштити и промоцији непокретних културних добара има за циљ очување културног наслеђа и рад на подизању свести о његовом значају за културу града. Активности се спроводе кроз истраживачке пројекте, пројекте реконструкције и санације, али и изложбе и публикације кроз које заинтересовани учесници могу да се упознају са вредностима непокретних културних добара.

У граду Крагујевцу рад на очувању и заштити културних добара врши Завод за заштиту споменика културе Крагујевац који своју делатност, поред града Крагујевца, врши и на територији града Јагодине и још 11 општина Шумадије и Поморавља.

Реализоване активности Завода на простору Крагујевца, у периоду од 2011. до 2020. године:

Назив активности	Број активности	Број посетилаца/учесника на пројекту
Међународни пројекти HORIZON 2020 – од 2016. до 2020. године - финансиран од стране Европске комисије CULTEMA 2014. године- финансиран од стране Савета Европе Унапређење капацитета региона Шумадије и Поморавља за примену Европске конвенције о пределу – Министарство пољопривреде и заштите животне средине, 2015. година Истраживање археолошких локалитета у Шумадији - Универзитет у Питсбургу	8	преко 30.000,00 посетилаца и учесника
Пројекти реконструкције и конзервације културних добара	9	
Археолошка истраживања	16	350
Изложбе	10	
Конференције	1	120
Публикације	10	
Гостовања у иностранству	3	
Организовање летње праксе за студенте из Европске уније	1	10

2.3.9. Филмски и мултимедијални програм

Дом омладине је једина градска установа културе која у свом програму на годишњем нивоу реализује и филмски програм, фестивалски и појединачни, са филмским пројекцијама (аутора из земље, региона и света) уз слободан улаз за посетиоце и одобрена права за приказивање;

Филмски и мултимедијални програм од 2016. до 2020. године	
Број програма:	56 - 27 (појединачни), 12 (фестивалска) и 2 редовна („Кинотека уторком“)
Број филмских пројекција	236 (аутора из земље, региона и света)

Установа са националног нивоа која се на територији града Крагујевца бави филмским програмом је СКЦ Крагујевац. Кроз посебне ауторске погледе филмских аутора играних и документарних филмова и крагујевачка публика је у прилици да погледа нека од најзанимљивијих филмских остварења.

Публика има прилику да погледа аутентична филмска остварења награђивана на најпрестижнијим међународним филмским фестивалима кроз месечне пројекције и партнеску сарадњу са дистрибутером „Five Stars”.

Дугогодишњу успешну сарадњу СКЦ Крагујевац остварује са:

- Француским институтом кроз циклусе француских филмова у оквиру пројекта Француски филмски караван;
- партнерима ЕУ инфо мрежа и Делегацијом Европском уније у Србији - европска кинематографија сваке године на Фестивалу Европског филма;
- Међународним фестивалом документарног филма Белдокс;
- Домом куптуре Судентски град у Београду - програм награђених филмова са Европског фестивала анимираног филма Балканима.

Филмски програм од 2016. до 2020. године	
Број посетилаца:	6195
Број филмских пројекција	177

2.3.10. Удружења за потребе културне инклузије ОСИ и националних мањина

Као подједнако важни актери у културним делатностима могу се издвојити удружења која спроводе инклузивне програме културе за и са особама са инвалидитетом. Међу њима, посебно су активна:

Удружења грађана чија је активност везана за осетљиве групе:

- Удружење за помоћ особама са аутизмом – Крагујевац основано 2003. године; делатност укључује и културно-уметнички аматеризам; број чланова: 185.
- Удружење глувих и наглувих Шумадијског округа Крагујевац - основано 1948. године; делатност: унапређење квалитета живота глувих и наглувих и стварање приступачне средине
- Окружна организација Савеза слепих Србије Крагујевац, постоји од 1954. године; број чланова: преко 400.
- „Форум ипладих са инвалидитетом Крагујевац“ основано 2010. године; делатност укључује и културно-уметнички аматеризам особа са инвалидитетом; број чланова: 25.
- Удружење тумача знаковног језика Србије „Једро“ основано 2016. године; делатност: афирмација знаковног језика; број чланова: 18.
- Ромски информативни центар „РИЦ“; удружење грађана, регистровано 1999. године; залаже се за коришћење права на образовање, побољшање социјалног, културног и политичког живота
- Образовно-културна организација Рома „Романипен“; основана 2005. године – залаже се за унапређење квалитета живота Рома у Крагујевцу, уз очување сопственог културног идентитета.

2.4. Културна добра

Споменици културе			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Стара црква-Крагујевац	Уз саму, десну обалу реке Лепенице, као део старог Милошевог двора.	Изграђена 1818. год, као задужбина Милоша Обреновића.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 Р 1410 од 26.09.58. ЗЗНП СК Б
Кнез Михаилов конак – Крагујевац	Смештен на левој обали реке, као део некадашњег Милошевог двора.	Зграда је подигнута половином деветнаестог века, са одликама грађанске архитектуре тога доба.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р 447 од 28.10.47 ЗЗНП СК БГ
Стара ливница са великим димњаким и ковачницом – Крагујевац	У простору фабрике оружја и аутомобила, на платоу	Индустријска архитектура из 1882. године.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р 309/53 од 29.04.53 ЗЗНПСК БГ
Зграда звана „Амицин конак“ – Крагујевац	Смештен на левој обали реке, као део некадашњег Милошевог двора.	Саграђен 1818. године, рађен у балканско-оријенталном стилу.	Велики значај „Сл. гласник“ бр.14/79 - Р 446/47 од 28.10.47 ЗЗНПСК БГ
Зграда Туцаковића у ул. Кнеза Михаила бр.11 –Крагујевац	Смештена је непосредно уз улицу данас Кнеза Михаила.	Настала у првој половини деветнаестог века и у њој је живео војвода Петар Туцаковић.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 107/1 од 26.04.71 ЗЗСК КГ
Кућа Светозара Марковића	Кућа се налази у ул. Светозара Марковића бр.23 - Крагујевац	Подигнута у првој половини деветнаестог века, као кућа проте Милоја Барјактаревића, а утврђена за културно добро.	Изузетан значај „Сл. гласник“ Бр. 14/79 Р 69/48 од 17.01.48. ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.5 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Зграда је подигнута у првој четвртини 19. Века.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 66/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.19 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси	Подигнута је у првој половини XIX века. Сврстава се у ред највреднијих грађевина подигнутих у време кнеза Милоша.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 67/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Кућа у ул. Светозара Марковића бр.17 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Грађевина припада типу симетричних зграда за становање из прве половине деветнаестог века	Утврђено културно добро-споменик културе Р 68/48 од 17.01.48 ЗЗНПСК БГ
Гимназија – Крагујевац	Смештена је на Бачком тргу	Подигнута је у другој половини XIX века, од 1885. до 1887. године. Једна од најстаријих школских зграда у Србији.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај Р 209/1 од 19.05.70. ЗЗСК КГ
Зграда у ул.	Смештена је у	У овој згради је била	Утврђено културно добро-

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Главна бр.121 – Крагујевац	центру града*	смештена Крагујевачка друштвена штампарија, од 1873–1875, где је Светозар Марковић штампао „Јавност“ и „Ослобођење“.	споменик културе Р 956/49 од 11.06.49 ЗЗНПСК БГ
Зграда окружног суда и начелства-Крагујевац	Смештена на тргу у центру града	Подигнута у периоду од 1902/04, у духу еклектичког академизма.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ бр.14/79 - изузетан значај Р 125/1од 5.05.69. ЗЗСК
Зграда у ул. Светозара Марковића бр.9 – Крагујевац	Кућа је смештена на овој адреси и служи за породично становање	Типична грађевина српске чаршије са почетка деветнаестог века.	Утврђено културно добро-споменик културе Р 106/1 од 5.03.71 ЗЗСК КГ
Стара школа у Крагујевцу – задужбина Милована Гушића	Смештена у улици Милована Гушића број 12	Подигнута као задужбина Милована Гушића, трговца, 1893. године у стилу грађанске архитектуре.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 21.04.97 О 633–1167/97–14 Од 9.04.97 Влада РС
Бетонски пешачки мост преко Лепенице	Повезује две обале, које спајају Стару цркву и део око Народног музеја	Подигнут је 1927. године, на месту старог дрвеног моста, који је повезивао двор кнеза Милоша. На средини моста је уклесана година градње.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–002 Влада РС Од 18.06.97
„Бубањ чесма“ у Крагујевцу	Смештена је у непосредној близини Бубањ језера	Чесма је служила за напајање водом још у турско доба. Данашњи изглед је добила 1922. године.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–002 Влада РС Од 18.06.97
Лучни мост бр.1 преко Лепенице у Крагујевцу	Налази се испред управне зграде „Застава“	Израђен је 1923. године по нацрту инж. Васе Новичића. Лучног је облика.	Утврђено културно добро -споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–014 Влада РС Од 18.06.97
Лучни мост бр.2 преко Лепенице у Крагујевцу	Смештен у центру града, на тргу Народног фронта и спаја две обале	Израђен је 1923. године по нацрту инж. Васе Новичића. Лучног је облика.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–015 Влада РС Од 18.06.97
Кућа у ул. Крагујевачког октобра бр.116 – Крагујевац	Налази се у центру града, у непосредној близини Саборне цркве.	Потиче са почетка XX века. Угаона је зграда са подрумом и приземљем.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 26.06.97 О 633–2231/97–026 Влада РС

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
			Од 18.06.97
Водоторањ-Крагујевац	Налази се поред надвожњака који спаја центар града са насељем Бресница.	Редак је пример индустријске архитектуре са краја деветнаестог века.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–22 Влада РС Од 08.08.97
Зграда у ул. Светозара Марковића бр.69 – Крагујевац	Налази се на поменутој адреси и у њој је смештен Медицински факултет.	Саграђена после Првог светског рата као интернат.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–23 Влада РС Од 08.08.97
Управна зграда болнице – Крагујевац	Поред главног улаза у болнички круг	Подигнута је између два рата, са фасадом без украса.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–11 Влада РС Од 08.08.97
Зграда железничке станице – Крагујевац	Налази се на железничкој станици	Саграђена је 1886. године, када је овај крак пруге отворе.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 05.09.97 О 633–3153/97–9 Влада РС Од 08.08.97
Споменик палим Шумадинцима – Крагујевац	У близини Лучног моста број 1 и пијаце	Дело је вајара Антуна Аугустинчића из 1932. године.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 27.07.01 О 633–6872/2001 Влада РС Од 17.07.2001.
Кућа легат сликарке Љубице Филиповић - Крагујевац	У улици Танаска Рајића у близини Великог парка	Зграда подигнута између два рата као простор за становање.	„Сл. гласник“ Бр. 17.07.01 О 633–6872/2001–2 Влада РС Од 27.07.2001.
Ватрогасни дом – Крагујевац	У самом центру града у оквиру „Старог градског језгра“	Саграђена је 1933. године, као задужбина породице Радојковић.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 27.07.01 О 633–6872/2001–3 Влада РС Од 17.07.2001.
Зграда Дечије библиотеке – Крагујевац	У улици Милована Глишића	Зграда је подигнута 1935/36. године, као породична кућа и легат професора музике Јована Ђ. Мирковића.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 17.07.01 О 633–6872/2001–4 Влада РС Од 27.07.2001.
Црква Успења	У самом центру	Подигнута по пројекту	Утврђено културно добро-

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Богородице – Крагујевац	града, на месту некадашњег гробља	Андреје Андрејевића у периоду од 1869/84. године.	споменик културе „Сл. гласник“ Бр. 108/16 од 6.12.2005.
Манастир Драча – Драча, Крагујевац –	Налази се у истоименом селу	Црква је добила данашњи изглед у XVIII веку, захваљујући Станиши Млатишуми.	„Сл. гласник“ бр.14/79 – велики значај Р 700/55 од 11.06.1955. ЗЗНПСК БГ
Манастир Благовештење Рудничко – Страгари, Крагујевац	Смештен недалеко од Страгара, на обронцима Рудника и густе шуме	Саграђен крајем XIV века, у доба кнеза Лазара.	„Сл. гласник“ бр.14/79 – велики значај ЗЗНПСК БГ Р 1191/49 од 9.07.1949
Манастир Вољавча – Страгари	Смештен недалеко од Страгара, на обронцима Рудника и густе шуме	Почетком XV века је подигао властелин Михајло Кончиновић.	„Сл. гласник“ бр.14/79 – велики значај ЗЗНПСК БГ Р 453/49 од 18.03.1949
Рушевине зване „Црквине“ – Петковица, Страгари	Налази се на 4 километара од Страгара	Данашња црква је потпуно реконструисана	„Сл. гласник“ Бр. 21/83-велики значај Р 962/3 од 18.12.49 ЗЗНПСК БГ
Црква Светог Николе – Рамаћа, Крагујевац	У селу Рамаћа на десетак километара од Страгара	Датира са краја XIV века.	„Сл. Гласник“ Бр. 14/79-велики значај Р 699/55 од 11.06.55 ЗЗНПСК БГ
Собрашице – Лужнице, Крагујевац	У центру села Лужнице, у црквеној порти	Реч је о родопским трпезама постављеним у порти	„Сл. гласник“ Бр. 14/79-изузетан значај Р 54/1 од 20.03.1968.
Кућа В. и М. Павловића – Дулене, Крагујевац	У селу Дулене	У овим зградама браће Павловић, 1941. године су били смештени штабови левачког и крагујевачког одреда	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. Гл. НРС бр. 54/4
Воденица у Грошници – Крагујевац	Налази се на потезу Грошница	Саграђена је крајем XVIII века..	Утврђено културно добро-споменик културе Р 97/1 од 10.01.72 ЗЗСК КГ
Средњовековни и утврђени град Сребреница – Страгари	На узвишењу изнад реке Сребрнице недалеко од Страгара.	Подаци потичу са краја XIV века.	„Сл. гласник“ бр.21/83 – велики значај Р 95/1 од 19.03.69 ЗЗСК КГ
Кућа Танаска Рајића у Страгарима – Крагујевац	У месту Страгари	Кућа у којој је рођен Танаско Рајић.	Утврђено културно добро-споменик културе „Сл. лист региона Шумадије и Поморавља“ 8 од 18.07.91. О 02–633–3/91
Етно двориште у Драчи – Крагујевац	У селу Драча	Потиче са почетка XX века.	Утврђено културно добро-споменик културе Опш. Сл. Гл. 13/92 од 8. 9.92
Црква Светог	Налази се у	Подигнут је 1890. године, на	Утврђено културно добро-

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Илије у Доњим Грбицама – Крагујевац	поменутом селу	темељима старе цркве.	споменик културе О 633–4693/99 25.01.2000. Вл. РС Сл. ГЛ. РС Од 17.02.2000.
Спомен чесма у селу Дивостин – Крагујевац	У порти манастира Дивостин	Подигнута је 1.6.1901. у славу преминулом краљу Милану.	Утврђено културно добро-споменик културе О 633–6872/2001–8 Од 17.07.2001. Влада РС Сл. ГЛ. РС од 27.07.2001.
Црква Св. Петра и Павла у Грошници – Крагујевац	Налази се у самом центру села	Саграђена је 1857. године.	Утврђено културно добро-споменик културе О 633–16771/2002 Од 13.12.2002. год.

Просторно културно – историјске целине

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Старо градско језгро – Крагујевац	Градско језгро Крагујевца	У 19. веку су саграђени први објекти, кроз цео 20.	„Сл. гласник“ бр.14/79 - велики значај; Р 28 од 14.7.1977.
Знаменито место Спомен парк „Крагујевачки октобар“ Шумарице	На ободу града Крагујевца	У част стрељаним грађанима Крагујевца у октобру 1941.	„Сл. гласник“ бр.18/79 - изузетан значај; Од 27.12.1979.
ПКИЦ Комплекса „Соколана“ у Старој радничкој колонији у Крагујевцу	Налази се у истоименом градском насељу	Јединствена целина архитектонско - урбанистичког обликовања индустријског пејсажа у овом делу Европе (1924–1930.)	„Службени гласник РС“, бр. 102/2013 05 број 633–9867/2013 Од 22. новембра 2013. године
ПКИЦ Комплекс Војно-техничког завода у Крагујевцу	Налази се на широком простору који се граничи са Старим градским језгром и Милошевим венцом, пружајући се до старог јагодинског друма	Комплекс наменских и административних зграда из 19. и 20. века.	„Службени гласник РС“, бр. 36/2014. 05 број 633–2365/2014 Од 25. марта 2014. године
Зграда „Уреда“ у Крагујевцу	У централној градској зони	Саграђена је 1931. и представља значајно архитектонско дело градитељских токова	„Службени гласник РС“, бр. 84/2014. Од 08.08.2014

Знаменита места

Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Спомен парк „Крагујевачки октобар“ Шумарице	На ободу града Крагујевца	У част стрељаним грађанима Крагујевца у октобру 1941.	„Сл. гласник“ бр.18/79 - изузетан значај; Од 27.12.1979.

Археолошка налазишта			
Назив	Локација	Кратак опис	Степен заштите
Праисторијско насеље у Дивостину	У селу Дивостин	Праисторијско насеље откривено пуким случајем	Р 227/1–68 од 18. 3.69.
Тодорчево	На ободу града Крагујевца	Вишеслојни потез из старијег неолита (Старчевачка култура), старијег гвозденог доба и римске цивилизације.	„Сл. гласник“ Бр 51/1119 од 13.11.97

2.5. КУЛТУРНА САРАДЊА – са другим градовима у Србији и међународна сарадња

У периоду 2016 - 2020. године реализовано је укупно 63 међународних програма, од којих се већина односила на гостовања наших уметника у Европи и свету, као и на програме гостовања страних уметника и истраживача/ научника у Крагујевцу.

Преглед сарадње у области културе од 2016. до 2020. године

2016. година	
Бидгошћ (Пољска)	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> . Од 07. марта до 03. априла, Градска галерија БВА (Municipal Gallery BWA) у Бидгошћу Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Спомен-парк Крагујевачки октобар
	39. Међународни фестивал младих музичара <i>Музичке импресије, Квинтет хармоника – Крагујевац</i> (најбољи ученици Музичке школе и студенти ФИЛУМ-а) освојио је Гран при фестивала. Репертоар: дела Зорана Божанића, Алфреда Шнитке, Јохана Пахелбела, Астор Пјачола, Дмитрија Шостаковича, Клауса Баделта и Богдана Прече. Од 30. јуна до 05. јула, Палата младих, Бидгошћ Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Пројекат <i>Пољско-српски колаж</i> , партнери Дом културе бр. 5 из Бидгошћа ОШ 21.октобар и ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> . У оквиру програма реализовани заједнички концерт, изложбе и радионице О 18. до 22. маја, Бидгошћ Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> , у оквиру програма Генералне скупштине Међународне асоцијације градова весника мира Мај, Котор Циљна група: грађани Котора и гости Подршка: Град Котор, Спомен-парк Крагујевачки октобар
Инголштат (Немачка)	Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринен гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Изложба 18. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2015</i> 15. јул, Нова зграда Градске управе Инголштата Циљна група: грађани и гости Инголштата Подршка: Град Инголштат, Спомен-парк Крагујевачки октобар
	Драмска секција Прве крагујевачке гимназије, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела је учешће у припреми позоришне представе <i>Louise</i> јул – јул Циљна група: омладина, грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2016</i> програма Еразмус +
	Гостовање крагујевачке уметнице Јоване Ранђелсвић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
Сјиан (Кина)	Реплика скулптуре теракота ратника у природној величини поклоњена је Граду Крагујевцу, као граду пријатељу Сјиана. Налази се у Народном музеју у Крагујевцу. Циљна група: грађани Крагујевца и гости Подршка: Град Сјиан
	Ученици ТУШ <i>Тоца Драговић</i> који уче руски језик узели су учешће са ученицима из Смоленска у историјско-књижевној радионици на тему <i>Све</i>

Смоленск (Русија)	<i>што је било за памћење, памтим</i> инспирисану Другим светским ратом. Радионица је реализована путем видео линка. Април, Крагујевац/Смоленск Циљна група: средњошколци Подршка: Град Крагујевац, Град Смоленск
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације Ноћ истраживача, (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Универзитет у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.
Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је пет предавања, концерт класичне музике, две документарне и једну ликовну изложбу. Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Праг, Чешка	Наступи Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, под називима: „У срцу Прага“, „Духовни свет“, „У част Карла IV“ и „Фолклорни маратон“, (Староградски трг); Дефиле - Марјански трг, Гала концерт - Театар Винохрадец, Оркестар и певачи „Хармонија контраста“ и „Црква Светог Салватореа“
Питешти, Румунија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Међународном фестивалу фолклора, песме и плеса „Фестивал лала“
Требиње, Република Српска	Извођачки ансамбл и Велики народни оркестар Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацији Обележавање 60 година КУД „Алати“ Требиње
Лакташи, Република Српска	Учешће Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Интернационалном фестивалу аматерског театра
Битољ, Македонија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Међународном Фестивалу фолклора Битољ 2016
Охрид, Македонија	Наступ Омладинског ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Европском фестивалу фолклора Охрид 2016

2017. година	
Бидгошћ (Пољска)	40. Међународни фестивал младих музичара <i>Музичке импресије</i> , студенти ФИЛУМ-а освојили прву награду. Репертоар: дела Душана Радића, Исидоре Жебељан и Франсиса Пуленца. 29. јун - 04. јул, Палата младих, Бидгошћ Циљна група: грађани и гости Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Средњошколски хор <i>Primo</i> учествовао је на Фестивалу камерних хорова и вокалних ансамбала у Крагујевцу Август, Галерија Народног музеја у Крагујевцу Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
	Пројекат <i>Пољско-српски колаж</i> , партнери Дом културе бр.5 из Бидгошћа и ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> . У оквиру програма реализовани заједничка изложба и радионице 15-19. новембар, Бидгошћ

	Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
Смоленск (Русија)	На ликовном конкурс <i>Градови као браћа</i> учествовали ученици ОШ Милутин и Драгиња Тодоровић и ОШ Радоје Домановић Јануар, Смоленск Циљна група: средњошколци Подршка: Град Крагујевац, Град Смоленск
Дрезден (Немачка)	На Конференцији <i>Међународни дијалог у Дрездену 2017</i> на тему урбаних мировних култура, крагујевачка историчарка Кристина Јоргић узела учешће 01 - 03.октобар, Дрезден Циљна група: стручна јавност Подршка: Град Крагујевац
Инголштат (Немачка)	Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринен гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Драмски студио Дома омладине, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узео учешће у припреми позоришне представе <i>Hot Spot</i> јул – јул Циљна група: омладина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2017</i> програма Еразмус +
	Гостовање крагујевачког уметника Филип Мисита у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Југендкаммерхор Инголштат, Крагујевачко певачко друштво и Крагујевачки оркестар одржали су заједнички предбожићни концерт у цркви Морицкирше Децембар, Инголштат Циљна група: грађани и гости Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
Европска унија (Европска комисија)	Завода за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације Ноћ истраживача, (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетиоца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Универзитет у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.
Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је шест предавања, међународни фестивал камерне музике (три концерата класичне музике), један музичко-едукативни перформанс и једну документарну изложбу; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Лакташи, Република Српска	Наступ Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на XII Међународном фестивалу аматерског театра „Лакташи 2017“
Гетеборг, Шведска	Наступ Извођачког ансамбла, Великог народног оркестра и солиста Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту са КУД „Стеван Синђелић“
Халмстад, Шведска	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, ПГ „Архаика“ и солиста на Концерту у Удружењу Срба

Баден, Швајцарска	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра и солиста Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту са „Коло Баден“
--------------------------	---

2018. година	
Бидгошћ (Пољска)	Пројекат <i>Пријатељ без граница</i> наставак је <i>Пољско-српског колажа</i> , партнери Дом културе бр.5 из Бидгошћа, Прва крагујевачка гимназија и КЦ УММУС. У оквиру програма реализовани заједнички концерт, изложба и радионице, а направљена је и мултимедијална презентација Од 30. септембра до 07. октобра, Крагујевац Циљна група: деца и омладина, грађани Крагујевца Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац
Амбасада Словачке	Концерт Војног оркестра Оружаних снага Републике Словачке 07. јуна, Друга крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Амбасада Словачка, Град Крагујевац
Бјелско-Бјала (Пољска)	Осмочлани ансамбла ЦЗНТК Абрашевић наступио на 14. Фестивалу градова партнера 07 – 10. јун, Бјелско-Бјала Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Бјелско-Бјала, Град Крагујевац
Санкт Петербург (Русија)	На Међународном ликовном такмичењу за ученике <i>Ја сликам Санкт Петербург</i> учествовали су ученици ОШ Милутин и Драгиња Тодоровић, ОШ 19. октобар, ОШ Живадинка Дивац, ОШ Наталија Нана Недељковић, полазници Малог ЦЕЛУС-а. Рад ученика из Крагујевца је проглашен најбољим из Србије. Јун, Санкт Петербург Циљна група: основци, грађани и гости Санкт Петербурга Подршка: Град Крагујевац, Град Санкт Петербург
Сјиан (Кина)	Уметничка труппа <i>Мали лабуд</i> из Дечје палате Општине Лианху, града Сјиана, наступила у Крагујевцу 12. јул, Књањевско-српски театар Циљна група: основци, средњошколци, грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Крагујевац, Град Сјиан
Волгоград (Русија)	На Међународном форуму народне дипломатије <i>Дијалог на Волги: Мир и међусобно разумевање у 21. веку</i> , представљен Спомен парк <i>Крагујевачки октобар</i> у оквиру теме <i>Колективно сећање и културни идентитет</i> , и сарадња градова пријатеља Крагујевца и Инголштата. Град Крагујевац је представљен као члан Међународне асоцијације градова весника мира. Октобар, Волгоград Циљна група: стручна јавност, званични представници власти Подршка: Град Крагујевац, Град Сјиан
Инголштат (Немачка)	Ученици Друге крагујевачке гимназије учествовали у симулацији Европског парламента са вршњацима из Екатеринин гимназије Април, Инголштат Циљна група: средњошколци Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Изложба фотографија <i>Сусрети</i> којом су два фотографа из Инголштата Хуберт Клоцек и Крагујевца Предраг Џиле Михајловић исказали сопствени доживљај града пријатеља. За изложбу је израђен каталог, плакат, позивнице. Април, Градска галерија Позоришта у Инголштату Мај, Универзитетска галерија, Крагујевац Циљна група: грађани Инголштата/Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац
	Драмска секција Прве крагујевачке гимназије, заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела учешће у припреми позоришне представе јун – јул Циљна група: омладина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска)

	<p>Подршка: пројекат <i>Cross border 2018</i> програма Еразмус +</p> <p>Изложба 19. Међународног салона антиратне карикатуре <i>Крагујевац 2017</i> 15. јул, Нова зграда Градске управе Инголштата Циљна група: грађани и гости Инголштата Подршка: Град Инголштат, Спомен-парк <i>Крагујевачки октобар</i></p> <p>Гостовање крагујевачке уметнице Катарина Недељковић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p> <p><i>Југендкаммерхор Инголштат</i> и <i>Крагујевачко певачко друштво</i> одржали су заједнички концерт под називом <i>Хорски звуци Баварске и Шумадије</i> у Галерији Народног музеја у Крагујевцу 24. мај (22 – 25. мај), Крагујевац Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац</p>
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Ноћ истраживача</i> , (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Универзитет у Питсбургу	У оквиру сарадње Завода за заштиту споменика културе са Универзитетом у Питсбургу реализована су истраживања археолошких локалитета на простору Шумадије уз коришћење најновијих технологија, која за циљ, поред научних резултата имају и квалитетнији рад на заштити и промоцији археолошког наслеђа. Кроз овај пројекат учешће на истраживањима су узели и професори из Велике Британије као и студенти из Европе и Америке.
Амбасада Републике Чешке	Манифестација <i>Дани чешке културе у Крагујевцу</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, обухватила је документарну изложбу, међународни концерт камерне музике и научни скуп; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност Крагујевца и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Бања Лука	Наступ Извођачког ансамбла и Великог народног оркестра Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Фестивалу српског фолклора

2019. година	
Бидгошћ (Пољска)	<p><i>Duo Partyzant</i> из Бидгошћа одржао концерт у Крагујевцу 12. јун, Дому омладине Крагујевца Циљна група: омладина, грађани Крагујевца Подршка: Град Крагујевац, Град Бидгошћ</p> <p>Пројекат <i>Бидгошћ – Крагујевац, путеви пријатељства</i> наставак је <i>Пољско-српског колажа</i>, сарадња Дома културе бр.5, Шесте гимназије, Камерног ансамбла <i>Fresca Voce</i> из Бидгошћа, Прве крагујевачке гимназије. У оквиру програма реализован је заједнички концерт, радионице, едукативни излети Септембар, Бидгошћ Циљна група: деца и омладина, грађани Бидгошћа Подршка: Град Бидгошћ, Град Крагујевац</p>
Ређо Емилија (Италија)	<p>Изложба <i>Тиха места</i> крагујевачког фотографа Ивана Арсенијевића проглашена је једном од три најбоље у пратећем програму <i>Ђиркуито оф</i> на фестивалу <i>Fotografia Europea</i> Мај, Ређо Емилија Циљна група: грађани и гости Ређо Емилије Подршка: Организатори Фестивала, уметник</p>
Амбасада Египта	<p>Египатски оркестар <i>Al Nour Val Amal</i>, чије су чланице следе и слабовиде особе, одржао концерт у Крагујевцу 12. септембар, Друга крагујевачка гимназија Циљна група: грађани Крагујевца</p>

	Подршка: Амбасада Египта, Град Крагујевца
Амбасада Француске	Изложба о Великом рату представљена је крагујевачкој публици Јануара, Народни музеј у Крагујевцу Циљна група: средњошколци, грађани Крагујевца Подршка: Амбасада Француске, Град Крагујевац / Историјски архив Шумадије
Амбасада Израела	Манифестација <i>Дани Израела у Крагујевцу</i> обухватила је наступ ученика који су представљали Државу Израел на музичком такмичењу <i>Србија у ритму Европе</i> , промоцију туристичке туре <i>Јеврејско наслеђе Крагујевца</i> , Хавер Србија радионицу за младе, предавање о израелској књижевности и делу Амоса Оза заменице Амбасадора Џени Седов и отварање ревије израелског филма 11. и 12. јун, Крагујевац (Пешачка зона, Народна библиотека Вук Караџић, Дом омладине Крагујевац) Циљна група: деца и омладина, грађани Крагујевца Подршка: Амбасада Израела, Град Крагујевца
Амбасада Мађарске	Мешовити хор из Зирца (Мађарска) учествовао је на Фестивалу камерних хорова и вокалних ансамбала у Крагујевцу Август, Галерија Народног музеја у Крагујевцу Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Амбасада Мађарске, Град Крагујевац / Музички центар Крагујевац
Санкт Петербург (Русија)	Професорка ликовне културе Спавица Ђорђевић и ученица Анђела Ђурђевић из ОШ <i>19. октобар</i> из Маршића, чији је рад претходне године проглашен најбољим из Србије, посетиле су Санкт Петербург поводом фестивала <i>Скарлетна једра</i> Јун, Санкт Петербург Подршка: Град Крагујевац, Град Санкт Петербург Камерни оркестар <i>Симфониета из Санкт Петербурга</i> из државне установе културе <i>Државни академски симфонијски оркестар Санкт Петербурга</i> наступио је на фестивалу ОКТОХ у Крагујевцу Октобар, Прва крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Крагујевац, Спомен парк <i>Крагујевачки октобар</i>
Сјан (Кина)	У оквиру Евро-азијског економског форума одржани су 07. Међународна конференција градова дуж економског пута свиле, <i>Тинк-танк</i> семинар 2019 и Округли сто Међународне групе стручних саветника, чији је члан постао представник Града Крагујевца Ђлан Градског већа за културу Миљан Бјелетић Септембар, Сјан Циљна група: стручна јавност, званичници Подршка: Град Крагујевац, Град Сјан
Инголштат (Немачка)	<i>Јувеиндамерхор Инголштат</i> и <i>Крагујевачко певачко друштво</i> одржали су још један заједнички концерт 25. мај, Инголштат Циљна група: грађани и гости Инголштат Подршка: Град Инголштат, Студентски културни центар Крагујевац <i>Драмска секција СКЦ-а</i> , заједно са представницима још пет градова пријатеља Инголштата, узела учешће у припреми позоришне представе јун – јул Циљна група: омладина и грађани Инголштата, Мурске Соботе (Словеније) и Ђера (Мађарска) Подршка: пројекат <i>Cross border 2019</i> програма Еразмус + Гостовање крагујевачке графичке дизајнерке Андријане Васиљевић у Инголштату Јул, Инголштат Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац <i>Грузијски оркестар</i> из Инголштата наступио је на крагујевачком фестивалу ОКТОХ у Крагујевцу Октобар, Прва крагујевачка гимназија Циљна група: грађани и гости Инголштат Подршка: Град Инголштат, Студентски културни центар Крагујевац

	Поводом 20. Међународног салона антиратне карикатуре, повећан је новчани део Награде Града Инголштата са 500 на 750 евра Октобар, Крагујевац Подршка: Град Инголштат
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације <i>Нoћ истраживача</i> , (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Амбасада Републике Чешке и Јужноморавска регија Републике Чешке	Манифестација <i>Караван чешке музике</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, преко које су се крагујевачки музички посленици из Музичке школе „Др Милоје Милојевић“ и са ФИЛУМ-а представили грађанима Београда, Беле Цркве и Вршца; Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност поменутих градова и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Јужноморавска регија Републике Чешке и Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Лион - Француска	Наступ Позоришта младих Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацијама: Духовна разгледница и Напред у Отаџбину
Свети Никола (Македонија)	Наступ Првог ансамбла Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на манифестацији Тодорица - Македонија

2020. година	
Бидгошћ (Пољска)	Одложена изложба 20. Салона антиратне карикатуре за следећу годину. Центар за омладину <i>Палата младих</i> , који организује међународне манифестације: Музичке импресије у Бидгошћу и Међународне сусрете музичке омладине, и Музичка школа Др Милоје Милојевић планирају да конкуришу за заједничке пројекте у оквиру програма Еразмус + .
Вуши (Кина)	Ученици из ОШ <i>Милутин и Драгиња Тодоровић</i> учествовали на 04. Међународном ликовном конкурс за младе у организацији Канцеларије за спољне послове Народне провинције Ђангсу. Октобар, град Вуши Циљна група: ученици основних школа Подршка: Град Крагујевац
Јужноморавска регија (Чешка)	Наступ квинтета кларинетиста на ОКТОХ-у одложен за следећу годину
Трнчин (Словачка)	Наступ хора <i>Piarissimo</i> на ОКТОХ-у одложен за следећу годину
Амбасада Израела	Манифестација Дани Израела у Крагујевцу требало је између осталог да обухвати културне садржаје предавање о <i>Савременој израелској културној сцени</i> , изложбу фотографија <i>Графити уметност Јерусалима и Хаифе</i> и пројекцију израелског филма <i>Венчање на папиру</i> . Због епидемије вируса ковида 19 манифестација је одложена.
Амбасада Мађарске	Планирани наступ камерног хора из Терекбалинта у Саборној цркви успења Свете Богородице одложен је за наредну годину.
Санкт Петербург (Русија)	Ученици награђеној на Међународном ликовном конкурс <i>Ја сликам Санкт Петербург</i> и ове године је упућен позив да посете Санкт Петербург и присуствују фестивалу <i>Скарлетна једра</i> , али посета није реализована због епидемије вируса Ковид 19.
Сјиан (Кина)	Промо материјал о Граду (текст, видео, фото) достављен Сјиану за употребу на сајту и јавним местима.
Инголштат (Немачка)	Два уметника из Инголштата учествовала су на конкурс 02. Међународног бијенала уметности 'АРТИЈА у Крагујевцу. Њихови радови представљени су на изложби Бијенала. Новембар 2020 - јануар 2021. Циљна група: грађани и гости Крагујевца Подршка: Град Инголштат, Град Крагујевац

	<p>Због епидемије вируса Ковид 19, заједнички програми и пројекти планирани за 2020. године одложени су за наредну 2021. годину:</p> <ul style="list-style-type: none"> - размена ученика Друге крагујевачке гимназије и Екатеринен гимназије, - Баварска изложба хортикултуре 2020, - изложба 20. Међународног салона антиратне карикатуре у Инголштату, - вишенедељни боравак младог крагујевачког уметника Николе Гведарице.
Европска унија (Европска комисија)	Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је био координатор манифестације Ноћ истраживача, (пројекта <i>Horizon 2020</i>), која се одржава под покровитељством Европске комисије у преко 300 градова широм Европе. Поред промовисања науке, промовисање културног наслеђа Крагујевца кроз интерактивно учешће посетилаца је било значајна позиција током свих година реализације пројекта.
Амбасада Републике Чешке и Јужноморавска регија Републике Чешке	Манифестација <i>Караван чешке музике</i> Удружења српско-чешког пријатељства „Чеси Шумадије“, преко које су се крагујевачки музички посленици из Музичке школе „Др Милоје Милосјевић“ и са ФИПУМ-а представили грађанима Новог Сада и Чешког Села (у јужном Банату); Циљна група: грађани (посебно млади) и јавност поменутих места и Србије; Подршка: Амбасада Републике Чешке, Министарство спољних послова Републике Чешке, Јужноморавска регија Републике Чешке и Национални савет чешке националне мањине у Републици Србији.
Амбасада Државе Израел	Манифестације <i>Упознај Израел</i> и <i>Обележавање Дана Хануке у Крагујевцу</i> Удружење српско-израелског пријатељства „Ахава“, преко којих су се грађани Крагујевца, превасходно школског узраста, упознали са културом, традицијом, историјом и језиком Израела, односно са једним од највећих јеврејских празника – Празника светлости „Ханука“; Подршка: Амбасада Државе Израел и Град Крагујевац.
Минхен (Немачка)	Наступ Оркестра, првог тима певача Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ на Концерту у Минхену
Напомена:	<p>Одржана су два концерта иностраних извођача у оквиру ОКТОХ-а 201 Српско - јеврејског друштва Браћа Бару, (Београд). Саборна црква Успења Пресвете Богородице</p> <p>Кипарског симфонијског оркестра (Кипар), Друга крагујевачка гимназија.</p> <p>Делегација Немачког савеза за бригу о ратним гробовима и Амбасаде СР Немачке посетила је Крагујевац у августу 2016. године. Чланови делегације били су: Маркус Мекел, председник Немачког Савеза за бригу о ратним гробовима, Проф. др Штефан Тробст, члан Научног савета у Савезу, Томас Шок, руководилац за средњу и југоисточну Европу Александер Јунг, заменик амбасадора СР Немачке, Инго Гнојке, војни аташе, Синке Тос, преводилац</p>

Удружења грађана која су активна у области међународне сарадње:

- Удружење српско-чешког пријатељства "Чеси Шумадије"; делатност: међународна сарадња са Чешком Републиком и Јужноморавском регијом у области културе и уметности; број чланова: 45
- Удружење српско-израелског пријатељства "Ахава"; делатност: међународна сарадња са Државом Израела у области културе и уметности; број чланова: 39
- Удружење «Школа мира» Крагујевац, основано 1988. године; делатност: међународна сарадња у области културе и образовања; број чланова: 42.
- Удружење српско румунског пријатељства Ризница, основано 2007. године; делатност: међународна сарадња у области културе, стваралаштва, образовања, науке и сл.; број чланова: 150.
- Удружење српско-словачког пријатељства «Словенски корени» основано 2013. године
- Удружење сународника и пријатеља Русије «СВЕТ», основано 2017. године; има 11 оснивача. Удружење је основано ради остваривања циљева у области сарадње између српског и руског народа у Србији и иностранству.

2.6. МАНИФЕСТАЦИЈЕ У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ

Крагујевац је профилисао мапу културних манифестација и програма који чине део његовог идентитета.

Савет Мреже установа културе је крајем октобра 2019. године расписао Јавни позив за подношење предлога за избор сталних манифестација. Предлози су пристигли од стране установа културе, других заинтересованих субјеката из јавног и цивилног сектора, стручњака у култури, уметника и заинтересованих појединаца. Чланови Савета Мреже су на основу анализе предлога издвојили и предложили 25 традиционалних манифестација које својим статусом у друштву, постигнутим квалитетом, професионалном организацијом, оценама у стручној јавности, одзивом публике, као и самим значајем за позиционирање Крагујевца на културној мапи Србије, могу бити носиоци развоја културе како у Крагујевцу, тако и целом региону који ка њему гравитира. Скупштина града Крагујевца усвојила је ову Одлуку 2019. године

Преглед сталних културних манифестација

Сталне манифестације у области културе од значаја за Град, у смислу одредаба Одлуке о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе од значаја за град Крагујевац ("Службени лист града Крагујевца" бр. 33/19 и 36/20) су оне манифестације које својом вишегодишњом традицијом одржавања, квалитетом, стеченим угледом, својим значајем и садржајем афирмишу Град, доприносе остваривању општег интереса у култури и задовољавању потреба грађана у области културе и то су:

„Дан Града Крагујевца“ је манифестација која се сваке године традиционално одржава за Ђурђевдан. Састоји се од великог броја културних програма – концерата на трговима, концерата класичне музике, изложби, дечјег карневала, као и других пратећих пригодних програма са нагласком на историју Крагујевца и његову улогу у стварању модерне српске државе, односно прву престоницу модерне Србије. Организатор манифестације је град Крагујевац.

„Велики школски час“, „Бдење“, „Доста су свету једне Шумарице“, „Октох“ и „Међународни салон антиратне карикатуре“, „Артија“ представљају традиционалне манифестације које су настале из потребе обележавања пијетета према жртвама – родољубима стрељаним 21. октобра 1941. године. Овим манифестацијама се промовише мир, сећање на жртве страдале у ратовима широм планете, као и критика рата и деструктивних идеја. Организатор манифестација је установа Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ у Крагујевцу.

„Госпојинске свечаности“ представљају манифестацију којом братство Саборног храма Епархије Шумадијске обележава Успење пресвете Богородице. Ова манифестација има јасан културнообразовни карактер, будући да се у њеном склопу сваке године организује велики број важних програма посвећених историји српског народа, очувању његовог идентитета, као и његовој историји и традицији. Организатор манифестације је Епархија шумадијска и братство Саборног храма Успења Пресвете Богородице, у сарадњи са ГТО Крагујевац.

Крагујевачки фестивал антиратног, ангажованог и академског филма „КРАФ“, је манифестација која као фестивал антиратног, ангажованог и академског филма има за циљ да упути поруке мира, укључи ангажоване друштвене теме и децентрализује кинематографију. Организатор манифестације је НВО Millenium из Крагујевца.

„Дани крагујевачке књиге“ је манифестација која има за циљ да кроз вишедневне разноврсне програме прикаже крагујевачку издавачку и стваралачку продукцију, која је библиографски обрађена у Завичајном одељењу библиотеке. Данима крагујевачке књиге циљ је да се укаже на значај завичајне колекције, која треба да садржи све књижне и некњижне материјале, који се У и О Крагујевцу објаве током године. Ова манифестација не обухвата искључиво једну врсту стваралаштва изражену кроз књижну и некњижну грађу, већ и много шири дискурс завичајности – представља завичајне ауторе (појединце и удружења) који различитим интересовањима и хобијима баштине традицију и културу града и околине.

„БАШТеАтар“ је манифестација која као једини фестивал у региону, селекује представе искључиво настале ван институционалних позоришта и окупља уметнике који су одлучни да стварају и без финансијске и оперативне подршке позоришних кућа. Организатор манифестације је установа Дом омладине „Крагујевац“ у Крагујевцу.

„Златна искра“ је манифестација – луткарски фестивал који се традиционално одржава од октобра 1994. године, када је одржан 1. међународни луткарски фестивал малих форми и када су се, по први пут, окупили ствараоци који у луткарској форми изражавају богатство сценског стваралаштва. Од 2001. године, овај фестивал се одржава под данашњим именом. Организатор манифестације је установа „Позориште за децу“ Крагујевац.

„ЈоакимФест“ је манифестација која као фестивал савременог, модерног, друштвено, естетски и поетички референтног позоришта, има евро-регионални концепт и темељи се на избору представа које су у пуном сагласју са модерним извођачким позоришним праксама. Организатор манифестације је установа Књажевско српски театар у Крагујевцу.

„Јоакимови дани“ је манифестација која као фестивал има за циљ повезивање позоришта и уметника и афирмацију домаћег драмског стваралаштва. Традиционално се организује у оквиру Мајских свечаности. Организатор манифестације је установа Књажевско српски театар у Крагујевцу.

„Позоришни сусрети ученика гимназија Србије“ је манифестација која траје већ 20 година и представља званично такмичење ученика гимназија Србије, установљено Годишњим календаром Министарства просвете Републике Србије. Ова манифестација окупља ученике гимназија из целе Србије, промовише културу код младих и развој глумачких талената. Организатор манифестације је Прва крагујевачка гимназија.

Међународни фестивал камерних хорова „Концепти“ је манифестација основана 1995. Године. Одржава се бијенално и једини је хорски фестивал који од хорова захтева програмски концепт. Фестивал је и део уметничке асоцијације *Европа за фестивале, фестивали за Европу* (ЕФФЕ). Организатор манифестације је Музички центар у Крагујевцу.

„Интернационални фестивал уметника хармонике“ је манифестација која се одржава скоро три деценије и традиционално окупља најбоље извођаче из целог света. На њему учествују победници највећих светских такмичења, те се на овај начин љубитељима ове музике највећа достигнућа у свету уметности у хармоници чине доступним, што је и један од разлога успешности познате крагујевачке школе хармонике у свету. Организатор манифестације је ДОО „Ад либитум“ из Крагујевца.

Фестивал камерне музике „Convivium Musicum“ је манифестација која кроз креативни програмски концепт, избор камерних састава и диверзитет музичких стилова, представља јединствену манифестацију на овим просторима. Фестивал камерне музике је једна од најмлађих манифестација, која је квалитетом својих програма допринела да Крагујевац буде препознатљив и по овој врсти музичког стваралаштва. Организатор манифестације је Удружење грађана „Convivium Musicum“ из Крагујевца.

„Интернационални џез фестивал“ је манифестација међународног карактера која постоји већ 20 година, са одржаних преко 120 концерата, на којима су наступала светски призната имена џез музике, од којих су нека први и једини пут у Србији наступала управо на овом фестивалу. Организатор манифестације је Удружење „Арт кварта“ из Крагујевца.

„Шумадијски блуз и џез фестивал“ је манифестација која има за циљ промоцију и развој блуза и џеза у Шумадији и шире. Организатор манифестације је установа Дом омладине „Крагујевац“ у Крагујевцу.

„Арсенал фест“ је манифестација која као један од манифестација која као један од највећих домаћих музичких фестивала окупља више хиљада љубитеља рок, поп и алтернативне музике из земље и иностранства. Један је од најпрепознатљивијих крагујевачких и шумадијских брендова, а на њему наступају познати музичари из целог света. Организатор манифестације је Удружење грађана „Арсенал фест“ из Крагујевца.

„Шумадијски интернационални филмски фестивал“ (ШИФФ) је манифестација на којој се приказују дебитантска остварења младих аутора, са фокусом на тематику за младе. Организатор манифестације је Удружење „Арт кварт“ из Крагујевца.

„Фоторама“ је манифестација која као међународни фестивал уметничке фотографије чији програм обухвата сва подручја уметничке фотографије укључује и међународни фото конкурс за учеснике из целог света. Организатор манифестације је Фото-клуб „Алоло“ из Крагујевца.

Фестивал народне музике „Драгиша Недовић“ је манифестација која има за циљ промоцију народне музике засноване на изворној народној музици и традиционалном музичком наслеђу. Манифестација носи име једног од најзначајнијих крагујевачких музичких стваралаца у овој врсти музике, човека који је аутор огромног броја песама које се данас сматрају народним, што је доказ њиховог квалитета. Организатор манифестације је Удружење грађана „Крагујевац концерт“ из Крагујевца.

Утврђена листа манифестација, програма и пројеката у области културе од значаја за град Крагујевац се финансира или суфинансира из буџета града Крагујевца.

Сталним манифестацијама управља Савет сталних манифестација града Крагујевца који образује Градско веће из реда стручних и јавних радника, познавалаца из области културе. Један од чланова Савета обавезно се именује из реда запослених у градској управи надлежној за област буџета и финансија.

2.7. КУЛТУРНИ ТУРИЗАМ

На плану развоја и промоције културног туризма Градска туристичка организација (ГТО) Крагујевац сарађује са Градском управом и са свим институцијама културе у граду.

Град Крагујевац има богату понуду за туристе који желе да се упознају са културно-историјским садржајима у Србији, јер се на ужем простору могу наћи материјални и духовни докази различитих периода и значајних догађаја у историји Србије. Такође, у граду се одржавају и бројне културне манифестације које употпуњују туристичку понуду. Све ово је база за добру сарадњу ГТО са институцијама културе и за развој културног туризма.

Промоција културног туризма се одвија на неколико нивоа. Штампани материјали, брошуре и водичи обухватају културно-историјске споменике и институције културе. Може се рећи да они заузимају и централно место у промоцији града, јер се Крагујевац већ дуго година промовише као престоница модерне Србије (комплекс "Милошев венац"), а такође је увек у првом плану и Спомен парк "Крагујевачки октобар". Промотивне активности на сајту и друштвеним мрежама укључују најаве догађаја из области културе. На сајмовима и манифестацијама у земљи и иностранству се промовишу догађаји који су ширег значаја, а са појединим институцијама су организоване и промоције на Београдском сајму туризма и сличним значајним манифестацијама у земљи и региону.

ГТО Крагујевац је организатор или суорганизатор различитих догађаја, од којих су неки значајни за промоцију културне баштине и традиције града и доприносе стварања имиџа града културе у земљи и региону. Манифестације су:

- „Ђурђевдански Дечји карневал“, 6. мај. У оквиру обележавања Дана града ГТО организује Дечји карневал који окупља децу предшколског и школског узраста са територије града, плесне, уметничке, спортске и друге клубове и удружења.
- „Фића фест“, друга половина јуна; окупља љубитеље возила „Фића“ и старих аутомобила са територије Балкана - доприноси развоју индустријског туризма, као врсте културног туризма.
- „Сабор народног стваралаштва“ у оквиру „Госпојинских свечаности“, 28.август; продајна изложба традиционалних предмета
- Међународни сајам туризма и сеоског туризма - у оквиру забавног дела су програми културно-уметничких друштава, изложбе и модне ревије локалних произвођача традиционалних производа

Осим сарадње са институцијама културе у граду, ГТО Крагујевац сарађује са удружењима на пољу фолклора, драмске, плесне и уметничке активности, чуварима старих заната и произвођачима сувенира. На манифестацијама и догађајима у граду и у земљи које ГТО организује наступају различита удружења, у зависности од врсте догађаја. Произвођачи домаћих производа и сувенира продају своје производе на различитим манифестацијама и базарима, као и у Туристичком инфо центру.

Музеји су посебно значајни за туристичке посете, па је са тим у вези развијена сарадња са Народним музејем и Спомен парком, у смислу промоције, довођења гостију, осмишљавања и организовања водичких тура које обухватају ове објекте.

Водичке туре, аутобуске или пешачке, од општих које обухватају цео град, преко тематских, које ГТО осмишљава и организује у сарадњи са институцијама културе намењене су туристима, али и локалном становништву, у циљу едукације и јачања свести о културно-историјском значају града. У том смислу развијена је сарадња са школама на територији града и региона, Универзитетом и осталим заинтересованим странама. Неке од тематских водичких тура из области културног туризма су: Историјско језгро града, Легат Николе Коже Јанковића, Задужбине и задужбинари, Тура у Крагујевцу, манастирске туре.

3. SWOT анализа

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције града и локалне заједнице у области културе и културног наслеђа. Представља основни улаз за дефинисање посебних циљева и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани циљеви указивати на потребу и начин за смањивање или елиминисање тих слабости.

Практичност и веома широку применљивост ове анализе обезбеђује јој њена једноставност представљена матрицом 2 x 2, у којој се налазе и четири саставна елемента SWOT анализе: снаге, слабости, шансе и претње. Снаге и слабости су интерни елементи на које једна локална заједница може да утиче, док шансе и претње представљају екстерне елементе, односно факторе из спољашности на које не може да утиче.

Снаге су фактори који једном подручју дају предност. Слабости су, са друге стране, фактори који представљају препреке развоју локалне заједнице. Шансе су екстерне прилике које треба искористити, док претње означавају негативан екстерни фактор који треба неутралисати.

Идентификовано је 4 области развоја културе за које су израђене SWOT анализе:

- Културно наслеђе
- Савремено стваралаштво
- Креативне индустрије
- Општи SWOT

Након израђених SWOT анализа, спроведена је класификација и издвајање приоритетних слабости и снага, путем бодовања. Ово представља основу за дефинисање циљева и мера Плана развоја културе.

Критеријуми који су коришћени за одређивање приоритетних слабости и снага:

- Да ли слабост показује растући, опадајући или привремени тренд?
- Колико дуго има утицај и када се појавила?
- Да ли је утицај снажан или не?
- Да ли је могуће контролисати тај утицај?

Резултати ове фазе приказани су у табели приоритетних слабости и снага.

Културно наслеђе SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> - Крагујевац – некадашњи престони град - Културно, историјско и индустријско наслеђе као потенцијал - Војно-технички завод, Милошев венац, Соколана - Спомен – парк „Крагујевачки октобар“ – културно добро од изузетног значаја - Велики број културних добара у главном градском језгру – објекти заштићени као културна добра - Кнежев арсенал – културно историјско добро од изузетног значаја - Археолошко налазиште Тодорчево - Центар за неговање традиционалне културе – Абрашевић (Ансамбл народних песама и игара АБРАШЕВИЋ, Омладински фолклорни ансамбл, Дечји фолклорни ансамбл, Школа народних игара, Велики народни оркестар, певачка група „Архаика“, певачи солисти, продукција центра, Радионица традиционалног накита од стаклених перли „Бердан“, гудачки квартет „Арсобалено“, Позориште младих, издаваштво – издања Центра која се односе на традиционалну културу код Срба - Легат Николе Коке Јанковића - Народни музеј Крагујевац - Академски фолклорни ансамбл Светозар Марковић – СКЦ Крагујевац - Интерресорно повезивање образовних институција (основних, средњих школа и ФИЛУМ-а) и институција културе (Завичајно одељење Народне библиотеке „Вук Караџић“, Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, Народни музеј итд.) путем пројектне и амбијенталне наставе. - Предан рад завичајног одељења Народне библиотеке „Вук Караџић“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Недовољна истраженост и видљивост нематеријалног културног наслеђа - Неадекватни услови за чување грађе - музејске, библиотечке (покретна културна добра стара и ретка књига до 1867. законом заштићена) и другог нематеријалног наслеђа - Неадекватна искоришћеност постојећих просторних потенцијала непокретног културног наслеђа - Недовољна искоришћеност савремених информационих технологија у сврху чувања и презентовања културног наслеђа - Недовољно развијена културна свест дела становништва - Недовољно укључен образовни систем у едукацију о културно-историјском наслеђу - Недовољно редовних културних тура за обилазак локалних знаменитости - Недовољна међусекторска сарадња - Недовољан број запослених у сектору културног наслеђа - Недовољно искуства установа културе у међународним пројектима - Недовољна међународна сарадња у циљу размене искустава и примера добре праксе - Недовољна и неадекватна промоција културног наслеђа - Недовољна улагања у установе, у сврху развоја и адекватног очувања материјалног и нематеријалног наслеђа - Неприлагођеност културних установа глувим и наглувим посетиоцима као и неприлагођеност нематеријалног културног наслеђа
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> - Постиндустријски туризам као развојни потенцијал - ЈПП у области културе - Војно-технички завод и Милошев венац – културно историјско и индустријско наслеђе од националног значаја чија је ревитализација установљена као приоритетан пројекат - Фондови Министарства културе и информисања - Међународни фондови: Креативна Европа; Horizon, Erasmus+ (e-Twinning) као могућност прекограничних сарадња школа у домену културе; програми транснционалне сарадње - Обједињавање регионалне туристичке понуде - Могућа пренамена комплекса Кнежев арсенал - Отварање Музеја завичајних писаца Крагујевац као наставак преданог рада завичајног одељења Народне библиотеке „Вук Караџић“ - Едукованост запослених у сектору културног наслеђа о пројектном раду и конкурсима за реализацију пројеката 	<ul style="list-style-type: none"> - Ингеренције са националног нивоа за улагања у заштићена културна добра - Врло мале ингеренције града над објектима културе које су стављене под заштиту државе/ Сложене административне процедуре за улагања у културна добра под заштитом државе - Проблем власништва над комплексом Кнежев арсенал - Ограничене могућности промоције културних добара под заштитом државе

Савремено стваралаштво SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> – Постојање Мреже установа културе које се баве културом, уметничким стваралаштвом – Постојање великог броја Удружења из различитих области уметничког стваралаштва – Постојање довољног броја приватних галерија, школа сликања, музике, глуме, модерног плеса – Постојање образовних установа из области културе на свим нивоима образовања – основна и средња музичка школа, Друга крагујевачка гимназија (специјализована одељења за сценску и аудио-визуелну уметност), ФИЛУМ – Локална самоуправа издваја континуирано већа средства за програме установа културе и удружења кроз конкурс – Велики број културних догађаја који имају и међународни карактер – Међуресорна сарадња културе и образовања – Арсенал фест као највећи музички фестивал јужно од Београда – Велики број међународних догађаја који се развијају – Нове идеје (објекти) у култури: Легат Николе Коке Јанковића, Галерија Мостови Балкана, Кућа Ђуре Јакшића. – Постојећи фестивали: 1) међународни фестивал луткарских позоришта; 2) међународни глумачки фестивал Јоаким Интерфест – и пратећи уметнички садржаји – Велики број легата: сликарке Љубице Филиповић, дизајнера Божицара Болета Милорадовића,... – Добра посећеност културних догађаја – Нови креирани догађаји кроз институционални и ванинституционални оквир 	<ul style="list-style-type: none"> – Непостојање јасног и препознатљивог културног идентитета града – Недовољно развијена културна свест код дела становништва – Непостојање градске мултимедијалне сале и опере – Недовољно укључен образовни систем у едукацију о програмима културе / Непостојање механизма интеграције система образовања и институција културе – Недовољна међусекторска, међуинституционална сарадња на пољу промоције културног програма – Недовољна инфраструктурна и техничка опремљеност установа културе – Недовољна укљученост и ангажованост националних медија и електронских медија у промоцију културе и манифестација – Неприлагођеност институција потребама публике (савременом начину живота и рада); – Доминантно буџетско финансирање културе и уметности (неразвијени модалитети „fundraising“- а за развој програма и пројеката) – Непостојање адекватног простора за уметнички рад и стваралаштво; – Неприлагођеност културних и туристичких институција глувим и наглувим посетиоцима
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> – Постиндустријски туризам као развојни потенцијал – ЈПП у области културе – Фондови Министарства културе и информисања – Олакшан приступ међународним фондовима (Креативна Европа, Ерасмус+) – Диверсификација извора финансирања културе – финансијски менаџмент и „fundraising“. – Erasmus+ (e-Twinning) као могућност прекограничних сарадња школа у домену културе. 	<ul style="list-style-type: none"> – Демографске промене и структура становништва – Мањак средстава у буџету – Непостојање инструмената у циљу спровеђења интересорне сарадње са образовањем

Креативне индустрије SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> – Постојање мреже установа културе града Крагујевца – Постојање образовних установа из области културе на свим нивоима образовања – основна и средња музичка школа, Друга крагујевачка гимназија (специјализована одељења за сценску и аудио-визуелну уметност), ФИЛУМ – Велики број устаљених манифестација из области културе и уметности које имају и међународни карактер – Постојање довољног броја приватних школа сликања, музике, глуме, балета, модерног плеса. – Кнежев арсенал као значајан потенцијал града Крагујевца (као просторни капацитет) – Арсенал фест као највећи музички фестивал јужно од Београда – Основан Кластер креативних индустрија Централне Србије – Кластер Креативна мрежа Крагујевца – Велики број удружења из области креативног стваралаштва – Основан Креативни хаб у оквиру Бизнис иновационог центра – Искуство у реализацији пројеката ЈПП у области Поп ап арта (осликавање јавних површина муралима, улични перформанси, концерти уличних свирача,....) – Постојећи фестивали: 1) међународни фестивал луткарских позоришта; 2) међународни глумачки фестивал Јоаким Интерфест – и пратећи уметнички садржаји 	<ul style="list-style-type: none"> – Неразвијен предузетнички дух и ослањање искључиво на финансијску подршку Града – Недовољно развијена културна свест дела становништва – Недовољно укључен образовни систем у програме културе – Неактиван хаб креативних индустрија Централне Србије – Недовољна међусекторска, међуинституционална сарадња на пољу промоције културног програма – Недефинисана функција/ недовољна функционалност целине Кнежев арсенал – Недовољна укљученост и ангажованост националних медија и електронских медија у промоцију културе и манифестација – Непостојање програма за подршку развоју сектора (финансијских и техничких); – Непостојање адекватних образовних програма; – Непостојање одговарајућег простора за развој сектора креативних индустрија (урбанистичко - инфраструктурно уређено). – Трошење средстава већег броја Удружења на техничку опрему која није у њиховом власништву
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> – Постиндустријски туризам као развојни потенцијал – ЈПП у области културе – Фондови Министарства културе – Олакшан приступ међународним фондовима – Обједињавање регионалне туристичке понуде – Могућа пренамена комплекса Кнежев арсенал – Erasmus+ (e-Twinning) као могућност прекограничних сарадња школа у домену културе. 	<ul style="list-style-type: none"> – Демографске промене и структура становништва – Мањак средстава у буџету

Општи SWOT

Снаге	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> – Постојање мреже установа културе града Крагујевца – Компетентни руководиоци установа – Постојање образовних установа из области културе на свим нивоима образовања – основна и средња музичка школа, ФИЛУМ – Војно-технички завод, Кнежев Арсенал, Милошев венац, Соколана – културно, историјско и индустријско наслеђе као потенцијал – Дефинисане сталне манифестације у области културе од значаја за град (25) – Велики број међународних догађаја у култури од којих су неки препознати као квалитетни и посећени – Локална самоуправа континуирано издаваја већа средства за програме установа културе и програме удружења грађана кроз Конкурс – Успостављена међусекторска сарадња јавног и цивилног сектора и међуресорна сарадња културе и образовања – Успостављена међународна сарадња са установама културе из других земаља, међународним културним центрима и амбасадама у Београду – Велики број програма и добра посећеност публике – Велики број младих – Крагујевац, универзитетски центар – Међусекторска сарадња сектора културе и социјалне заштите – Велики број знаменитих Крагујевчана и културних посланика који су оставили траг на српској културној мапи – Археолошко налазиште Тодорчево 	<ul style="list-style-type: none"> – Непостојање јасног и препознатљивог културног идентитета града – Недовољно развијена културна свест депа становништва – Недовољна информисаност дела грађанства о културним догађајима – Неприлагођено радно време неких установа културе слободном времену њихових посетилаца – Непостојање градске мултимедијалне сале и опере – Недовољна промоција догађаја и културних дешавања – недовољна информисаност становништва – Неадекватни услови за чување наслеђа – угрожен фондус библиотеке, музеја, архива – Недовољно укључен образовни систем у едукацију о културно-историјском наслеђу и програмима културе – Недовољно редовних културних тура за обилазак локалних атракција и знаменитости – Недовољна међусекторска, међуинституционална сарадња на пољу промоције културног програма – Недовољна инфраструктурна и техничка опремљеност установа културе – Недефинисана функција/ недогољна функционалност целине Кнежев арсенал – Могућности улагања у Кнежев арсенал са нивоа града су знатно ограничене – Недовољна укљученост и ангажованост националних медија и електронских медија у промоцију културе и манифестација – Непостојање институције Културни центар града Крагујевца – Недовољна укљученост организација цивилног сектора у питања од значаја за културу града и њихов статус у плану промоције садржаја – Недовољна заступљеност ОСИ у процесу планирања и одлучивања
Шансе	Претње
<ul style="list-style-type: none"> – Постиндустријски туризам као развојни потенцијал и обједињавање регионалне туристичке понуде – ЈПП у области културе – Војно-технички завод, Кнежев Арсенал, Соколана и Милошев венац – културно историјско и индустријско наслеђе од националног значаја чија је ревитализација и пренамена објеката установљена као приоритетан пројекат – Фондови Министарства културе и информисања – Олакшан приступ међународним фондовима / Програм Креативна Европа 2021-2027; Еразмус + (e-Twinning) као могућност прекограничне сарадње школа у домену културе; програми транснционалне сарадње – Активније укључивање младих (пре свега студената ФИЛУМ-а) приликом реализације појединих културних дешавања 	<ul style="list-style-type: none"> – Слаб финансијски одзив са националног нивоа за улагања у заштићена културна добра – Ограничене ингеренције града над објектима културе које су стављене под заштиту државе/ Сложене административне процедуре за улагања у културна добра под заштитом државе – Проблем власништва над комплексом ВТЗ – Ограничене могућности промоције културних добара под заштитом државе – Могућа пренамена комплекса Кнежев арсенал – Демографске промене и структура становништва – Мањак средстава у буџету – Забрана запошљавања радника у установама културе – Изостављање младих као приоритета даљег развоја културне сцене града Крагујевца – Медији са националном фреквенцијом не прате или веома оскудно прате дешавања у културном животу града Крагујевца – Слаба координација сарадње установа културе у

<ul style="list-style-type: none"> – Приступ конкурсима које расписују поједине Амбасаде за опремање и санирање простора – Интензивнија сарадња са Културним центрима Амбасада земаља чија је култура интересантна становницима Крагујевца – Јачање интересорне сарадње са образовањем и социјалном заштитом – Реконструкција мултифункционалне дворане Шумадија – Укључивање знаменитих Крагујевчана који су оставили траг на српској културној мапи у манифестације устаљеног карактера – Могућност наглашене мултикултуралности града Крагујевца који је збринуо избеглице са свих простора бивше СФРЈ – Формирање Центра за експерименталну радионицу Тодорчево као потенцијала за међународну сарадњу, унапређење промоције археолошког наслеђа и размену студената 	<p>граду Крагујевцу на заједничким пројектима</p>
---	---

Приоритетне слабости			
Културно наслеђе	Савремено стваралаштво	Креативне индустрије	ОПШТИ
Неадекватна искоришћеност постојећих просторних потенцијала непокретног културног наслеђа	Непостојање градске мултимедијалне сале и опере	Непостојање одговарајућег простора за развој сектора креативних индустрија (урбанистичко - инфраструктурно уређеног)	Непостојање градске мултимедијалне сале и опере
Недовољна улагања у установе, у сврху развоја и адекватног очувања материјалног и нематеријалног наслеђа	Непостојање адекватног простора за уметнички рад и стваралаштво	Слабо развијен предузетнички дух и ослањање превасходно на финансијску подршку Града	Недовољна инфраструктурна и техничка опремљеност установа културе
Недовољан број запослених у сектору културног наслеђа	Недовољна инфраструктурна и техничка опремљеност установа културе	Недефинисана функција/недовољна функционалност целине Кнежев арсенал	Неадекватни услови за чување наслеђа – угрожен фондус библиотеке, музеја, архива
Неадекватни услови за чување грађе - музејске, библиотечке и другог нематеријалног наслеђа	Доминантно буџетско финансирање културе и уметности (неразвијени модели „fundraising“ - а за развој програма и пројеката)	Недовољно развијена културна свест дела дела становништва	Недовољно укључен образовни систем у едукацију о културно-историјском наслеђу и програмима културе
Недовољно редовних културних тура за обилазак локалних знаменитости	Недовољна међусекторска, међуинституционална сарадња на пољу промоције културног програма	Недовољна укљученост и ангажованост националних медија и електронских медија у промоцију културе и манифестација	Недовољно развијена културна свест дела становништва

Доминантне снаге			
Културно наслеђе	Савремено стваралаштво	Креативне индустрије	ОПШТИ
Културно, историјско и индустријско наслеђе као потенцијал - Војно-технички завод, Милошев венац, Соколана	Локална самоуправа издваја континуирано већа средства за програме установа културе и удружења кроз конкурс	Велики број устаљених манифестација из области културе и уметности које имају и међународни карактер	Локална самоуправа континуирано издваја већа средства за програме установа културе и програме удружења грађана кроз конкурс
Спомен – парк „Крагујевачки октобар“ – културно добро од изузетног значаја	Нове идеје (објекти) у култури: Легат Николе Коке Јанковића, Галерија Мостови Балкана, Кућа Ђуре Јакшића	Кнежев арсенал као значајан потенцијал града Крагујевца	Велики број програма и добра посећеност публике
Крагујевац – некадашњи престони град	Велики број културних догађаја који имају и међународни карактер	Постојање мреже установа културе града Крагујевца	Велики број међународних догађаја у култури од којих су неки препознати као квалитетни и посећени
Легат Николе Коке Јанковића	Постојање великог броја Удружења из различитих области уметничког стваралаштва	Постојање образовних установа из области културе на свим нивоима образовања – основна и средња музичка школа, Друга крагујевачка гимназија (специјализована одељења за сценску и аудио-визуелну уметност), ФИЛУМ	Војно-технички завод, Кнежев Арсенал, Милошев венац, Соколана – културно, историјско и индустријско наслеђе као потенцијал
Кнежев арсенал – културно историјско добро од изузетног значаја	Постојање Мреже установа културе које се баве развојем културе и уметничким стваралаштвом	Постојећи фестивали: међународни фестивал луткарских позоришта ; међународни позоришни фестивал Јоаким Интерфест – и пратећи уметнички садржаји, и др.	Постојање мреже установа културе града Крагујевца

4. Визија

Крагујевац је регионални центар културе и као такав препознат је у Србији и међународним оквирима по важној uloзи у стварању и развоју завичајних установа, институција и организација културе. Крагујевац је град са развијеном туристичком инфраструктуром и стални је домаћин бројним гостима из земље и иностранства. Савремен по својој урбаности, овај динамичан и разноврстан град поседује упечатљив културни идентитет. Основне данашње вредности прве престонице модерне Србије су култура мира, отвореност према културним различитостима, како домаћих тако и иностраних, као и спремност да се подрже све циљне групе које су вољне да свој таленат, креативност и младалачки ентузијазам уложе у обогаћивање културне слике Крагујевца.

Крагујевац свој културни развој заснива на сталној продукцији културних програма и сарадњи са градовима из земље и иностранства и градовима побратимима. Продукцију чине програми остварени са признатим националним ауторима, али и копродукције са градовима партнерима. Градски, као и гостујући програми, националне премијере првокласног карактера су један од културних стожера, окупљају публику са ширег подручја и замајци су још динамичнијег културног живота града Крагујевца.

Крагујевац је један од најважнијих културних центара Србије, интегрисан у савремене међународне културне токове

5. Циљеви развоја културе града Крагујевца

У процесу дефинисања циљева су уз резултате анализе стања и анализе података установа културе, коришћени резултати истраживања ЗАПРОКУЛ-а, истраживања потреба публике у Крагујевцу и План развоја Града Крагујевца за период 2021-2031. Важан део процеса је учешће представника организација цивилног друштва и образовне заједнице на састанцима фокус група.

Одређени су приоритети на којима треба да се заснива План развоја културе, од којих су основни: подстицање улоге културе у развоју Града, развој кадрова и инфраструктуре, међународна сарадња у области културе и подизање угледа Града што ће допринети да град, ван оквира Републике Србије буде препознатљив као један од најзначајнијих центара културе региона.

Политика Града у области културе заснива се на: аутономији субјеката у култури; принципу активног учешћа грађана и стручне јавности у процесу доношења одлука; принципу стратешког управљања у култури, праћења и вредновања; одговорној кадровској политици; анализама, истраживањима и статистикама у области културе и транспарентним процедурама доношења одлука.

Мере представљају конкретне акције везане за достизање дефинисаних циљева. Оне су мерљиве, а на нивоу посебних циљева постављени су индикатори, што омогућава праћење нивоа реализације Плана развоја културе и спровођење евентуалних корективних активности.

Дефинисано је: 1 општи циљ, 6 посебних циљева и 19 мера:

Општи циљ:

Позиционирање Крагујевца као над-регионалног центра културе који становницима Крагујевца унапређује квалитет живота, а посетиоцима пружа висок квалитет културних садржаја

За реализацију општег циља Плана развоја културе дефинисано је 6 посебних циљева:

1. Унапредити институционалне капацитете у области културе
2. Унапредити систем управљања, регулаторног оквира и финансирања у култури Очување објеката културе и валоризација културног наслеђа
3. Трајно заштитити и валоризовати културно наслеђе
4. Континуирано развијати продукцију у складу са културним потребама и обезбедити равноправно учешће грађана у културном животу
5. Унапредити међународну сарадњу и процесе европских интеграција у области културе
6. Унапредити промоцију културе Града Крагујевца, с акцентом на дигитализацију

6. Мере за достизање приоритетних циљева

Посебни циљ 1. Унапредити институционалне капацитете у области културе

За ефикасно обављање делатности установа културе у Крагујевцу потребан је стални развој институционалног система, што подразумева унапређење кадровских, просторних и техничких капацитета установа културе, као и јачање међуресорне сарадње. Посебна анализа у делатности заштите непокретних културних добара показала је недовољан број запослених, док општа анализа капацитета установа културе у Крагујевцу показује и потребу за усавршавањем и додатним оспособљавањем кадрова, нарочито у области маркетинга, писања пројеката и коришћења савремених техничких решења и алата, како на пољу културних делатности, тако и у области управљања и администрације. Спровођење одговорне кадровске политике и запошљавање у култури, деполитизација, истраживање тржишта, примена нових пракси и иновација, спровођење програма целоживотног учења, свеукупно ће допринети јачању капацитета установа културе. За јачање кадровских капацитета установа културе може се користити потенцијал стручних кадрова ФИЛУМ-а и свршених студената овог факултета.

Установе културе су углавном смештене у просторима који захтевају реконструкције и/или проширење и обезбеђење новог простора. Посебну пажњу треба посветити и уступању неискоришћених простора и објеката за потребе културе, што осим адекватног и безбедног простора за рад установа, реализацију програма и заштиту културног наслеђа, ствара и повољније услове за стваралаштво уметника.

Унапређење институционалних капацитета и оквира усмерено је и ка јачању међуресорне сарадње са сектором образовања, привреде и социјалне заштите у циљу промоције, развијања свести о култури и културном наслеђу и партиципације у културном животу града.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
Број запослених у установама културе
Број установа културе за које је обезбеђен адекватан простор - реконструкција, адаптација, доградња
Број установа културе за које је обезбеђена адекватна техничка опремљеност
Број установа културе за које је обезбеђена квалитетна и брза Интернет мрежа
Број уметника и запослених у култури на обукама/ на годишњем нивоу
Број уметника и запослених у култури на студијским посетама/ на годишњем нивоу
Број међуресорних програма и протокола о сарадњи

Мера 1.1. Унапређење кадровских капацитета у установама културе – запошљавање, усавршавање и оспособљавање кадрова за рад у култури

Проблем са којим се суочавају установе културе по питању кадрова огледа се у недовољном броју запослених код већег броја установа. Иако су законска ограничења по питању запошљавања реалан проблем, потребно је сагледати могућности запошљавања у датим оквирима и регулисати статус запослених на одређено време. Недостатак запослених бележи се како у домену рада са публиком, тако и археолога, конзерватора-рестауратора, историчара, информатичара, сценских техничара, кустоса и водича (за

будући Музеј аутомобила). Истакнута је потреба за обнављањем ансамбала глумаца у Књажевско-српском тетару и у Позоришту за децу Крагујевац, као и потреба за режисерима и сценским техничарима. Осим решавања кадровских проблема установа културе, запошљавање младих кадрова може бити и подстрек за останак младих људи и даље богаћење и осавремењавање културне сцене града.

Осим запошљавања, за стварно јачање институционалних капацитета установа приоритетно је континуирано усавршавање кадрова. У развоју кадрова путем целоживотног учења акценат се ставља на развој нових знања и вештина, маркетинг и промоцију, менаџмент у култури, развој нових професија у култури, а посебно оних који се односе на развој публике, међународну сарадњу, развој тржишта и креативних индустрија. Значајне обуке укључују и упознавање и примену европских конвенција у области културног наслеђа и креативног стваралаштва, као и примену стандарда и иновација.

У светлу дигитализације и примене разних дигиталних алата, апликација, платформи и софтверских решења, потребно је континуирано обучавати кадрове о доступним решењима, њиховој примени, функционалности у разним областима, од управљања до креативног стваралаштва.

За примену стандарда у области обављања архивске, музејске делатности и заштите непокретних културних добара потребно је стварање услова за доследну примену, што подразумева и континуирано усавршавање кадрова.

У програме целоживотног учења (едукација, семинари, студијске посете, мобилност, размене) осим установа културе, подједнако треба да буду укључене и партнерске организације, удружења и институције.

Приоритетне активности:

- Обнављање ансамбала глумаца у Књажевско-српском тетару и у Позоришту за децу Крагујевац. Иако је у претходном периоду Књажевско-српски театар запослио младе глумце, потребно је изналазити начине за решавање њиховог статуса и континуирано обезбеђење младих кадрова.
- Запошљавање у домену рада са публиком, затим археолога, конзерватора-рестауратора, историчара, информатичара, сценских техничара (мајстора декоратера у оквиру сценске технике Театра), кустоса и водича.
- Дефинисање плана едукација за запослене у установама културе у складу са актуелним темама и тенденцијама, и спровођење едукација, размене знања и студијских посета у циљу њиховог континуираног усавршавања.
- У сарадњи са ФИЛУМ-ом дефинисање начина на које се континуирано могу користити потенцијал стручних кадрова и свршених студената ФИЛУМ-а.

Одговорна институција: Град Крагујевац и установе културе

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету до 2025. год.

Мера 1.2. Унапређење просторних капацитета, заштита, реконструкција и ревитализација објеката установа културе

Важна компонента побољшања институционалних капацитета је простор. Осим обезбеђења адекватних услова за рад, простор је предуслов за програмско ширење и правилно чување архивске, библиотечке и музејске грађе и уметничког фонда установа.

Стратешки приступ за решавање проблема простора

Међу приоритетним питањима која захтевају стратешки приступ за решење проблема простора, а чијем решавању ће Град приступити у првом периоду реализације Плана развоја културе су: Историјски архив Шумадије, Завод за заштиту споменика културе, Установа културе „Кораци“ и Народна библиотека, Крагујевац. За Историјски архив Шумадије је неопходно обезбедити простор за смештај и правилно чување архивске грађе. Град Крагујевац ће се у наредном периоду посветити изналажењу адекватне локације за изградњу зграде Народне библиотеке и приступити изради идејног пројекта и пројектно-техничке документације.

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац је смештен у згради која није безбедна за боравак услед статичке нестабилности. Неопходно је обезбедити адекватан и безбедан простор за смештај Завода.

Поред тога, једно од најважнијих питања је дугорочно решавање смештаја установе културе „Кораци“. Осим обезбеђења бољих просторних услова, потребно је у наредном периоду зановити опрему и средства за рад запослених, како у Служби заједничких послова, тако и у Служби издавачке делатности.

Установа „Позориште за децу“ се суочава са недостатком магацинског простора, а осим тога, за планирано програмско ширење постоји потреба за још једном сценом.

Пројекти чији почетак реализације је планиран за први трогодишњи период - до 2023. године:

- Реконструкција Летњег амфитеатра Дечје библиотеке,
- Израда пројектно-техничке документације за санацију зграде Дечје библиотеке; реконструкција фасаде и замена столарије на згради Дечје библиотеке;
- Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију Дома омладине и доградња мултифункционалне сале „Кућа Смака“
- Регулисање термо-техничких и електро инсталација у Музеју „21. октобар“, 1. фаза
- Прва фаза реконструкције Градске дворане Пионир – израда студије и пројектно-техничке документације
- Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију Позоришта за децу
- Изградња депоа Историјског архива Шумадије

Пројекти чији почетак реализације је планиран у дужем року, после 2023. године:

- Реконструкција Галерије Народног музеја (замена крова и замена столарије);
- Реконструкција Књажевско-српског театра,
- Дом омладине (радови, прва фаза) и
- Позориште за децу, реконструкција
- 2. фаза пројекта „Регулисање термо-техничких и електро инсталација у Музеју „21. октобар“
- Реконструкција административног дела зграде Музеја „21. Октобар“
- Реконструкција зграде „Соколана“
- Реконструкција „Амициног конака“

Одговорна институција: Град Крагујевац

Процењена вредност за први период: 865.000 еур

Извори финансирања: Град Крагујевац и Република Србија

Рок за реализацију: до 2025. године почетак реализације пројекта

Мера: 1.3. Унапређење техничких капацитета установа културе

У времену брзих техничких и технолошких промена као и примене дигиталних алата како у администрацији, тако и у програмима и маркетингу, неопходно је континуирано ићи у корак с временом и новим технологијама. Осим тога, основни технички услови за рад су виших стандарда и захтева него у претходном периоду. Град Крагујевац ће континуирано радити на унапређењу техничких капацитета установа културе. Приоритети су:

- равномерна заступљеност квалитетне и брзе Интернет мреже,
- занављање рачунарске и пратеће опреме и обезбеђивање адекватне конфигурације за коришћење савремених техничких решења, програма, софтвера и база података
- програми и софтвери за ефикасно управљање, креирање програма, промоцију и ефикасну примену стандарда
- техничка опремљеност и услови за ефикасну примену стандарда код Архива Шумадије и Народне библиотеке (континуирано одржавање и унапређење конфигурације рачунарске и пратеће опреме и инсталација)
- обезбеђење рачунарске и пратеће опреме за потребе креирања и администрирања база података појединачних установа као и обједињене, умрежене базе (нпр. регистар материјалног и нематеријалног културног наслеђа, истраживање потреба публике, прикупљање и обрада података у циљу планирања и реализације програма)
- обезбеђење савремене аудио, видео и друге опреме за продукцију и реализацију програма, као и за промоцију.

За додатну безбедност опреме, као и материјала, грађе, уметничких предмета и објеката, потребно је проценити ризике и потребу свих установа културе. Ово се пре свега односи на постављање видео надзора на објекте установа културе. То значи да је осим обавезног Акта о процени ризика безбедности запослених, потребно израдити за све установе културе Акт процене ризика у заштити лица, имовине и пословања, и спровести мере заштите у складу са Законом о приватном обезбеђењу и регулативом о заштити личних података.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац и Република Србија

Рок за реализацију: у континуитету до 2025. године

Мера 1.4. Јачање међусекторске и међуресорне сарадње са образовањем, социјалном политиком, привредом, туризмом и медијима

Међусекторска сарадња установа и удружења у култури је у претходних пар година знатно унапређена у програмском делу организовања манифестација, као и у уступању простора установа за потребе реализације програма које изводе организације цивилног сектора. Потребно је даље стимулисати сарадњу и подржати више заједничких активности, као велику предност приликом конкурисања код различитих донатора, укључујући и ЕУ фондове.

Сарадња са привредом

Сарадња између сектора културе и привреде, нарочито приватног сектора у Крагујевцу није довољно заступљена. Постоје позитивна искуства Књажевско-српског театра (спонзори за Фестивал и средства за продукцију), Библиотеке (донаторска средства за сређивање простора и набавка опреме), Историјског архива и Завода за заштиту споменика културе (у финансирању археолошких истраживања као и конзервацији и

промоцији налаза). Међутим, у граду који је индустријски центар ширег подручја и у коме послује већи број успешних компанија и предузетника, подршка и улагање привреде у културу требало би бити заступљенија. У том погледу, потребно је мотивисати привредни и приватни сектор да улагање у културу и креативне индустрије схвате као улагање у економски развој града, чему ће Град тежити.

Сарадња са медијима

Сарадњу са медијима, нарочито са националним и електронским медијима, потребно је интензивирати, како на пољу промоције културних садржаја тако и у раду на едукативним програмима у сарадњи са уметницима, установама културе и установама образовања на свим нивоима.

Сарадња са установама образовања

Потребно је даље јачати сарадњу са образовним системом, на свим нивоима образовања, како због стварања нове публике, развоја културних потреба и навика, тако и због подршке деци и младима за испољавање креативности и учешћа у уметничком стварању.

Делотворан модел јачања сарадње између установа културе и установа образовања треба да буде заснован на систему координације и планирања где школе одређују координатора за културу, а установе културе креирају полугодишње или годишње планове укључивања школа и предшколских установа у своје програме, на основу којих школе планирају своје активности. Истовремено треба радити на анимирању наставника да уведе у школске активности реализацију програма са установама културе. Школски координатори за културу били би укључени и у праћење ефеката сарадње са установама културе.

Културни туризам

У сарадњи са Градском туристичком организацијом и установама културе, Град ће континуирано ширити понуду и организациону структуру у области културног туризма, у циљу што бољег позиционирања на културној и туристичкој мапи, не само наше земље, већ и ширим оквирима. То ће осим презентовања културе града, имати као резултат стварање амбијента за квалитетнији живот и улагање. Као прва престоница модерне Србије и завичај њене културе, Крагујевац има посебну одговорност да чува и презентује културну традицију. Овај сегмент има и национални значај.

Сарадња са ресором социјалне политике

Сарадња са ресором социјалне политике посебно треба да буде усмерена на грађење амбијента инклузивне културне политике, могућности партиципације осетљивих група како у конзумирању културе тако и у продукцији.

Приоритетне активности у оквиру ове мере су:

- Јачање сарадње јавног и цивилног сектора и стварање механизма за континуитет
- Протоколи о сарадњи са националним и електронским медијима
- Протокол о сарадњи између установа културе и установа предшколског и школског образовања
- Сарадња са Школском управом у спровођењу евалуације резултата постигнутих у реализацији протокола са школама
- Креирање нових протокола о сарадњи са ФИЛУМ-ом и другим факултетима на бази примера добре праксе као што су Књажевско српски театар и студентске организације; манифестација „Ноћ истраживача – Крагујевац“, на којој сарађују

Завод за заштиту споменика културе Крагујевац и Филолошко–уметнички факултет, Корац и Филолошко-уметнички факултет, Музички центар и Филолошко-уметнички факултет, итд.

- Са Универзитетом интензивирати сарадњу, са циљем укључивања професора (посебно ФИЛУМ-а) и студената у креирање културне политике и реализације културних програма
- Протокол са Градском туристичком организацијом – организовање школских екскурзија на културним рутама (галерије, позоришта, културно наслеђе) и за интензивнију промоцију културног наслеђа и савременог стваралаштва – креирање културних рута.
- Сарадња са ресором социјалне политике на пољу креирања инклузивне културне политике.

Примери добре праксе

Један од најважнијих постојећих докумената који је креиран у циљу унапређења међуресорне сарадње јесте Меморандум о сарадњи (2017. године) између Града Крагујевца и основних и средњих школа града Крагујевца, којим су ученици директно укључени у културни живот града. Градско веће је усвојило овај документ који за циљ има „укључивање основних и средњих школа у културне догађаје у организацији установа културе Града, како би се унапредио развој културних потреба и навика ученика и подигла свест о значају савременог стваралаштва и културно-историјског наслеђа града Крагујевца, и културама других народа“.

Овај меморандум је истакнут као пример добре праксе у Стратегији развоја културе Републике Србије 2020-2029. године, у делу који се односи на важност међуресорне сарадње и синергијских односа између образовања и културе.

У Крагујевцу постоји више примера добре сарадње сектора образовања, културе и цивилног сектора, која се нарочито развија последњих година. Тенденција је да се ниво сарадње не само одржава, већ да расте у наредном периоду, што ће град континуирано подржавати. Неки од примера добре праксе који ће бити континуирано подржани су:

- Сарадња Књажевско-српског театра, Канцеларије за младе и удружења Омладина Јазас-а у реализацији „Матинеа за младе“, програма којим се на иновативан начин, прилагођен младима, позориште и уметност приближавају младој публици. Истовремено, програм је и едукативног карактера на теме које су важне за младе, њихово здравље, образовање и учешће у друштвеном животу;
- Сарадња Музичког центра A.D. Libitum и ФИЛУМ-а у оквиру које се првим докторантима катедре за хармонику ФИЛУМ-а омогућава наступ на манифестацији Интернационални фестивал уметника хармонике. Осим тога, на фестивалу наступају и ученици и наставници Музичке школе „др Милоје Милојевић“ и студенти и професори ФИЛУМ-а којима се ствара могућност да прате савремене домете на акордеонистичкој међународној сцени.
- Сарадња Књажевско-српског театра са Удружењем глувих и наглувих Шумадијског округа у креирању и реализацији програма за глуве и наглуве особе;
- Сарадња Народне библиотеке са Друштвом српско-руског пријатељства у реализацији заједничких културних програма;

- Сарадња ЦЗНТК „Абрашевић“ са ФИЛУМ-ом и Музичком школом у могућности коришћења новооснованог тонског студија за потребе снимања музичког материјала ученика, студената и наставника.

Одговорна институција: Град Крагујевац и установе културе

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету

Допринос планираних мера из Посебног циља 1. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 4. КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ у оквиру индикатора:

4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце

4.4 До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне за запошљавање, адекватне послове и предузетништво

Циљ 17. ПАРТНЕРСТВОМ ДО ЦИЉА у оквиру индикатора:

17.16 Унапредити глобално партнерство за постизање одрживог развоја, употпуњено вишестраним партнерствима које мобилишу и деле знања, стручност, технологију и финансијска средства, како би се пружала подршка за постизање циљева одрживог развоја у свим земљама, а посебно у земљама у развоју

17.17 Подржати и промовисати делотворна јавна, јавно-приватна партнерства и партнерства цивилног друштва, изграђена на искуствима и стратегијама проналажења ресурса за партнерства.

Посебни циљ 2. Унапредити систем управљања, регулаторног оквира и финансирања у култури

Редовним издвајањем за годишње програме и рад установа културе, Крагујевац је 2017. године имао утрошак од око 80% од укупног буџета намењеног за културу у граду, док је 2020. године тај проценат порастао на око 90%. Тим средствима финансира се рад 11 установа, у којима је запослено 260 лица (од тога 189 на неодређено). За реализацију програма опредељено је 21,86% буџета за културу (2018. године), укључујући програме установа и средства за конкурс у култури, што је изнад просека издвајања на нивоу већине градова и општина (19%) док су преостало материјални трошкови и плате за запослене у установама. Установе и удружења су већином ослоњени на финансирање програма из буџетских средстава и мали је број конкурисања код других, нарочито европских фондова који подржавају културу. Такође, установе ретко успевају да привуку спонзорства и донације, иако је реч о граду који има успешне привредне актере.

Као позитиван пример, Град Крагујевац валоризује рад самосталних уметника и стручњака у култури, па од 2008. године уплаћује порезе и доприносе за лица која су стекла статус самосталног уметника и стручњака у култури. (Одлука о плаћању доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и доприноса за здравствено осигурање за лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у области културе - „Службени лист града Крагујевца“ 34/2010). Важан сегмент вредновања су и препознатљиве награде за допринос у култури или уопште локалној заједници. Међутим, за даљи подстицај уметничког стваралаштва и креативних индустрија, потребно је ојачати систем за мешовито финансирање културе.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
Број фирми/ спонзорстава у области културе и уметности
Број припремљених предлога пројеката за ЕУ
Број одобрених и реализованих пројеката
Број обука
Број стратешких планова на нивоу установа
Број стратегија на нивоу уметничких области и делатности
Број стратешких партнерстава са другим институцијама у земљи и иностранству
Успостављен систем за праћење и евалуацију ефеката културне политике

Мера 2.1. Унапређење управљања у систему културе – јачање капацитета Мреже установа културе

У граду функционише 11 јавних установа културе док је, према попису из 2018. године који је обавио Завод за промоцију културе са локалном самоуправом, активно преко 40 удружења грађана и/или културно-уметничких друштава. Постојање великог броја удружења упућује на препоруку да би Град требало да има самостално тело задужено за праћење и унапређење рада организација, фестивала и манифестација које нису нужно везане за рад установа. У периоду од 2017. до 2020. године Град је имао самостално тело, тј. помоћника градоначелника задуженог за сарадњу са удружењима. Међутим, укидањем ове функције умањене су могућности за ефикаснију координацију рада удружења у области културе, као и сарадње културе и других сектора. С друге стране, као пример добре праксе за допринос ефикаснијем раду и праћењу сталних

манифестација у области културе од значаја за град, је Савет сталних манифестација града Крагујевца, који је званично основан Одлуком о манифестацијама, програмима и пројектима у области културе од значаја за град Крагујевац.

У Крагујевцу је успостављена Мрежа установа културе. Циљ Мреже је „унапређење рада и начина функционисања установа културе, чији је оснивач Град, повећање обима средстава за финансирање програма и пројеката у области културе и уметности“. Модел савета, као предност у односу на модел Мреже, предвиђа укључивање мултисекторског (јавни, приватни, цивилни) и међуресорног партнерства на нивоу града у циљу планирања и спровођења културне политике. Како би Мрежа била оснажена за шири обим одговорности и активности које нису везане само за рад установа, потребно је институционално јачање Мреже кроз следеће активности:

- Увођење редовних и интензивнијих консултација са компетентним културним радницима, уметницима и представницима цивилног сектора, поред јавног сектора и локалне самоуправе
- Доношење стратегије комуникације
- Формирање јединствених и свеобухватних база података од стране свих установа културе и по категоријама података који су важни за ефикасније управљање ресурсима, планирање и реализацију програма и пројеката културе, јачање међународне сарадње и партнерстава, праћење ефеката културне политике и др.
- Учвршћивање система стратешког планирања: Стратешки планови установа културе, Стратешко планирање на нивоу уметничких области и делатности, нпр. Стратегија развоја музичке културе
- Креирање механизма и успостављање система за праћење и евалуацију ефеката културне политике
- Додатно и континуирано усавршавање чланова Савета Мреже у областима менаџмента у култури, стратешког планирања, праћења ефеката и евалуације, развоја пројеката и конкурисања на националне и међународне конкурсе и фондове, праћење фондова,
- Креирање стратешких партнерстава са другим институцијама у земљи и иностранству, а на нивоу града са приватним сектором, тј. предузетницима у области културе.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац и донатори

Рок за реализацију: у континуитету

Мера 2.2. Јачање међународне сарадње као могућности унапређења мешовитих извора финансирања

Међународна сарадња представља и могућност унапређења мешовитих извора финансирања и то кроз међународне конкурсе (ИПА, транснационални програми сарадње ДУНАВ и АДРИОН, Креативна Европа и др.), али и кроз друге облике међународне културне сарадње. Тако се на основу потписаних билатералних споразума о међународној (културној сарадњи), преко страних амбасада и компанија може обезбедити једнократно, вишегодишње или трајно суфинансирање.

Приоритетне активности у оквиру ове мере укључују:

- Успостављање система праћења међународних конкурса и портала за тражење партнера на пројектима
- Успостављање система информисања установа културе, ОЦД и самосталних уметника о могућностима учешћа у програмима и партнерствима
- Израду плана комуникације са страним амбасадама и компанијама за развијање заједничких пројеката у култури
- Ближа сарадња са деском Креативна Европа на пољу учешћа у програму „Креативна Европа“ Европске уније

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: до 2025. године

Допринос планираних мера из Посебног циља 2. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 17. ПАРТНЕРСТВОМ ДО ЦИЉА у оквиру индикатора:

17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју

17.9 Унапредити међународну подршку за примену делотворне и циљане изградње капацитета у земљама у развоју како би се подржали национални планови за примену свих одрживих развојних циљева, између осталог и кроз сарадњу север-југ, југ-југ, односно кроз триангуларну сарадњу

17.16 Унапредити глобално партнерство за постизање одрживог развоја, употпуњено вишестраним партнерствима које мобилишу и деле знања, стручност, технологију и финансијска средства, како би се пружала подршка за постизање циљева одрживог развоја у свим земљама, а посебно у земљама у развоју

17.17 Подржати и промовисати делотворна јавна, јавно-приватна партнерства и партнерства цивилног друштва, изграђена на искуствима и стратегијама проналажења ресурса за партнерства.

Посебни циљ 3. Трајно заштитити и валоризовати културно наслеђе

Уз постојање богатог културно историјског и индустријског наслеђа града као некадашње престонице у којој су основане прве установе образовања, културе и индустријски комплекси по узору на европске архитектонске највише стандарде, који данас представљају непроцењиво наслеђе и потенцијал развоја, град се суочава са изазовима очувања објеката културе и валоризације културног наслеђа.

Посебну пажњу треба посветити планском улагању, почев од дефинисања листе приоритета и акционог плана за капитална улагања у културну инфраструктуру. Циљ је усмерен на реализацију пројеката са листе капиталних пројеката и листе пројеката којима је додељен статус пројекта од републичког значаја и инвестиционо одржавање културне инфраструктуре. То су два пројекта који су као приоритетни препознати у предлогу Стратегије развоја културе Републике Србије за период 2020-2029, који је усвојила Влада.

За валоризацију културног наслеђа потребно је најпре обезбедити основ (менаџмент планови, идејна решења у циљу пренамене објеката) за коришћење културног наслеђа као ресурса привредног и друштвеног развоја и као таквог укључивање у савремене токове живота. Приоритетно је решавање имовинских односа који нису решени, што је задатак надлежних управа и ресора. Овде важну улогу има и јачање интересорне сарадње. Дobar пример такве сарадње на пољу валоризације културно-историјског и индустријског наслеђа Града Крагујевца је оснивање Радне групе и Оперативног тима (2021.) за рехабилитацију просторне културно историјске целине Војно технички завод и стављање исте у функцију.

Друштвена компонента валоризације културног наслеђа огледа се у придобијању подршке јавности – подизању свести грађана о вредностима културног наслеђа, које их повезује с њиховим окружењем и историјом и помаже у преносу система вредности кроз генерације.

Град Крагујевац ће у наредном периоду посветити посебну пажњу и изградњи споменика као облику заштите и валоризације културног наслеђа, планирању нових музеја историјског и индустријског наслеђа, као и промоцији и заштити задужбина.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
Број новоформираних музеја
Број заштићених легата
Степен реализације инвестиција од националног значаја
Број промотивних активности на пољу очувања културно-историјског наслеђа
Број новоизграђених споменика
Број конзервираних предмета покретног материјалног и нематеријалног културног наслеђа
Степен реализације пројекта формирања Центра за експерименталну археологију

Мера 3.1. Реализација започетих и планираних капиталних пројеката

Два пројекта од великог значаја за град Крагујевац препозната су у националној стратегији развоја културе за период 2020-2029, као инвестиције од националног значаја. То су:

- Реконструкција „Кнежевог арсенала“ у Крагујевцу и

- Реализација пројекта „Обнова Градске дворане Шумадија у Крагујевцу”

Ови пројекти су у националној стратегији дефинисани у оквиру Посебног циља 2. „Унапређење система улагања у установе културе и заштиту културног наслеђа”, мере 2.1. „Реализација започетих и планираних капиталних пројеката”.

На основу анализе потреба, могућности реконструкције постојећих објеката, очекиваних ефеката и трошкова одржавања, Министарство културе и информисања планира да у периоду важења Стратегије подржи 22 капитална пројекта, међу којима су и ова два на територији Града Крагујевца.

Напомена: Ови пројекти су садржани у Плану развоја Града Крагујевца за период 2021-2031, а у Акционом плану за први период реализације 2021-2023. налазе се пројекти:

- Реконструкција градске дворане Шумадија
- Прва фаза ревитализације комплекса Војно техничког завода - ВТЗ (мастер план, решавање имовинских питања, пилот пројекти)
- Санација димњака – Кнежев арсенал – пројектовање и санација

За први период реализације Плана развоја културе предвиђена је израда пројекта и санација димњака на простору Кнежевог арсенала, санација крова и израда ПТД за реконструкцију Машинске радионице као и решавање имовинских питања везана за наведени комплекс (задатак Радног тима за рехабилитацију простора Војно-техничког завода). За други период реализације Плана, 2023-2024. године, планирана је израда ПТД за Чаурницу.

Одговорна институција:	Град Крагујевац/ Градска управа надлежна за инвестиције
Процењена вредност:	7.068.000 еур
Извори финансирања:	Град Крагујевац/ Република Србија/ фондови
Рок за реализацију:	2024. год.

Мера 3.2. Заштита и валоризација легата, јавних споменика и просторних културно-историјских целина

Делатност заштите подразумева заштиту постојећих културних добара од изузетног и великог значаја, као и оних који су под претходном заштитом, затим просторних културно-историјских целина, знаменитих места и споменика културе. Поред ревитализације одређених објеката, важна је и одговарајућа презентација. Крагујевац као регионални центар, би у том смислу требало да обухвати шире подручје мапирања културног наслеђа што би допринело разноврснијем представљању прошлости

Осим капиталних инвестиција од националног значаја и реконструкције установа културе и културног наслеђа, Град Крагујевац у оквиру ове мере предвиђа заштиту и изградњу јавних споменика, планирање изградње нових музеја индустријског и историјског наслеђа, као и промоцију задужбинарства.

У циљу заштите јавних споменика, потребно је постојећи елаборат “Јавни споменици на подручју града”, који је 2008. године израдио Завод за заштиту споменика културе, стално допуњавати и придржавати се мера техничке заштите прописане овим елаборатом.

У оквиру ревитализације и заштите културног наслеђа један од важних приступа је адекватна брига о постојећим задужбинама, као и промоција задужбинарства.

Приоритетне инвестиције у овој области, предвиђене овом мером су следеће:

- Легат Никола Кока Јанковић – изградња парка скулптура
- Легат Љубице Филиповић – пројектовање, реконструкција
- Реконструкција Трга војводе Путника
- Изградња Музеја аутомобила - прва фаза, израда ПТД
- Обнова фасада у старом градском језгру
- Ватрогасни дом
- Изградња споменика: Ђура Јакшић, Драгиша Недовић, Смак

Пример добре праксе:

Обнова фасада у просторно културно-историјској целини „Старо градско језгро“.

Завод за заштиту споменика културе израдио је студију ревитализације фасада Старог градског језгра, којом је обухваћено 22 објекта. За прву годину реализације (2022.) планира се обнова 9 фасада.

Просторна културно-историјска целина „Старо градско језгро Крагујевца“ је непокретно културно добро од великог значаја. Као просторна целина формирана је крајем XIX и почетком XX века. На територији ове целине сачуване су грађевине које чине окосницу историје Града. Осим улагања у очување културно историјског наслеђа, ово представља и улагање у потенцијал културног туризма града и валоризацију наслеђа.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Процењена вредност: 5.120.000 еур

Извори финансирања: Град Крагујевац, Градска управа надлежна за инвестиције

Рок за реализацију: 2025. година

Мера 3.3. Очување и валоризација покретног материјалног и нематеријалног културног наслеђа

Град Крагујевац кроз План развоја културе осим заштите објеката установа културе и културног наслеђа, посебну пажњу посвећује очувању и валоризацији великог богатства оличеног у другом материјалном и нематеријалном културном наслеђу. Знања, вештине, праксе, прикази и изрази, све су то облици и форме нематеријалног културног наслеђа. Усмена традиција, извођачка и сценска уметност, језик, обичаји, музика, песма, преносе вредности с колена на колено. Недовољном презентацијом и немарним односом према традиционалној култури, негативне тенденције пренеле су се на многе сфере живота, посебно младих људи. Промоцијом културног наслеђа и његовим очувањем подиже се свест становништва о његовом значају очувања културних добара и њиховом утицају на квалитет живота. Осим тога, град Крагујевац ће у континуитету изразито настојати да се културна добра од великог и изузетног значаја које чувају установе културе, рестаурирају, конзервирају и буду доступна посетиоцима и широкој публици.

У сврху очувања нематеријалног наслеђа које негује Центар за неговање традиционалне културе Абрашевић, планира се оснивање студија за продукцију звука, као водећи центар тог типа у Србији поред Београда, који ће чувати трајне записе традиционалне музике. За овај студио обезбеђен је простор и техничка опрема, а за континуирани рад на продукцији потребно је обезбедити стручне људске ресурсе.

Приоритетни пројекти:

- Оснивање лабораторије за конзервацију књига у Народној библиотеци „Вук Караџи“ - Оснивање лабораторије за конзервацију покретног и непокретног културног наслеђа
- Оснивање тонског студија ЦЗНТК Абрашевић и запошљавање кадрова

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: 2023. год.

Мера 3.4. Заштита и промоција археолошког наслеђа

На територији Града Крагујевца налазе се два археолошка налазишта:

- Праисторијско насеље у селу Дивостин
- Тодорчево, на ободу града Крагујевца: вишеслојни потез из старијег неолита (Старчевачка култура), старијег гвозденог доба и римске цивилизације.

Град ће посебну пажњу посветити заштити и промоцији археолошког наслеђа, као и стварању услова за даља истраживања.

Једна од већих инвестиција Града Крагујевца, је Формирање Центра за експерименталну археологију Тодорчево. У периоду 2021-2023. планиран је почетак реализације пројекта, тј. прва фаза која обухвата израду пројектне документације. У оквиру рада центра предвиђено је активно укључивање локалне заједнице, првенствено деце у активности. На тај начин ће се подићи свест локалног становништва о значају археолошког наслеђа Крагујевца и значаја који оно има у међународним оквирима.

Центар за експерименталну археологију ће свој рад фокусирати на две целине: научно-експериментални и едукативни рад. У научно-експерименталном делу истраживаће се неолит на територији Шумадије, а у едукативном делу ће се организовати радионице за децу различитих узраста о томе како истраживачи раде на терену. Планиране су и мултимедијалне радионице, а на самом локалитету се планира мултимедијална поставка реплике неолитских кућа и села.

Као пример добре праксе у области археологије и међународне сарадње, Завод за заштиту споменика културе Крагујевац успоставио је сарадњу са Универзитетом у Питсбургу на истраживању и промовисању археолошког наслеђа у оквиру које су, поред професора и студената из Питсбурга, такође учествовали водећи професори и студенти из Велике Британије. Град Крагујевац ће осим инвестирања у оснивање Центра за експерименталну археологију, подржавати сличне видове сарадње са институцијама у земљи и иностранству.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Процењена вредност: 40.000 еур за прву фазу формирања Центра

Извори финансирања: Град Крагујевац, Република Србија

Рок за реализацију: 2025. год.

Допринос планираних мера из Посебног циља 3. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 11. ОДРЖИВИ ГРАДОВИ И ЗАЈЕДНИЦЕ у оквиру индикатора:

11.4 Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина

Посебни циљ 4. Континуирано развијати продукцију у складу са културним потребама и обезбедити равноправно учешће грађана у културном животу

Функција културе садржана је у потреби да укупно своје становништво, посебно млађу популацију и генерације које долазе, упозна и идентификује са градом, његовом прошлошћу и значењем у националној историји, како би били мотивисани да чувају и развијају његове основне вредности.

У 2018. години Крагујевац издваја 10,7% од буџета за културу за конкурсе, што у наредним годинама остаје на приближно истом нивоу. Један је од градова који највише издваја у ту сврху (Извештај Запрокуп-а из 2018. године).

Када је у питању отвореност друштва и подршка рањивим групама, осим конкурса путем ког град даје подршку рањивим групама, потребно је направити институционални механизам у циљу њиховог пуног учешћа у културном животу и стваралаштву. Важност цивилног сектора када је ова тема у питању је велика, јер он има значајну улогу у развоју оних културних активности које нису заступљене у довољној мери у програмима установа јавног сектора. Такође, када су и националне мањине у питању, сарадња може и треба да буде интензивнија.

Велики број манифестација указује на велике стваралачке капацитете, али и на јасну фокусираност на градску продукцију, уз изостављање усмерености на село и сеоску културу. Опште гледано, култура села је маргинализована на територији града Крагујевца. То се огледа како у одабиру градских манифестација, тако и у резултатима конкурса за подршку пројектима из културе. Одлуком од 2018. године, једини подржани пројекат који се експлицитно бави селом је „Сусрећу се села Шумадије – Шумадијске игре 2018.“, а који организује предузетничка агенција за маркетинг из Крагујевца. Ипак, Град има план да сагледавање навика и потреба грађана прошири и ван градског језгра, на истраживања навика и потреба у култури становништва приградског подручја, уз проширење и на сеоску популацију.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
% од буџета за културу који се издваја за конкурсе
Број ОЦД ангажованих на пољу креативних индустрија
Број самосталних уметника и креативаца у кластеру креативних индустрија
Број гостујућих представа/ програма у селима
Број протокола о сарадњи и проширених протокола са установама образовања и ОЦД
Број прилагођених веб сајтова установа културе за коришћење слабовидим особама
Број иновација за прилагођавање програма особама са инвалидитетом
Број наступа удружења и уметничких трупa савеза ОСИ
Број ангажованих студената кроз издавачку делатност, дизајн, музичко стваралаштво и друге видове сарадње

Мера 4.1. Унапређење подршке савременом стваралаштву и продукцији установа и организација у култури кроз градски конкурс и конкурс Министарства културе и информисања

Осим могућег увећања средстава која се из буџета за културу издвајају за конкурс за пројекте из области културе, потребно је обратити пажњу на селекцију програма који се односе на културне потребе становништва и на приоритетне циљеве развоја културе.

У критеријуме конкурса акценат треба ставити на следеће области у складу са националним препорукама и ускладити их са истраживањем на нивоу града:

- стваралаштво и продукција: књижевност и издаваштво, позориште, уметничка игра, музичка уметност, визуелне уметности, филмска уметност,
- подстицање уметничког стваралаштва за децу и младе;
- развијање класичног и савременог стваралаштва продукције и интерпретације у области уметничке игре
- снажнија подршка филмској и телевизијској продукцији садржаја који тумаче културно наслеђе;
- промоција и афирмација позоришне уметности
- културне потребе становништва на селу – истраживања, реализација, промоција културе села

Поред примене датих критеријума у финансирању пројеката из буџета Града, потребно је усмеравати установе и организације ка дефинисању пројеката у овим областима и за конкурсе Министарства културе и информисања.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету

Мера 4.2. Подршка новим облицима уметничких форми

Потребно је на нивоу града поставити оквире за обогаћивање и осавремењавање културног програма у складу са потребама публике. Град ће радити на даљем ширењу обима културне партиципације кроз различите садржаје и нове локације. Мера предвиђа континуирану подршку новим облицима уметничких форми: филм/видео, примењени дизајн, музика и плес.

Грађани обухваћени истраживањем на нивоу града 2018. године, као недостајуће програме у култури за којима постоји потреба, као најчешће наводе следеће:

- балетске представе
- опера
- представе, концерти и изложбе на отвореном
- филмске пројекције на отвореном
- дечји културни центар - радионице и едукативни програми о култури за децу
- неформално образовање о/у култури (предавања, радионице, рад у природи)
- више нових позоришних представа: комедије и мјузикли
- школа модерног плеса
- духовни садржаји – беседе
- урбана култура стрип, графити...

Као пример ангажовања установа културе у складу са исказаним потребама становника, Спомен – парк планира монтажу две учионице на отвореном у 2022. години, на два локалитета у парку, са циљем пружања могућности ученицима и наставницима, као и свакој врсти неформалног образовања (ученичке радионице и сл.), да креативни рад обављају у природи. Спомен парк такође планира у 2022. години монтажу металних паноа на отвореном, на почетку меморијалног парка, на којима ће се излагати изложбе на отвореном.

Град Крагујевац ће у континуитету пружати подршку установама и удружењима у реализацији нових уметничких и едукативних форми у складу са свим исказаним потребама становника. Нарочито ће бити посвећена пажња подршци оних форми које до сада нису биле заступљене на крагујевачкој сцени, а сам град има своје ресурсе, као што су балет, опера и друге, а у планирању развоја радити на обезбеђењу адекватних просторних и техничких услова.

Осим подршке новим уметничким програмима и формама, овом мером се у перспективи може остварити значајна мотивација младим уметницима Крагујевчанима да остану да живе и раде у свом граду, бавећи се својом професијом и послом.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Процењена вредност: 30.000 еур

Извори финансирања: Град Крагујевац и донатори

Рок за реализацију: до 2025. год.

Мера 4.3. Подстицање и развој културних потреба и навика и равноправног учешћа у културном животу

Да би се култура промовисала код становника града Крагујевца с посебним освртом на специфичне циљне групе, и како би се обезбедило учешће свих у културном животу града и културна разноликост, потребно је спровести низ активности према посебним циљним групама и остварити добру координацију између установа и удружења.

Овом мером предвиђен је рад на следећем:

- Унапређење система континуираног праћења публике у установама културе
- Увођење планова односа са јавношћу у установе културе, у циљу добијања веће подршке за популаризацију пројеката и програма у области културног наслеђа и уметности у јавном простору
- Системско повезивање установа културе и образовања на нивоу ЈЛС - Афирмација и промоција културног наслеђа и уметности код деце и младих кроз екскурзије и организоване посете, коришћење постојећих канала комуникације
- Истраживање потреба становништва приградских насеља и села
- Планирање интерактивних културних програма
- Креирање плана културног програма у своским срединама и промоције културе села
- Обезбеђење простора за промоцију културе Рома; за уметничке, креативне и едукативне активности ромске заједнице, пре свега за Ромски културно просветни центар и РИЦ

Циљна група ДЕЦА

Како би се култура промовисала код деце у циљу њиховог образовања и грађења нове публике потребно је у школске активности увести интензивније учествовање у културном животу града. Ефикасан начин је организовање редовних посета културним програмима и дешавањима у граду. То се у граду одвија у складу са постојећим протоколом о сарадњи са школама, али је потребно и могуће даље развијати постојећу сарадњу и координацију.

Именовањем координатора за културу на нивоу школа и предшколских установа унапређује се комуникација и организација посета и учешћа у програмима. Установе културе би требало на почетку године да усвоје план посета за образовне установе, по којима би се оне руководиле у планиру школских активности. С друге стране потребно је анимирати наставнике и васпитаче да уврсте ове активности у редовне активности школе.

С друге стране, треба скренути пажњу јавности на културно уметничке програме и представе које школе и предшколске установе традиционално припремају за дан школе и друге важне датуме које обележавају. Заправо, школе имају своју културну понуду, коју осим ужој публици школе, треба отворити према широј публици у граду. Ти се програми могу приказивати у установама културе и тим приступом проширити постојеће протоколе о сарадњи.

Поред тога, могуће је анимирати школе да промовишу своје активности, представе и изложбе – на огласним таблама испред школа, како би информације биле доступне за грађане.

Циљна група МЛАДИ

Циљна група младих се најефикасније може досећи и проширити промоцијом путем Интернета и друштвених мрежа. Постојеће канале комуникације потребно је максимално искористити за промоцију културе. Постоје бројне студентске групе на друштвеним мрежама. Путем ових канала промоција се преноси и на целокупну популацију младих.

Значајни резултати могу се постићи укључивањем Универзитета у промоцију културе; сарадњом установа културе са Универзитетом и Центром за развој каријере.

Ангажовање ПР Универзитета у прослеђивању обавештења о програмима на нивоу града. С друге стране, ови канали се могу искористити за информисање јавности о културним програмима у оквиру Универзитета, и конкретно активностима универзитетске галерије.

Значајну улогу у подстицању учешћа младих у културном животу града може имати Канцеларија за младе и Савет за младе града Крагујевца. Савет чине студенти факултета Универзитета у Крагујевцу и представници удружења. Савет сагледава потребе и проблеме младих у свим областима, па тако и у култури. Манифестације града Крагујевца као што су Конвивиум музикум, Интернационални фестивал хармонике, Џез фестивал и други, као и заинтересованост за извођење „Реквијема“, оперу, вокално инструменталне наступе и др. потврђују да град Крагујевац међу младима има бројну публику за класичну музику, џез и друге жанрове, па и народну музику. Међутим, могуће је достићи још ширу публику и постићи развој публике ефикасно користећи канале комуникације за промоцију програма установа културе и кроз заједнички рад Канцеларије за младе, Савета за младе, установа културе и организација цивилног друштва које се баве младима и културом.

Потребно је редовно истраживати потребе публике међу младима и успоставити механизме за та истраживања, на нивоу школа, студената и укупног становништва.

Разноликост култура

У сагледавању активности за обезбеђење равноправног учешћа у културном животу, и културну разноликост у граду, потребан је посебан осврт на заједницу Рома у Крагујевцу. Ова заједница има своја активна удружења и механизме подршке, као што је ЛАП за Роме, међутим суочава се са недостатком основних услова за реализацију планираних активности на пољу културе. Ромски културно просветни центар нема простор за организацију и одржавање активности културно уметничког друштва и креативних радионица. Велики значај за ову организацију и заједницу Рома у граду имало би обезбеђење простора за активности. У циљу испољавања културног идентитета Рома потребно је боље планирати и интегрисати наступе ромске заједнице, укључујући манифестације и за Дан града.

Град Крагујевац ће подржавати иницијативе за развој културних потреба и навика и равноправно учешће у културном животу Крагујевца.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: 2025. године

Мера 4.4. Обезбеђење доступности културе за све - културна инклузија

Како би се омогућила доступност културних програма и садржаја за све, осим уклањања архитектонских и других баријера у комуникацији, потребно је да се установе културе умреже са удружењима која окупљају особе са инвалидитетом, следе, слабовиде, глуве и наглуве особе и да заједнички планирају годишње програме посета културним садржајима у граду. Стратегија приступачности Града Крагујевца, која је предвиђена Планом развоја града за први период реализације до 2023. године, треба да садржи посебан сегмент који се бави приступачношћу културних програма особама са инвалидитетом. Мера предвиђа улагања у дигитална и иновативна решења која омогућавају овим особама бољи приступ културним и уметничким садржајима. Баријере не представљају само архитектонске баријере и друге препреке у простору, већ и препреке у комуникацији и доступности информација.

У Крагујевцу има око 350 глувих и наглувих особа, чланова Удружење глувих и наглувих Шумадијског округа, и преко 400 слепих и 50 слабовидих одраслих особа чланова Савеза слепих и слабовидих, Крагујевац.

Град ће осим приступачности, промовисати афирмацију културног стваралаштва ОСИ заједно са стваралаштвом уметника који немају инвалидитет и подржати партиципацију ОСИ у култури – у складу са УНЦРПД конвенцијом.

Главне активности Града и установа културе за подршку Савезу слепих и слабовидих, Крагујевац:

- Омогућавање доступности културних програма и садржаја за следе и слабовиде особе у граду: тактилне табле са Брајевим писмом, тактилне стазе, штампа на Брајевом писму, апликације, аудио дескрипције и сл.

- Подршка културним активностима Савеза слепих и слабовидих у Крагујевцу, као што су културне и књижевне вечери – Протокол о сарадњи између Народне библиотеке и Савеза слепих и слабовидих Крагујевац.
- Прилагођавање програма установа културе. Подршка изради 3Д радова и изложби уз коришћење Брајевих натписа, мапа и шема. Такође, прилагођавање веб сајтова установа културе за коришћење слабовидим особама: аудио садржаји, виртуелне туре, могућност увећања фонтова и др.
- Коришћење иновација у доступности програма слепима и слабовидима, нпр. Bluetooth просторно приказивање биоскопских садржаја.

Главне активности Града и установа културе за подршку Удружењу глувих и наглувих Шумадијског округа

Проблем у комуникацији са којим се суочавају глуве и наглуве особе се директно односи и на доступност културних садржаја особама са тим проблемом. Музеји, позоришне представе, домаћи филмови, књижевне вечери немају садржаје преведене на знаковни језик, односно директне тумаче и преводиоце. Удружење глувих и наглувих Шумадијског округа у Крагујевцу има изузетну сарадњу са Удружењем тумача знаковног језика, а истовремено Удружење тумача има добру сарадњу са установама културе као што су Књажевско-српски театар, Народни музеј и Спомен парк Крагујевачки октобар, путем које се у извесној мери остварују могућности за глуве и наглуве особе да посете неке културне програме у граду.

Удружење глувих годинама уназад за своје чланове организује бројне посете новим и старим поставкама музеја, културним догађајима, изложбама, учествује на госпојинским свечаностима, водичким турама, сајмовима туризма.

- Потребно је постојеће видове сарадње проширити и стратешки дефинисати у наредном периоду, како би се доступност културно уметничких програма и садржаја глумим и наглумим особама знатно унапредила, дефинисањем протокола о сарадњи удружења и установа културе.
- Набавка таблета који би имали снимљене поставке, тако да и глуви Крагујевца, а и других градова могу приликом самосталних посета да добију потребне информације, што је савремени вид комуникације.
- Афирмисати Културно уметничко друштво глувих Јаков Петровић Бједов да равноправно наступа заједно са осталим друштвима.

Да би се мере и активности на пољу културне инклузије могле спроводити доследно и ефикасно, потребно је континуирано спроводити евалуацију ефеката културне инклузије. Као први корак у даљем планирању и праћењу ефеката, потребно је дефинисати индикаторе за мерење степена инклузивности установа културе.

Осим доступности културних садржаја особама са разним типовима инвалидности, у циљу партиципације ОСИ у култури, потребно је омогућити њихово креативно изражавање и активно учешће у продукцији, што ће Град и установе културе подржавати.

Одговорна институција: Установе културе, Савез и удружења

Извори финансирања: Град Крагујевац и донатори

Рок за реализацију: до 2025. године

Мера 4.5. Стварање подстицајног амбијента за развој и унапређење креативних индустрија

Осим подршке ОЦД у обављању привредне делатности и њиховом укључивању у планирање и реализацију културних програма, потребно је сагледати ширу слику како се могу унапредити услови за унапређење савременог стваралаштва и креативних индустрија. Један број удружења и креативних појединаца је формално удружен у оквиру Кластера креативних индустрија који међутим није активан. Могуће је планирати креирање простора попут креативног хаба за заједнички рад креативних појединаца, удружења и предузетника на пољу креативних индустрија, као подстицај за реактивирање и ширење кластера креативних индустрија. Бизнис иновациони центар такође може бити један од ресурса. Развој мултисекторске и међуресорне сарадње треба схватити и као основу за стварање подстицајног амбијента - креирање производа и услуга за потребе специфичних циљних група, за креирање алата и садржаја за промоцију културе и уметности, за дигитализацију наслеђа и савременог стваралаштва, за укључивање ОСИ и задовољење њихових културних потреба и др.

Осим тога, приликом планирања намене простора Војно-техничког завода треба узети у разматрање намену дела простора за коришћење од стране студената, посебно ФИЛУМ-а и креативних младих људи на пољу креативних индустрија.

У претходним годинама постигнути су добри резултати на пољу сарадње са ФИЛУМ-ом, коју је могуће проширити заједничким планирањем. Примери ангажовања студената кроз издавачку делатност, дизајн и разне видове сарадње кроз музичко стваралаштво, могу добити облик сарадње који ће водити ка основи за развој креативних индустрија.

Осим сарадње са Универзитетом и ФИЛУМ-ом могућности за стварање подстицајног амбијента за развој савременог стваралаштва и креативних индустрија Град Крагујевац може наћи у сарадњи са школама и установама социјалне заштите, кроз школско и социјално предузетништво укључивањем осетљивих и маргинализованих друштвених група.

Посебно је важно активно учешће културне политике у планирању других јавних политика које у значајној мери користе културно наслеђе и друге ресурсе у култури.

Пример добре праксе

На основу иницијативе *„Мурали као креативно стваралаштво“*, 2015. године потписан је споразум о сарадњи између Филолошко-уметничког факултета Универзитета у Крагујевцу и Регионалне агенције за економски развој Шумадије и Поморавља, уз подршку Града Крагујевца. У циљу афирмације аутентичног и креативног стваралаштва Града Крагујевца кроз идеје појединаца-студената ФИЛУМ-а на пољу примењене уметности подржана је израда мурала као уметничког дела на изабраним јавним површинама града. Реализовани мурали студената:

1. „Апстрактни доживљај борбе дана и ноћи“, за Установу Дома омладине – Крагујевац/ зграда бившег ДП „Шумадија филм“/ - зид оријентисан према улици Саве Ковачевић
2. „ДНК ланац“, Медицинска школа „Сестре Нинковић“ - бочни зид оријентисан према улици Краља Милана
3. „Далијеви снови“, О.Ш. „Светозар Марковић“ - зид код улаза у школу

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету до 2025. године

Допринос планираних мера из Посебног циља 4. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 12. ОДГОВОРНА ПОТРОШЊА И ПРОИЗВОДЊА у оквиру индикатора:

12.6 Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

Циљ 17. ПАРТНЕРСТВОМ ДО ЦИЉА у оквиру индикатора:

17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју

17.17 Подржати и промовисати делотворна јавна, јавно-приватна партнерства и партнерства цивилног друштва, изграђена на искуствима и стратегијама проналажења ресурса за партнерства.

Посебни циљ 5. Унапредити међународну сарадњу и процесе европских интеграција у области културе

Развој међународне сарадње у области културе усмерен је на подизање угледа Града које ће допринети да Крагујевац, ван оквира Републике Србије, буде препознатљив као културни центар региона.

Важну улогу има интеркултурни дијалог и праћење савремених европских културних токова и на тај начин јачање институционалних капацитета кроз примену нових стечених искустава. У том смислу треба планирати мобилност запослених који ће стечена искуства применити у пракси.

Потребно је наставити и унапређивати сарадњу са међународним културним центрима, амбасадама у Београду, умрежавање са њиховим уметницима и представљање наших вредности и достигнућа кроз програме. То питање одговара и на не тако давну турбулентну прошлост наше земље и стварање нове слике града на међународној сцени. То се односи и на јачање сарадње са градовима партнерима у циљу подизања капацитета установа и појединаца а који су у вези и са развојем кадрова.

Град Крагујевац има устаљене манифестација међународног карактера које су признате у међународним круговима. Неке од њих су у протеклом периоду добиле и међународна признања за квалитет. Треба размишљати о њиховом даљем развоју, како привући инострану публику и увезати са туризмом.

Такође је веома важно имати у виду да велики број Крагујевчана - уметника и стручњака у области културе, живи у разним земљама света, а многи од њих обављају и привредну делатност у области културе и уметности. Град Крагујевац препознаје њихову значајну улогу у представљању богате културе нашег града и људи, а у наредном периоду ће настојати да успостави комуникацију са њима у циљу развоја сарадње.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
Издвојена средства за учешће на међународним манифестацијама у земљи и иностранству
Број протокола о културној сарадњи са партнерским градовима
Број припремљених и предатих пројеката код ЕУ и других међународних фондова за културу
Број партнера – институција, преко портала за тражење партнера Деска Креативна Европа
Број уметника Крагујевчана који живе у иностранству са којима је остварена комуникација у циљу остваривања сарадње

Мера 5.1. Јачање мултилатералне сарадње и учешће у програмима Европске уније

Град Крагујевац је направио помаке у претходном периоду када говоримо о међународној сарадњи. Крагујевац на плану међународне сарадње има предност, с обзиром на чињеницу да је град са највећим бројем партнерстава у Србији са иностраним градовима. Код неких од градова партнера постоји заинтересованост за сарадњу у области културе, кроз размену културних програма, од традиционалних (фолклор и изворно стваралаштво) до савремених (књижевно, позоришно, ликовно и музичко стваралаштво). Међународној сарадњи допринос дају установе културе и међународни фестивали. Трећи канал

међународне културне сарадње постоји преко програма културних центара и амбасада страних земаља у Србији.

Истовремено, досадашња сарадња је показала да је на овом плану потребно дугорочније планирање, јер је за реализацију бројних програма потребно и неколико година. У следећем периоду неопходно је обратити пажњу на пројекте који се у партнерству са градовима из Европске уније могу реализовати уз подршку претприступних фондова ЕУ.

Као специфичан сегмент активности у оквиру ове мере, издваја се успостављање сарадње са уметницима Крагујевчанима који живе у великом броју земаља света, који превазилази број земаља наших партнерских и побратимских градова. Препознајући њихову значајну улогу, Град ће у наредном периоду настојати да са њима успостави комуникацију и да их окупи, виртуелно и у стварности, у циљу развоја сарадње на пољу културе. Желимо да им одамо признање и да их додатно мотивишемо, додељујући им на неки начин извесну улогу амбасадора Крагујевца у свету. Њихова улога и допринос могу бити велики и на пољу развоја пројеката и стварања пројектних партнерстава у оквиру европских и других међународних фондова.

Овом мером предвиђен је рад на следећем:

- Учешће у регионалним програмима сарадње, иницијативама и мрежама
- Учешће у програмима Европске уније: Креативна Европа – потпрограми Култура и МЕДИА - Сарадња са Деском Креативна Европа, Ерасмус +, транснационални програми сарадње ДУНАВ и АДРИОН и др.
- Јачање капацитета установа културе и организација цивилног друштва за аплицирање за средства из међународних фондова.
- Учешће у програмима Унеска, и кроз спровођење потврђених конвенција
- Сарадња са Саветом Европе кроз учешће у програмима СЕ –Еуримаж,
- Сарадња у оквиру механизма Централне и Источне Европе и Кине 17+1
- Успостављање комуникације и сарадње са крагујевачким уметницима и стручњацима у области културе који живе и раде у иностранству.

Одговорна институција: Град Крагујевац и установе културе

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету

Мера 5.2. Јачање билатералне сарадње и подршка учешћу на репрезентативним међународним манифестацијама у земљи и иностранству

Једна од компаративних предности града Крагујевца је велики број партнерских и побратимских градова, при чему је са некима од њих успостављен и програм културне сарадње. Са партнерским и побратимским градовима са којима није успостављен програм сарадње у култури, потребно је радити на успостављању таквих програма, за шта ће се Град Крагујевац залагати у наредном периоду. Могућности су велике, а у том смислу Стратегија развоја међународне сарадње Града Крагујевца ће у свом посебном сегменту укључивати и културну сарадњу. У складу са билатералним партнерима треба идентификовати приоритетне манифестације и учеснике и издвојити средства града за учешће на релевантним међународним манифестацијама у земљи и иностранству.

Истовремено, у локалном оквиру град ће подржати иницијативе удружења која негују сарадњу са другим народима и подржати креирање и реализацију програма културне сарадње између два или више народа.

Један од добрих примера сарадње коју треба даље развијати, а применити сличан модел и на друге стране партнерске и побратимске градове, је сарадња у оквиру пројекта

„Српско-руски мост културе“, који удружење грађана „Школа мира“ реализује уз подршку Града Крагујевца. Један од наредних корака је озваничење сарадње града Крагујевца са Руским домом у Београду која ће омогућити размену програма из области културе и науке.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: у континуитету

Допринос планираних мера из Посебног циља 5. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 Уједињених нација:

Циљ 17. ПАРТНЕРСТВОМ ДО ЦИЉА у оквиру индикатора:

17.9 Унапредити међународну подршку за примену делотворне и циљане изградње капацитета у земљама у развоју како би се подржали национални планови за примену свих одрживих развојних циљева, између осталог и кроз сарадњу север-југ, југ-југ, односно кроз триангуларну сарадњу

17.16 Унапредити глобално партнерство за постизање одрживог развоја, употпуњено вишестраним партнерствима које мобилишу и деле знања, стручност, технологију и финансијска средства, како би се пружала подршка за постизање циљева одрживог развоја у свим земљама, а посебно у земљама у развоју

Посебни циљ 6. Унапредити промоцију културе Града Крагујевца, с акцентом на дигитализацију

Улога културе у локалној заједници је између осталог и стварање препознатљивог имиџа града, стварање нових, препознатљивих обележја Града и препознатљивог амбијента за живот и рад у овдашњој средини, што ће утицати на инвеститоре и туристе да за своју дестинацију одаберу баш Крагујевац. Овај сегмент је развојног карактера и има преваходно локални значај са националним предзнаком.

За грађење препознатљивог културног идентитета града значајно је и грађење свести и осећаја становништва о припадности културном наслеђу и савременој сцени града, што подразумева низ планираних и координисаних акција према публици и укупном становништву. Отежавајућа околност је што установе културе, изузев Дома омладине, немају особу чији је основни задатак бављење промоцијом у јавности. Пословима промоције се баве запослени на другим позицијама који истовремено обављају и своју основну делатност. Ово указује на потребу стратешког приступа када је у питању видљивост програма за постојећу, а посебно за нову публику.

Истовремено, у ери дигитализације, неопходно је континуирано повећање обима дигитализоване грађе материјалног и нематеријалног наслеђа и савременог стваралаштва, како на нивоу чувања грађе, тако и у циљу презентације. У поступку дигитализације културног наслеђа и савременог стваралаштва потребно је следити стандарде, дефинисане на националном нивоу и усклађене са одговарајућим међународним смерницама које су формулисали Унеско, Савет Европе, Европска унија и други, чиме треба да буде постигнута интероперабилност, како у граду, земљи, тако и у окружењу.³

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ
% дигитализованог материјала (по установи)
Број дигиталних и виртуелних музеја
Број виртуелних културних тура
Број дигиталних, 3Д презентација и виртуелних тура установа културе
Број виртуелних посета веб сајта града/ обједињене промоције
Број посетилаца културних програма, догађаја и манифестација
Број наставних програма школа који укључују дигитализовано културно наслеђе - презентације

Мера 6.1. Дигитална промоција - техничко-технолошка модернизација и дигитална интерпретација културног наслеђа и савременог стваралаштва

Установе културе у којима ће се спроводити дигитализација културног наслеђа и савременог стваралаштва треба да, поред савремене опреме, поседују и компетентне кадрове који ће бити у стању да реализују одговарајуће пројекте и успоставе сарадњу са другим учесницима у процесу. Боља техничка опремљеност установа културе и улагања у опрему, пратећи савремене трендове, омогућиће и међународно умрежавање, тј. представљање достигнућа и на међународној сцени и бољу видљивост.

³ После доношења Закона о електронској управи којим је обухваћен и рад установа (поглавље V, чл. 44-47), усвојен је Правилник о ближим условима за дигитализацију културног наслеђа за период од пет година (до 2023. године), по коме је Библиотека у обавези да до 2023. године заврши дигитализацију.

Када је реч о дигитализацији, Град је улагао средства у опрему за установе заштите. Град и Министарство културе су у ту сврху уложили значајна средства у претходном периоду. Највише је у овом процесу напредовала Библиотека, која је у оквиру пројекта „Заштита и промоција књижевног културног идентитета Шумадије и града Крагујевца“, који је подржало Министарства културе и информисања, до сада дигитализовала преко 25.000 страница завичајног фонда. Библиотека је у законској обавези да заврши процес дигитализације до краја 2023. године. Потребна су нова улагања за даљу дигитализацију; Историјски архив – техничко опремање и јачање кадрова за систем дигиталног архивирања; Књажевско српски театар – наставак процеса дигитализације продукције; континуирана дигитализација наслеђа и продукције свих установа културе.

Међу приоритетима је увођење електронског пословања у установе културе у оквиру започетих процеса еУправе (електронска продаја карата, организација, заказивање посета и др.).

У оквиру ове мере предвиђене активности такође укључују:

- дефинисање приоритета дигитализације културне грађе и усвајање од стране установа културе;
- израду дигиталних и виртуелних музеја и других видова презентације културног наслеђа (конкурс Министарства културе и информисања) и на знаковном језику;
- израду виртуелних тура;
- превођење из аналогне у дигиталну форму националне културне баштине и савременог стваралаштва и архивске грађе;
- дигиталну презентацију уметничког стваралаштва;
- дигитални маркетинг;
- мултимедијалне садржаје намењене новој публици;
- развој креативних индустрија на пољу дигиталне продукције и промоције;
- умрежавање са Универзитетом;
- укључивање дигитализованог културног наслеђа у наставне програме школа.

Пример добре праксе:

Спомен-парк поседује комплетну опрему за дигитализацију дводимензионалних и тродимензионалних предмета, која потпуно задовољава потребе дигитализације збирки Установе. Тренутно су дигитализоване све збирке дводимензионалних предмета. Дигитализација тродимензионалних предмета, биће извршена након обучавања кустоса за рад на наведеним предметима.

Установа на свом сајту има виртуелну туру меморијалног парка и музеја са сталним музејским поставкама, виртуелну туру изложбе манифестације „Артија“ и виртуелну туру 20. међународног салона антиратне карикатуре.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Процењена вредност: 50.000 еур

Извори финансирања: Град Крагујевац и донатори

Рок за реализацију: 2025. год.

Мера 6.2. Обједињена промоција и грађење јасног и препознатљивог културног идентитета града

За град са богатим културно историјским наслеђем кроз векове, од прве престонице савремене Србије, преко слободарског града сећања на жртве Другог светског рата и холокауста до модерног стваралаштва и града многих еминентних уметника, тежак је задатак изградити свеобухватан, а јасан и лако препознатљив културни идентитет. То је процес који захтева стратешки приступ брендирања и промоције.

Кључне активности у сврху грађења препознатљивог културног идентитета града и обједињене промоције су:

- стратешко брендирање културне баштине (Књажевско-српски театар, Кнежев арсенал, Спомен-парк „Крагујевачки октобар“ и друго);
- стратешко брендирање културне историје (институције, програми, појединци);
- израда плана промоције града - израда плана обједињене промоције (за грађане Крагујевца, за републички ниво, на међународном плану, за посебне циљне групе
- рад на дефинисању препознатљивог визуелног идентитета, слогана, логоа;
- континуирано унапређивање постојећих промотивних алата и платформи (нпр. мобилне апликације за обједињену промоцију културе града)
- израда (дизајн и штампа) обједињеног промотивног материјала;
- постављање огласних места у граду (на фреквентним местима према разним циљним групама);
- промовисање културно уметничких активности које организују школе
- сарадња са Градском туристичком организацијом, креирање и реализација тура за промоцију културног наслеђа и савременог уметничког стваралаштва.

Важан корак у организацији система за координисано и ефикасно оглашавање и промоцију је оснивање оперативног тела за маркетинг и промоцију.

Одговорна институција: Град Крагујевац

Извори финансирања: Град Крагујевац

Рок за реализацију: 2025. год.

Допринос планираних мера из Посебног циља 6. реализацији следећих Циљева одрживог развоја (ЦОР) Агенде 2030 уједињених нација:

Циљ: 12. ОДГОВОРНА ПОТРОШЊА И ПРОИЗВОДЊА у оквиру индикатора:

12.6 Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

7. Оквир за спровођење, праћење спровођења, извештавање и вредновање Плана развоја културе града Крагујевца

За потребе спровођења Плана развоја културе града Крагујевца, Град ће успоставити одговарајући организациони и институционални оквир, који подразумева и праћење спровођења, извештавање и вредновање постигнутих учинака.

Институционални оквир за спровођење и праћење спровођења имаће два нивоа структуре:

- Координационо тело, на челу са координатором - Улогу координационог тела преузима Радна група за израду Плана развоја културе Града Крагујевца
- Градско веће – праћење спровођења на основу извештаја координационог тела

Координационо тело управља процесом спровођења, прати напредак на основу реализације акционих планова, одлучује о предлозима за решавање установљених проблема у спровођењу Плана развоја културе, по предлогу доноси корективне мере или предлаже евентуалне ревизије Плана развоја културе и установљаване нових циљева и мера.

Састав Координационог тела чиниће састав Радне групе који ће обезбедити управљачку подршку за спровођење Плана и ефикасно решавати проблеме, а посебно оне које се односе на сарадњу различитих институција/ јединица/ носилаца пројеката и активности. Појединици у оквиру Координационог тела добиће задужења и одговорности за имплементацију и праћење појединачних праваца развоја и тако давати подршку локалној администрацији која ће конкретно бити одговорна за спровођење на нивоу циљева и мера. Они ће посебно имати важну улогу у подршци појединим носиоцима мера када је у питању процес буџетирања, а поготово аплицирању за екстерне изворе финансирања од чијег прибављања зависи спровођење појединих мера.

Градска управа за друштвене делатности као Координатор, ће бити задужена да одржава константну комуникацију са јединицама/ организацијама које су носиоци мера и активности, да од њих прибавља извештаје и информације о спровођењу мера и активности, дискутује о оствареним резултатима и идентификованим проблемима, израђује препоруке за решавање установљених проблема у спровођењу мера, проверава да ли су планови институција усаглашени са мерама и циљевима у Плану развоја културе, извештава Координационо тело о напретку, припрема материјале и обавља административно-техничке послове за Координационо тело.

Носиоце мера и активности чине организациони делови управе и други актери под чију надлежност потпадају активности у вези са мерама дефинисаним у Плану развоја културе. Носиоци мера и активности имају одговорност да у своје планове рада (и финансијске планове) уврсте утврђене мере и активности за чије спровођење су одговорни, да их спроводе, извештавају Координационо тело о резултатима спровођења тих мера и активности, утврде евентуалне проблеме у спровођењу мера и предложе опције за решавање тих проблема.

7.1. Спровођење плана развоја културе града Крагујевца

Првенствено План развоја културе града Крагујевца биће операционализован кроз израду и доношење годишњих и акционих планова.

7.2. Праћење спровођења Плана развоја културе града Крагујевца

Праћењем спровођења Плана развоја културе града Крагујевца биће утврђено:

- Да ли се мере и приоритетни циљеви остварују по плану и ефикасно;
- Који ризици се јављају или очекују у остварењу учинака Плана развоја културе;
- Које одлуке треба донети у случају одступања од планираног, као и
- Да ли су планирани и остварени учинци и даље релевантни за остваривање визије.

Праћење (мониторинг) реализације мера дефинисаних Планом развоја културе је систем прикупљање и обраде података у вези са реализацијом мера. Сврха прикупљања и обраде података је упоређивање постигнутих резултата у оквиру сваке од мера, у односу на планиране.

Праћење ће се вршити континуирано, а за то ће се користити дефинисани обрасци и базе података које је потребно ажурирати у складу са доступним подацима званичне статистике. Поред секундарних података из званичне статистике, прикупљаће се и примарни подаци, а одговорност за наведену активност имају руководиоци одељења, у складу са надлежностима за конкретне податке. Посебно ће се водити рачуна о јасном дефинисању улога и одговорности у делу прикупљања података, где ће овај посао бити дефинисан као системска активност, а не као једнократни задатак.

7.3. Вредновање постигнутих учинака Плана развоја културе града Крагујевца

Вредновање учиника Плана развоја културе града Крагујевца спроводиће се периодично, на начин да се прикупљени подаци и информације добијени током спровођења плана, анализирају и упоређују. Вредновање се спроводи ради:

1. Оцене релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости мера садржаних у Плану развоја културе,
2. Утврђивања степена промене који је настао спровођењем мера из Плана развоја културе и степена достизања приоритетних циљева, а све у циљу преиспитивања и унапређења Плана развоја културе, односно утврђивања потребе за његовом ревизијом и бољим планирањем. Ова врста анализе представља заправо накнадну (ex-post) анализу ефеката Плана развоја културе града Крагујевца.

Податке и информације за потребе вредновања достављаће органи и организације одговорни за спровођење мера из Плана развоја, Градској управи за друштвене делатности, као Координатору спровођења, праћења и вредновања учинака Плана развоја културе. Такође, користиће се у анализама и други подаци и информације,

прибављени из осталих извора, који могу бити од користи за бољу процену учинака Плана.

7.4. Извештавање о спровођењу и постигнутим учинцима Плана развоја културе града Крагујевца

За прикупљање информација о реализацији плана на годишњем нивоу и припрему нацрта годишњег извештаја о спровођењу Плана развоја културе града Крагујевца биће задужено Градска управа за друштвене делатности. Нацрт годишњег извештаја о спровођењу упућује се Градском већу на усвајање.

Истеком сваке календарске године од доношења, Градско веће биће одговорно да утврди предлог извештаја о учинцима спровођења Плана развоја културе града Крагујевца.

Извештаји о спровођењу Плана развоја културе и извештаји о учинцима Плана биће објављивани на званичном интернет сајту Града, најкасније 15 дана од дана усвајања.

7.5. Ревизија плана развоја

Уколико се након усвајања извештаја о учинцима утврди потреба за ревизијом плана, истој ће се приступити. Градско веће иницира ревизију постојећег Плана развоја културе, уз детаљно образложење разлога за ревизију. Одлуку којом се покреће ревизија постојећег Плана развоја културе, доноси Градско веће.

8. ПРЕГЛЕД ЦИЉЕВА, МЕРА И АКТИВНОСТИ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА КРАГУЈЕВЦА, СА ИНДИКАТОРИМА ЗА ПРАЋЕЊЕ УСПЕШНОСТИ НА НИВОУ ПОСЕБНИХ ЦИЉЕВА

ОПШТИ ЦИЉ: Позиционирање Крагујевца као над-регионалног центра културе који становницима Крагујевца унапређује квалитет живота, а посетиоцима пружа висок квалитет културних садржаја	
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: УНАПРЕДИТИ ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ КАПАЦИТЕТЕ У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ	
ИНДИКАТОРИ: <ul style="list-style-type: none"> – Број запослених у установама културе на неодређено време – Број установа културе за које је обезбеђен адекватан простор - реконструкција, адаптација, доградња – Број установа културе за које је обезбеђена адекватна техничка опремљеност – Број установа културе за које је обезбеђена квалитетна и брза Интернет мрежа – Број уметника и запослених у култури на обукама/ на годишњем нивоу – Број уметника и запослених у култури на студијским посетама/ на годишњем нивоу – Број међуресорних програма и протокола о сарадњи 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
Мера 1.1. Унапређење кадровских капацитета у установама културе – запошљавање, усавршавање и оспособљавање кадрова за рад у култури	<ul style="list-style-type: none"> - Обнављање ансамбала глумаца у Књажевско-српском тетару и у Позоришту за децу Крагујевац - Запошљавање у домену рада са публиком, археолога, конзерватора-рестауратора, историчара, информатичара, сценских техничара, кустоса и водича - Дефинисање плана едукација за запослене у установама културе - Континуирано усавршавање запослених у култури - спровођење едукација, студијских посета и размене знања - Коришћење потенцијала стручних кадрова и савршених студената ФИЛУМ-а
1.2. Унапређење просторних капацитета, заштита, реконструкција и ревитализација објеката установа културе	Пројекти чија реализација почиње у периоду 2021-2023. Изградња депоа Историјског архива Шумадије Реконструкција Летњег амфитеатра Дечје библиотеке Израда пројектно-техничке документације за санацију зграде Дечје библиотеке, реконструкција фасаде и замена столарије на згради Дечје библиотеке Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију Дома омладине и доградња мултифункционалне сале «Кућа Смака» Реконструкција административног дела зграде Музеја 21. Октобар Регулисање термо-техничких и електро инсталација у Музеју 21. Октобар Прва фаза реконструкције Градске дворане Пионир – израда студије и пројектно-техничке документације

	Израда пројектно-техничке документације за реконструкцију позоришта за децу
	Пројекти чија реализација почиње после 2023. године
	Реконструкција Галерије Народног музеја (замена крова и замена столарије)
	Реконструкција Књажевско-српског театра
	Дом омладине (радови, прва фаза)
	Позориште за децу, реконструкција
1.3. Унапређење техничких капацитета установа културе	<ul style="list-style-type: none"> - Обезбеђење равномерне заступљености квалитетне и брзе Интернет мреже, - Завлањање рачунарске и пратеће опреме, обезбеђивање адекватне конфигурације за коришћење савремених техничких решења, програма, софтвера и база података - Набавка програма и софтвера за ефикасно управљање, креирање програма, промоцију и ефикасну примену стандарда (приоритетно за Архив Шумадије и Народну библиотеку) - Истраживање потреба публике, прикупљање и обрада података у циљу планирања и реализације програма, - Обезбеђење савремене аудио, видео и друге опреме за продукцију и реализацију програма, као и за промоцију - Додатно обезбеђење опреме, материјала, грађе, уметничких предмета и објеката - постављање видео надзора на објекте установа културе
1.4. Јачање међусекторске и међуресорне сарадње са образовањем, социјалном политиком, привредом, туризмом и медијима	<ul style="list-style-type: none"> - Јачање сарадње јавног и цивилног сектора и стварање механизма за континуитет - Протоколи о сарадњи са националним и електронским медијима - Протокол о сарадњи између установа културе и установа предшколског и школског образовања - Сарадња са Школском управом у спровођењу евалуације резултата постигнутих у реализацији протокола са школама - Креирање нових протокола о сарадњи са ФИЛУМ-ом и другим факултетима, као и Музичком школом на бази примера добре праксе - Интензивирање сарадње са Универзитетом у Крагујевцу, са циљем укључивања професора и студената (посебно ФИЛУМ-а) у креирање културне политике и реализације културних програма - Протокол са Градском туристичком организацијом – креирање, промоција и реализација културних рута - Сарадња са ресором социјалне политике на пољу креирања инклузивне културне политике
ПОСЕБНИ ЦИЉ 2: УНАПРЕДИТИ СИСТЕМ УПРАВЉАЊА, РЕГУЛАТОРНОГ ОКВИРА И ФИНАНСИРАЊА У КУЛТУРИ	
ИНДИКАТОРИ:	
<ul style="list-style-type: none"> - Број фирми/ спонзорстава у области културе и уметности - Број припремљених предлога пројеката за ЕУ 	

<ul style="list-style-type: none"> - Број одобрених и реализованих пројеката - Број обука - Број стратешких планова на нивоу установа - Број стратегија на нивоу уметничких области и делатности - Број стратешких партнерстава са другим институцијама у земљи и иностранству - Успостављен систем за праћење и евалуацију ефеката културне политике 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
2.1. Унапређење управљања у систему културе – јачање капацитета Мреже установа културе	<ul style="list-style-type: none"> - Увођење редовних консултација са компетентним културним радницима, уметницима и представницима цивилног сектора - Доношење стратегије комуникације - Формирање јединствених база података у установама културе за ефикасније управљање ресурсима, планирање и реализацију програма и пројеката културе, јачање међународне сарадње и партнерстава, праћење ефеката културне политике и др. - Успостављање система за праћење и евалуацију ефеката културне политике - Учвршћивање система стратешког планирања - Континуирано усавршавање чланова Мреже у областима менаџмента у култури, стратешког планирања, праћења ефеката и евалуације, развоја пројеката и конкурсисања на националне и међународне конкурсе и фондове, праћење фондова - Креирање стратешких партнерстава са другим институцијама у земљи и иностранству - Грађење партнерстава са приватним сектором
2.2. Јачање међународне сарадње као могућности унапређења мешовитих извора финансирања	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављање система праћења међународних конкурса и портала за тражење партнера на пројектима - Успостављање система информисања установа културе, ОЦД и самосталних уметника о могућностима учешћа у програмима и партнерствима - Израду плана комуникације са страним амбасадама и компанијама за развијање заједничких пројеката у култури - Ближа сарадња са деском Креативна Европа на пољу учешћа у програму «Креативна Европа» Европске уније
ПОСЕБНИ ЦИЉ 3:	
ТРАЈНО ЗАШТИТИТИ И ВАЛОРИЗОВАТИ КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ	
ИНДИКАТОРИ:	
<ul style="list-style-type: none"> - Степен реализације инвестиција од националног значаја - Број новоформираних музеја - Број заштићених легата - Број промотивних активности на пољу очувања културно-историјског наслеђа - Број новоизграђених споменика - Број конзервираних предмета покретног материјалног и нематеријалног културног наслеђа - Степен реализације пројекта формирања Центра за експерименталну археологију 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
3.1 Реализација започетих и планираних капиталних пројеката	<p>Реконструкција градске дворане Шумадија</p> <p>Прва фаза ревитализације комплекса ВТЗ (мастер план, решавање имовинских питања, пилот пројекти)</p>

	Санација димњака – Кнежев арсенал – пројектовање и санација
3.2. Заштита и валоризација легата, јавних споменика и просторних културно-историјских целина	Легат Никола Кока Јанковић – изградња парка скулптура
	Легат Љубице Филиповић – пројектовање, реконструкција
	Реконструкција Трга војводе Путника
	Изградња Музеја аутомобила - прва фаза, израда ПТД
	Обнова фасада у старом градском језгру
	Ватрогасни дом
	Изградња споменика: Ђура Јакшић, Драгиша Недовић, Смак
3.3. Очување и валоризација покретног материјалног и нематеријалног културног наслеђа	Оснивање лабораторије за конзервацију књига у Народној библиотеци "Вук Караџић"
	Оснивање лабораторије за конзервацију покретног и непокретног културног наслеђа
	Оснивање тонског студија ЦЗНТК Абрашевић и запошљавање кадрова
3.4. Заштита и промоција археолошког наслеђа	Формирање Центра за експерименталну археологију Тодорчево.
ПОСЕБНИ ЦИЉ 4: КОНТИНУИРАНО РАЗВИЈАТИ ПРОДУКЦИЈУ У СКЛАДУ СА КУЛТУРНИМ ПОТРЕБАМА И ОБЕЗБЕДИТИ РАВНОПРАВНО УЧЕШЋЕ ГРАЂАНА У КУЛТУРНОМ ЖИВОТУ	
ИНДИКАТОРИ:	
<ul style="list-style-type: none"> - % од буџета за културу који се издваја за конкурсе - Број ОЦД ангажованих на пољу креативних индустрија - Број самосталних уметника и креативаца у кластеру креативних индустрија - Број гостујућих представа/ програма у селима - Број протокола о сарадњи и проширених протокола са установама образовања и ОЦД - Број прилагођених веб сајтова установа културе за коришћење слабовидим особама - Број иновација за прилагођавање програма особама са инвалидитетом - Број наступа удружења и уметничких тупа савеза особа са инвалидитетом - Број ангажованих студената кроз издавачку делатност, дизајн, музичко стваралаштво и друге видове сарадње 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
4.1. Унапређење подршке савременом стваралаштву и продукцији установа и организација у култури кроз градски конкурс и конкурс Министарства културе и информисања	<ul style="list-style-type: none"> - Одржавање нивоа средстава која се из буџета за културу издвајају за конкурс за пројекте из области културе - Усмеравање установа и организације ка дефинисању пројеката у областима у складу са истраживањем потреба публике - Дефинисање критеријума за селекцију пројеката у оквиру градског конкурса по резултатима истраживања, приоритетима Министарства културе и информисања и приоритетима Плана развоја културе града Крагујевца

<p>4.2. Подршка новим облицима уметничких форми</p>	<p>Постављање оквира за обогаћивање и осавремењавање културног програма у складу са потребама публике, на основу истраживања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - балетске представе - опера - представе, концерти и изложбе на отвореном - филмске пројекције на отвореном - дејчи културни центар - радионице и едукативни програми о култури за децу - неформално образовање о/у култури (предавања, радионице, рад у природи) - више нових позоришних представа: комедије и мјузикли - модерни плес - духовни садржаји – беседе - урбана култура, стрип, графити <p>Пројекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монтажа металних панова на отвореном, Спомен парк - Монтажа две учионице на отвореном, Спомен парк
<p>4.3. Подстицање и развој културних потреба и навика и равноправног учешћа у културном животу</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Унапређење система континуираног праћења публике у установама културе - Истраживање потреба становништва приградских насеља и села - Креирање плана културног програма у сеоским срединама и промоције културе села - Увођење планова односа са јавношћу у установе културе, - Системско повезивање установа културе и образовања на нивоу ЈЛС, - Афирмација и промоција културног наслеђа и уметности код деце и младих - Планирање интерактивних културних програма - Обезбеђење простора за промоцију културе Рома
<p>4.4. Обезбеђење доступности културе за све - културна инклузија</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Прилагођавање програма установа културе за слепе и слабовиде - подршка изради 3Д радова и изложби уз коришћење Брајевих натписа, мапа и шема. - Подршка културним активностима Савеза слепих и слабовидих у Крагујевцу, као што су културне и књижевне вечери – Протокол о сарадњи између Народне библиотеке и Савеза слепих и слабовидих Крагујевац. - Прилагођавање веб сајтова установа културе за коришћење слабовидим особама: аудио садржаји, виртуелне туре, могућност увећања фонтова и др. - Коришћење иновација у доступности програма слепима и слабовидима, нпр. Bluetooth просторно приказивање биоскопских садржаја. - Дефинисањем протокола о сарадњи Удружења глувих и наглувих особа и установа културе. - Набавка таблета са снимљеним поставкама, тако да и глуви Крагујевца, а и других градова могу приликом самосталних посета добити потребне информације

	<ul style="list-style-type: none"> - Афирмисање Културно уметничког друштва глувих Јаков Петровић Бједов - Мерење ефеката културне инклузије
4.5. Стварање подстицајног амбијента за развој и унапређење креативних индустрија	<ul style="list-style-type: none"> - Поддршка ОЦД у обављању привредне делатности и њихово укључивање у планирање и реализацију културних програма - Подстицање реактивирању и ширењу кластера креативних индустрија - Планирање намене дела простора Војно-техничког завода за коришћење од стране студената, посебно ФИЛУМ-а и креативних младих њуди на пољу креативних индустрија - Ангажовања студената кроз издавачку делатност, дизајн и разне видове сарадње кроз музичко и друго уметничко стваралаштво - Сарадња са школама и установама социјалне заштите, кроз школско и социјално предузетништво - Подстицање активног учешћа културне политике у планирању других јавних политика
ПОСЕБНИ ЦИЉ 5. УНАПРЕДИТИ МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ И ПРОЦЕСЕ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ	
ИНДИКАТОРИ: <ul style="list-style-type: none"> - Издвојена средства за учешће на међународним манифестацијама у земљи и иностранству - Број протокола о културној сарадњи са партнерским градовима - Број припремљених и предатих пројеката код ЕУ и других међународних фондова за културу - Број партнера – институција, преко портала за тражење партнера Деска Креативна Европа - Број дигиталних, 3Д презентација и виртуелних тура установа културе 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
5.1. Јачање мултилатералне сарадње и подршка процесима европских интеграција у култури	<ul style="list-style-type: none"> - Учешће у регионалним програмима сарадње, иницијативама и мрежама - Учешће у програмима Европске уније: Креативна Европа – потпрограми Култура и МЕДИЈА - Сарадња са Деском Креативна Европа, Ерасмус +, транснационални програми сарадње ДУНАВ и АДРИОН и др. - Јачање капацитета установа културе и организација цивилног друштва за аплицирање за средства из међународних фондова - Учешће у програмима Унеска, и кроз спровођење потврђених конвенција - Сарадња са Саветом Европе кроз учешће у програмима СЕ –Еуримаж - Сарадња у оквиру механизма Централне и Источне Европе и Кине 17+1 - Успостављање комуникације и сарадње са крагујевачким уметницима и стручњацима у области културе који живе и раде у иностранству.

<p>5.2. Јачање билатералне сарадње и подршка учешћу на репрезентативним међународним манифестацијама у земљи и иностранству</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављање програма културне сарадње са партнерским и побратимским градовима - Идентификовање приоритетних манифестација и учесника за програме билатералне сарадње - Издвајање средства града за учешће на релевантним међународним манифестацијама у земљи и иностранству - Подршка иницијативама удружења која негују сарадњу са другим народима у креирању и реализацији програма културне сарадње
<p>ПОСЕБНИ ЦИЉ 6. УНАПРЕДИТИ ПРОМОЦИЈУ КУЛТУРЕ ГРАДА КРАГУЈЕВЦА, С АКЦЕНТОМ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ</p>	
<p>ИНДИКАТОРИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - % дигитализованог материјала (по установи) - Број дигиталних и виртуелних музеја - Број виртуелних културних тура - Број виртуелних посета веб сајта града/ обједињене промоције - Број посетилаца културних програма, догађаја и манифестација 	
МЕРЕ	АКТИВНОСТИ И ПРОЈЕКТИ
<p>6.1. Дигитална промоција - Техничко-технолошка модернизација и дигитална интерпретација културног наслеђа и савременог стваралаштва</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Увођење електронског пословања у установе културе у оквиру започетих процеса еУправе (електронска продаја карата, организација, заказивање посета и др.) - Дефинисање приоритета дигитализације културне грађе и усвајање од стране установа културе - Израда дигиталних и виртуелних музеја и других видова - Израда виртуелних тура - Превођење из аналогне у дигиталну форму националне културне баштине и савременог стваралаштва и архивске грађе - Дигитална презентацију уметничког стваралаштва - Дигитални маркетинг - Израда мултимедијалних садржаја намењених новој публици; - Подстицање развоја креативних индустрија на пољу дигиталне продукције и промоције - Умрежавање са Универзитетом - Укључивање дигитализованог културног наслеђа у наставне програме школа
<p>6.2. Обједињена промоција и грађење јасног и препознатљивог културног идентитета града</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Стратешко брендирање културне баштине (Књажевско-српски театар, Кнежев арсенал, Спомен-парк "Крагујевачки октобар" и друго) - Стратешко брендирање културне историје (институције, програми, појединци) - Израда плана промоције града - Рад на дефинисању препознатљивог визуелног идентитета, слогана, логоа - Континуирано унапређивање постојећих промотивних алата и платформи - Израда (дизајн и штампа) обједињеног промотивног материјала

	<ul style="list-style-type: none"> - Постављање огласних места у граду (на фреквентним местима према специфичним циљним групама) - Промовисање културно уметничких активности које организују школе - Сарадња са Градском туристичком организацијом, креирање и реализација тура за промоцију културног наслеђа и савременог уметничког стваралаштва
--	---

9. ПРОЈЕКТИ ЧИЈА РЕАЛИЗАЦИЈА ПОЧИЊЕ У ПЕРИОДУ 2021-2023. ГОДИНЕ

ПРОЈЕКАТ		НОСИЛАЦ ПРОЈЕКТА	ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА	ОКВИРНА ВРЕДНОСТ (евро)
Посебни циљ 1. Унапредити институционалне капацитете у области културе				
Мера 1.2. Унапређење просторних капацитета, заштита, реконструкција и ревитализација објеката установа културе				
1.	Доградња мултифункционалне сале „Кућа Смака“ у Дому омладине	Градска управа надлежна за инвестиције	Република Србија/ Град Крагујевац	450.000
2.	Дечија библиотека (Летњи амфитеатар) реконструкција	Градска управа надлежна за инвестиције	Република Србија/ Град Крагујевац	40.000
3.	Дечија библиотека - пројектовање, реконструкција фасаде и замена столарије	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	20.000
4.	Реконструкција Градске дворане Пионир, прва фаза (студија, пројектно техничка документација)	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац/ Република Србија	80.000
5.	Музеј 21. октобар – регулисање термо-техничких и електро инсталација	Градска управа за друштвене делатности	Град Крагујевац	240.000
6.	Изградња депоа за смештај архивске грађе – Историјски архив Шумадије	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	145.000
7.	Позориште за децу – израда пројектно-техничке документације	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац/ Република Србија	35.000
Посебни циљ 3. Трајно заштитити и валоризовати културно наслеђе				
Мера 3.1. Реализација започетих и планираних капиталних пројеката				
8.	Реконструкција градске дворане Шумадија	Градска управа надлежна за инвестиције	Република Србија/ Град Крагујевац	5.000.000
9.	Прва фаза ревитализације комплекса ВТЗ (мастер план, решавање имовинских питања, пилот пројекти)	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац/ Република Србија	2.000.000

10.	Санација димњака – Кнежев арсенал – пројектовање и санација	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	68.000
Мера 3.2. Заштита и валоризација легата, јавних споменика и просторних културно-историјских целина				
11.	Легат Љубице Филиповић – пројектовање, реконструкција	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	50.000
12.	Обнова фасада у Старом градском језгру	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	2.500.000
13.	Ватрогасни дом	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	2.500.000
14.	Изградња споменика: Ђура Јакшић, Драгиша Недовић, Смак, Гордана Гоца Богојевић	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац	70.000
Мера 3.3. Очување и валоризација покретног материјалног и нематеријалног културног наслеђа				
15.	Тонски студио ЦЗНТК „Абрашевић“	ЦЗНТК „Абрашевић“	Град Крагујевац	25.000
Мера 3.4. Заштита и промоција археолошког наслеђа				
16.	Израда пројектне документације Центра за експерименталну археологију „Драгослав Срејовић“	Градска управа надлежна за инвестиције	Град Крагујевац/ Република Србија	40.000